חסידות · ברסלב · ספרי רבי לוי יצחק בנדר

ספר שיח שרפי קודש ה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ספר שיח שרפי קודש ה

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ספר-שיח-שרפי-קודש-ה/
הקובץ נוצר ב־15 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

שיח-שרפי-קודש, חלק חמישי 12
ליקוטים 12
ה - א 12
ה - ב 12
ה - ג 12
ה - ד 12
ה - ה 12
ה - ו 13
ה - ז 13
ה - ח 13
ה - ט 13
ה - י 13
ה - יא 13
ה - יב 14
ה - יג 14
ה - יד 14
ה - טו 14
ה - טז 14
ה - יז 14
ה - יח 14
ה - יט 15
ה - כ 15
ה - כא 15
ה - כב 15
ה - כג 15
ה - כד 16
ה - כה 16
ה - כו 16
ה - כז 16
ה - כח 16
ה - כט 17
ה - ל 17
ה - לא 17
ה - לב 17
ה - לג 17
ה - לד 17
ה - לה 18
ה - לו 18
ה - לז 18
ה - לח 18
ה - לט 18
ה - מ 19
ה - מא 19
ה - מב 19
ה - מג 19
ה - מד 20
ה - מה 20
ה - מו 20
ה - מז 20
ה - מח 20
ה - מט 21
ה - נ 21
ה - נא 21
ה - נב 22
ה - נג 22
ה - נד 22
ה - נה 22
ה - נו 22
ה - נז 22
ה - נח 23
ה - נט 23
ה - ס 23

ה - סא 24
ה - סב 24
ה - סג 24
ה - סד 24
ה - סה 24
ה - סו 25
ה - סז 25
ה - סח 25
ה - סט 25
ה - ע 26
ה - עא 26
ה - עב 26
ה - עג 26
ה - עד 26
ה - עה 27
ה - עו 27
ה - עז 27
ה - עח 27
ה - עט 27
ה - פ 27
ה - פא 27
ה - פב 27
ה - פג 28
ה - פד 28
ה - פה 28
ה - פו 29
ה - פז 29
ה - פח 30
ה - פט 30
ה - צ 30
ה - צא 30
ה - צב 31
ה - צג 31
ה - צד 32
ה - צה 32
ה - צו 32
ה - צז 32
ה - צח 33
ה - צט 33
ה - ק 33
ה - קא 33
ה - קב 33
ה - קג 33
ה - קד 34
ה - קה 34
ה - קו 34
ה - קז 35
ה - קח 36
ה - קט 36
ה - קי 37
ה - קיא 37
ה - קיב 37
ה - קיג 37
ה - קיד 38
ה - קיו 38
ה - קיז 38
ה - קיח 38
ה - קיט 38
ה - קכ 38
ה - קכא 38
ה - קכב 39
ה - קכג 39
ה - קכד 39

ה - קכה 39
ה - קכו 39
ה - קכז 39
ה - קכח 39
ה - קכט 40
ה - קל 40
ה - קלא 40
ה - קלב 40
ה - קלג 40
ה - קלד 40
ה - קלה 41
ה - קלו 41
ה - קלז 41
ה - קלח 41
ה - קלט 41
ה - קמ 42
ה - קמא 42
ה- קמב 42
ה - קמג 42
ה - קמד 42
ה - קמה 43
ה - קמו 43
ה - קמז 43
ה - קמח 43
ה - קמט 44
ה - קנ 44
ה - קנא 45
ה - קנב 45
ה - קנג 45
ה - קנד 45
ה - קנה 45
ה - קנו 46
ה - קנז 46
הרב מטשערין 46
ה - קנח 46
ה - קנט 46
ה - קס 46
ה - קסא 47
ה - קסב 47
ה - קסג 47
ה - קסד 47
ה - קסה 47
ה - קסו 48
ה - קסז 48
ה - קסח 48
ה - קסט 48
ה - קע 48
ה - קעא 49
ה - קעב 49
ה - קעג 49
ה - קעד 49
ה - קעה 49
ה - קעו 50
ה - קעז 50
ה - קעח 50
ה - קעט 51
ה - קפ 51
ה - קפא 51
ה - קפב 51
ה - קפג 51
ה - קפד 52
ה - קפה 52
ה - קפו 52
ה - קפז 52

ה - קפח 53
ה - קפט 53
ה - קצ 53
ה - קצא 53
ה - קצב 53
ה - קצג 54
ה - קצד 54
ה - קצה 54
ה - קצו 54
ה - קצז 54
ה - קצח 55
ה - קצט 55
ה - ר 55
ה - רא 55
ה - רב 55
ה - רג 56
ה - רד 56
ה - רה 57
ה - רו 57
ה - רז 57
ה - רח 58
ה - רט 58
ה - ריא 59
ה - ריב 59
ה - ריג 59
ה - ריד 63
ה - ריז 63
ה - ריח 64
ה - ריט 64
ה - רכ 64
ה - רכא 64
ה - רכב 64
ה - רכג 65
ה - רכד 65
ה - רכה 65
ה - רכו 65
ה - רכז 66
ה - רכח 66
ה - רכט 66
ה - רל 66
ה - רלא 66
ה - רלב 66
ה - רלג 67
ה - רלד 67
ה - רלה 68
ה - רלו 68
ה - רלז 68
ה - רלח 68
ה - רלט 69
ה - רמ 69
ה - רמא 69
ה - רמב 69
ה - רמג 70
ה - רמד 70
ה - רמה 70
ה - רמו 71
ה - רמז 71
ה - רמח 71
ה - רמט 71
ה - רנ 72
ה - רנא 72

ה - רנב 72
ה - רנג 72
ה - רנד 73
ה - רנה 73
ה - רנו 73
ה - רנז 74
ה - רנח 74
ה - רנט 74
ה - רס 74
ה - רסא 75
ה - רסב 75
ה - רסג 75
ה - רסד 75
ה - רסה 76
ה - רסו 76
ה - רסז 76
ה - רסח 76
ה - רסט 76
ה - ער 77
ה - רעא 77
ה - ערב 77
ה - רעג 77
ה - רעד 77
ה - ערה 78
ה - רעו 78
ה - רעז 78
ה - רעח 78
ה - רעט 78
ה - רפ 79
ה - רפא 79
ה - רפב 79
ה - רפג 79
ה - רפד 80
ה - רפד-* 80
ה - רפה 80
ה - רפו 81
ה - רפז 81
ה - רפח 81
ה - רפט 81
ה - רצ 82
ה - רצא 82
ה - רצב 82
ה - רצג 83
ה - רצד 83
ה - רצה 83
ה - רצו 83
ה - רצז 84
ה - רחצ 84
ה - רצט 84
ה - ש 84
ה - שא 84
ה - שב 85
ה - שג 85
ה - דש 85
ה - שה 85
ה - שו 85
ה - שז 86
ה - שח 86
ה - שט 86
ה - שי 87
ה - שיא 87
ה - שיב 87
ה - שיג 87
ה - שיד 87

ה - שטו 88
ה - שטז 88
ה - שיז 89
ה - שיח 89
ה - שיט 89
ה - שכ 89
ה - שכא 89
ה - שכב 89
ה - שכג 89
ה - שכד 90
ה - שכה 90
ה - שכז 90
ה - שכח 90
ה - שכט 91
ה - של 91
ה - שלא 91
ה - שלב 91
ה - שלג 91
ה - שלד 92
ה - שלה 92
ה - שלו 92
ה - שלז 92
ה - שלח 93
ה - שלט 93
ה - שמ 93
ה - שמא 93
ה - שמב 94
ה - שמג 94
ה - מדש 94
ה - שמה 94
ה - שמו 95
ה - שמז 95
ה - שמח 95
ה - שמט 96
ה - שנ 96
ה - שנא 96
ה - שנב 96
ה - שנג 96
ה - שנד 97
ה - שנה 97
ה - שנו 97
ה - שנז 97
ה - שנח 97
ה - שנט 97
ה - שס 98
ה - שסא 98
ה - שסב 98
ה - שסג 98
ה - שסד 99
ה - שסה 99
ה - שסו 100
ה - שסז 100
ה - שסח 100
ה - שסט 100
ה - שע 100
ה - שעא 100
ה - שעב 101
ה - שעג 101
ה - שעד 101
ה - שעה 101
ה - שעו 102
ה - שעז 102
ה - שעח 102
ה - שעט 102

ה - שפ 102
ה - שפא 103
ה - שפב 103
ה - שפג 103
ה - שפד 103
ה - שפה 103
ה - שפו 104
ה - שפז 104
ה - שפח 104
ה - שפט 104
ה - שצ 105
ה - שצא 105
ה - שצב 105
ה - שצג 105
ה - שצד 106
ה - שצה 106
ה - שצו 106
ה - שצז 106
ה - שצח 107
ה - שצט 107
ה - ת 107
ה - תא 107
ה - תב 107
ה - תג 108
ה - תד 108
ה - תה 108
ה - תו 108
ה - תז 109
ה - תח 109
ה - תט 109
ה - תי 110
ה - תיא 110
ה - תיב 110
ה - תיג 110
ה - תיד 111
ה - תיו 111
ה - תיז 111
ה - תיח 112
ה - תיט 112
ה - תכ 112
ה - תכא 113
ה - תכב 113
ה - תכג 113
ה - תכד 113
ה - תכה 114
ה - תכו 114
ה - תכז 114
ה - תכח 114
ה - תכט 114
ה - תל 115
ה - תלא 115
ה - תלב 115
ה - תלג 115
ה - תלד 115
ה - תלה 115
ה - תלו 116
ה - תלז 116
ה - תלח 116
ה - תלט 116
ה - תמ 116
ה - תמא 117
ה - תמב 117
ה - תמג 117

ה - תמד 117
ה - תמה 118
ה - תמו 118
ה - תמז 118
ה - תמח 118
ה - תמט 118
ה - תנ 119
ה - תנא 119
ה - תנב 119
ה - תנג 119
ה - תנד 119
ה - תנה 120
ה - תנו 120
ה - תנז 120
ה - תנח 120
ה - תנט 120
ה - תס 120
ה - תסא 120
ה - תסב 121
ה - תסג 121
ה - תסד 121
ה - תסה 121
ה - תסו 121
ה - תסז 121
ה - תסח 122
ה - תסט 122
ה - תע 122
ה - תעא 122
ה - תעב 122
ה - תעג 123
ה - תעד 123
ה - תעה 123
ה - תעו 123
ה - תעז 123
ה - תעח 124
ה - תעט 124
ה - תפ 124
ה - תפא 124
ה - תפב 125
ה - תפג 125
ה - תפד 126
ה - תפה 126
ה - תפו 126
ה - תפז 126
ה - תפח 126
ה - תפט 126
ה - תצ 127
ה - תצא 127
ה - תצב 127
ה - תצג 127
ה - תצד 127
ה - תצה 128
ה - תצו 128
ה - תצז 128
ה - תצח 128
ה - תצט 128
ה - תק 128
ה - תקא 129
ה - תקב 129
ה - תקג 129
ה - תקד 129
ה - תקה 129
ה - תקו 130
ה - תקז 130

ה - תקח 130
ה - תקט 130
ה - תקי 130
ה - תקיא 130
ה - תקיב 131
ה - תקיג 131
ה - תקיד 131
ה - תקטו 131
ה - תקטז 131
ה - תקיז 131
ה - תקיח 132
ה - תקיט 132
ה - תקכ 132
ה - תקכא 132
ה - תקכב 132
ה - תקכג 132
ה - תקכד 133
ה - תקכה 133
ה - תקכו 133
ה - תקכז 133
ה - תקכח 133
ה - תקכט 133
ה - תקל 133
ה - תקלא 134
ה - תקלב 134
ה - תקלג 134
ה - תקלד 134
ה - תקלה 134
ה - תקלו 134
ה - תקלז 134
ה - תקלח 135
ה - תקלט 135
ה - תקמ 135
ה - תקמא 135
ה - תקמב 135
ה - תקמג 135
ה - תקמד 135
ה - תקמה 135
ה - תקמו 135
ה - תקמז 136
ה - תקמח 136
ה - תקמט 136

שיח-שרפי-קודש, חלק חמישי

ליקוטים

ה - א

סֵפֶר "לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת", מוֹסָד מוּסָד עַל הִתְגַּלּוּת נִפְלְאוֹת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָתוֹ שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ רַבֵּנוּ נַחְמָן אוֹר הָאוֹרוֹת, זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, עֲלֵיהֶם יִסַּדְתִּי אִמְרוֹתַי עַל פִּי פְּקֻדָּתוֹ זַ"ל לְבַאֵר וּלְחַדֵּשׁ בְּכָל הֲלָכָה וַהֲלָכָה מִכָּל אַרְבָּעָה חֶלְקֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, לִמְצֹא סְמָךְ וְעֵנְיָן וְטַעַם בְּכָל הֲלָכָה וַהֲלָכָה בְּדֶרֶךְ חָכְמַת הָאֱמֶת, בְּדֶרֶךְ חָכְמָה וּמוּסָר הַשָּׂכֵל וְעֵצוֹת נִפְלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת וְהִתְחַזְּקוּת עָצוּם וְנִשְׂגָּב עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית, שֶׁיִּתְחַזֵּק כָּל אָדָם לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה, וְכֻלָּם מְיֻסָּדִים עַל אַדְנֵי פָּז עַל פִּי הַהַקְדָּמוֹת שֶׁקִּבַּלְתִּי מִפִּי וּמִפִּי כְּתָבָיו הַקְּדוֹשִׁים. (שַׁעַר סִפְרֵי לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת).

ה - ב

צִוַּיתִי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ לַחֲשֹׁב וּלְעַיֵּן בְּכָל הִלְכְתָא וְהִלְכְתָא עַד שֶׁיָּאִיר ה' עֵינַי לְחַדֵּשׁ בָּהֶם אֵיזֶה חִדּוּשׁ, וְכָל מַה שֶּׁזִּכַּנִי ה' יִתְבָּרַךְ לְחַדֵּשׁ בָּהֶם הַכֹּל מְיֻסָּד עַל פִּי הַהַקְדָּמוֹת וְהַיְסוֹדוֹת שֶׁקִּבַּלְתִּי מֵרַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה. (הַקְדָּמַת סִפְרֵי לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת).

ה - ג

עִקַּר הָעֲצָה הַגְּדוֹלָה הָאֲמִתִּית לְכָל הַצָּרוֹת חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁעוֹבְרִין עַל יִשְׂרָאֵל בִּכְלָלִיּוּת, אוֹ מַה שֶּׁעוֹבֵר עַל כָּל אָדָם בִּפְרָטִיּוּת רַחֲמָנָא לִצְלַן, שֶׁאֵין שׁוּם עֲצָה נְכוֹנָה לִבְרֹחַ מֵהֶם כִּי אִם עַל-יְדֵי הִתְבּוֹדְדוּת אֶל הַתְּכְלִית, דְּהַיְנוּ לִסְתֹּם עֵינוֹ בְּחָזְקָה וְלַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ כְּיֵשׁ וּלְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּתַכְלִית הַבִּטּוּל כְּאִלּוּ אֵין בּוֹ שׁוּם הַרְגָּשָׁה כְּלָל, רַק לְדַבֵּק וּלְבַטֵּל מַחֲשַׁבְתּוֹ אֶל אוֹר הָאֵין סוֹף יִתְבָּרַךְ, וְזֶה יָכוֹל כָּל אָדָם לַעֲשׂוֹת, כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ, כִּי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִזְכּוֹת לְבִטּוּל בִּשְׁלֵמוּת כְּמוֹ גְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים, אַף-עַל-פִּי-כֵן יָכוֹל כָּל אָדָם לְבַטֵּל עַצְמוֹ אֵיזֶה שָׁעָה אִם יִרְצֶה בֶּאֱמֶת. (שָׁם נְטִילַת יָדַיִם שַׁחֲרִית ד, ד).

ה - ד

עַל הַמְבֹאָר בְּתוֹרָה ד' חֵלֶק ב' בְּעִנְיַן "רָשָׁע יֵרֵא" אָמְרָה רַבֵּנוּ בְּזֶה הַלָּשׁוֹן: "אַזוֹי ווי אַ פְּרוּמְער רָשָׁע". (שָׁם בִּרְכַּת הַשַּׁחַר ה).

ה - ה

שָׁמַעְתִּי מִפִּי אַדְמוֹ"ר זַ"ל וְנִדְפַּס מִזֶּה בַּלִּקּוּטִים שֶׁאֵצֶל הַמַּעֲשִׂיּוֹת (בְּשִׂיחוֹת הָר"ן סִימָן א) שֶׁאָמַר שֶׁגְּדֻלַּת הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ שֶׁמֵּאִיר לָאָדָם הַשָּׁלֵם בְּלִבּוֹ אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר לַחֲבֵרוֹ, וְעַל-כֵּן

אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם: כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָּדוֹל ה' וְכוּ'. 'אֲנִי יָדַעְתִּי' דַּיְקָא "אִיךְ וֵוייס" וְדָחַק מְאֹד תֵּבת 'אִיךְ', כִּי אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר לַחֲבֵרוֹ כְּלָל, וַאֲפִלּוּ הָאָדָם לְעַצְמוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְסַפֵּר מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ, דְּהַיְנוּ הַהִתְנוֹצְצוּת וְהַהֶאָרָה שֶׁמֵּאִיר בְּדַעְתּוֹ בְּאֵיזֶה יוֹם, אִי אֶפְשָׁר לְסַפֵּר לְעַצְמוֹ מִיּוֹם לַחֲבֵרוֹ וְכוּ'. (שָׁם הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע הֲלָכָה ה, א).

ה - ו

לְאֶחָד שֶׁנִּפַּל בְּדַעְתּוֹ מְאֹד עָנָה רַבֵּנוּ זַ"ל וְאָמַר לוֹ: אִם אַתָּה מַאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְקַלְקֵל תַּאֲמִין שֶׁיְּכוֹלִין לְתַקֵּן. (שָׁם הִלְכוֹת מַשָּׂא וּמַתָּן ד, יז).

ה - ז

שָׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ זַ"ל שֶׁמִּי שֶׁבָּקִי הֵיטֵב בְּדִבְרֵי תּוֹרָה יָכוֹל לִמְצֹא בְּכָל הַשִּׂיחוֹת דִּבְרֵי תּוֹרָה. (לִקּוּטֵי-הֲלָכוֹת נְטִילַת יָדַיִם ו, נו).

ה - ח

דִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל כָּל דְּבָרָיו כְּנַחֲלֵי אֵשׁ יוֹרְדִים עַד עִמְקֵי תְּהוֹם לְהַעֲלוֹת נְפָשׁוֹת מִבְּאֵר שַׁחַת וְעוֹלִים לְמַעְלָה מִשְּׁמֵי הַשָּׁמַיִם, מִי יַעֲרֹךְ שִׁבְחָם, מִי יְסַפֵּר נוֹרָאוֹת גְּדֻלָּתָם אֵין דֻּגְמָתָם. (לִקּוּטֵי-הֲלָכוֹת הִלְכוֹת בִּרְכַּת הָרֵיחַ, ד).

ה - ט

....מִתְּחִלָּה הָיוּ כָּל הַהַתְחָלוֹת מִפֶּסַח שֶׁהוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם וְעַכְשָׁו וְכוּ' (לִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן ח"ב סִימָן עד). וּפָסַק בְּאֶמְצַע וְלֹא סִיֵּם דְּבָרָיו, וּמִתּוֹךְ דְּבָרָיו הֵבַנְתִּי שֶׁעַכְשָׁו הַהַתְחָלָה מִפּוּרִים, שֶׁהוּא מְחִיַּת עֲמָלֵק - עִקַּר הַגְּאֻלָּה שֶׁל מָשִׁיחַ. (לִקּוּטֵי-הֲלָכוֹת הִלְכוֹת בִּרְכַּת הָרֵיחַ ד, כה). (נכפל לעיל ח"א, סעיף כ"ז).

ה - י

יִקָּבַע בְּלִבּוֹ שֶׁאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי חָזָק שֶׁלֹּא אֶהְיֶה נָסוֹג אָחוֹר לְגַמְרֵי מֵה' יִתְבָּרַךְ, וְלֹא אֲאַיֵּשׁ אֶת עַצְמִי לְעוֹלָם וְלֹא אֶהְיֶה חַס וְשָׁלוֹם רַחֲמָנָא לִצְלָן, כְּמוֹ שֶׁשָּׁמַעְנוּ מִצַּדִּיקִים. (שָׁם הִלְכוֹת רֹאשׁ חֹדֶשׁ ז, נב).

ה - יא

רֹב הַדְּבָרִים הַנִּדְפָּסִים בְּסֵפֶר "שִׁבְחֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב" זצוק"ל רֻבָּם כְּכֻלָּם מְסַפְּרִים כָּל הָעוֹלָם מִכְּבָר וְהַמּוֹפְתִים הַנּוֹרָאִים שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זצוק"ל, מְפֻרְסָמִים בְּכָל הָעוֹלָם, וּבִפְרָט בֵּין יִרְאֵי הַשֵּׁם וְחוֹשְׁבֵי שְׁמוֹ, וּכְבָר סִפֵּר צַדִּיק גָּדוֹל אֶחָד מִגְּדוֹלֵי תַּלְמִידָיו, וְאָמַר בְּפֵרוּשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת בָּרַבִּים בְּשָׁעַת הַדְּרָשָׁה, שֶׁבְּאִם לֹא נִמְצָא שִׁבְחֵי הָאַר"י זַ"ל יוֹתֵר מִמַּה שֶׁנִּדְפְּסוּ רָאִינוּ אֲנַחְנוּ מֵרַבֵּנוּ (הַבַּעַל שֵׁם טוֹב) יוֹתֵר מִזֶּה, כַּמְפֻרְסָם זֶה הַסִּפּוּר. (שָׁם הִלְכוֹת פֶּסַח הֲלָכָה ז,ג).

ה - יב
"קֶדֶם" מְרַמֵּז שֶׁאֵלּוּ הַנְּפָשׁוֹת אֵינָם מֵהַדּוֹרוֹת הַלָּלוּ כְּלָל, רַק מִבְּחִינַת שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, כַּאֲשֶׁר הֵבַנְתִּי מִשִּׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה. (שָׁם).

ה - יג
אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַצַּדִּיק מַשִּׂיג אֵיזֶה הַשָּׂגָה גְּבוֹהָה וְנִסְתָּרֶת מְאֹד, אֵינָהּ נֶחֱשֶׁבֶת אֶצְלוֹ, כָּל זְמַן שֶׁאֵינוֹ מֵבִין עַל יָדָהּ אֵיךְ לְהָבִיא אֶת בְּנֵי אָדָם לִידֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים וְעַל-יְדֵי זֶה לְהַחֲזִירָם בִּתְשׁוּבָה וּלְחַזְּקָם וְכוּ', כַּאֲשֶׁר הֵבִנּוּ כָּל זֶה מִמֶּנּוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה. (שָׁם הֲלָכָה ה).

ה - יד
תּוֹרָה קס"ט שֶׁבְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן חֵלֶק א' הוּא מִכְּתַב יַד הַחֲבֵרִים (שָׁם הִלְכוֹת גְּבִיַּת מִלְוָה ג, י).

ה - טו
כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל הָא"ב הֶחָדָשׁ (הוּא סֵפֶר הַמִּדּוֹת) גָּבְהוּ וְנֶעֱלְמוּ מְאֹד מְאֹד מֵעֵין כָּל חַי, וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים סְתוּמִים וַחֲתוּמִים מְאֹד עַד עֵת קֵץ. (שָׁם הִלְכוֹת הַלְוָאָה ג).

ה - טז
הַשִּׂיחָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּדְפֶּסֶת בְּשִׂיחוֹת הָר"ן סִימָן נא הַמַּתְחִיל "עוֹלָם הַזֶּה אֵינָהּ כְּלוּם", שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עִצָּם מַעֲלַת הָרָצוֹן אֶל הַקְּדֻשָּׁה, אֲמָרָהּ רַבֵּנוּ זַ"ל בְּאוֹתָהּ עֵת שֶׁגִּלָּה הַתּוֹרָה "וּבְיוֹם הַבְּכּוּרִים - אֶת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֵךְ" (ליקו"מ ח"ב סִימָן ד') שֶׁמְּבֹאָר שָׁם עִנְיַן הָרָצוֹן. (שָׁם הִלְכוֹת עֵרֶב ג, א; וכ"ה בהלכות פדיון בכור ד, ד עיי"ש).

ה - יז
אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל, עַל-יְדֵי שֶׁהָאָדָם נִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל-יְדֵי מְנִיעוֹת רַבּוֹת שֶׁהִתְגַּבְּרוּ עָלָיו וּשְׁבָרָם, עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי אַחַר כָּךְ לְקַבֵּל לְתוֹכוֹ הַקְּדֻשָּׁה. (שָׁם הִלְכוֹת נְזִקֵי שְׁכֵנִים ג, ח, וּרְאֵה בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן סוֹף סִימָן קפה). (נכפל לעיל ח"א, סעיף צ"ד).

ה - יח
דִּבֵּר פַּעַם רַבֵּנוּ עִם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְגִלָּה לָהֶם סוֹדוֹת נוֹרָאִים וְהִזְהִירָם לְבַל יְגַלּוּ לְזָר, וְסִיֵּם וְאָמַר: אִם תְּסַפְּרוּ, אַף-עַל-פִּי-כֵן אֶהְיֶה אוֹהֵב אֶתְכֶם, אַךְ הָאַהֲבָה תִּהְיֶה כְּמוֹ שֶׁחַיֵּיקֵל בְּשִׂמְחָה, שֶׁבָּאֱמֶת אֵינוֹ שִׂמְחָה כְּלָל, וְגַם אָמַר שֶׁכָּל הַשּׁוֹמְעִים עֲרֵבִים זֶה לָזֶה וְעָמַד שָׁם אִישׁ אֶחָד שֶׁהָיוּ יְרֵאִים מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא יְסַפֵּר לְזָר, מֵחֲמַת שֶׁהָיָה אִישׁ מְפַטְפֵּט בְּדְבָרִים, אַךְ לֹא אָמְרוּ לוֹ כְּלוּם, מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ יְרֵאִים מֵרַבֵּנוּ זַ"ל, אַךְ בְּמַחֲשַׁבְתָּם חָשְׁבוּ זֹאת. עָנָה רַבֵּנוּ זַ"ל וְאָמַר: "בַּעֲדוֹ אֲנִי עֵרֶב", וְאַחַר כָּךְ הִתְחִילוּ לַחֲקֹר אֵצֶל הָאִישׁ הַנַּ"ל אִם יוֹדֵעַ מִזֹּאת

הַמַּעֲשֶׂה וְלֹא יָדַע כְּלָל מִזֶּה הַסִּפּוּר הַנַּ"ל, וְהֵבִינוּ שֶׁזֶּה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל: "בַּעֲדוֹ אֲנִי עֵרֵב", כִּי לֹא יָדַע כְּלָל מִכָּל הַסִּפּוּר הַזֶּה. (הַשְׁמָטוֹת).

ה - יט

...עַל-יְדֵי שֶׁזּוֹכִים לְעֹנֶג דִּקְדֻשָּׁה זְכוּ לַעֲשִׂירוּת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁרַאשֵׁי תֵּבוֹת שֶׁל עוֹשֶׁר הוּא וְ'הִתְעַנְּגוּ עַ'ל ר'ב שְׂ'לוֹם. (לִקּוּטֵי אֶבֶן בִּרְכוֹת הַשַּׁחַר הֲלָכָה ב).

ה - כ

לְעִנְיַן הַשִּׂיחָה הַמּוּבֵאת בְּחַיֵּי מוֹהַר"ן סִימָן שפט וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: הַקֶּשֶׁר וְהַחִבּוּר שֶׁל הַתּוֹרוֹת שֶׁלּוֹ הוּא כְּעֵין בְּנְיַן וַאֲרִיָּה מַמָּשׁ שֶׁבְּתְחִלָּה הוּא מְקַשֵּׁר וּמְחַבֵּר אֵלּוּ שְׁנֵי דְּבָרִים יַחַד וְאַחַר כָּךְ קוֹשֵׁר וּמְחַבֵּר דָּבָר שְׁלִישִׁי לְהַשְּׁנֵי בְּכַמָּה קְשָׁרִים חֲזָקִים וְכֵן מִשְּׁלִישִׁי לְהָרְבִיעִי וְכֵן לְהַלָּן וְכוּ', עַיֵּן שָׁם. כָּתַב בְּהַקְדָּמַת סֵפֶר פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה וְז"ל: כְּמִדָּמֶה לִי שֶׁהַשִּׂיחָה הַזֹּאת נֶאֱמְרָה לְעִנְיַן קֶשֶׁר הָעִנְיָנִים שֶׁבַּמַּאֲמָר 'תִּקְעוּ-תּוֹכָחָה' הַנַּ"ל שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה תקע"א וְתַשְׁלוּם פֵּרוּשׁ הַפָּסוּק תִּקְעוּ וְכוּ' לֹא נִגְמַר עַד לְמָחֳרַת יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאָז הָיְתָה הַשִּׂיחָה הַנַּ"ל, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. (פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה סִימָן ב).

...וְזֶה בְּחִינַת 'וְהָרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת' הַיְנוּ הַפְּדִיּוֹן הַגָּדוֹל שֶׁכּוֹלֵל כָּל הַפְּדִיּוֹנוֹת שֶׁל כָּל הָעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בָּתֵּי דִּינִים, (כַּמְבֹאָר בְּסִימָן רטו). וְכָךְ שָׁמַעְתִּי מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ בְּעַל פֶּה. (שם סימן רטו, אות ב').

ה - כא

רָאִיתִי נֶסַח כְּתִיבַת יַד אֲשֶׁר הֶעְתַּק מִכְּתִיבַת יַד רַבֵּנוּ זַ"ל הַמַּאֲמָר הַזֶּה, הַיְנוּ הַמַּאֲמָר שֶׁבְּסִימָן יג. וְשָׁם יֵשׁ כַּמָּה עִנְיָנִים שֶׁנִּכְתְּבוּ בְּשִׁנּוּי קְצָת מִמַּה שֶׁמְּבֹאָר בְּכָאן בְּנֶסַח שֶׁנִּדְפַּס כִּי גַּם נֶסַח זֶה הוּא לְשׁוֹן רַבֵּנוּ זַ"ל בְּעַצְמוֹ, כַּמְבֹאָר סוֹף סִימָן יד (וְנִרְאֶה שֶׁבְּכוָּנָה שִׁנָּה רַבֵּנוּ זַ"ל הַנֶּסַח אַחַר כָּךְ בְּעֵת שֶׁנָּתַן לְהַעְתִּיקוֹ שֶׁהוּא הַנֶּסַח שֶׁנִּדְפַּס). (שָׁם סימן יג).

ה - כב

מַאֲמַר 'אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא' (לִיקו"מ סִימָן נא). נֶאֱמַר בְּלֵיל רִאשׁוֹן שֶׁל שָׁבוּעוֹת תקס"ג וְחָזַר וְנִשְׁנָה אַחַר שָׁבוּעוֹת לִפְנֵי הָרַב רַבִּי נָתָן זַ"ל, וְהוּא יוֹשֵׁב וְכוֹתֵב עַל הַסֵּפֶר בְּדִיּוֹ, וְאֵלּוּ הַתֵּבוֹת "כִּי קֹדֶם הַבְּרִיאָה" וְכוּ' נֶאֶמְרוּ בְּמִתִינוּת גָּדוֹל וּבְדִיּוּק כָּל תֵּבָה מַה שֶּׁאִי אֶפְשָׁר לְבָאֵר עַל הַכָּתָב. (שָׁם סימן נא).

ה - כג

אָמַר רַבֵּנוּ, הַפֻּגָם הַגָּדוֹל שֶׁנַּעֲשָׂה עַל-יְדֵי הַמַּנְהִיגִים שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לִסְמִיכָה, וְהִתְנַבֵּא בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ כָּל מַה שֶּׁיָּבֹא עַל יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי זֶה חַס וְשָׁלוֹם, שֶׁיִּהְיוּ גּוֹזְרִין שֶׁלֹּא יִהְיֶה תִּקֻּף לְשׁוּם כְּתַב יִשְׂרָאֵל רַק לַכְּתָבִים שֶׁלָּהֶם וְיִשְׂרָאֵל יִהְיוּ מֻכְרָחִים לִלְמֹד הַכְּתָב שֶׁלָּהֶם וְכוּ',

וְגַם עַל-יְדֵי זֶה גּוֹזְרִין גְּזֵרַת גֵּרוּשׁ שֶׁהוּא הַגְּזֵרָה שֶׁל הַסְּטָעפִּיס וְכוּ' שֶׁכָּל אֵלּוּ הַגְּזֵרוֹת יָצְאוּ שָׁנִים הַרְבֵּה אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ זַ"ל וְנִתְקַיְּמוּ בְּיָמֵינוּ, בַּעֲוֹונוֹתֵינוּ הָרַבִּים. (שָׁם סִימָן סא).

ה - כד

קֹדֶם רֹאשׁ-הַשָּׁנָה שְׁנַת תקס"ח דִּבֵּר עִם הָרַב רַבִּי נָתָן זַצַ"ל וְגִלָּה לְפָנָיו הָעִנְיָן הַמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי תְּנִינָא סִימָן פו שֶׁעַל-יְדֵי קְטָנוּת אֱמוּנָה צְרִיכִים לְתַעֲנִיּוֹת וְלַעֲבוֹדוֹת קָשׁוֹת, וְהָרַב רַבִּי נָתָן זַצַ"ל עָמַד מִשְׁתּוֹמֵם וּמַחְשְׁבוֹתָיו תְּמֵהִים, כִּי הוּא יָדַע בְּנַפְשׁוֹ כִּי הוּא חָזָק בֶּאֱמוּנָה וְכוּ'. וְהֵשִׁיב לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל עַל מַחְשְׁבוֹתָיו וְעָנָה וְאָמַר לוֹ: וְאִם יֵשׁ לְךָ אֱמוּנָה וְכוּ' אֵין לְךָ אֱמוּנָה בְּעַצְמְךָ וְכוּ', עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. (שָׁם סִימָן סא).

ה - כה

כָּל הַכֹּחַ הַזֶּה שֶׁל יְדֵי הַכְּתִיבָה שֶׁל מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל הַכֹּל הוּא בְּכֹחַ הַהֶאָרָה הַגְּדוֹלָה שֶׁל הָרוּחַ הַחָכְמָה שֶׁהֵאִיר עָלָיו רַבֵּנוּ זַ"ל עַל-יְדֵי בְּחִינַת יְדֵי הַסְּמִיכָה שֶׁזֶּה בְּחִינַת כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת יָדָיו עָלָיו (וְכַאֲשֶׁר אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל בְּפֵרוּשׁ כְּפִי שֶׁמְּבֹאָר בְּמָקוֹם אַחֵר), עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. (שָׁם).

ה - כו

נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת-דַּעְתִּי שֶׁמַּאֲמַר 'חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן' (לִיקו"מ סִימָן ס"א). הָיָה אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ"ל צַוָּאָה לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַמְקֹרָבִים אֵלָיו זַ"ל אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַהִתְנַהֲגוּת אַחַר פְּטִירָתוֹ זַ"ל בְּעִנְיַן הַהִתְקָרְבוּת אֵלָיו זַ"ל וְרָמַז לָהֶם שֶׁהָעִקָּר הוּא לְהִתְחַזֵּק בֶּאֱמוּנַת חֲכָמִים בֶּאֱמֶת וְלִבְלִי לָסוּר מִדִּבְרֵיהֶם יָמִין וּשְׂמֹאל וְכוּ'. (שָׁם).

ה - כז

ר"אֹשׁ בְּנֵי יְשָׂרָאֵל רָאשֵׁי תֵּבוֹת: רַבִּי וְכוּ', שָׁמַעְתִּי מֵאָבִי זַ"ל (הוּא רַבִּי אַהֲרֹן הָרַב מִבְּרֶסְלֶב זַצַ"ל) שֶׁלְּדַעְתּוֹ הַפֵּרוּשׁ בָּזֶה כִּי כְּשֶׁזּוֹכִין לְרַבִּי הָגוּן אֲזַי הוּא מֵאִיר עֵינֵי הַמְקֹרָבִין אֵלָיו עַל דֶּרֶךְ הֶחָכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ. אֲבָל לְהֶפֶךְ, חַס וְשָׁלוֹם, רַבִּי שֶׁאֵינוֹ הָגוּן לֹא דַּי שֶׁאֵינוֹ מֵאִיר עֵינַיִם, אַדְרַבָּה, הוּא מַחֲשִׁיךְ עֵינֵיהֶם בְּיוֹתֵר שֶׁזֶּה בְּחִינַת ר'שָׁעִים בַּ'חֹשֶׁךְ יִ'דָּמוּ, כַּמְבֹאָר בְּפָנִים. (שָׁם סִימָן קיא).

ה - כח

חוּשׁ הָרְאִיָּה וְהַשְׁמִיעָה וְהַטַּעַם (הַמְבֹאָר מִמֶּנּוּ בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן ח"ב סִימָן ה') נִתְתַּקֵּן עַכְשָׁו עַל-יְדֵי שֶׁמִּסְתַּכְּלִין עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ וְעַל כְּלַל הַצִּבּוּר הַקָּדוֹשׁ הַמִּתְאַסְּפִים וּמִתְקַבְּצִים אֵלָיו לִימֵי רֹאשׁ-הַשָּׁנָה וְהַכֹּל בְּכֹחוֹ וּזְכוּתוֹ הַקָּדוֹשׁ זַ"ל. (שָׁם ח"ב סִימָן ה').

ה - כט

יָדוּעַ שֶׁכָּל עִסְקוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל גַּם בַּחַיִּים חִיּוּתוֹ הָיָה הָעִקָּר לְהַכְנִיס מִדַּת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בְּיִשְׂרָאֵל לְגַדְּלָהּ וּלְהַשְׁלִימָהּ בִּבְחִינַת וּרְעֵה אֱמוּנָה וְכוּ'. (שָׁם ח"ב סִימָן ה').

ה - ל

בֵּין יוֹם-הַכִּפּוּרִים לְסֻכּוֹת שְׁנַת תק"ע נֶאֱמַר הַמַּאֲמָר שֶׁבְּסִימָן ס"ו (ליקו"מ ח"ב). מֵעִנְיָן שֶׁהַצַּדִּיק מֻכְרָח לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּעַד יִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּם כֵּן שַׂיְכוּת לְמַאֲמַר 'בְּרֵאשִׁית' (שָׁם סִימָן ס"ז), כַּמְבֹאָר לַמְעַיֵּן בִּפְנִים. וְהָרַב רַבִּי נָתָן זַ"ל לֹא הָיָה אָז אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ"ל וְאַחַר שִׂמְחַת תּוֹרָה תֵּכֶף בְּאִסְרוּ חַג שֶׁהָיָה אָז בְּיוֹם רְבִיעִי פָּרָשַׁת בְּרֵאשִׁית בָּא הָרַב רַבִּי נָתָן אֵצֶל רַבֵּנוּ זַ"ל, וְשָׁמַע מֵהֶחֲבֵרִים הָעִנְיָנִים הַנַּ"ל שֶׁנֶּאֶמְרוּ בֵּין יוֹם הַכִּפּוּרִים לְסֻכּוֹת וּכְתָבָם עַל הַסֵּפֶר וְאַחַר כָּךְ בַּלַּיְלָה הַשַּׁיָּךְ לְיוֹם ה' הֵבִיא לִפְנֵי רַבֵּנוּ זַ"ל כְּתִיבַת הַמַּאֲמָר שֶׁבְּסִימָן סו הַנַּ"ל וְלָקַח רַבֵּנוּ הַכְּתָב וְעִיֵּן בּוֹ אָז הֵיטֵב וְהָיָה נִכָּר שֶׁהָיָה טָרוּד בְּצַעַר גָּדוֹל וְעֵינָיו הָיוּ מְלֵאִים דְּמָעוֹת קְדוֹשִׁים וְלֹא נוֹדַע אָז כָּל מָה עִנְיַן הַצַּעַר שֶׁלּוֹ... (שָׁם ח"ב סימן ס"ז).

ה - לא

"קְרָא אֶת יְהוֹשֻׁעַ" שֶׁעָלָיו מְיֻסָּד הַמַּאֲמָר (שֶׁבְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן סִימָן ו') זֶה הַפָּסוּק הוּא בְּפָרָשַׁת וַיֵּלֶךְ שֶׁהָיְתָה קְרִיאַת הַפָּרָשָׁה הַזֹּאת בְּשַׁבַּת פָּרָשַׁת שׁוּבָה... וְהַפֵּרוּשׁ לְכַוָּנַת אֱלוּל בִּפְרָטִיּוּת לֹא גִּלָּה רַבֵּנוּ זַ"ל בְּעֵת אֲמִירַת תּוֹרָתוֹ בַּשַּׁבָּת הַנַּ"ל, אֲבָל אַחַר כָּךְ בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת קֹדֶשׁ הֶרְאָה לְעֵינֵי תַּלְמִידָיו פֵּרוּשׁ הַכַּוָּנוֹת לְפִי הַנַּ"ל... (בֵּאוּר הַלִּקּוּטִים סימן ו').

ה - לב

שָׁמַעְתִּי פַּעַם מֵאֲבִי זַ"ל כִּי מַמָּשׁ כְּמוֹ הַחֹרֶשׁ הַמַּבִּיט עַל הַשְּׁמֵחִים וּמִתְעַנְּגִים בְּעֹנֶג נְגִינַת הַכְּלֵי זֶמֶר וְהוּא אֵינוֹ יָכוֹל לְצַיֵּר כְּלָל בְּדַעְתּוֹ אֵיזֶה טַעַם יְכוֹלִים לְהַרְגִּישׁ בְּמַה שֶׁהַמְנַגֵּן מוֹלִיךְ וּמֵבִיא בְּיָדוֹ עַל הַכְּלִי עִם הַנִּימִין לְכָאן וּלְכָאן... כְּמוֹ כֵן מַמָּשׁ הֵם הַחֹרְשִׁים מִלִּשְׁמֹעַ אֶת דִּבְרֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים וְכָל דִּבְרֵיהֶם אַךְ לְמוֹתָר... (חכמה ותבונה ו, יד; מובא בתפארת הליקוטים שבביאהל"ק מאמר ס', סעיף יד).

ה - לג

כְּמוֹ שֶׁאֵין יְכֹלֶת לְקַבֵּל מֵאַדְמוֹ"ר זַ"ל זוּלַת בְּאֶמְצָעוּת מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל כִּי בּוֹ לְבַד נִשְׁפַּע מִנְּשָׁמַת וְדַעַת רַבֵּנוּ זַ"ל לִהְיוֹת בִּיכֹלֶת לְקַבֵּל מֵאִתּוֹ, כֵּן בְּעִנְיַן אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כִּי בָּהּ לְבַד נִשְׁפַּע וְנִתַּן מֵאוֹר וְדַעַת אַדְמוֹ"ר זַ"ל לִהְיוֹת בִּיכֹלֶת לְקַבֵּל מֵאִתּוֹ. (שָׁם סִימָן כ' בְּסוֹפוֹ).

ה - לד

שָׁמַעְתִּי מֵאֲבִי זַ"ל בְּשֵׁם מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל שֶׁשָּׁמַע מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ עַל אוֹדוֹת תְּמוּרַת הָעֲזוּת דְּסִטְרָא אָחֳרָא בְּעֲזוּת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁיֵּשׁ שֶׁנּוֹגֵעַ הַתְּמוּרָה הַזֹּאת גַּם בִּגְדוֹלֵי גְּדוֹלִים וּבְרֹב בְּרָכָה

וְתוֹדָה הוֹדָה עַל זֶה רַבֵּנוּ זַ"ל לְהַשִּׁם יִתְבָּרַךְ עַל עַצְמוֹ שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ וְנִזְדַּכֵּךְ מִזֶּה בְּתַכְלִית הַזִּכּוּךְ (שָׁם כ"ב, מַפְתֵּחַ כ"ד).

ה - לה

יָצָא מִפִּיו הַקָּדוֹשׁ וְאָמַר: אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת גַּם מֵהַמְשֻׁלָּשׁ רִבּוּעַ. (בֵּאוּר הַלִּקּוּטִים סימן סד, טו. כּוֹכְבֵי אוֹר אֱמֶת וֶאֱמוּנָה סימן י').

ה - לו

בְּתִשְׁעָה בְּאָב הָאַחֲרוֹן שֶׁבִּימֵי חַיָּיו הַקָּדוֹשׁ לִפְנוֹת עֶרֶב שֶׁנִּזְכַּר אָז בְּעִצָּם הַעֲלָמַת הַזִּכָּרוֹן שֶׁל הַיֶּלֶד וְהַזֵּקֵן שֶׁלְּמַעְלָה מִכֻּלָּם עַד שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם זִכָּרוֹן כְּלָל, "עֶר גִידִיינְקְט נָאר נִישְׁט". "אֵינוֹ זוֹכֵר לָאו כְּלוּם" (הַמְסֻפָּר מִמֶּנּוּ בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מַעֲשֶׂה מֵהַשִּׁבְעָה בֶּעטְלֶירס). וְעָנָה וְאָמַר אָז: אֵיזֶה פָּנִים יֵשׁ לִי בֵּינֵיכֶם? וְהֵשִׁיב לוֹ מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל (בְּדִבְרֵי צַחוּת): "וִיא גָאר נִישְׁט" 'כְּמוֹ כְּלוּם', וְחָזַר אַדְמוֹ"ר וְאָמַר לוֹ: הֲלֹא גַּם אַתֶּם אֶפֶס וְאַיִן "אִיהר זַיינְט זִיךְ אוֹיךְ גָאר נִישְׁט". (חָכְמָה וּתְבוּנָה דַּף יא).

ה - לז

רַבִּי יוּדִיל תַּלְמִיד רַבֵּנוּ זַ"ל הָיָה לְבַעַל מוֹפֵת כְּהַסְכָּמַת רַבֵּנוּ זַ"ל בְּעַצְמוֹ. (נַחֲלֵי אֱמוּנָה סִימָן י').

ה - לח

אָמַר מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל כִּי אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה דְּבָרִים שֶׁהַתּוֹרָה נִקְנֵית בָּהֶם [הַמְבֹאָרִים בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת] הֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה יְמֵי הַסְּפִירָה, וְהַמִּדָּה הָאַרְבָּעִים וְתִשַּׁע הִוא תְּפִלָּה. (נַחֲלֵי אֱמוּנָה סִימָן כ).

ה - לט

פַּעַם-אַחַת הָיָה רַבִּי נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין בָּעִיר יַאס (רוּמַנְיָא) וּבְשַׁבָּת בַּבֹּקֶר אַחַר הַסְּעֻדָּה נִצְמָא לִשְׁתּוֹת, וְנִכְנַס אֶל הָרַב וְנָתַן לוֹ הָרַב שָׁלוֹם וְשָׁאַל אוֹתוֹ מֵאַיִן אַתֶּם וְנִתְיַירֵא לוֹמַר מִבְּרֶסְלֶב וְאָמַר לוֹ מִטּוּלְטְשִׁין. וַיִּשְׁאַל אוֹתוֹ אֵיפֹה הוּא וַיֹּאמֶר לוֹ סָמוּךְ לִבְרֶסְלֶב. וַיֹּאמֶר לוֹ הָרַב: "אֶפְשָׁר קָאנְט אִיהר נָתַלֵּע אַ בְּרֶסְלֶבֶר חָסִיד".אוּלַי מַכִּירִים אַתֶּם אֶת נָתַלֵּע - חָסִיד בְּרֶסְלֶב? וְהֵבִין רַבִּי נַחְמָן שֶׁאֵינוֹ מִתְנַגֵּד. וְסִפֵּר לוֹ שֶׁנּוֹסֵעַ מִמֶּנּוּ וְהוּא תַּלְמִידוֹ. וְסִפֵּר הָרַב מֵאֵיפֹה הוּא יוֹדֵעַ מִמּוֹהֲרַנ"ת שֶׁאֲבִיו הָיָה רַב בְּלֶעְמְבֶּעְרְג וְהוּא הָיָה עֲדַיִן אַבְרֶךְ. וְרַבֵּנוּ זַ"ל נִתְאַכְסֵן לֹא רָחוֹק מִבֵּיתָם. וְהָיָה רָגִיל לִכְנֹס אֶל רַבֵּנוּ זֶכֶר צַדִּיק וְקָדוֹשׁ לִבְרָכָה, וְרַבֵּנוּ זצוק"ל לֹא הָיָה אוֹמֵר תּוֹרָה וַאֲפִלּוּ שׁוּם דִּבּוּר לֹא הָיָה מְדַבֵּר מֵחֲמַת חוֹלַאת הָרֹאשׁ שֶׁקָּשֶׁה לוֹ הַדִּבּוּר. וְרַק כָּל הַדִּבּוּרִים הָיוּ כְּלוּלִים בְּתִנּוּעוֹתָיו וּרְמָזָיו. וְלִפְעָמִים כְּשֶׁרָצָה לְדַבֵּר, בִּפְרָט לְסַפֵּר מַעֲשֶׂה וּבִפְרָט מַעֲשֶׂה מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל תֵּכֶף נִתְקַבְּצָה כָּל הָעִיר. וּפַעַם אַחַת

בְּסִעֻדָּה שְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבָּת סִפֵּר מַעֲשֶׂה מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּבָא רַבֵּנוּ זצוק"ל לִדְבֵקוּת גָּדוֹל כָּל כָּךְ עַד לִכְלוֹת הַנֶּפֶשׁ, וְהָיָה כְּבָר חֹשֶׁךְ, וַאֲנִי הִכַּרְתִּי וְהִרְגַּשְׁתִּי שֶׁקָּרוֹב לִיצִיאַת נִשְׁמָתוֹ, וְהֵבֵאתִי נֵר וְנִפְסַק הַדְּבֵקוּת וְשָׁב לְחִיּוּתוֹ. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁנּוֹדַע לְרַבֵּנוּ זצוק"ל נָתַן לִי תּוֹדָה, וְסִפֵּר לִי אָז מֵרַבִּי נָתָן וְאָמַר "אַיי הָאבּ אִיךְ אַ נָתַלֶּע". אַיי יֵשׁ לִי נָתַלֶּע וּכְשֶׁאַתָּה תִּסַּע אֵלַי לִבְרֶסְלֶב אֶעֱשֶׂה מִמְּךָ חִדּוּשׁ כְּמוֹ נָתַלֶּע. אֲבָל גַּשְׁמִיּוּת וְחֶשְׁכַת הָעוֹלָם הַזֶּה נָתַן שִׂכְחָה בְּלִבִּי וְשָׁכַחְתִּי מִלְּנָסֵּעַ. וְאָמַר: "פִּיסְתּוּלִין פִּיסְתּוּלִין (הַיְנוּ חִצִּים) שִׁיסֶּעִן מִיר אִין הָאַרְצִין אַז אִיךְ בִּין אוֹיךְ דֶּעם צִיוּן נִיט גִּיוֶועזִין", חִצִּים חִצִּים יוֹרִים בִּי בְּלִבִּי עַל זֶה שֶׁלֹּא הָיִיתִי עֲדַיִן בְּצִיּוּן רַבֵּנוּ. וְהִבִּיט בְּהַסֵּפֶר וְאָמַר: "עֶס אִיז דֶּעם רַבִּינְס מוֹחַ אוּן ר' נָתָנְס מוֹיל". זֶה הַמּוֹחַ שֶׁל רַבֵּנוּ וּפִיו שֶׁל מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל. וּכְשֶׁבָּא רַבִּי נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין לְמוֹהֲרַנַ"ת וְסִפֵּר לוֹ אָמַר: אֲנִי גַּם כֵּן אוֹמֵר כָּךְ (עַל הַלִּקּוּטֵי הֲלָכוֹת) דֶּעם רֶעבִּינְס מוֹחַ אוּן מַיִן מוֹיל. הַמּוֹחַ שֶׁל רַבֵּנוּ וּפֶה שֶׁלִּי.

ה - מ

סִפֵּר הָרַב מֵהֶבְרוֹן שֶׁהָיָה מַחֲסִידֵי חַבַּ"ד שֶׁאֵצֶל הָרַב הַצַּדִּיק רַבִּי מָנְדִּלִי מִלּוּבָּאוִויטְשׁ זַ"ל בַּעַל הַמְחַבֵּר סֵפֶר "צֶמַח צֶדֶק" לָקַח אֶחָד "לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" שֶׁחִבֵּר מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל וְהִשְׁלִיךְ לָאָרֶץ, וַיִּחַר אַף הַצֶּמַח צֶדֶק וְכִמְעַט שֶׁנִּדָּה אוֹתוֹ וְהֶכְרַח לֵישֵׁב יָחֵף עַל הָאָרֶץ וּלְקַבֵּל נְזִיפָה עַל זֶה וְכוּ'. (יְמֵי שְׁמוּאֵל פֶּרֶק קי"א).

ה - מא

בְּעֵת שֶׁעָבַר עַל רַבִּי יִשְׂרָאֵל בָּעֶר אוֹדֶעסֶר שְׁלִיטָ"א הָרְדִיפוֹת וְהַמַּחֲלֹקֶת, אָמַר לוֹ פַּעַם אֶחָד רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִקָּארְדָן זַ"ל, כִּי אִם לֹא עוֹבְרִין אֵלּוּ הַמְּנִיעוֹת וְהַיִּסּוּרִים מִבְּנֵי אָדָם אֲזַי יָכוֹל לַעֲבֹר יוֹתֵר בְּרוּחָנִיּוּת (כִּי הַבַּעַל דָּבָר נוֹקֵם בְּאֹפֶן אַחֵר). וְזֶה יוֹתֵר קָשֶׁה. וְגַם אָמַר לוֹ שֶׁעַל בֵּן תּוֹרָה מֻכְרַח לַעֲבֹר יוֹתֵר הַרְבֵּה מֵעַל אִישׁ פָּשׁוּט הַמִּתְקָרֵב לְרַבֵּנוּ זַ"ל. (שָׁם פֶּרֶק קי"ב).

ה - מב

אֶחָד סִפֵּר לְהָרַב מִסַּאוְרַאן כִּי נִכְנַס לְרַבֵּנוּ קֹדֶם פְּטִירָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל וְרָאָה אַגַּן הַזָּהָב שֶׁהָיָה עַל מִטָּתוֹ וְהָיָה מָלֵא דָּם וְאָמַר לוֹ הָרַב מִסַּאוְרַאן: אַשְׁרֵי עֵינַיִךְ שֶׁרָאוּ אוֹתוֹ. (שָׁם פֶּרֶק קכ"ג).

ה - מג

עֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן הוּא יוֹם הִתְעוֹרְרוּת מֵהֶרְבֵּה אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבָּאִים לְצִיּוֹן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל עוֹד מִימֵי מוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל שֶׁהִנְהִיג לְנָסֵּעַ לְצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ"ל בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה. (שָׁם פֶּרֶק קס"ז, ו-קע"ז).

ה - מד

... הִתְפַּעַלְתִּי כָּל כָּךְ מֵהַסֵּדֶר וַאֲמִירַת הַהַגָּדָה שֶׁל רַבִּי נָתָן בַּייטְלַמאכֶר שֶׁהָיָה בְּהִתְלַהֲבוּת וְהִתְעוֹרְרוּת מְאֹד בִּזְכִירָתוֹ אֶת הַסֵּדֶר וַאֲמִירַת הַהַגָּדָה שֶׁל אָבִיו הַמְּנוֹחַ זַ"ל רַבִּי פִּנְחָס יְהוֹשֻׁעַ זַ"ל מִתַּלְמִידָיו הַמֻּבְהָקִים שֶׁל מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל. (שָׁם פֶּרֶק קפ"ב).

ה - מה

סִפֵּר לִי רַבִּי שִׁמְשׁוֹן בַּארְסְקִי מֵרַבִּי מִיכְלִי נֶכֶד מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל, שֶׁהָיָה אוֹמֵר שֶׁעַד אֶמְצַע הַתְּפִלָּה שֶׁאַחַר הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים שֶׁל תִּקּוּן הַכְּלָלִי זֶה מְקַבְּלִים כְּשָׂכָר (עַל הַנְּסִיעָה לַצִּיּוּן) וְהַשְּׁאָר הוּא כְּעֹדֶף (וּשְׂכָרוֹ לְאֵין שִׁעוּר). (שָׁם פֶּרֶק קצ"ז).

ה - מו

אָמַר רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחְמָן שֶׁעִנְיַן הַנְּסִיעָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל - לֹא לָבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל רַק לְנַשֵּׁק הַמְּזוּזָה, אֶלָּא לָבוֹא כְּדֵי לַעֲבֹד אֶת ה' עַד שֶׁיִּתְהַפֵּךְ לְמַהוּתָהּ וְכוּ'. "נִיט קוּמֶען נָאר אַ קִישׁ טָאן דִּי מְזוּזָה". (שָׁם פֶּרֶק רב"י).

ה - מז

אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל: בְּמִנְיָנוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ אִם יִהְיֶה לְאֶחָד הִרְהוּר יַכּוּ אוֹתוֹ בְּמוֹט בַּרְזֶל (לְשָׁבֹר עַצְמוֹתָיו), אֲבָל בְּחִירָה תִּהְיֶה לוֹ, יֵשׁ לוֹ בְּרֵרָה, לֹא לְהַמְּנוֹת בַּמִּנְיָן שֶׁל מָשִׁיחַ. "בַּי מָשִׁיחַ'ס מִנְיָן אַז אֵייְנֶער וָועט הָאבִּין אַ הִרְהוּר וָועט מָאן אִים שְׁלָאגִין מִיט אַדְרָאנְג (צִיבְּרֶעכְיִן דִּי בַּייְנֶער), נָאר דִּי בְּחִירָה וָועט עֶר הָאבִּין, עֶר הָאט אַ בְּרֵרָה נִיט זַיין פִּין מָשִׁיחַ'ס מִנְיָן". (שָׁם). (ה"ה: ע"ע גמ' ברכות לד.).

שִׂיחוֹת וְסִיפּוּרִים מֵרַבֵּינוּ זַ"ל

ה - מח

פַּעַם בָּא אֶחָד אֶל רַבֵּנוּ זַ"ל וּבִקְּשׁוֹ שֶׁיְּבָרְכוֹ בִּבְרָכַת פַּרְנָסָה, אָמַר לוֹ רַבֵּנוּ זַ"ל: אֶמְשֹׁל לְךָ לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְסוֹחֵר בַּדִּים גָּדוֹל שֶׁבָּא פַּעַם אֶל הַסְּטוֹנַאי הָעוֹסֵק בְּכָךְ וְהִזְמִין אֶצְלוֹ כְּהֶרְגֵּלוֹ מִדֵּי פַּעַם כַּמּוּת גְּדוֹלָה שֶׁל בַּדִּים. פַּעַם אַחַר הִזְמָנָתוֹ אֶת הַבַּד כְּשֶׁהֵחֵל לִנְסֹעַ עִם עֶגְלָתוֹ לֹא נָסְעָה הָעֲגָלָה כַּהֶגֶן מֵחֲמַת רֹב הַסְּחוֹרָה הַטְּעוּנָה, נִכְנַס אֶל הַסְּטוֹנַאי וּבִקְּשׁוֹ: אוּלַי יֵשׁ לָכֶם מְעַט שֶׁמֶן מְכוֹנָה הַנִּקְרָא "סְמָאלֶץ", לִמְרֹחַ בּוֹ אֶת אוֹפַנֵּי הָעֲגָלָה כְּדֵי שֶׁתִּסַּע כַּהֶגֶן? עָנָה לוֹ הַסְּטוֹנַאי: יֵשׁ וְיֵשׁ, נָתַן לוֹ הַסְּטוֹנַאי אֶת הַסְּמָאלֶץ וּבְשֶׁפַע. וְאָכֵן הֶחֱלִיקוּ הָאוֹפַנַּיִם וְנָסַע הַסּוֹחֵר עִם עֶגְלָתוֹ כַּהֶגֶן. בְּאֶמְצַע הַנְּסִיעָה פָּגַשׁ בַּחֲבֵרוֹ הַנּוֹסֵעַ בַּעֲגָלָה לִקְרָאתוֹ, כְּשֶׁרָאָה חֲבֵרוֹ אוֹתוֹ נוֹסֵעַ וּמַחֲלִיק יָפֶה כָּל כָּךְ שְׁאָלוֹ לְסִבַּת נְסִיעָתוֹ הַמְּהִירָה כָּל כָּךְ, עָנָה לוֹ: זֶה הַסְּטוֹנַאי הַנִּמְצָא בְּמָקוֹם זֶה וְזֶה מָרַח לִי מֵהַסְּמָאלֶץ עַל צִירֵי הָעֲגָלָה וְזוֹ הַסִּבָּה לִנְסִיעָתִי הַמְּהִירָה. לֹא חָשַׁב חֲבֵרוֹ הַרְבֵּה, קָם וְנָסַע אֶל הַסְּטוֹנַאי בְּחָשְׁבוֹ

שֶׁסִּטְרָא אָחֳרָא הוּא סִטְרָא שֶׁל שֶׁקֶר מְכוֹנוֹת. נִכְנַס אֶל הַסִּטְרָא וּבִקְשׁוֹ שֶׁקֶר מְכוֹנוֹת, אָמַר לוֹ הַסִּטְרָא: עַל מַה תְּדַבֵּר? עָנָה לוֹ: בִּרְצוֹנִי שֶׁקֶר מְכוֹנוֹת כְּמוֹ שֶׁמְּכַרְתָּ לַחֲבֵרִי הַסּוֹחֵר. אָמַר לוֹ הַסִּטְרָא: אַסְבִּיר לְךָ הַדָּבָר: פַּרְנָסָתִי הִיא מִמִּסְחַר בַּדִּים וַחֲבֵרְךָ קוֹנֶה אֶצְלִי תָּדִיר סְחוֹרָה, וּכְשֶׁרָאִיתִי אֵיךְ שֶׁעָגְלָתוֹ לֹא מוּשֶׁכֶת הֵיטֵב לְרֹב הַסְּחוֹרָה שֶׁהֶעֱמַסְתִּי עַל עֶגְלָתוֹ, הִשַּׂגְתִּי וְנָתַתִּי לוֹ אֶת הַסְּמָאלָ, אֲבָל אַתָּה בָּא וְרוֹצֶה רַק סְמָאלָ, דַּע לְךָ, אֵינִי סוֹחֵר שֶׁל סְמָאלָ! הִפְטִיר רַבֵּנוּ וְאָמַר לְהַלָּה: אֵלּוּ מֵאֲנָשֵׁי הַדְּבוּקִים וּכְרוּכִים אַחֲרֵי כִּשָּׁרוֹאָה אֲנִי בְּאֶחָד מֵהֶם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲבֹד אֶת ה' כִּדְבָעֵי מֵחֲמַת חֶסְרוֹן פַּרְנָסָה וְכַדּוֹמֶה, מְבָרְכֵם אֲנִי בִּבְרָכַת פַּרְנָסָה, (וּכְדֵי שֶׁעֶגְלָתָם הַקְּדוֹשָׁה הַטְּעוּנָה בְּסְחוֹרָה תִּסַּע הֵיטֵב), אֲבָל אַתָּה שֶׁמְּבַקֵּשׁ רַק פַּרְנָסָה, "אֵינִי סוֹחֵר שֶׁל סְמָאלָ"!

ה - מט

אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל: כְּשֶׁמְּפַתֶּה הַיֵּצֶר אֶת הָאָדָם לַעֲבֵרָה חָלִילָה, אֵין כַּוָּנָתוֹ לְעֶצֶם הָעֲבֵרָה גָּרִידָא, אֶלָּא בְּעִקָּר לְעַצְבוּת וּלְמַפַּח נֶפֶשׁ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְאַחַר הַמַּכְשׁוֹל, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הָעַצְבוּת יִפֹּל כְּבָר הָאָדָם בַּעֲבֵרוֹת רַבּוֹת לְרֹב הַיֵּאוּשׁ וְהָעַצְבוּת וְיִפֹּל כְּבָר מֵעַצְמוֹ מִדְּחִי אֶל דֶּחִי. עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִזָּהֵר בְּאֵיזֶה אֹפֶן שֶׁהוּא לִבְלִי לִפֹּל בְּעַצְבוּת עַל יְדֵי מִכְשׁוֹלוֹ יִהְיֶה מַה שֶּׁיִּהְיֶה, רַק יַמְשִׁיךְ לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה כְּדַרְכּוֹ וּבְשִׂמְחָה וְאַחַר כָּךְ יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה.

ה - נ

יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאָמַר לְעִנְיַן שְׁתִיַּת יַיִן בְּפוּרִים "נָאךְ בְּרָאנְפִין נָאךְ תִּקּוּן הַבְּרִית" - עוֹד יַיִן, עוֹד תִּקּוּן הַבְּרִית.

ה - נא

כָּל כָּךְ קָשׁוּר וְדָבוּק הָיָה רַבִּי שְׁמוּאֵל אַיְזִיק זַ"ל בְּרַבֵּנוּ, שֶׁפַּעַם בְּנִסְעוֹ עִם חֲבֵרָיו לְרַבֵּנוּ לְבֶרֶסְלֶב וְהִגִּיעָה הָעֶגְלָה לָעִיר לֹא יָכֹל הָיָה יוֹתֵר לְהַבְלִיג וּלְהִתְמַהְמֵהַּ עַד שֶׁיִּסְתַּדֵּר הָעֶגְלוֹן עִם עֶגְלָתוֹ לְהַגִּיעַ לְבֵית רַבֵּנוּ מַמָּשׁ, וְקָפַץ מֵהָעֶגְלָה תֵּכֶף בִּכְנִיסָתוֹ לָעִיר וְרָץ רַגְלֵי לְבֵית רַבֵּנוּ. לְרֹב רִיצָתוֹ הַמְּהִירָה כְּשֶׁנִּכְנַס לְבֵית רַבֵּנוּ נָפַל מִתְעַלֵּף לְרַגְלֵי רַבֵּנוּ שֶׁיָּשַׁב אָז וְדִבֵּר לִפְנֵי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ דִּבְרֵי תוֹרָה. וְהִנֵּה בְּאוֹתוֹ עֵת הָיְתָה מְרִיבָה בְּמֶמְשֶׁלֶת הַצָּאר בֵּין שְׁנֵי אַחִים שֶׁלָּחֲמוּ בֵּינֵיהֶם עַל יֶרֶשֶׁת הַכֶּתֶר. אֶחָד מֵהָאַחִים הָיָה קַנַּאי דָּתִי וְאֶחָד חָפְשִׁי, וְהָיְתָה סַכָּנָה לַיְּהוּדִים אִם יַעֲלֶה הֶחָפְשִׁי לַשִּׁלְטוֹן. נָעָנָה רַבֵּנוּ וְאָמַר לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: גַּם בְּשׁוּלֵי בְּגָדָיו שֶׁל רַבִּי שְׁמוּאֵל אַיְזִיק שׁוֹאֲלִים בַּשָּׁמַיִם מִי יִהְיֶה מֶלֶךְ. "אוֹיְ אִין זַיינֶע פָּאלָעס פֶּרְעגְט מָאן אִין הִימֶל וֶוער זָאל זַיין קֵיסָר". כְּאוֹמֵר כָּל כָּךְ שִׁגְבָּה מַעֲלָתוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמוּאֵל אַיְזִיק עַד שֶׁגַּם בְּשׁוּלֵי בְּגָדָיו תְּלוּיָה הַהַכְרָעָה מִי יִהְיֶה נַעֲשֶׂה לְמֶלֶךְ. הַסּוֹף הָיָה שֶׁהֵם רָבוּ

בֵּינֵיהֶם מֶשֶׁךְ שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה עַד שֶׁמֵּת הָאָח הֶחָפְשִׁי וְאָז עָלָה הַצָּאר הַנּוֹצְרִי הַקַּנַּאי לַשִּׁלְטוֹן.

ה - נב

אָמַר רַבֵּנוּ: אִם הָיִיתִי רוֹצֶה לְהִתְגַּלּוֹת, הֲרֵי שֶׁגְּדוֹל הַדּוֹר הָיָה צָרִיךְ לְשַׁמְּשֵׁנִי וּלְהוֹשִׁיט לִי אֶת גַּחַל הָאֵשׁ לְהַדְלִיק לִי אֶת הַמִּקְטֶרֶת - וְזֶה הֲרֵי לֹא יָכוֹל לִקְרוֹת. "אִיךְ זָאל זַאךְ וֶועלין אַרוֹיס וַוייזֶן וָואלְט דָאךְ (דָער גְּדוֹל הַדּוֹר) גִידַארְפְּט צִי טָרָאגֶן אַ קוֹיל פַּייעֶר צוּ מַיין לִילְקֶע צִיבֶּיךְ, אוּן דָאס קֶען נִישְׁט זַיין".

ה - נג

כְּשֶׁהָיָה רַבֵּנוּ בְּלֶעמְבֶּערְג פָּגַשׁ אֶת הַצַּדִּיק רַבִּי הִירְשׁ לֵייב מֵאלִיק זַצַ"ל, בְּסִיּוּם דִּבְרֵיהֶם שָׁמְעוּ שֶׁאָמַר לוֹ רַבֵּנוּ ז"ל: אָבָל בָּעִנְיָן שֶׁלִּי אֵין לְאַף אֶחָד הַשָּׂגָה. "אָבֶּער אִין מַיין זַאךְ הָאט קֵיינֶער קַיין הַשָּׂגָה".

ה - נד

רַבֵּנוּ רָאָה אֶת הַצַּדִּיק רַבִּי הִירְשׁ לֵייב מֵאלִיק ז"ל בַּחֲזָרָתוֹ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְכֵן בִּשְׁנַת תקס"ח בִּהְיוֹת רַבֵּנוּ בְּלֶעמְבֶּערְג, וְאָז כְּשֶׁרָאָה שׁוּב אֶת רַבֵּנוּ נֶעֱנָה וְאָמַר: עוֹד כְּבָר אָז לֹא הָיָה לָנוּ שׁוּם הַרְגָּשָׁה בּוֹ, כָּעֵת אֵיֶנּוּ מְבִינִים בּוֹ לֹא כְּלוּם, כְּפִי הַנִּרְאֶה עוֹד נִצְטָרֵךְ כֻּלָּנוּ לְהִתְבַּיֵּשׁ מִמֶּנּוּ. עַל אַף שֶׁלֹּא הֶאֱרִיךְ עִמּוֹ רַבֵּנוּ בְּדִבּוּר כְּלָל. "נָאךְ יֶענֶע מָאל הָאבֶּן מִיר נִישְׁט גִיהַאט אִין אִיהם קֵיין גִּיפִּיל הַיינְט וַוייסֶן מִיר שׁוֹין גָּאר נִישְׁט. וּוי סִי זָעט אוֹיס וֶועלְן מִיר זִיךְ אַלֶּע דַארְפָן שֶׁעמֶען פּוּן אִיהם".

ה - נה

כְּשֶׁבָּא פַּעַם מוֹהַרְנַ"ת לְרַבֵּנוּ ז"ל נַעֲנָה רַבֵּנוּ וְאָמַר בִּלְשׁוֹן תֵּמַהּ: "אִם אַתֶּם בָּאתֶם אֵלַי פֶּלֶא הוּא בְּעֵינַי מַדּוּעַ לֹא בָּאוּ כָּל הָעוֹלָם אֵלַי, וְאִם כָּל הָעוֹלָם לֹא בָּאוּ אֵלַי מַדּוּעַ בָּאתֶם אַתֶּם אֵלַי?". וְחָזַר עַל זֶה כַּמָּה פְּעָמִים.

ה - נו

אָמַר פַּעַם רַבֵּנוּ לִפְנֵי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל: "צְרִיכִים אַתֶּם לְהוֹדוֹת לוֹ מְאֹד, אִלּוּלֵי הוּא לֹא הָיָה נִשְׁאָר מִמֶּנִּי אַף דַּךְ שֶׁמּוֹת לְגַנַּיזָה. "אִיהר דַארְפְּט אִים זַייעֶר דַאנְקֶען וָועֶן נִישְׁט עֶר וָואלְט פּוּן מִיר קֵיין בְּלֶעטְל שֵׁמוֹת נִישְׁט גִיבְּלִיבְּן".

ה - נז

אָמַר פַּעַם רַבֵּנוּ לְרַבִּי יוּדְל: הָעִנְיָן שֶׁלְּךָ הוּא קַבָּלַת פְּדִיּוֹנוֹת. "דַיין זַאךְ אִיז פְּדִיּוֹנוֹת", וְאָכֵן עַל כֵּן הָיָה מוֹהַרְנַ"ת וּשְׁאָר אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ נוֹתְנִים לוֹ בְּעֶרֶב רֹאשׁ-הַשָּׁנָה מָעוֹת לְפִדְיוֹן נֶפֶשׁ.

ה - נח

שְׁלַח פַּעַם רַבֵּנוּ אֶת רַבִּי מָרְדְּכַי דַּיִן זַ"ל לְשִׁמְחַת שֶׁבַע בְּרָכוֹת אוֹ חֲתֻנָּה שֶׁל חָתָן חָשׁוּב בְּנוֹ שֶׁל אֶחָד מִבַּעֲלֵי "מְפָרְשֵׁי הַיָּם" שֶׁעַל הַשַּׁ"ס, וְלֹא הֵבִין רַבִּי מָרְדְּכַי סִבַּת הַדָּבָר, בְּאֶמְצַע הַסְּעֻדָּה הִתְוַכְּחוּ בְּנֵי הַשִּׁמְחָה בְּאֵיזֶה שְׁאֵלָה בַּהֲלָכָה וְהִנֵּה הֶחָתָן וּבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ הָיוּ לַמְדָנִים גְּדוֹלִים, אוּלָם מִתְנַגְּדִים עַל דֶּרֶךְ הַחֲסִידִים. וּפָסַק הֶחָתָן אֵיזֶה פְּסַק דִּין. וְרַבִּי מָרְדְּכַי פָּסַק אֶת הַהֵפֶךְ מִדַּעְתּוֹ וְהִתְוַכֵּחַ עִמּוֹ הֶחָתָן בִּשְׁאֵלַת הַהֲלָכָה שֶׁהָיָה אַף הוּא לַמְדָן מֻפְלָג מְאֹד עַד שֶׁאָמַר לוֹ אָבִיו: בְּנִי, אֵינְךָ צוֹדֵק וְהַצֶּדֶק עִם רַבִּי מָרְדְּכַי. וּפָסַק מִוּכּוּחוֹ. הִתְפַּלֵּא מְאֹד הֶחָתָן וּבַעֲלֵי הַשִּׁמְחָה מֵרַבִּי מָרְדְּכַי וְשָׁאֲלוּ עָלָיו לְבָרֵר מִי הוּא, עַד שֶׁנּוֹדַע לָהֶם שֶׁהוּא חָסִיד וּמֵאַנְשֵׁי רַבֵּנוּ וְכוּ', וְנִתְקַדֵּשׁ וְנִתְעַלֶּה עַל יְדֵי זֶה קֶרֶן הַחֲסִידִים וְשֵׁם רַבֵּנוּ, וְהֵבִין אַחַר כָּךְ כְּבָר לְעַצְמוֹ מַדּוּעַ שְׁלָחוֹ רַבֵּנוּ לְשִׂמְחָה זוֹ.

ה - נט

פָּנָה פַּעַם רַבֵּנוּ אֶל רַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל וְאָמַר לוֹ: הִשְׁתַּדֵּל לוֹמַר תּוֹרָה, "זָאג תּוֹרָה", שְׁאָלוֹ רַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל: וּמִי יִשְׁמַע אוֹתִי? נַעֲנָה לוֹ רַבֵּנוּ וְאָמַר: "כְּשֶׁאֲנִי מְצַוֶּה - יִהְיֶה כְּבָר מִי שֶׁיִּשְׁמַע". "אַז אִיךְ זָאג וָועט שׁוֹין זַיין וָועֶר זָאל הֶערֶן". וְהָיוּ מְסַפְּרִים רַבִּי מֵאִיר חַזָּן וְכֵן רַבִּי יִשְׂרָאֵל טְרָאוִיצֶער וְאָחִיו רַבִּי לֵוִי יִצְחָק שֶׁגָּדְלוּ כִּיתּוֹמִים בְּבֵית רַבִּי נַפְתָּלִי. שֶׁהָיָה נוֹהֵג בְּכָל שַׁבָּת בְּעֵת סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית לְהִסְתַּגֵּר בְּחַדְרוֹ, וּכְשֶׁעָקְבוּ אַחֲרָיו בְּהַבִּיטָם דֶּרֶךְ חוֹר הַמַּנְעוּל רָאוּ אֵיךְ שֶׁיּוֹשֵׁב מִתְנוֹעֵעַ וְאוֹמֵר תּוֹרָה מֶשֶׁךְ זְמַן.

ה - ס

שְׁלַח פַּעַם רַבֵּנוּ זַ"ל אֶת מוֹהַרְנַ"ת וְרַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל לִשְׁבוֹת אֵצֶל הַצַּדִּיק הָרַב מִבַּארְדִּיטְשׁוֹב זַצַ"ל, וְאַחַר שִׁבְתָּם שָׁם רָאוּ וְהֵבִינוּ שֶׁבְּכַוָּנָה מְיֻחֶדֶת שְׁלָחָם רַבֵּנוּ שָׁם, כִּי בְּדִיּוּק בְּאוֹתוֹ הַשַּׁבָּת שָׁבַת שָׁם אֶחָד מִמִּתְנַגְּדָיו שֶׁל רַבֵּנוּ וְדִבֵּר סָרָה עַל רַבֵּנוּ לִפְנֵי הָרַב עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁשְּׁאָלָם הָרַב מִבַּרְדִּיטְשׁוֹב בִּפְנֵי זֶה הַמְסַפֵּר לָשׁוֹן הָרָע: הַאִם נָכוֹן מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי שֶׁאָמַר רַבְּכֶם שֶׁאִם שׁוֹתִים יַיִן שָׂרָף קֹדֶם הַתְּפִלָּה מִתְפַּלְּלִים טוֹב יוֹתֵר? תֵּכֶף כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת רַבִּי נַפְתָּלִי, תָּפַס וְאָחַז בְּשַׂרְווּלָיו שֶׁל הָרַב מִתּוֹךְ חֲרָדַת קֹדֶשׁ, וְאָמַר: רַבִּי! וְאַתֶּם מַאֲמִינִים?! עָנָה לוֹ הָרַב: הוּא אוֹמֵר כָּךְ, בְּהִתְכַּוְּנוֹ עַל הַמְסַפֵּר, וְהֵגִּנוּ מוֹהַרְנַ"ת וְרַבִּי נַפְתָּלִי בְּפָנָיו עַל כְּבוֹד רַבֵּנוּ וְהוֹכִיחוּ לוֹ בְּטוּב טַעַם כַּמָּה שֶׁקֶר יֵשׁ בַּדָּבָר, וְהִסְכִּים עִמָּם וְהוֹדָה לָהֶם. בְּנָסָעָם שִׁבַּח לִפְנֵי אֲנָשָׁיו אֶת מוֹהַרְנַ"ת וְרַבִּי נַפְתָּלִי וְאָמַר: אַשְׁרֵיהֶם שֶׁל רַבֵּנוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּאֵלּוּ אֲנָשִׁים הַיּוֹדְעִים אֵיךְ לְהָגֵן עָלָיו.

ה - סא

מְסַפְּרִים שֶׁבִּצְעִירוּתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל אָמַר פַּעַם לְמְשַׁמְּשׁוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן, שֶׁהָיָה רוֹצֶה לִנְסֹעַ וְלָדוּר בְּאֶרֶץ אַחֶרֶת כְּהוֹנְגַרְיָא, שֶׁשָּׁם אֵין מַכִּירִים אוֹתוֹ וְשָׁם יוּכַל לַעֲבֹד אֶת ה' בְּהֶסְתֵּר וּבְהֶחְבֵּא, וְגַם כִּי שָׁם יֵחָלְקוּ עָלָיו יוֹתֵר מֵאַחַר שֶׁלֹּא מַכִּירִים אוֹתוֹ כְּנֶכֶד הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְרַבִּי נַחְמָן מֵהוֹרֶדֶנְקָא זַ"ל וְעוֹד. אַחַר כַּמָּה שָׁנִים כְּשֶׁלֹּא עָשָׂה רַבֵּנוּ בַּנְּדוֹן דָּבָר, כְּשֶׁשְּׁאָלוֹ פַּעַם רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּנְּדוֹן. עָנָה לוֹ רַבֵּנוּ: פָּעַלְתִּי אֵצֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁאַף כָּאן בְּרוּסְיָא עַל אַף שֶׁמַּכִּירִים אוֹתִי וְגַם מְפֻרְסָם אֲנִי כְּנֶכֶד הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל, אַף-עַל-פִּי-כֵן יַחְלְקוּ עָלַי.

ה - סב

כְּשֶׁשְּׁאָלוּ פַּעַם אֶת רַבֵּנוּ זַ"ל מַה לוֹ לְהִשְׁתַּדֵּל כָּל כָּךְ עִם הָאֶפִּיקוֹרְסִים (שֶׁהִתְקָרְבוּ לָרַבֵּנוּ עַד שֶׁנַּעֲשׂוּ בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה כְּגוֹ' הִירְשׁ בֶּער וְלַאנְדָא וְכוּ'), עָנָה לוֹ רַבֵּנוּ בְּתַקִּיפוּת: אֵלּוּ הַהוֹלְכִים עִם בְּתֵּי יְדִים רְחָבִים (כְּמִנְהָג הַיָּמִים הָהֵם) יֵשׁ בָּהֶם כָּאֵלּוּ שֶׁנּוֹטֶה מֵהֶם אֶפִּיקוֹרְסוּת, וּבְנוֹסָף לָכָךְ גַּם טִפְּשִׁים הֵם, הֵם לְכָל הַפָּחוֹת חֲכָמִים. "דִּי מִיט דִּי גְּרוֹיסֶע אַרְבִּיל רִינְט פּוּן זַיי אֶפִּיקוֹרְסוּת אוּן דֶּער צוּ זֶענְען זַיי נַעֲרְנִים אוֹיךְ, זַיי זֶענְען חָאטְש קְלוּג".

ה - סג

בְּלֵיל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה הָיְתָה שׁוֹרָה עַל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ יִרְאָה גְּדוֹלָה כָּל כָּךְ שֶׁבְּיָשְׁבָם בְּשֻׁלְחַן רַבֵּנוּ יְרֵאִים הָיוּ אַף לְהָרִים רְאשֵׁיהֶם מֵרֹב אֵימַת יוֹם הַדִּין.

ה - סד

בֵּין דִּבּוּרָיו שֶׁדִּבֶּר רַבֵּנוּ זַ"ל עִם הָרַב הַצַּדִּיק 'הַבַּעַל הַתַּנְיָא', שָׁאַל לוֹ מַדּוּעַ מְלַמֵּד לְכָלֵל אֲנָשָׁיו לְמוּדִים גְּבוֹהִים בְּקַבָּלָה. וְהָיָה זֶה אַחַר שֶׁפָּגַשׁ רַבֵּנוּ בְּכַמָּה מֵאֲנָשָׁיו שֶׁל הָרַב וְדִבֵּר עִמָּהֶם דִּבְרֵי תּוֹרָה וְהִגִּיעוּ בְּדִבְרֵיהֶם גַּם לְעִנְיְנֵי קַבָּלָה, וְשָׁאַל לָהֶם רַבֵּנוּ אֵיזֶה שְׁאֵלָה, וְעָנוּ לוֹ תְּשׁוּבָה שֶׁלֹּא כַּהֶגֶן בְּיַחַס לְלִמּוּד הַקַּבָּלָה הַקְּדוֹשָׁה.

ה - סה

רַבִּי מֵאִיר אָחִיו שֶׁל רַבִּי יִצְחָק מֵהַארְשִׁיוּואטָע זַ"ל כְּשֶׁבָּא אֶל רַבֵּנוּ לְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה (כְּמוּבָא סֵדֶר הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הִתְקָרְבוּתוֹ וְרִחוּקוֹ לְעֵיל חֵלֶק א' סִימָן תקמ"ט) רָאָה אֶת מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל עוֹמֵד בְּצַד כְּנֵסֵת הַקָּהָל אֶל רַבֵּנוּ וּמִתְפַּלֵּל בְּחִיּוּת וְהִתְלַהֲבוּת כְּדַרְכּוֹ בַּקֹּדֶשׁ. וְשָׁאַל לְהַסּוֹבְבִים: מִי הוּא אַבְרֵךְ זֶה? עָנוּהוּ: זֶה הוּא אַבְרֵךְ שֶׁהִתְקָרֵב עַתָּה מִקָּרוֹב אֶל רַבֵּנוּ. לְרֹב הִתְפַּעֲלוּתוֹ מִמֶּנּוּ עָנָה וְאָמַר: עֲבוּרִי דַּי וּמַסְפִּיק הָיָה לוֹ הוּא יִהְיֶה לִי לְרַבִּי וּמְפֻרְסָם. "צוּ מִיר אִיז עֶר אוֹיךְ גִינוּג צוּ זַיין רֶבִּי", אַחַר נְסִיעָתוֹ מֵרַבֵּנוּ לְאַחַר רֹאשׁ-הַשָּׁנָה שׁוּב לֹא הִמְשִׁיךְ יוֹתֵר לָבֹא. וּרְאֵה לְעֵיל חֵלֶק ב' סִימָן א-תר.

ה - סו

בְּעֵת שֶׁהִתְאַסְּפוּ הַצַּדִּיקִים אֵצֶל הָרַב מִבַּרְדִּיטְשׁוֹב וְרָצוּ לְהַחֲרִים אֶת הַחוֹלֵק, כַּמְסֻפָּר בְּסֵפֶר חַיֵּי מוֹהֲר"ן קכב נִתְבַּלְבֵּל הַדָּבָר עַל יְדֵי שֶׁנִּכְנַס הַחוֹלֵק לַמִּטְבָּח וְשׂוֹחֵק שָׁם עִם אֵשׁ בִּפְנֵי אֵם הָרַב, וְנִפְחֲדָה כָּל כָּךְ עַד שֶׁחָשְׁשָׁה שֶׁעוֹד מְעַט יִשָּׂרֵף כָּל הָעִיר בְּהַקְּפָדָתוֹ, וְנִכְנְסָה לְאָסֵפָה וְקִלְקְלָה אֶת הָאֲסֵפָה בְּאָמְרָה לִבְנָהּ: אֵינִי מַסְכִּימָה שֶׁיִּעָשֶׂה זֹאת בְּבֵיתֵנוּ. אַחַר כָּךְ אָמַר רַבֵּנוּ: יְכוֹלִים אַתֶּם לוֹמַר לְהַבַּרְדִּיטְשׁוֶבֶר שֶׁכְּבָר לֹא יוּכַל לוֹמַר לִפְנֵי הַתְּקִיעוֹת אֶת שְׁמוֹת הַמַּלְאָכִים שֶׁהוּא רוֹאֶה. (שֶׁכָּךְ הָיָה נוֹהֵג בְּכָל הַשָּׁנִים), וַהֲרֵי הוּא צַדִּיק יֵרֵא ה', "עֶרְלִיכֶער" וְאִם הוּא לֹא יִרְאֶה הוּא לֹא יֹאמַר שֶׁהוּא רוֹאֶה.

ה - סז

רַבִּי שִׂמְחָה אֲבִיו שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל הָיָה מִתְבּוֹדֵד גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, וְהָיָה נֶעְלָם מִדֵּי פַּעַם לְזְמַנִּים אֲרֻכִּים מִבֵּיתוֹ, וְהִנֵּה לִפְנֵי עִבּוּרוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ ז"ל לֹא יָדְעָה זוּגָתוֹ אִם יַגִּיעַ לְשַׁבָּת וְכֵיוָן שֶׁכָּךְ פָּנְתָה לְאִמּוֹ הַצַּדְקָנִית מָרַת אָדִיל בַּת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְשָׁאֲלָהּ וּלְבַקֵּשׁ עֲצָתָהּ, נָתְנָה לָהּ אִמָּהּ כַּוָּנוֹת מְיֻחָדוֹת שֶׁתְּכַוְּנָם בְּעֵת לִישָׁתָהּ אֶת הַבָּצֵק לְחַלּוֹת וְהַכְנָסָתָם לַתַּנּוּר לִכְבוֹד שַׁבָּת. וְכָל זֶה הָיָה בְּיוֹם חֲמִשִּׁי שֶׁקֹּדֶם הַשַּׁבָּת. וּכְשֶׁלֹּא עָזַר לָהּ הַדָּבָר הָלְכָה שׁוּב בְּבֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי לִשְׁאֹל בַּעֲצַת אִמָּהּ וְאָז נָתְנָה לָהּ כַּוָּנוֹת אֲחֵרוֹת שֶׁתְּכַוְּנֶם בְּעֵת הַדְלָקָתָהּ אֶת הַנֵּרוֹת לִכְבוֹד שַׁבָּת שֶׁהָיָה זְמַן נָכֹר קֹדֶם הַשַּׁבָּת, וְשׁוּב לֹא עָזַר לָהּ הַדָּבָר וְלֹא יָדְעָה הֵיכָן הוּא, וְאָז בְּמַר לִבָּהּ הָלְכָה לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוּן קֶבֶר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וּבִתְפִלָּתָהּ שָׁאֲלָה לְסָבָהּ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הֵיכָן בַּעְלִי? וְאָז שָׁמְעָה קוֹל: אַל תִּדְאֲגִי הוּא יָבוֹא עַד הַשַּׁבָּת, הוּא כְּבָר בְּתוֹךְ הַתְּחוּם. וְחָזַר הַדָּבָר. וְאָכֵן לִכְבוֹד שַׁבָּת הִגִּיעַ רַבִּי שִׂמְחָה וְאָז נִפְקְדוּ בְּנִשְׁמַת רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ.

ה - סח

רַבֵּנוּ אָמַר פַּעַם לְרַבִּי חַייקֶל: הָיִיתִי רוֹצֶה שֶׁתִּתְקַבֵּל עַל עַצְמְךָ מִשְׂרַת הַחַזָּנוּת, וְתִהְיֶה אַתָּה חִדּוּשׁ בָּעִנְיָן שֶׁלְּךָ כְּמוֹ שֶׁאֲנִי חִדּוּשׁ בָּעִנְיָן שֶׁלִּי, וְלֹא הִסְכִּים לָזֶה רַבִּי חַייקֶל כִּי לֹא הָיָה הַדָּבָר לְפִי כְּבוֹדוֹ שֶׁיִּתְפָּרְנֵס מִתְּמִיכָתָן שֶׁל אֲחֵרִים וְכוּ' וְכוּ'. וּפַעַם אַחַת אַחַר הִסְתַּלְּקוּתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ כְּשֶׁהָיָה מוֹהַרְנַ"תְּ ז"ל בִּקְרִימֶנְטְשׁוּק בִּימֵי חֲנֻכָּה וּפָגַשׁ בּוֹ בְּרַבִּי חַייקֶל, וְהִזְכִּיר לְפָנָיו רַבִּי חַייקֶל אֶת הַנַּ"ל, וּכְמִתְפָּאֵר עַל שֶׁלֹּא צִיֵּת לְרַבֵּנוּ, כִּי מֶה הָיָה יוֹצֵא לוֹ מִמִּשְׂרָה זוֹ. גָּעַר בּוֹ מוֹהַרְנַ"תְּ ז"ל וְאָמַר לוֹ: עֲדַיִן אֵינְךָ מִתְחָרֵט עַל שֶׁלֹּא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹלוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ? "נָאךְ הָאסְטוּ נִישְׁט קֵיין חֲרָטָה וָואס דוּ הָאסְט דָּעם רֶעבְּן נִישְׁט גִיפָּאלְגְט?"

ה - סט

גַּם בְּעֵת אֲמִירַת רַבֵּנוּ הַמַּאֲמָר "מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ", (בְּלִקּוּטֵי מוֹהַרַ"ן סִימָן לח) וְשָׁם בְּעִנְיַן הַתְּפִלִּין שֶׁהֵם סִימָן עַל דְּבֵקוּת וְכוּ' וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו וְכוּ', אָמְרָה

רַבֵּנוּ בְּהִתְלַהֲבוּת כָּזוֹ עַד שֶׁכִּסָּה פָּנָיו בְּמִטְפַּחַת כָּל שֶׁהִיא וְלֹא יָכְלוּ לִרְאוֹת פָּנָיו הַמְּאִירִים וְהַלּוֹהֲטִים, וּכְעֵין הַמְּסֻפָּר לְעֵיל חֵלֶק ב סִימָן ב-רעו.

ה - ע

תּוֹרָה מ"ב נֶאֱמְרָה בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה.

ה - עא

בְּעֵת שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ הַתּוֹרָה "וְאֶת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֵךְ", בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק ב' סִימָן ד', וְשָׁם מְבָאֵר כַּמָּה יְגִיעוֹת וְכַמָּה הַטָּיוֹת וְכַמָּה כְּפִילוּת צְרִיכִין לַעֲשׂוֹת קֹדֶם שֶׁעוֹשִׂין אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כָּרָאוּי וְכוּ', הִטָּה רַבֵּנוּ אָז בְּעַצְמוֹ אֶת גּוּפוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה הַטָּיוֹת וּכְפִילוּת בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ עֲצוּמָה.

ה - עב

יֵשׁ דֵּעָה שֶׁמַּה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁסְּעֻדַּת רֹאשׁ חֹדֶשׁ מְסֻגָּל לְבָנִים, הָיָה אֶחָד מֵהַדְּבָרִים שֶׁנִּתְבָּאֲרוּ בַּסֵּפֶר הַנִּשְׁרָף.

ה - עג

הַחֲלוֹם הַמּוּבָא בְּחַיֵּי מוֹהֲר"ן סִימָן צא, עַיֵּן שָׁם, סִפְּרוּ רַבֵּנוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְשַׁמְּשׁוֹ זַ"ל, אַחַר שֶׁנִּכְנַס וּבָא לַחֲדַר רַבֵּנוּ וּפָגְשׁוֹ בּוֹכֶה בִּדְמָעוֹת שְׁלִישׁ בְּכִיָּה רַבָּה כָּזוֹ עַד שֶׁנִּרְטְבָה רִצְפַּת חֲדַר רַבֵּנוּ וְנִשְׁמַע קוֹל דְּבֵקוּת נַעֲלֵי רַבֵּנוּ בַּדְּמָעוֹת הָרַבּוֹת שֶׁהִזִּילָם רַבֵּנוּ, כִּי רָאָה רַבֵּנוּ בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ כָּל הַיִּסּוּרִים שֶׁיַּעַבְרוּ עַל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בִּרְדִיפוֹת עֲצוּמוֹת וַעֲנִיּוּת מֻפְלֶגֶת עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֲרוּ מֵהֶם כִּי אִם חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים בִּלְבַד לְרֹב הַהִתְנַגְּדוּת וְהַמַּחֲלֹקֶת וְהָרְדִיפוֹת שֶׁיִּסְבְּלוּ, וְאָכֵן כָּךְ הָיָה שֶׁבְּעֵת הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה לֹא נִשְׁאֲרוּ דְּבוּקִים בְּמוֹהַרְנַ"ת זַ"ל בְּשָׁלֵמוּת כִּי אִם חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים בִּלְבַד. וְהֵיוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מוֹנִים אֵלּוּ הַחֲמִשָּׁה, הָרִאשׁוֹן הֲלֹא הוּא בְּנוֹ רַבִּי יִצְחָק זַ"ל וְרַבִּי נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין וְרַבִּי מָרְדְּכַי הַמְכֻנֶּה "מָרְדְּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה". וְרַבִּי נָתָן בֶּן רַבִּי יְהוּדָה בַּעַל קֶנְטֶרֶס הַצִּרּוּפִים זַ"ל, הַמְכֻנֶּה רַבִּי נָתָן בֶּן רַבִּי לֵיבֶלִי רְאוּבֵנְס. וְרַבִּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל, כִּי שְׁאָר אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לֹא הָיָה מִכֹּחָם לַעֲמֹד בְּרֵישׁ גָּלֵי עִם מוֹהֲרַנַ"תְּ זַ"ל לְרֹב תֹּקֶף הַהִתְנַגְּדוּת, שֶׁהָיָה בְּלִי גְּבוּל וְהָיָה בָּזֶה כְּדֵי סַכָּנַת נְפָשׁוֹת מַמָּשׁ.

ה - עד

מְסַפְּרִים בַּמֶּה שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ בְּסֵפֶר חַיֵּי מוֹהַר"ן סִימָן שלו שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּעֲבוֹדָתוֹ אֶת ה' שֶׁל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בִּשְׁבִיל הַשָּׁגָתוֹ שֶׁהָיָה נִצָּרְךְ לָזֶה, עַיֵּן שָׁם. שֶׁהָיָה זֶה רַבִּי חַיִּים שָׂרָה'ס זַ"ל. שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ רַבֵּנוּ בַּעֲבוֹדָתוֹ אֶת ה' הַשָּׁגוֹתָיו הַגְּבוֹהִים. וּרְאֵה עוֹד לְעֵיל בְּחֵלֶק א סִימָן תקל"ה.

ה - עה

הַשִּׂיחָה הַמּוּבֵאת בְּחַיֵּי מוֹהַרַ"ן סִימָן תקצ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ עַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁזֶּה שֶׁמְּפַחֵד שֶׁיִּפֹּל מַעֲבוֹדַת ה' זֶה הַדִּבּוּר עַצְמוֹ מַחֲזִיק אוֹתוֹ, הָיָה זֶה רַבִּי אַבְרָהָם פֶּעטֶרְבּוּרְגֶער זַ"ל שֶׁהָיָה דָּר אֵיזֶה זְמַן בְּפֶּטֶרְבּוּרְג שֶׁהָיְתָה אָז עִיר לְלֹא יְהוּדִים וְנָכְרִית מְאֹד, וְהָיוּ לוֹ שָׁם נִסְיוֹנוֹת קָשִׁים מְאֹד לַעֲמֹד וּלְהִשָּׁאֵר בְּקָדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ.

ה - עו

עַל הַמֶּסֵּפֶר בְּחֵלֶק א סִימָן שסד וְכוּ', עַיֵּן שָׁם יֵשׁ דֵּעָה שֶׁעָמַד אָז רַבֵּנוּ בְּחַדְרוֹ עִם פָּנָיו אֶל הַקִּיר וּכְשֶׁנִּכְנַס רַבִּי הִלֵּל יָדַע רַבֵּנוּ בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ מִי הַנִּכְנָס, וְאָמַר לוֹ: זֶה אַתָּה הִלֵּל וְכוּ'.

ה - עז

רַבֵּנוּ בִּשְׁהוּתוֹ בְּאוּמַאן בְּסוֹף יָמָיו הָיָה הוֹלֵךְ לְהִתְבּוֹדֵד מִחוּץ לָעִיר בְּיַעַר הַנִּקְרָא יַעַר גְּרֶעקוֹב. בַּיַּעַר הַזֶּה הָיָה מָקוֹם תְּפִלּוֹת. וְשָׁם מָצְאוּ אֶת הַקָּמִיעַ מֵהַצַּדִּיק רַבִּי נַפְתָּלִי כַּץ בַּעַל סְמִיכוּת חֲכָמִים שֶׁכָּתַב וְהִשְׁבִּיעַ רוּחַ וְכוּ', כַּנִּדְפָּס בְּחֵלֶק ג תקצח.

ה - עח

אָמַר רַבֵּנוּ: עוֹד יָבֹא זְמַן שֶׁאַבְרֵךְ אֶחָד יְיַפֶּה וִיהַדֵּר אֶת עִנְיָנִי."סִי וועט נאך קומען אַ צַייט סִי וועט זיין אַ יונגער מאן וואס וועט באשייַנען מיין זאך". וְהָיָה אוֹמֵר בָּזֶה רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁדִּבּוּר זֶה חָל עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת וּמִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת וְרוֹצֶה בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה לְפָאֵר לְרוֹמֵם וּלְהַדֵּר אֶת שֵׁם רַבֵּנוּ בָּעוֹלָם.

ה - עט

רַבֵּנוּ נָהַג לַעֲרֹךְ שֻׁלְחָן "טִישׁ" בְּכָל לֵיל שַׁבָּת בֶּחָצֵר הַגְּדוֹלָה הַסָּמוּךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. וְזֹאת מִלְּבַד שֵׁשׁ הַשַּׁבָּתוֹת הַמְיֻחָדִים לַאֲמִירַת תּוֹרָה, שֶׁאָז בָּאוּ כָּל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לִשְׁבּוֹת אֵצֶל רַבֵּנוּ.

ה - פ

רַבֵּנוּ הָיָה לוֹ לְבוּשׁ עָשׁוּי מִמֶּשִׁי שֶׁכַּפְתּוֹרָיו הָיוּ מִשֶּׁל כֶּסֶף.

ה - פא

רַבִּי יְחִיאֵל אָחִיו שֶׁל רַבֵּנוּ הָיָה מְבֻגָּר מִמֶּנּוּ וּמְסַפְּרִים שֶׁאַף הוּא לֹא הֶאֱרִיךְ יָמִים וְנִפְטַר בִּשְׁנַת תקע"ב שָׁנָה אַחַת לְאַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ.

ה - פב

יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁמָּרַת פֵּיגָא סָאסְיֶע בַּת רַבִּי יִשְׂרָאֵל בֶּן שָׂרָה בַּת רַבֵּנוּ נִשְׂאָה לְבֶן בִּתּוֹ שֶׁל רַבִּי בָּרוּךְ מִמֶּעזִבּוּז זַ"ל.

ה - פג

כְּשֶׁעָבַר רַבֵּנוּ מִזְּאלַאטִיפּאלִי לְדוּר לִבְרֶסְלֶב וְיָצָא שְׁמוֹ בְּכָל הָאֵזוֹר הֵחֵלּוּ לִנְסֹעַ וְלָבוֹא אֵלָיו אֲנָשֵׁי הַסְּבִיבָה בֵּינֵיהֶם אֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים כְּרוֹכְלִים וּמוֹכְרֵי כֵּלִים וְסִירִים וְכַדּוֹמֶה הַנִּקְרָאִים טֶעפֶּערס, וְהֵם כְּשֶׁהִגִּיעוּ וְחָזְרוּ בְּרוֹכְלוּתָם לְנֶעמִירוֹב סִפְּרוּ בְּהִשְׁתּוֹמְמוּת וּבְבִטּוּל מָה, שֶׁהִנֵּה הִגִּיעַ אַדְמוֹ"ר חָדָשׁ לָאֵזוֹר וְאֵינוֹ מִתְנַהֵג כְּדַרְכָּם שֶׁל שְׁאָר הָאַדְמוֹרִי"ם שֶׁנִּכְנָסִים אֲלֵיהֶם וְנוֹתְנִים לָהֶם שׁוּם פִּדְיוֹן וּמְקַבְּלִים בִּרְכָתָם וְיוֹצְאִים לְעִסְקֵיהֶם כָּרָגִיל, כִּי הוּא רַק דּוֹרֵשׁ כָּל הַזְּמַן אַךְ וְרַק עֲבוֹדַת ה' אַף מֵהֶם הַפְּשׁוּטִים וּמְדַבֵּר עַל לִבָּם שֶׁיִּגְזְלוּ מִזְּמַן עִסּוּקֵיהֶם וְיַחְשְׁבוּ עַל הַתַּכְלִית וְיִתְאַמְּצוּ לְתוֹרָה וּלְתְפִלָּה. כְּשֶׁשָּׁמְעוּ זֹאת מוֹהַרְנַ"תְ וְרַבִּי נַפְתָּלִי אָמְרוּ זֶה לָזֶה: הֲרֵי זֹאת אָנוּ מְחַפְּשִׂים "דָּאס זוּכֶן מִיר דָאךְ", כִּי זֶה כְּבָר זְמַן מָה שֶׁהִרְגִּישׁוּ חֹסֶר בְּנַפְשָׁם וּבִקְּשׁוּ לִמְצֹא סָמוּךְ לָהֶם צַדִּיק כָּזֶה שֶׁיַּלְהִיב לִבָּם אַךְ וְרַק לְתוֹרָה וַעֲבוֹדַת ה'. וְהִנֵּה אַף-עַל-פִּי-כֵן הִתְקָרְבוּ אֵלּוּ הָרוֹכְלִים לְרַבֵּנוּ וּמוֹהַרְנַ"ת הָיָה מִתְיַדֵּד עִמָּהֶם וְהָיָה מְסַפֵּר לָהֶם סִפּוּרֵי צַדִּיקִים וְכַדּוֹמֶה וּמֵשִׂיחַ עִמָּהֶם שִׂיחוֹת אֲמִתִּיּוֹת לְפִי עֶרְכָּם. שִׂיחוֹת וְסִיפּוּרִים מִמּוֹהַרְנַ"ת זְצַ"ל

ה - פד

בִּתְחִלַּת הִתְקָרְבוּתוֹ שֶׁל מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל הָיָה מַרְבֶּה לְדַבֵּר עִם חֲבֵרָיו אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבִּבְרֶסְלֶב וְהָיָה מְעוֹרָרָם וּמַלְהִיבָם מְאֹד, וְרַבֵּנוּ הָיָה תָּדִיר שׁוֹאֲלוֹ בְּשְׁלוֹם הַחֲבוּרָה שֶׁבִּבְרֶסְלֶב, אוּלָם לְאַחַר זְמַן כְּשֶׁרָאָה מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל שֶׁאֵין לִבָּם בּוֹעֵר כְּמוֹתוֹ, כִּי הָיוּ אֲנָשִׁים סוֹחֲרִים מוֹכְרֵי כֵּלִים וְכַדּוֹמֶה (טֶעפֶּערס) חָדַל מִעֵט מֵחֲמַת כֵּן מִלְּדַבֵּר וּלְהִתְעַסֵּק עִמָּהֶם. כְּשֶׁבָּא אַחַר כָּךְ לְרַבֵּנוּ לֹא סִפֵּר כְּלוּם לְרַבֵּנוּ מִזֶּה, אוּלָם רַבֵּנוּ כְּבָר רָאָה בְּרוּחַ קָדְשׁוֹ וְהֵבִין הַנְּהָגָתוֹ. וּכְשֶׁנִּכְנַס לְבֵית רַבֵּנוּ רָאָה פִּתְקָה רְשׁוּמָה בִּכְתַב יָדוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה כָּתוּב בָּהּ "מָה אֹמַר לָכֶם, הַמִּנְיָן שֶׁלָּכֶם הָיָה בּוֹקֵעַ רְקִיעִים". (רְאֵה חַיֵּי מוֹהַר"ן סִימָן שלא) וְהָיְתָה זֹאת לוֹ לְתְשׁוּבָה עַל הַנְּהָגָתוֹ, וְחָזַר לְמִנְהָגוֹ הָרִאשׁוֹן לְדַבֵּר עִמָּהֶם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּבִתְחִלָּה וּבְיֶתֶר שְׁאֵת, כִּי הֵבִין לְנָכוֹן רְצוֹן רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁמֵּהֶנָּכוֹן לְעָדְתָּם וּלְחַזְּקָם וּלְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם וְאַף שֶׁנִּרְאֶה לְכְאוֹרָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶפְסֵד הֲרֵי שֶׁבַּחֶשְׁבּוֹן הַכְּלָלִי תּוֹעֲלְתּוֹ רַבָּה בְּיוֹתֵר.

ה - פה

דָּרַשׁ פַּעַם הַמַּגִּיד מִדּוּבְנָא זַצַ"ל דִּבְרֵי תּוֹכָחָה לִפְנֵי קָהָל מַאֲזִינִים. כְּשֶׁסִּיֵּם דְּרָשָׁתוֹ נִגַּשׁ אֵלָיו אֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִים וְאָמַר לוֹ: רַבִּי וּמוֹרִי, אֵינִי מֵבִין לָמָּה וּמַדּוּעַ אֲבָל מִשּׁוּם מָה לֹא נִתְעוֹרַרְתִּי מִדִּבְרֵיכֶם כְּלָל וּכְלָל. וְהִנֵּה כְּדַרְכּוֹ בַּקֹּדֶשׁ עָנָה לוֹ תְּשׁוּבָה בְּדֶרֶךְ מָשָׁל: מָשָׁל לְבֶן כְּפָר שֶׁבָּא לָעִיר וְהָלַךְ וְהִסְתּוֹבֵב מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְהִבִּיט בְּהִתְפַּעֲלוּת עַל חַיֵּי הָרְוָחָה שֶׁל הַתּוֹשָׁבִים מַה שֶּׁלֹּא רָאָה כָּזֹאת בִּכְפָרוֹ הַמְּרֻחָק, וּכְשֶׁעָבַר דֶּרֶךְ אֵיזֶה נַפָּח רָאָה אֵיךְ

שֶׁלּוֹקֵחַ אֵיזֶה כְּלִי וּמְנַפֵּחַ בּוֹ עַל גֶּחָלִים וְעַל-יְדֵי-זֶה מַדְלִיק וּמַבְעִיר הָאֵשׁ, הִשְׁתּוֹמֵם עַל מַחֲזֶה זֶה, וְשָׁמַח עַל זֶה כְּמוֹצֵא שָׁלָל רָב, וְהָלַךְ וְקָנָהוּ בִּמְחִיר הָגוּן בִּרְצוֹתוֹ לְשַׂמֵּחַ אֶת יְדִידָיו תּוֹשָׁבֵי הַכְּפָר שֶׁמַּעֲתָּה לֹא יִצְטָרְכוּ לְהַכּוֹת אֲבָנִים זֶה בָּזֶה לְהַדְלִיק הָאֵשׁ כְּדַרְכָּם. כְּשֶׁהֵבִיאוּ לְכְפָרוֹ קָרָא לְכָל תּוֹשָׁבֵי הַכְּפָר לְהַרְאוֹת לָהֶם מוֹפֵת לְהַדְלָקַת הָאֵשׁ. נֶעֶמְדוּ סְבִיבוֹ כָּל הַתּוֹשָׁבִים וְהֵחֵל לִנְשֹׁף בַּכְּלִי הָלוֹךְ וְנָשׁוֹף, וְאֵין אֵשׁ וְאֵין לֶהָבָה, וְנִתְבַּזָּה לִפְנֵי כָּל שְׁכֵנָיו, וְהוּא בְּעַקְשָׁנוּתוֹ חָזַר וְהִתְוַכֵּחַ עִמָּם שֶׁכְּלִי זֶה מְיַצֵּר אֵשׁ, אוּלָם לֹא הוֹעִיל לוֹ, וְחָזַר בְּכַעֲסוֹ לָעִיר וּבָא אֶל הַנַּפָּח וְגָעַר בּוֹ: לָמָּה רִמִּיתָנִי? נִסִּיתִי כְּמוֹךָ לְהַדְלִיק הָאֵשׁ וְאֵין אֵשׁ כְּלָל וּכְלָל. שְׁאַל לוֹ הַנַּפָּח: גֶּחָלִים הֲכַנְתָּ? עָנָה לוֹ הַכַּפְרִי: לֹא. אָמַר לוֹ הַנַּפָּח: שׁוֹטֶה שֶׁכָּמוֹךָ, בִּכְדֵי לְעוֹרֵר הָאֵשׁ צָרִיךְ אֵיזֶה נִיצוֹץ כָּל שֶׁהוּא וְאָז טוֹב הַכְּלִי לְהַלְהִיבוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲבָל אִם אֵין שׁוּם נִיצוֹץ לֹא יוֹעִיל שׁוּם נְשׁוּפִים. סִיֵּם הַמַּגִּיד וְאָמַר: כְּמוֹ כֵּן אָנֹכִי בִּדְרָשׁוֹתַי מַלְהִיב רַק אֶת אוֹתָם הָאֲנָשִׁים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם נִיצוֹץ כָּל שֶׁהוּא, אֲבָל אִם אֵין בָּהֶם שׁוּם נִיצוֹץ אֵינִי יָכוֹל לְהַלְהִיבָם. כְּשֶׁסִּפְּרוּ זֹאת לְמוֹהַרְנַ"ת זַ"ל עָנָה וְאָמַר: אֵין הַדָּבָר כֵּן, נִיצוֹץ יֵשׁ בְּכָל יְהוּדִי, יִהְיֶה מִי שֶׁיִּהְיֶה, אֲבָל צָרִיךְ לָדַעַת אֵיךְ לְנַפֵּחַ וְאֵיךְ לְהַלְהִיבוֹ. "אַ פּוּנְק הָאט יֶעדֶער יוּד נָאר מִידַארְף וויסֶן וִוי אַזוֹי אִיהם אֶן בְּלָאזֶן אוּן וִוי אַזוֹי אִיהם אֶן פַּלַאקֶערְן".

ה - פו

בְּהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ שֶׁהִשְׁתַּדֵּל מוֹהַרְנַ"ת לִנְסֹעַ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הָיָה כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁחָפֵץ הָיָה לְהַגִּיעַ לְאוֹדֶיסָה בְּחָשְׁבּוֹ שֶׁמָּא תִּזְדַּמֵּן לוֹ אֳנִיָּה לַמֵּרוֹת שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ עַל דְּמֵי נְסִיעָה, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן יָצָלִיחַ וְיִסַּע עִם אֳנִיָּה הַמְזַדַּמֶּנֶת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְהָיָה אוֹמֵר בְּצַחוּת: "אֲנִי מֵחוֹבָתִי לִנְסֹעַ לְאוֹדֶיסָה כִּי הַיָּם לִבְרֶסְלֶב לֹא יַגִּיעַ". "דֶּער יַם אִין בְּרֶסְלֶב וָועט נִישְׁט קוּמֶען". כְּאוֹמֵר שֶׁאִם לֹא יִשְׁתַּדֵּל לְהַגִּיעַ לְפָחוֹת לְאוֹדֶיסָה בְּוַדַּאי לֹא יַגִּיעַ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל.

ה - פז

פַּעַם בְּיוֹם שִׁלְפְנֵי עֶרֶב פֶּסַח נִכְנְסָה אֶל מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל בִּתּוֹ מָרַת חַנָּה צִירֶל וְהִתְאוֹנְנָה לִפְנֵי אֲבִיהָ וְאָמְרָה לוֹ: אַבִּי הַיָּקָר, הַפֶּסַח כְּבָר מִתְקָרֵב וַעֲדַיִן אֵין לָנוּ כְּלוּם עַל צָרְכֵי הֶחָג. (כִּי זוּנָתוֹ מָרַת דִּישֶׁל כִּבְּדָה אוֹתוֹ מְאֹד וְלֹא רָצְתָה לְהַחֲלִישׁ דַּעְתּוֹ מִזֶּה כְּלָל. עַל כֵּן שָׁלְחָה אֶת בִּתָּהּ לֵאמֹר זֹאת), עָנָה לָהּ מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל: 'בִּתִּי, ה' יַעֲזֹר', "טָאכְטֶערְל נָאט וָועט הֶעלְפֶּן". וְאָכֵן אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁהָיָה דָּר בְּרְחוֹק מָקוֹם חָשַׁב וְאָמַר לְעַצְמוֹ: מִי יוֹדֵעַ שֶׁמָּא אֵין לְמוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל כְּלוּם עֲבוּר צָרְכֵי הֶחָג, וְהִתְעוֹרֵר בְּלִבּוֹ וְהָלַךְ וְשָׁכַר עֲגָלָה וּמִלֵּא אוֹתָהּ בְּכָל טוּב תַּפּוּחֵי אֲדָמָה בֵּיצִים יַיִן וְכוּ', וְהֵבִיאוֹ לְמוֹהַרְנַ"ת זַ"ל בְּעֶרֶב הַפֶּסַח מַמָּשׁ. אַחַר כָּךְ בְּיִשְׁבָם בַּשֻּׁלְחָן בְּלֵיל הַסֵּדֶר וְהִפְלִיג בְּהוֹדָאָה עַל חַסְדֵי ה' שֶׁלֹּא עָזְבוֹ, פָּנָה בֵּין דְּבָרָיו אֶל בִּתּוֹ וְאָמַר לָהּ: "בְּעֵת שֶׁאָמַרְתִּי לָךְ שֶׁהַשֵּׁם יַעֲזֹר לֹא הִתְכַּוַּנְתִּי לְאָדָם זֶה"."וָועֶן אִיךְ הָאב

גיזאגט נאט וועט העלפֿן האב איך נישט אים גימיינט". כאומר שלא היה לו שום בטחון בשום אדם זה או אחר שיזדאג לצרכו, אלא בֶּאֱמֶת התכַּוַנְתִּי שֶׁה' יַעֲזֹר כִּרְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, יִשְׁתַּלְשֵׁל הַדָּבָר וְיָבֹא אֵיךְ שֶׁיִּשְׁתַּלְשֵׁל.

ה - פח

פַּעַם כְּשֶׁהִתְקָרֵב חַג הַפֶּסַח וַעֲדַיִן לֹא הָיָה לְמוֹהַרְנַ"ת מַסְפִּיק כְּדֵי הוֹצָאוֹת הֶחָג, כְּשֶׁרָאָה שֶׁמְּמַלְּאִים אֶת הֶחָבִית בְּמַיִם עֲבוּר יְמֵי הֶחָג, הִתְאַזֵּר וְהִתְחַזֵּק עַד שֶׁרָקַד מֵרֹב שִׂמְחָה כְּשֶׁהוּא עוֹנֶה וְאוֹמֵר בְּשִׂמְחָה, "תּוֹדָה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ כְּבָר מַיִם עֲבוּר יְמֵי הֶחָג".

ה - פט

הָיָה פַּעַם מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל עִם כַּמָּה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אֵצֶל הַצַּדִּיק רַבִּי גְּדַלְיָה מִלִּינִיץ זַצַ"ל, וְהִתְפַּלְּלוּ כְּדַרְכָּם בְּכַוָּנוֹת וּבְצַעֲקוֹת. אָמְרוּ אֵלּוּ מֵהַמִּתְפַּלְּלִים כְּהֶעָרָה לְצַעֲקוֹתֵיהֶם: הֲרֵי אָמְרוּ רַז"ל הַמַּגְבִּיהַּ קוֹלוֹ בִּתְפִלָּתוֹ הֲרֵי זֶה מְקֻטָּנֵי אֱמוּנָה. כְּשֶׁשָּׁמַע מוֹהַרְנַ"ת הֶעָרָתָם זֹאת, נַעֲנָה וְאָמַר אַחַר כָּךְ: מִתְדַּמִּים הֵם לְרַבֵּנוּ?, רַבֵּנוּ הִתְפַּלֵּל אַכָּן בְּשֶׁקֶט כִּי הָיָה בְּחִינַת שֶׁמֶן בַּחֻשָּׁאי, (אֲבָל הֵם) טוֹב יוֹתֵר הָיָה שֶׁיְּקָרְעוּ אֶת גְּרוֹנָם בִּתְפִלָּתָם בְּצַעֲקוֹת כְּמוֹ שֶׁאֲנִי קוֹרֵעַ אוֹתוֹ. "זַיי גְּלַייכְן זַאךְ צוּם רֶעבְּן?, דָּער רַבִּי הָאט גֶעזַאווּינְט שְׁטִיל, עֶר אִיז גִיוֶוען 'שֶׁמֶן בַּחֻשָּׁאי', זָאלְן זַיי זַאךְ אַיין רַייסְן דִי קֶיילְ בַּיים דַאווּינֶען וּוי אִיךְ רַייס זִיךְ".

ה - צ

כְּשֶׁנָּסַע מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל לָאָרֶץ פָּגַשׁ בְּדַרְכּוֹ בְּאוֹדֶסָה אִישׁ כָּשֵׁר אֶחָד שֶׁהָיָה עוֹבֵד ה' גָּדוֹל וְתָמִים נִפְלָא, הִתְפָּעֵל מִמֶּנּוּ מוֹהַרְנַ"ת כָּל כָּךְ עַד שֶׁאָמַר: אִלּוּלֵא שֶׁכְּבָר קִבַּעְתִּי נְסִיעָתִי עִם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר יְהוּדָה זַ"ל (שֶׁלִּוּוהוּ בְּדַרְכּוֹ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל) הָיִיתִי מְרֻצֶּה יוֹתֵר לִנְסֹעַ עִמּוֹ". לֹא יָדוּעַ מִי הָיָה וְאִם הָיָה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אִם לָאו.

ה - צא

כְּשֶׁהָיָה פַּעַם מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל בִּקְרִימֶנְטשׁוּק, שֶׁהָיָה נוֹסֵעַ לְשָׁם מִדֵּי פַּעַם לְפַעַם לְחַזֵּק אֶת אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַדָּרִים שָׁם, פָּגַשׁ בִּבְנוֹ שֶׁל רַבִּי חַייקֶל בְּדַבְּרָם הֵחֵל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי חַייקֶל לְדַבֵּר עִמּוֹ בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל מְפָרְסָם אֶחָד שֶׁהָיָה דָּר שָׁם, וְהִפְלִיג וְהִפְלִיא אֶת הַהַדְרַת פָּנִים שֶׁיֵּשׁ לוֹ, וּמוֹהַרְנַ"ת זַ"ל שֶׁהֵבִין שֶׁמַּחֲמַת הַהַדְרַת פָּנִים שֶׁל הַלָּה הִתְבַּלְבֵּל מִמֶּנָּה בֶּן רַבִּי חַייקֶל, דִּבֵּר וְהִרְחִיב עִמּוֹ הַדִּבּוּר שֶׁאֵין הַהַדְרַת פָּנִים רְאָיָה עַל פְּנִימִיּוּתוֹ שֶׁל הַלָּה. בֵּין דְּבָרָיו אָמַר לוֹ: הַשָּׁחוֹר שֶׁלִּי, בְּהִתְכַּוְּנוֹ עַל רַבִּי נַחְמָן בֶּן רַבִּי עוֹזֵר זַ"ל, יֵשׁ לוֹ הַדְרַת פָּנִים יָפָה יוֹתֵר. 'מַיין שְׁוואַרְצֶער הָאט אַ שֶׁעֶנֶערְן הַדְרַת פָּנִים', לְגֹדֶל קְדֻשַּׁת פְּנִימִיּוּתוֹ, כִּי מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל הוּא שֶׁגִּוְּדוּ כַּיָּדוּעַ אַחַר שֶׁהִתְיַהֵם וְהָיָה דָּר בְּטֶעפְּלִיק, וְהִכִּירוּ מוֹהַרְנַ"ת בִּפְנִימִיּוּתוֹ הֵיטֵב הֵיטֵב.

ה - צב

הָיָה לְמוֹהַרְנַ"ת זַ"ל תַּלְמִיד חָבֵר גָּאוֹן בַּתּוֹרָה וְעוֹבֵד ה' וְצַדִּיק מֻפְלָג, בְּשֵׁם רַבִּי נַחְמָן בֶּן רַבִּי יוּדְל לֵיבּ זַ"ל. עָנִי מָרוּד כָּל כָּךְ הָיָה עַד שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לָבֹא וְלִנְסֹעַ אֶל מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל וְהָיָה מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל נוֹסֵעַ אֵלָיו לְשׂוֹחֵחַ עִמּוֹ בְּדִבְרֵי תּוֹרָה וּלְהִתְחַזֵּק עִמּוֹ יַחְדָּיו. לְרֹב עֲנִיּוּתוֹ הִשְׁכִּיר עַצְמוֹ לִהְיוֹת שׁוֹמֵר וּמְשָׁרֵת בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁלְּאַחַר הֱיוֹת אֵיזֶה לְוָיָה אוֹ יְאַר צַייט שֵׂרֵת אֶת הַמְלַוִּים בִּרְחִיצַת יָדַיִם וְכַדּוֹמֶה וְהָיוּ הַמְלַוִּים נוֹתְנִים לוֹ פְּרוּטוֹתֵיהֶם. פַּעַם כְּשֶׁהִגִּיעַ מוֹהַרְנַ"ת לְעִירוֹ וְנוֹדַע לוֹ מִמַּה "פַּרְנָסָתוֹ", הִקְפִּיד וְנָעַר בְּתוֹשָׁבֵי הָעִיר בְּאָמְרוֹ לָהֶם "יְהוּדִי נַעֲלֶה כָּזֶה הִנְכֶם מְמַנִּים לְשׁוֹמֵר בֵּית הַקְּבָרוֹת? יָכוֹל חָלִילָה שֶׁיִּפָּטֵר פַּעַם אֵיזֶה יֶלֶד אֵצֶל אֶחָד מִתּוֹשָׁבֵי הָעִיר, אַךְ וְרַק כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְרַבִּי יוּדְל עֲבוּר הוֹצָאוֹת שַׁבָּת". "אַזָא אִידֶן לָאזְט אִיר זַיין אַ שׁוֹמֵר, מֶען קֶען, חָלִילָה, אַמְאל אַוֶועק נֶעמֶען בַּיי אַיינֶעם אַ קִינְד כְּדֵי רַבִּי יוּדְל זָאל הָאבֶּן אוֹיף שַׁבָּת". הִתְעוֹרְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מִדְּבָרָיו וְקִבְּלוּ עַל עַצְמָם לְהַחֲזִיקוֹ וּלְתָמְכוֹ וְהֶעֱבִירוּהוּ מִמִּשְׂרָה זוֹ.

ה - צג

שָׁאַל פַּעַם אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אֶת מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל שֶׁיִּתֵּן לוֹ עֵצָה נְכוֹנָה בְּאֵיזֶה דֶּרֶךְ יִבְחַר, אִם יֵשֵׁב רַק עַל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה וְלֹא יִדְאַג לְפַרְנָסָתוֹ אַף שֶׁבְּכָךְ יִצְטָרֵךְ לִהְיוֹת נִתְמָךְ מֵאֲנָשִׁים תּוֹמְכֵי תּוֹרָה, אוֹ שֶׁיַּעֲסֹק בְּאֵיזֶה מְלָאכָה וְיִקְבַּע עִתִּים לַתּוֹרָה. עָנָה לוֹ מוֹהַרְנַ"ת בְּדֶרֶךְ מָשָׁל: אָמַר פַּעַם מֶלֶךְ אֶחָד לְאוֹהֲבוֹ הַנֶּאֱמָן: כְּאוֹת הוֹקָרָה עַל מַעֲשֶׂיךָ נוֹתֵן אֲנִי לְךָ רְשׁוּת שֶׁבְּיוֹם זֶה וְזֶה, מֻשָּׁךְ זְמַן קָצָר כָּזֶה וְכָזֶה נִתָּנֶת לְךָ רְשׁוּת לְהִכָּנֵס לְאוֹצָרַי וְכָל מַה שֶּׁתַּסְפִּיק לְקַחַת מֵאוֹצָרַי הַגָּדוֹל הֲרֵי הוּא שֶׁלְּךָ. הִלַּךְ זֶה אֶהוּב הַמֶּלֶךְ וְהֵכִין לְעַצְמוֹ לַיּוֹם הַמְיֹעָד שַׁקִּים גְּדוֹלִים, וּבָא לְאוֹצַר הַמֶּלֶךְ בַּזְּמַן הַמְיֹעָד וּכְהַבְטָחַת הַמֶּלֶךְ נָתְנוּ לוֹ לְכָנֵס וְלֶאֱסֹף כִּרְצוֹנוֹ.

וְהִנֵּה מֵרֹב הֲכָנָתוֹ לִזְמַן נִשְׂגָּב זֶה שָׂכַח לֶאֱכֹל, וּבְאֶמְצַע זְמַן הָאֲסֵפָה נַעֲשָׂה רָעֵב מְאֹד מְאֹד עַד שֶׁחָשַׁשׁ לְחַיָּיו, וְהֵבִין שֶׁאִם יְהַרְהֵר עַתָּה עַל אֲכִילָה נֵאוֹתָה יַפְסִיד מִזְּמַנּוֹ הַקָּצָר הַיָּקָר מְאֹד מְאֹד וַיַּפְסִיד הוֹן רַב. תֵּכֶף נָגַס בְּפִיו בְּאֵיזֶה חֲתִיכַת לֶחֶם שֶׁמָּצָא וְהִמְשִׁיךְ בִּזְרִיזוּת עִם לְעִיסָתוֹ לֶאֱסֹף עוֹד וְעוֹד מַרְגָּלִיּוֹת, וּכְשֶׁתָּקְפוֹ שׁוּב הֶרְעָבוֹן חָטַף בִּזְרִיזוּת עֲצוּמָה עוֹד נְגִיסָה מֵחֲתִיכַת הַלֶּחֶם וְהִמְשִׁיךְ שׁוּב בִּזְרִיזוּתוֹ לֶאֱסֹף וְלֶאֱגֹר עוֹד מַרְגָּלִיּוֹת יְקָרוֹת. סִיֵּם מוֹהַרְנַ"ת וְאָמַר לוֹ: אִם הַתּוֹרָה חֲשׁוּבָה אֶצְלְךָ כַּאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמַרְגָּלִיּוֹת וְאַף כְּשֶׁתִּהְיֶה רָעֵב לֹא תַּקְפִּיד הַרְבֵּה רַק תַּחֲטֹף בִּזְרִיזוּת אֵיזֶה חֲתִיכַת לֶחֶם לְתוֹךְ פִּיךָ וְתַמְשִׁיךְ בְּהַתְמָדָה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה כְּאוֹסֵף הַמַּרְגָּלִיּוֹת, אֲזַי נָכוֹן שֶׁתֵּשֵׁב רַק עַל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה כִּרְצוֹנְךָ כִּי זֶהוּ הַנִּקְרָא "תּוֹרָתוֹ אָמָנוּתוֹ", אֲבָל אִם לָאו לֵךְ עֲסֹק בִּמְלָאכָה וּקְבַע עִתִּים לַתּוֹרָה. סִפּוּר

וְזֶה סִפְּרוֹ ראבר"נ זַ"ל לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּעֵת שֶׁשְּׁאָלוֹ לְאַחַר נְשׂוּאָיו מַה יַּעֲשֶׂה לְפַרְנָסָה, כְּהַנַּ"ל שֶׁשָּׁאַל אֶת מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל, וְעָנָה לוֹ: שְׁאֵלָה זוֹ נִשְׁאַל כְּבָר מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל וְכָזֶה הָיְתָה תְּשׁוּבָתוֹ, וְהֵבִין.

ה - צד

רַבִּי מֹשֶׁה בְּרֶסְלֶבֶר וְאָחִיו רַבִּי זְעִנְוויל זַ"ל גִּדְּלָם מוֹהַרְנַ"ת בְּבֵיתוֹ, וּמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כְּךָ הָיָה: נוֹהֵג הָיָה מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל לָלֶכֶת מִדֵּי לַיְלָה בְּעֵת 'חֲצוֹת' לַמְּקֻוֶה, וְהַבַּיִת שֶׁהָיָה גָּר בְּצָמוּד לַמְּקֻוֶה בְּטוּב לִבּוֹ שֶׁיָּדַע מֵהַנְהָגָתוֹ שֶׁל מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל הָיָה מֵכִין עֲבוּרוֹ מְעַט מַיִם חַמִּים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִשְׁרוֹת בּוֹ אֶת רַגְלָיו בְּצֵאתוֹ מִמְּקֻוֶה הַקַּר, בִּפְרָט בִּימֵי הַחֹרֶף הַקָּרִים, בִּפְרָט מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל שֶׁהָיָה קָשֶׁה לוֹ הַדָּבָר בְּיוֹתֵר לְסִבַּת "הֶ"חֳלִי מֵעַיִם" שֶׁסָּבַל מִמֶּנָּה מְאֹד כַּיָּדוּעַ. כְּשֶׁנּוֹדַע הַדָּבָר לְהַמִּתְנַגְּדִים אִימּוּ עָלָיו שֶׁאִם יַמְשִׁיךְ בְּמַעֲשֶׂהוּ יְפַטְּרוּהוּ מֵעֲבוֹדָתוֹ, וְהוּא בְּטוּב לִבּוֹ לֹא יָכֹל הָיָה לִשְׁמֹעַ בְּקוֹלָם וּלְהַפְסִיק לְהָכִין עֲבוּרוֹ אֶת הַמַּיִם הַחַמִּים כְּדַרְכּוֹ, וְהִמְשִׁיךְ הָלְאָה בְּמַעֲשֶׂהוּ, וְאָכֵן פִּטְּרוּהוּ. תֵּכֶף בָּאָה זוּגָתוֹ בִּבְכִיָּה רַבָּה אֶל מוֹהַרְנַ"ת: רַבֵּנוּ, מַה נַּעֲשֶׂה עַתָּה וּמַמָּה נִתְפַּרְנֵס אַחַר שֶׁפִּטְּרוּ אוֹתָנוּ אַף מִמִּשְׂרָה עֲלוּבָה וַעֲנִיָּה זוֹ, וְכָל זֶה עֲבוּר שֶׁרוּתֵנוּ שֶׁשֵּׁרַתְנוּ אֶת מַעֲלַתְכֶם? עָנָה לָהּ מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל וְאָמַר: לָעֲזֹר לָכֶם אֵינִי יָכוֹל כִּי אֲנִי בְּעַצְמִי עָנִי גָּדוֹל, אֲבָל שִׁלְחוּ לִי אֶת שְׁנֵי בְּנֵיכֶם וַאֲגַדְּלֵם בְּבֵיתִי. וְכָךְ אָכֵן עָשׂוּ, וְגִדְּלָם מוֹהַרְנַ"ת לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת, כַּיָּדוּעַ מַעֲלַת קְדֻשָּׁתָם וְלִמְדָנוּתָם הַגְּדוֹלָה.

ה - צה

הָיָה פַּעַם רַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל לָבוּשׁ בְּאֵיזֶה בֶּגֶד שֶׁהָיָה קָרוּעַ מְעַט וְחָפֵץ הָיָה לָלֶכֶת לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, וּכְשֶׁיִּחָזֵר מֵהַצִּיּוּן יִתְפָּרֵהוּ לְנָכוֹן, כְּשֶׁשָּׁאַל לָזֶה אֶת פִּי אָבִיו זַ"ל אָמַר לוֹ: רְאשׁוֹנָה לֵךְ וּתְפֹר אֶת הַבֶּגֶד וְאַחַר כָּךְ עֲלֵה לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ.

ה - צו

אָמַר מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל: הֵיכָן שֶׁמִּתְקַבְּצִים עֲשָׂרָה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ רָאוּי לִסַּע אֶת כָּל קַצְוֵי תֵּבֵל לְתָחֹב רֹאשׁוֹ בֵּינֵיהֶם, וְדִבֵּר אָז לְעִנְיַן רֹאשׁ-הַשָּׁנָה, כְּשֶׁנֶּאֱסָפִין כָּל הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ כַּמָּה גָּדוֹל הוּא מְאֹד. (נכפל לעיל ח"א, סעיף תרס"ב).

ה - צז

אָמַר פַּעַם מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל "לִהְיוֹת נָקִי כְּרַבֵּנוּ אֵינִי יָכוֹל" כִּי רַבֵּנוּ זַ"ל הָיָה נָקִי וּמְסֻדָּר כָּל כָּךְ בְּמַלְבּוּשָׁיו שֶׁאֲפִלּוּ קַשׁ דְּבוּקָה תַּחַת מִנְעָלָיו לֹא מָצְאוּ אֲצָלוֹ.

ה - צח

בְּעֵת הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה אָמַר פַּעַם מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל: מַכִּיר אֲנִי גַּם תּוֹדָה לְרַבֵּנוּ בְּזֶה שֶׁקִּבֵּעַ לִי שִׁעוּרִים רַבִּים לִלְמוּד הַתּוֹרָה וּמִשּׁוּם כֵּן אֵין לִי כְּלָל זְמַן אַף גַּם לַחֲשֹׁב מֵהַמַּחֲלֹקֶת וּמֵהַהִתְנַגְּדוּת וְכָל שֶׁכֵּן לַעֲנוֹת וּלְהִתְוַכֵּחַ עִמָּהֶם.

ה - צט

מְסַפְּרִים שֶׁפַּעַם כְּשֶׁקִּנְטְרוּ הַמִּתְנַגְּדִים אֶת מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל בְּאָמְרָם לוֹ: מַה תַּעֲשׂוּ כְּשֶׁיִּפְסְקוּ לָכֶם בְּעוֹלַם הָאֱמֶת דִּין גֵּיהִנֹּם? עָנָה וְאָמַר: אֹמַר שָׁם תּוֹרָה מִלְּקוּטֵי מוֹהַרַ"ן וְיָבוֹאוּ כָּל הַצַּדִּיקִים לִשְׁמֹעַ הַמַּאֲמָר וְיִהְיֶה שָׁם הַגַּן עֵדֶן. "וועל איך דאַרְט זאגן אַ תּוֹרָה אין לִקוּטֵי מוֹהַרַ"ן, וועלן אַלֶע צַדִּיקִים קומֶען הֶערן די תּוֹרָה, וועט דאַרְט זיין דֶער עוֹלָם הַבָּא".

ה - ק

בְּעֵת הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה אָמַר מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: "לָכֶם יֵשׁ נְסָיוֹן אִם לְהִתְקָרֵב לְרַבֵּנוּ? לִי הָיָה נְסָיוֹן, כִּי בְּעֵת הִתְקָרְבוּתִי לְרַבֵּנוּ הָיוּ עוֹד הָרַבֵּה מִגְּדוֹלֵי הַצַּדִּיקִים תַּלְמִידֵי הַמַּגִּיד זַ"ל, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הֵבַנְתִּי בְּגָדְלָתוֹ וּבְמַעֲלָתוֹ הַנִּשְׂגָּבָה".

ה - קא

סִפֵּר רַבִּי נַחְמָן בֶּן מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל וְהִפְלִיג בְּשֶׁבַח אָבִיו זַצַ"ל גַּם בְּזֹאת שֶׁלִּמְּחֶרֶת חֲתֻנָּתוֹ בְּעֵת עָטְפָתוֹ אֶת הַטַּלִּית בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹן דִּבֵּר עִמּוֹ אָבִיו הָרַבֵּה בְּשֶׁבַח מַעֲלַת הַטַּלִּית וְעַל אֲשֶׁר זָכָה וְהִגִּיעַ לָזֶה, עַד שֶׁנָּחְקְקוּ דְּבָרָיו בְּלִבּוֹ כַּהֹגֶן לְכָל יְמֵי חַיָּיו.

ה - קב

פַּעַם בְּצָעִירוּתוֹ בִּהְיוֹת רַבִּי מֹשֶׁה בְּרֶסְלֶבֶר זַ"ל אֵצֶל מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל סִפֵּר לוֹ מוֹהַרְנַ"תְּ אֵיזֶה סִפּוּר מַעֲשֶׂה וּבְדֶרֶךְ רֶמֶז רָמַז לוֹ כָּל מַה שֶׁיֵּעָבֵר עָלָיו מֶשֶׁךְ יְמֵי חַיָּיו וּבַסּוֹף סִיֵּם וְאָמַר "וּלְבַסּוֹף עוֹד יַכְנִיסוּ לְךָ מַשֶּׁהוּ" "מֶען וועט דִּיר נָאךְ עֶפֶּעס אַרַיין טְרָאגְן". וְכֵן הָיָה שֶׁתֹּאַם סִפּוּרוֹ לְכָל מַהֲלַךְ חַיָּיו, בְּעֶרֶב שַׁבָּת הָאַחֲרוֹנָה לִימֵי חַיָּיו לֹא הָיָה נִתָּן לְהַשִּׂיג בְּכָל עִיר טְשֶׁערִין דָּגִים לִכְבוֹד שַׁבָּת מִפְּאַת הַחֹרֶף הַקָּשֶׁה. פִּתְאֹם נִכְנַס אֵלָיו אֶחָד מִתּוֹשָׁבֵי הָעִיר וְאָמַר לוֹ בְּשִׂמְחָה: רַבִּי מֹשֶׁה הִצְלַחְתִּי וְהִשַּׂגְתִּי וְהֵבֵאתִי לָכֶם בְּמְיֻחָד דָּגִים לְשַׁבָּת, וְתֵכֶף נִשְׁתַּנּוּ פָּנָיו כִּי הֵבִין לְמַה הַדָּבָר מְרַמֵּז. וְאָכֵן בְּלֵיל רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁבָט, דְּהַיְנוּ בְּיוֹם א' בַּלַּיְלָה, נִפְטַר לְעוֹלָמוֹ.

ה - קג

בְּשָׁנָתוֹ הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל זֵרֵז אֶת כָּל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּגֹדֶל חִיּוּב הַנְּסִיעָה עַל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה לְאוּמַאן, וְהָיָה מַרְבֶּה לְדַבֵּר מִזֶּה בִּפְרָטִיּוּת עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ, וּכְשֶׁנִּסַּע הוּא עַצְמוֹ לַקִּבּוּץ סְבִיב אֶת הָעֲגָלָה בְּכַוָּנָה וְהֶאֱרִיךְ בְּדַרְכּוֹ בְּדֶרֶךְ אֲרֻכָּה וְנָסַע לְכַמָּה

כְּפָרִים שֶׁדָּרוּ שָׁם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לְזַרְזָם לָבֹא עַל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה וְשֹׁלֵם לְבַעַל עֶגְלָה שָׁכָר מְרֻבֶּה מְאֹד, כִּי שֹׁלֵם לוֹ שְׂכָרוֹ עֲבוּר זֶה לְפִי שְׁעוֹת נְסִיעָה.

ה - קד

הָיוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים עֲנִיִּים דָּרִים בְּעִיר אַחַת, אֶחָד מֵהֶם הָיָה נוֹסֵעַ מִדֵּי פַּעַם אֶל מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל כְּדֵי לְקַבֵּל וְלִשְׁמֹעַ מִפִּיו דִּבְרֵי אֱלֹקִים חַיִּים, וַחֲבֵרוֹ הָיָה נוֹסֵעַ לְרַב אַחֵר שֶׁהָיָה מִגְּדוֹלֵי הַמְפֻרְסָמִים. פַּעַם בְּשִׂיחָתָן יַחַד, אָמַר חֲבֵרוֹ שֶׁל זֶה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אֵלָיו: רַבְּךָ (בְּהִתְבַּזּוֹתוֹ עַל מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל) נוֹתֵן לְךָ הַרְבֵּה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁהָרַבִּי שֶׁלִּי נוֹתֵן לִי, כִּי כְּשֶׁאֲנִי בָּא בִּתְחִלַּת הַחֹרֶף לְפָנָיו רַבִּי וְשׁוֹטֵחַ לְפָנָיו כָּל חֶסְרוֹנוֹתַי הַנִּצְרָכִים לִי לִימוֹת הַחֹרֶף הַקָּשִׁים, הוּא בְּעֵצוֹתָיו וּבְעֶזְרָתוֹ מְמַלֵּא לִי חֲצִי מֵחֶסְרוֹנוֹתַי, וְנִשְׁאָרִים לִי שְׁאָר חֶסְרוֹנוֹתַי עַל כְּתֵפַי, כִּי אַף זֶה שֶׁמְּסַיֵּעַ לִי לֹא נִשְׁאַר אֶצְלִי לְמֶשֶׁךְ זְמַן וְאַחַר כָּךְ שׁוּב אֲנִי נִשְׁאָר עָרֹם וַחֲסַר כֹּל. אוּלָם כְּשֶׁאַתָּה נוֹסֵעַ לְרַבְּךָ, אַף שֶׁאֵינוֹ מְסַיֵּעַ בְּיָדְךָ כְּלוּם, כִּי אַף הוּא עָנִי מָרוּד, אוּלָם מַרְאֶה הוּא לְךָ בְּכֹחַ דִּבּוּרָיו וְתוֹרוֹתָיו שֶׁאֵין אַתָּה חָסֵר כְּלוּם, כִּי נוֹתֵן לְךָ דַּעַת כָּזֶה לִרְאוֹת שֶׁהַכֹּל טוֹב וְהַכֹּל לֶאֱמֶת חֲסָדִים וִישׁוּעוֹת, נִמְצָא שֶׁמְּקַבֵּל אַתָּה מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה יוֹתֵר מִמַּה שֶּׁקִּבַּלְתִּי אֲנִי.

ה - קה

אָמַר פַּעַם מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל רַבִּי חַיִּים סְטָאלֶ"עֶר זַ"ל: דּוֹמֶה הוּא כְּהַתְּמִים וְהַפָּשׁוּט שֶׁהִפְלִיג רַבֵּנוּ בְּשִׁבְחוֹ. וְסִפֵּר חֲתָנוֹ רַבִּי שַׁבְּתַי זַ"ל, שֶׁהָיָה רַבִּי חַיִּים אֶמֶן גָּדוֹל בְּמִקְצוֹעוֹ - מִקְצוֹעַ הַנַּגָּרוּת וּפְסוֹל עֵץ, וְלֹא פַּעַם שְׁמָעוּהוּ אוֹמֵר לְעַצְמוֹ בְּאֶמְצַע מְלַאכְתּוֹ בְּעֵת הַקָּצָאתוֹ אֶת הָעֵץ וּמְיַשְּׁרוֹ וּמְצַדְּדוֹ: רְאֵה נָא חַיִּים אֶת הָעֵץ הַזֶּה שֶׁעוֹשֶׂה אַתָּה בּוֹ כָּל מַה שֶּׁבִּרְצוֹנְךָ וְאֵינוֹ מִתְנַגֵּד לְמַעֲשֶׂיךָ, וּרְאֵה נָא אֵיךְ שֶׁאַתָּה-עַל-פִּי שֶׁהָיָה עֵץ מְגֻשָּׁם וְעָב כָּזֶה, אַף-עַל-פִּי-כֵן רְאֵה אֵיךְ מִתְהַדֵּר יָצָא עַתָּה מִתַּחַת יָדְךָ, וּבְכֵן אַף אַתָּה גּוּפִי מַדּוּעַ שֶׁלֹּא תִּתֵּן וְתַנִּיחַ לַעֲשׂוֹת מִמְּךָ גּוּף קָדוֹשׁ וּמְהֻדָּר בְּקֶדֻשָּׁה, כִּי אַף אַתָּה כְּהָעֵץ תִּקָּוֶה יֵשׁ לְךָ אִם רַק תּוֹאִיל וְתִתֵּן לַמְטַפֵּל לְטַפֵּל בְּךָ כָּרָאוּי.

ה - קו

שִׁכְנוֹ שֶׁל רַבִּי חַיִּים סְטָאלֶ"עֶר זַ"ל הָיָה אָדָם חָשׁוּב וּמְקֹרָב לְצַד הַמִּתְנַגְּדִים. וְהִנֵּה בְּעֵת הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה כְּשֶׁשְּׁאָלוּהוּ חֲבֵרָיו וִידִידָיו מָה אַתָּה עוֹשֶׂה נֶגֶד חַיִּים הַבְּרִסְקְלֶבֶ"ער וּמַדּוּעַ אֵינְךָ מֵצַר לוֹ, עָנָה לָהֶם: וְכִי אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת לְאָדָם כָּזֶה שׁוּם רָעָה, הֲרֵי כְּשֶׁבָּא חֲצוֹת לַיְלָה כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ אֲנִי אוֹתוֹ בּוֹכֶה וְצוֹעֵק מֵעֹמֶק לִבּוֹ בַּאֲמִירָתוֹ תִּקּוּן חֲצוֹת, מֵרִים הוּא אוֹתִי מִמִּטָּתִי וְשׁוּב אֵינִי יָכוֹל יוֹתֵר לִשְׁכַּב לִישֹׁן מֵרֹב שִׁבְרוֹן הַלֵּב הַמְעוֹרֵר אוֹתִי, וְאֵיךְ אוּכַל לְמָחֳרָת לַעֲשׂוֹת לוֹ שׁוּם רָעָה?! וְשָׁתְקוּ. וּפַעַם אַחֶרֶת אָמַר לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: אֲנִי הָיִיתִי יָכוֹל

לִהְיוֹת מִתְנַגֵּד עָצוּם עֲלֵיכֶם, אֲבָל דִּמְעוֹתָיו שֶׁל רַבִּי חַיִּים זַ"ל שֶׁשּׁוֹפֵךְ בִּתְפִלָּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ אֶת ה' אֵינָם מַרְשִׁים לִי זֹאת.

ה - קז

ר' שִׁמְשׁוֹן זַ"ל הַמְכֻנֶּה 'ר' שִׁמְשׁוֹן מֵהַיַּעַר' אוֹ 'ר' שִׁמְשׁוֹן הַגָּדוֹל' הִתְקָרֵב לְמוֹהַרְנַ"תְ זַצַ"ל בְּיַלְדוּתוֹ מַמָּשׁ, וּמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הָיָה: בִּהְיוֹתוֹ יֶלֶד קָטָן כְּבֶן עֶשֶׂר שָׁנִים נִמְשַׁךְ מְאֹד אַחַר מוֹהַרְנַ"ת, וְהָיָה נִכְנָס מִדֵּי פַּעַם לְפַעַם לְבֵיתוֹ שֶׁבִּבְרֶסְלֶב, וְגַם בְּשַׁבָּתוֹת בְּעֵת סְעֻדָּה שְׁלִישִׁית וְכֵיוֹצֵא, וְהָיָה מַאֲזִין לְדִבְרֵי מוֹהַרְנַ"תְ שֶׁדִּבֵּר עִם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבָּאוּ לִשְׁמֹעַ מִפִּיו דִּבְרֵי הִתְעוֹרְרוּת וְיִרְאַת שָׁמַיִם. שִׁכְנָיו שֶׁל מוֹהַרְנַ"תְ כְּשֶׁרָאוּ יֶלֶד זֶה נִכְנָס מִדֵּי פַּעַם לְבֵית מוֹהַרְנַ"תְ יַחַד עִם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ סִפְּרוּ לְאָבִיו עַל דַּרְכּוֹ "הַנִּלְוֶזֶה", וְאָסַר עָלָיו אָבִיו מִלֶּלֶכֶת אֶל מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל כְּדַרְכּוֹ. וְהוּא בִּהְיוֹתוֹ עָרוּם בְּיִרְאָה הָיָה מִתְחַמֵּק מֵאָבִיו מִדֵּי פַּעַם בְּלֶכְתּוֹ לִישֹׁן וְכַדּוֹמֶה וְהוֹלֵךְ אֶל מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל. הִגִּיעוּ הַדְּבָרִים לְיֵדֵי כָּךְ שֶׁהִשְׁגִּיחַ עָלָיו אָבִיו שֶׁיֵּלֵךְ לִישֹׁן עִמּוֹ וּכְדֵי שֶׁיּוּכַל לְהַשְׁגִּיחַ עָלָיו לְבִלְתִּי לָקוּם וְלָצֵאת לְלֶכֶת אֶל מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל, וְהוּא בְּמִסִּירוּתוֹ הַגְּדוֹלָה כְּשֶׁרָאָה שֶׁאָבִיו נִרְדָּם וְיָשֵׁן הָיָה קָם בַּלָּט וּמִתְלַבֵּשׁ וְהוֹלֵךְ לְבֵית מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל.

כְּשֶׁרָאָה אָבִיו שֶׁאַף זֶה לֹא הוֹעִיל לוֹ, הִתְחַכֵּם עָלָיו וְאַחַר שֶׁעָלָה לַמִּטָּה לִישֹׁן הָלַךְ אָבִיו וְהֶחְבִּיא מִמֶּנּוּ אֶת בְּגָדָיו. כְּשֶׁקָּם אַחַר כָּךְ וְרָצָה לִבְרֹחַ שׁוּב אֶל מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל כְּדַרְכּוֹ הִבְחִין שֶׁאֵין לוֹ אֶת בְּגָדָיו לְהִתְלַבֵּשׁ. לְרֹב הֶרְגֵּשׁוֹ וְהִתְעוֹרְרוּתוֹ לְקַבֵּל פְּנֵי מוֹהַרְנַ"ת, הָלַךְ לַאֲרוֹן הַבְּגָדִים וְחִפֵּשׂ בְּגָדִים אֵיזֶה שֶׁהֵם, וְלֹא הָיוּ שָׁם כִּי אִם בְּגָדִים מְגֻשָּׁמִים שֶׁל אֵיזֶה אִכָּרִים נְכָרִים (הַמְכֻנִּים בְּשֵׁם סְוִויטָע) שֶׁהָיוּ מַנִּיחִים בִּגְדֵיהֶם אֵצֶל אָבִיו לְמַשְׁכּוֹן עֲבוּר הַלְוָאָה וְכַדּוֹ'. לֹא הִבִּיט עַל כְּבוֹדוֹ, הִתְלַבֵּשׁ בָּהֶם וְקָם וְיָצָא מִבֵּיתוֹ וּבָא כָּךְ אֶל מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל. בְּהַכָּנְסוֹ נַעֲשָׂה צְחוֹק בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, כִּי נִכְנָס מְחֻפָּשׂ כָּל כָּךְ, כִּי לֹא יָדְעוּ מִכָּל מַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, אוּלָם מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל בְּהַבִּיטוֹ עָלָיו הֵבִין כָּל מַה שֶּׁאֵרַע, נָעָנָה וְאָמַר לוֹ בְּעַדּוּד: "מְסִירוּת זוֹ עוֹד תָּבֹא לְךָ פַּעַם לְשִׁמּוּשׁ", "סִי וועט דִיר נָאךְ צוּ נוּץ קוּמֶען". יֶלֶד עַקְשָׁן נִפְלָא זֶה גָּדַל וְהָיָה עוֹבֵד ה' מֻפְלָג.

וְהִנֵּה רַבִּי אַבְרָהָם בָּעִרְ'נִיו זַ"ל נָכְד רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁהָיָה סוֹחֵר בַּעֲצֵי הַיַּעַר, הָיוּ לוֹ יְעָרוֹת עַד רַבִּים מְפֻזָּרִים, וְהָיָה נִצְרָךְ לַעֲבוֹדָתוֹ שׁוֹמֵר וּמְפַקֵּחַ מָסוּר לְמִסְחַר הָעֵצִים, וּבָחַר בְּר' שִׁמְשׁוֹן זֶה שֶׁיָּבֹא הוּא וּבְנֵי בֵּיתוֹ וְיִשְׁכֹּן בַּבַּיִת אֲשֶׁר בַּיַּעַר וְינַהֵל מִשָּׁם אֶת כָּל הַנְּהוּל הַדְּרוּשׁ. בִּנְדִיבוּתוֹ אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְרָהָם בָּעִרְ'נִיו זַ"ל: "תּוּכַל לָקַחַת מִכֶּסֶף הַנִּכְנָס כְּדֵי פַּרְנָסָתְךָ כַּמָּה שֶׁנִּצְרָךְ לְךָ, וְאַף גַּם כְּשֶׁתִּצְטָרֵךְ לְהַשִּׂיא אֶחָד מִבָּנֶיךָ יָכוֹל הִנְּךָ לָקַחַת כְּפִי הַדְּרוּשׁ לְךָ, וְסוֹמֵךְ אֲנִי עַל יִשְׁרְךָ". קִבֵּל זֹאת רַבִּי שִׁמְשׁוֹן זַ"ל וְעָבַר לָדוּר בַּיַּעַר הוּא עִם כָּל בְּנֵי בֵּיתוֹ,

וְשָׁם מְחוּץ לָעִיר הָיָה יָכוֹל נוֹסָף עַל עֲבוֹדָתוֹ בַּיַּעַר לַעֲבֹד אֶת ה' כִּרְצוֹנוֹ. וְאָכֵן הָיָה מִתְפַּלֵּל שָׁם בְּכוֹחוֹת וּבְהִתְלַהֲבוּת כַּיָּאוּת, וְנִהֵל אֶת הַמִּסְחָר כִּדְבָעֵי, וְלֹא הָיוּ הַגּוֹיִם גּוֹנְבִים מֵעָצֵי הַיַּעַר לְרֹב אַהֲבָתָם אוֹתוֹ וּמִיִּרְאָתָם מִקְּדֻשָּׁתוֹ. אַחַר זְמַן מָה, שֶׁהָיָה זְמַן קָצָר בְּיַחַס לַעֲבוֹדָתוֹ בַּיַּעַר, הָיָה צָרִיךְ לְהַשִּׂיא אֶת אֶחָד מִבָּנָיו, וְכַהֶסְכֵּם שֶׁהֶסְכִּים עִמּוֹ בְּתְחִלַּת קַבָּלַת עֲבוֹדָתוֹ לָקַח מִמָּמוֹן הַמִּסְחָר לְהוֹצָאוֹת הַחֲתֻנָּה.

לֹא עָבְרוּ יָמִים מֻעָטִים וְשָׁבַק לְפָתַע חַיִּים ר"ל, בַּיַּעַר רָחוֹק מֵהָעִיר, בְּהִיוֹתוֹ צָעִיר לְיָמִים, וְנוֹדַע דְּבַר פְּטִירָתוֹ עַל יָדוֹ בְּעַצְמוֹ, שֶׁבָּא בַּחֲלוֹם לְר' אַבְרָהָם בֶּעְרְ'נְיוּ וְסִפֵּר וְאָמַר לוֹ: דַּע לְךָ שֶׁכְּבָר אֵינִי בֵּין הַחַיִּים וּבָאתִי אֵלֶיךָ בְּשֵׁם רַבֵּנוּ סָבְךָ לְבַקֵּשׁ מִמְּךָ מְחִילָה עַל שֶׁנֶּהֱנֵיתִי מִמָּמוֹנְךָ יוֹתֵר מִכְּפִי הַמַּגִּיעַ לִי, כִּי לֹא הִסְפִּיק לַעֲבֹד כְּלָל כְּדֵי הַהוֹצָאָה שֶׁלָּקַח לְהוֹצָאוֹת הַנִּשּׂוּאִין. וְסִפֵּר לוֹ בַּחֲלוֹם כָּל סֵדֶר הִסְתַּלְקוּתוֹ וּמַה שֶּׁעָבַר עָלָיו, כְּשֶׁנִּפְטַרְתִּי וְהִגַּעְתִּי לְעוֹלְמֵי תֵּכֶף פָּגַע בִּי רַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל, בִּקַּשְׁתִּי מִמֶּנּוּ: רַבִּי, אֲבִיאֵנִי לְרַבֵּנוּ. עָנָה לוֹ רַבִּי נַפְתָּלִי: עִנְיָן זֶה שַׁיָּךְ לְמוֹהַרְנַ"תְּ וְתֵכֶף יָבֹא אֵלֶיךָ. וְאָכֵן כָּךְ הָיָה, שֶׁבָּא אֵלַי מוֹהַרְנַ"תְּ וְהֵבִיאַנִי אֶל רַבֵּנוּ. רָאִיתִי אֵיךְ שֶׁלָּקַח רַבֵּנוּ אֵיזֶה פִּנְקָס וְהִבִּיט בּוֹ וְאָמַר לִי אַחַר כָּךְ: אָכֵן מֵאֲנָשַׁי אַתָּה, אוּלָם לֵךְ וּטְבֹל בִּנְהַר דִּינוּר. לְקָחַנִי מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל לִטְבֹל בּוֹ, וְאָמַר לִ' אַבְרָהָם בֶּעְרְ'נְיוּ: מַה אֹמַר לְךָ, גְּדֹל הַיִּסּוּרִים וְהַכְּאֵבִים שֶׁיֵּשׁ בִּטְבִילָה זוֹ הוּא לְאֵין שִׁעוּר כְּלָל וּכְלָל, אוּלָם גַּם גְּדֹל הָעֹנֶג שֶׁיֵּשׁ אַחַר הַטְּבִילָה בּוֹ הוּא לְאֵין שִׁעוּר. אַחַר הַטְּבִילָה חָזַר עִמִּי מוֹהַרְנַ"תְּ לְרַבֵּנוּ זַ"ל, נַעֲנָה לִי רַבֵּנוּ וְאָמַר "עֲדַיִן מַרְגִּישִׁים בְּךָ עוֹלָם הַזֶּה, לֵךְ וּטְבֹל שֵׁנִית", "עֹס פִּילְט זִיךְ נָאךְ עֶפֶּעס אִין דִּיר עוֹלָם הַזֶּה גֶּעה זִיךְ טוּבְלֶען נָאךְ אַיין מָאהל", וְחָזַר עִמִּי מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל לִטְבֹל שֵׁנִית. אַחַר כָּךְ כִּשְׁחָזַרְתִּי לְרַבֵּנוּ, אָמַר לִי רַבֵּנוּ: אָכֵן נִטְהַרְתָּ, אוּלָם לֵךְ וּבַקֵּשׁ מְחִילָה מִנֶּכְדִּי ר' אַבְרָהָם בֶּעְרְ'נְיוּ עַל הַחוֹב שֶׁנִּשְׁאַרְתָּ חַיָּב לוֹ. וְעַל כֵּן בָּאתִי לְבַקֵּשׁ מִמְּךָ מְחִילָה עַל הַמָּמוֹן, וּמִזֶּה נוֹדַע לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ דְּבַר הִסְתַּלְקוּתוֹ. אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הָיוּ מַדְגִּישִׁים בְּסִפּוּר זֶה שֶׁבְּזֹאת נִתְקַיְּמוּ דִּבְרֵי מוֹהַרְנַ"תְּ שֶׁאָמַר לוֹ בְּיַלְדוּתוֹ "מְסִירוּת זוֹ עוֹד תָּבֹא לְךָ לְשִׂמּוּשׁ", שֶׁאָכֵן הֶחֱזִיר לוֹ מוֹהַרְנַ"תְּ טוֹבָה הַנַּ"ל שֶׁהֵבִיאוֹ לְרַבֵּנוּ זַ"ל.

ה - קח

מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל זָכָה לְהַעֲמִיד תַּלְמִידִים קְדוֹשִׁים וּגְדוֹלִים בְּמַעֲלָה כְּאֵלּוּ שֶׁלִּרֹב עִסְקָם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא הָיָה לָהֶם אֶפְלוּ זְמַן לָבוֹא וְלִנְסֹעַ אֵלָיו, מַה גַּם שֶׁהָיוּ עֲנִיִּים מֻפְלָגִים, וְהָיָה הוּא טוֹרֵחַ וְנוֹסֵעַ אֲלֵיהֶם לְעָדְתָם וּלְחַזְּקָם.

ה - קט

הַמַּבְחִינִים בִּכְתַב יָדוֹ שֶׁל מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל הִבְחִינוּ בְּשִׁנּוּי הַכְּתָב בֵּין הַכְּתָב שֶׁכָּתַב בְּחִבּוּרוֹ הַגָּדוֹל "לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת" לְבֵין כְּתַב יָדוֹ שֶׁל הַסֵּפֶר לִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת, כִּי הַכְּתָב שֶׁל לִקּוּטֵי

תְּפִלּוֹת קָשֶׁה לִקְרִיאָה יוֹתֵר, וְהוּא מֵחֲמַת שֶׁכָּתְבוּ מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא בְּהִתְלַהֲבוּת וְהִתְעוֹרְרוּת עֲצוּמָה וּבְדִמְעוֹת שָׁלִישׁ עַד שֶׁנִּתְעָרְבוּ בִּדְיוֹ הַכְּתָב.

ה - קי

הָיוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מְשַׁבְּחִים אֶת מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל בְּנוֹסָף לְכָל מַעֲלוֹתָיו גַּם בָּזֶה שֶׁאַף שֶׁהָיָה קָדוֹשׁ עֶלְיוֹן וּבַעַל מֹחַ נִפְלָא וְעָסַק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה לְלֹא הֶרֶף בְּזָרִיזוּת עֲצוּמָה וְנִפְלָאָה וְהָיָה מֻרְבֶּה בִּכְתִיבַת חִדּוּשֵׁי תּוֹרָה וְעֵסֶק הַהַדְפָּסָה וְשִׁעוּרִים כְּסִדְרָן וְעוֹד וָעוֹד. אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה מִתְעַסֵּק וּמְדַבֵּר וּמְעוֹרֵר אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁפָּנָה אֵלָיו וְעוֹדְדוֹ וְחִזְּקוֹ וּבְפָשִׁיטוּת וּבְתָמִימוּת מֻפְלֶגֶת.

ה - קיא

אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הָרַבָּנִים הָיָה מַפְלִיג בְּשֶׁבַח אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְכֵן בָּנָיו אַחֲרָיו, אוּלָם מִשּׁוּם מָה אֶחָד מִבָּנָיו הִתְנַגֵּד מְאֹד עַל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וּרְדָפָם מְאֹד. וּכְשֶׁשְּׁאָלוּהוּ אֶחָיו מַאַיִן לְךָ דֶּרֶךְ זוֹ, עָנָה וְאָמַר: 'וְכִי בַּכֹּל צָרִיךְ אֲנִי לִנְהֹג כְּאָבִי?!'. וְהָיוּ אֶחָיו מִתְלוֹצְצִים וְאוֹמְרִים עָלָיו: אֲבִינוּ זַ"ל הוֹרִישׁ מִזְכּוּתוֹ לְבָנָיו כָּל אֶחָד בְּמִדָּה מְיֻחֶדֶת, אוּלָם זֶה יָרַשׁ מֵאֲבִינוּ אֶת הַ'לֹּא כְלוּם'.

ה - קיב

אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ זַ"ל הָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים הַרְבֵּה בַּאֲמִירַת הַתְּפִלּוֹת שֶׁבְּסֵפֶר שַׁעֲרֵי צִיּוֹן הֵחֵל בְּתִקּוּן חֲצוֹת וְכֵן בְּכָל שְׁאָר הַתְּפִלּוֹת וְכוּ' וְכוּ' וְכָךְ מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ, עַד שֶׁהָיוּ מַנִּיחִים אוֹתוֹ בְּשַׁקִּית הַטַּלִּית וְהַתְּפִלִּין, כִּי לְאַחַר הַתְּפִלָּה הָיוּ נוֹהֲגִים לְהִתְפַּלֵּל בּוֹ הַתְּפִלּוֹת דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, וְכֵן הָיוּ נוֹהֲגִים לִלְמֹד הֲלָכָה בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ תֵּכֶף לְאַחַר הַתְּפִלָּה וּכְדֵי שֶׁלֹּא יַעֲבֹר חֲלִילָה יוֹם אֶחָד לְלֹא לִמּוּד הֲלָכָה כְּצִוּוּיוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל, דָּבָר וְנֹהֶג זֶה בָּלַט כָּל כָּךְ, שֶׁבְּעֵת הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה, כְּשֶׁשְּׁאֲלוּ הַמִּתְנַגְּדִים אֶת עַצְמָם אֵיךְ יֵדַע מִי הוּא חָסִיד בְּרֶסְלֶב אָמְרוּ שֶׁהַסִּימָן הָרִאשׁוֹן הוּא זֶה הַנּוֹהֵג לְהַנִּיחַ בְּשַׁקִּית טַלִּיתוֹ שַׁעֲרֵי צִיּוֹן וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ. כִּי נִדְפְּסוּ אָז כְּרֵכֵי שֻׁלְחָן עָרוּךְ קְטַנִּים עִם הַפֵּרוּשׁ בָּאֵר הֵיטֵב וְהָיוּ נוֹחִים לְהַנִּיחָם בְּשַׁקִּית הַטַּלִּית.

ה - קיג

סִפֵּר אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁשָּׁמַע פַּעַם אֶת אֶחָד מֵחֲבֵרָיו עוֹמֵד נִלְהָב וּמִתְלַהֵב בְּשָׁמְעוֹ אֶת דִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁל מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל יוֹצְאִים מִפִּיו בְּקִדֻּשָּׁה וְהִתְעוֹרְרוּת עֲצוּמָה עַד שֶׁלִּרֹב הִתְלַהֲבוּתוֹ וְהִתְרַגְּשׁוּתוֹ רָקַע בְּרַגְלָיו וְאָמַר וְחָזַר לְעַצְמוֹ בְּהִתְפַּעֲלוּת: "הֵן הֵן מַעֲשֶׂה מֻרְכָּבָה, הֵן הֵן מַעֲשֶׂה מֻרְכָּבָה".

ה - קיד

בְּדַבְּרוֹ פַּעַם בְּשֶׁבַח רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וּסְפָרָיו הַקְּדוֹשִׁים אָמַר: יְפִיתִי וְהִדְרְתִּי אֶת עִנְיַן רַבֵּנוּ זַ"ל בָּזֶה שֶׁהִדְפַּסְתִּי וְכָתַבְתִּי סִפְרֵי שִׂיחוֹתָיו וּשְׁבָחָיו וְכוּ' כְּמוֹ שִׂיחוֹת הָר"ן, חַיֵּי מוֹהֲר"ן וְשִׁבְחֵי מוֹהַר"ן. "אִיךְ הָאב בַּאשַׁיינְט דָעם רָעבְּנְ'ס זַאךְ מִיט דִי שִׂיחוֹת".

ה - קטו

אָמַר פַּעַם מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל: יֵשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁחֻפֵּצִים לִהְיוֹת אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים, אֲבָל יַחַד עִם כָּל הַתַּאֲוֹות, "זֵיי וילְן זַיין עֶרְלִיכֶע יוּדְן אָבֶּער מִיט אַלֶּע תַּאֲוֹות".

ה - קטז

אָמַר פַּעַם מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל: נוֹהֲגִים אַנְשֵׁי הָעוֹלָם לוֹמַר לְאָדָם הַמִּשְׁתַּדֵּל לְפַרְנְסָתוֹ: אַתָּה עֲשֵׂה וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲזֹר לְךָ, וַאֲנִי אוֹמֵר כְּשֶׁה' יַעֲזֹר אָז תּוּכַל עֲשׂוֹת. "דִי וֶועלְט זָאגְט דוּ טוּא אוּן גָאט וֶועט דִיר הֶעלְפָן, אִיךְ זָאג אַז גָאט וֶועט הֶעלְפָן וָועט מָען טָאהן".

ה - קיז

אָמַר פַּעַם מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל בְּצַחוּת: כְּשֶׁשּׁוֹכְרִים גַּבָּאֵי הָעִיר רַב שֶׁיָּבוֹא לְכַהֵן בָּעִיר צְרִיכִים הֵם לִשְׂכֹּר כְּנֶגְדּוֹ גַּם מַשְׂגִּיחַ שֶׁיַּשְׂגִּיחַ עָלָיו שֶׁיַּתְמִיד בְּלִמּוּדוֹ הָלְאָה הֵיטֵב וּכְהֶרְגֵּלוֹ, וְשֶׁלֹּא יִתְבַּזְבֵּז בְּצָרְכֵי הָרַבִּים וְיִתְבַּטֵּל מִלִּמּוּדוֹ.

ה - קיח

פֵּרֵשׁ פַּעַם מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל אֶת הַנֶּאֱמַר בִּתְפִלַּת 'וַיהִי רַעֲוָא' שֶׁבְּסוֹף הַזֶּמֶר הַקָּדוֹשׁ 'אַזַּמֵּר בְּשֶׁבָחִין' "וְיַזְמִין וְיִתְיְהֵב לָנָא מְזוֹנָא וּפַרְנָסָתָא טָבָא בְּלִי צָרָה וְעַקְתָא", הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָנוּ פַּרְנָסָה מֵהַפִּדְיוֹנוֹת שֶׁמְּבִיאִים לָנוּ לְהִתְפַּלֵּל עַל צָרוֹת יִשְׂרָאֵל חָלִילָה, רַק שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ פַּרְנָסָה טוֹבָה בְּלֹא צָרוֹת, וְזֶהוּ וּפַרְנָסָתָא טָבָא בְּלִי צָרָה וְעַקְתָא שֶׁל יִשְׂרָאֵל, חָלִילָה.

ה - קיט

אָמַר פַּעַם מוֹהַרְנַ"תְּ לְרַבִּי נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין זַ"ל בְּשֶׁבַח עַל רַבִּי יִצְחָק בָּעֵר זַ"ל "ר' יִצְחָק בָּעֵר מִתְפַּלֵּל בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ". פַּעַם לְרֹב יְגִיעָתוֹ בִּתְפִלָּה נָפַל מִתַּעֲלֻף.

ה - קכ

אָמַר פַּעַם מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל: אִלּוּלֵא הָיָה רַבֵּנוּ דָּר כָּל כָּךְ בְּקֵרוּב מָקוֹם לְמָקוֹם מְגוּרָיו לֹא הָיְתָה לִי שׁוּם אֶפְשָׁרוּת לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, וְגַם עַל זֶה הוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הַמְסַבֵּב כָּל הַסִּבּוֹת שֶׁסִּבֵּב סִבּוּב נָאֶה וְטוֹב כָּל כָּךְ, כִּי הַמֶּרְחָק מִנֶּעֱמִירוֹב לְבֶרְסָלֶב הוּא כְּשִׁשָּׁה עָשָׂר קִילוֹמֶטֶר בִּלְבַד.

ה - קכא

תֵּכֶף לְאַחַר קְבוּרַת רַבֵּנוּ, אַחַר סְתִימַת הַגּוֹלֶל אָמַר מוֹהַרְנַ"ת: אֶפְשָׁר כְּבָר לְקַיֵּם עֲצַת רַבֵּנוּ לוֹמַר עַל קִבְרוֹ הָעֲשָׂרָה מִזְמוֹרִים 'תִּקּוּן הַכְּלָלִי', וְכֵן עָשׂוּ.

ה - קכב
כְּשֶׁעָבְרָה הַלְוָיָתוֹ שֶׁל רַבִּי יִצְחָק אַיְיזִיק יוֹסֵף דֶּרֶךְ בֵּית מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל, יָצָא מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל לְלַוּוֹתוֹ, וְאָמַר בְּשִׁבְחוֹ: הוּא הָיָה שׁוֹמֵר הַבְּרִית אֲמִתִּי. "עֶר אִיז גִיוֶוען אַ אֱמֶתֶ'ער שׁוֹמֵר הַבְּרִית".

ה - קכג
לְרֹב הֱכָנָתוֹ וּתְשׁוּקָתוֹ שֶׁל מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל לְשַׁבָּת הָיָה נוֹהֵג לְהַזְמִין כְּבָר בְּיוֹם רִאשׁוֹן נֵרוֹת גְּדוֹלִים מֵהָעוֹשֶׂה זֹאת הַנִּקְרָא "לֶעכְט צִיעֶר".

ה - קכד
אָמַר פַּעַם מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל בְּשֶׁבַח רַבּוֹ הָרַב מִבַּארְדִיטְשׁוֹב זַצַ"ל: הַפְּשָׁטִים הָעֲמֻקִים בַּגְּמָרָא שֶׁשָּׁמַעְתִּי מֵרַבִּי הָרַב מִבַּארְדִיטְשׁוֹב זַצַ"ל כְּמַעַט וְלֹא רָאִיתִי כְּמוֹתָן וְכוּ'.

ה - קכה
בַּסֵּפֶר חַיֵּי מוֹהַר"ן בִּכְתַב יָדוֹ שֶׁל מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל הָיָה כָּתוּב שֶׁיַּגִּיעַ עוֹד עֵת כָּזוֹ שֶׁיִּסְעוּ וְיָבוֹאוּ מִכָּל הָעוֹלָם בְּעֶרֶב רֹאשׁ-הַשָּׁנָה לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ"ל וְיִהְיוּ עִם רַב כָּזֶה עַד שֶׁיִּצְטָרְכוּ לְהַעֲמִיד שׁוֹמְרִים וְשׁוֹטְרִים לְהַשְׁגִּיחַ עַל הַצִּבּוּר שֶׁלֹּא יִתְמַהְמְהוּ יוֹתֵר מִדַּי וִיפַנּוּ מְקוֹמָם לְהַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם.

ה - קכו
הַדְּלָקַת הַנֵּר תָּמִיד עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ הִתְחִילָה בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁבָט וּמוּבָא בְּסֵפֶר יְמֵי מוֹהַרְנַ"תְּ שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה מַעֲשֶׂה שְׁלֵמָה, וּמְסַפְּרִים שֶׁזֶּה הִשְׁתַּלְשֵׁל עַל-יְדֵי שֶׁיַּלְדָּה אַחַת יָצְאָה לְתַרְבּוּת רָעָה עַד שֶׁהִשְׁתַּמְּדָה ר"ל וּבָא אָבִיהָ בִּבְכִיָּה לְרַבִּי נָתָן וּשְׁאָלוֹ עֵצָה מַה יַּעֲשֶׂה, אָמַר לוֹ מוֹהַרְנַ"תְּ שֶׁיְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לְסַפֵּק אֶת הַשֶּׁמֶן זַיִת לְנֵר תָּמִיד שֶׁיְּדַלֵּק עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ, וּכְדִבְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל בְּסֵפֶר הַמִּדּוֹת עַל-יְדֵי נֵר תָּמִיד נִצּוֹלִין מִגְּזֵרַת שְׁמָד. קִבֵּל עַל עַצְמוֹ זֶה הַלָּה לְהַתְמִיד בָּזֶה, וְאָכֵן חָזְרָה בִּתּוֹ לְמוּטָב.

ה - קכז
אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ שֶׁל מוֹהַרְנַ"תְּ אָמְרוּ עָלָיו מִתַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ בְּשֶׁבַח: הִתְקָרֵב הוּא אַחֲרֵינוּ וְהִצְלִיחַ וְעָשָׂה טוֹב יוֹתֵר מִכֻּלָּנוּ. "עֶר אִיז גִיקוּמֶען שְׁפֶּעטֶער פּוּן אוּנְז אוּן גִימַאכְט בֶּעסֶער פּוּן אוּנְז".

ה - קכח
רַבֵּנוּ זַ"ל וְכֵן מוֹהַרְנַ"תְּ וּבְנוֹ רַבִּי שַׁכְנָא הָיוּ מוֹהֲלִים מֻמְחִים מְאֹד.

ה - קכט

בְּעִנְיַן סֵדֶר כְּתִיבַת הַסְּפָרִים 'לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת' יָדוּעַ שֶׁכְּתָבָם לְפִי סֵדֶר לִמּוּדוֹ, וּכְשֶׁגָּמַר הֲלָכָה א' עַל כָּל חֶלְקֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְהֵחֵל לִלְמֹד פַּעַם שְׁנִיָּה, הֵחֵל לְחַדֵּשׁ עַל סֵדֶר הַהֲלָכוֹת אֶת הֲלָכָה ב' וְכֵן הָלְאָה. וְהִנֵּה סֵדֶר זֶה הֵחֵל עוֹד בְּחַיֵּי רַבֵּנוּ וּבְאֶמְצַע כְּתִיבָתוֹ הֲלָכָה ב' נִסְתַּלֵּק רַבֵּנוּ זַ"ל, וּמִשּׁוּם כֵּן נִתַּן לִמְצֹא שֶׁפַּעַם כְּשֶׁהֶעְתִּיק דָּבָר בְּשֵׁם רַבֵּנוּ כָּתַב בִּלְשׁוֹן "רַבֵּנוּ נֵרוֹ יָאִיר", וּפְעָמִים "הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ" אוֹ "רַבֵּנוּ זַ"ל".

ה - קל

רַבִּי שַׁכְנָא בֶּן מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל חִבֵּר סֵפֶר עַל תְּכוּנָה, כִּי הָיָה לוֹ מֹחַ חָרִיף בְּיוֹתֵר וּמוֹהַרְנַ"תְ הֶחֱשִׁיבוֹ מְאֹד, וּמִשּׁוּם כֵּן הִמְרִיץ אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר שֶׁיִּכְנִיס מֹחוֹ בְּעִיּוּן רַב בְּדִבְרֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל.

ה - קלא

בֵּין הַמִּתְנַגְּדִים עַל רַבֵּנוּ הָיוּ גַּם עַמֵּי הָאָרֶץ מַמָּשׁ שֶׁמִּשּׁוּם מָה שְׂמָם הָלַךְ לִפְנֵיהֶם, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיוּ בְּנֵי תּוֹרָה כְּלָל וּכְלָל, וּכְמוֹ לְמָשָׁל מָצְאוּ מִכְתָּב מֵאֶחָד הַחוֹלְקִים שֶׁכָּתַב תֵּבַת 'מֹאזְנֵי צֶדֶק' בְּטָעוּת כְּתִיב 'מוֹיְזְנֵי צֶדֶק'.

ה - קלב

לֹא רָאוּ אֵצֶל מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל וְכֵן אֵצֶל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁנָּהֲגוּ חֻמְרוֹת גְּדוֹלוֹת בִּבְדִיקַת הֶחָמֵץ, אַף-עַל-פִּי שֶׁעַל רַבִּי הֵירֵשׁ לֵייב הָרַב מִבְּרֶסְלֶב זַ"ל מְסַפְּרִים סִפּוּרִים נִפְלָאִים עַל חֻמְרוֹתָיו הַגְּדוֹלִים בִּבְדִיקַת הֶחָמֵץ, שֶׁאָרַךְ לוֹ זְמַן הַבְּדִיקָה כְּמַעַט מֶשֶׁךְ כָּל הַלַּיְלָה.

ה - קלג

בְּעֵת הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה הָיָה רַבִּי שְׁלֹמֹה, בְּנוֹ הֶחָבִיב שֶׁל הָרַב מִסַּאוְוּוראן זַ"ל, מֵגֵן וּמֵלִיץ טוֹב עַל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְהָיָה אוֹמֵר וּמְתוֹכֵחַ עִם אָבִיו בְּטַעֲנָו לְפָנָיו "מַה הִנְּךָ רוֹצֶה מֵהֶם, הֲרֵי אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים הֵם". הוּא נִפְטַר צָעִיר בְּחַיֵּי אָבִיו. הִסְתַּלְקוּתוֹ פָּגְעָה רַבּוֹת בְּאָבִיו הָרַב, וּמִנִּי אָז נִפְסְקָה הַהִתְנַגְּדוּת הָרַבָּה.

ה - קלד

בְּעֵת הַמַּחֲלֹקֶת, כְּשֶׁאָמְרוּ כַּמָּה מֵהַחוֹלְקִים לְרַבָּם מַה תַּרְעֹמֶת יֵשׁ לָכֶם עַל אַנְשֵׁי חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב, הֲרֵי אֵינָם אֶלָּא מְתֵי מְעַט, בְּעוֹד שֶׁלָּכֶם מֵאוֹת מֵאוֹת חֲסִידִים, עָנָה וְאָמַר: נָכוֹן הַדָּבָר, אֲבָל (חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב) עוֹבְדֵי ה' גְּדוֹלִים הֵם, בְּעוֹד שֶׁאֲנָשַׁי אֵינָם אֶלָּא בַּעֲלֵי אַכְסַנְיוֹת וּבַעֲלֵי בָּתֵּי מַרְזֵחַ (רֶעְנְדַאוֶרְעס) וַאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים.

ה - קלה

יָדוּעַ שֶׁמּוֹהֲרַנ"ת לֹא הָיָה הוֹלֵךְ לְצִיּוּן רַבֵּנוּ לֹא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְלֹא בְּחֹל הַמּוֹעֵד וְכוּ', אוּלָם הָיוּ מַאֲנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁהָלְכוּ אֲפִלּוּ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹל הַמּוֹעֵד. וְכֵן בְּיוֹם הַפְּטִירָה שֶׁל רַבֵּנוּ שֶׁחָל כַּיָּדוּעַ בְּחֹל הַמּוֹעֵד סֻכּוֹת הָיוּ הוֹלְכִים לַצִּיּוּן הֵן בַּחֲצוֹת לַיְלָה כְּהֶרְגֵּלָם בְּכָל לֵילוֹת הַשָּׁנָה, וְהֵן בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַיּוֹם, וְהָיָה אָז הִתְעוֹרְרוּת רַב מְאֹד, בְּהִסְתַּמְּכָם שֶׁבֵּית צִיּוּנוֹ מְשַׁמֵּשׁ כְּבָר כִּמְקוֹם תְּפִלָּה קְבוּעָה. וְרַק בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה הִקְפִּידוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לִבְלִי לָלֶכֶת לַצִּיּוּן כְּלָל וּכְלָל.

ה - קלו

מְסַפְּרִים שֶׁכְּשֶׁהֶרְאוּ פַּעַם לְהָרַב בַּעַל הַצֶּמַח צֶדֶק אֶת חִבּוּרוֹ שֶׁל מוֹהַרַנ"תְ זַ"ל, הֲלֹא הוּא סִפְרֵי הַלִּקּוּטֵי הֲלָכוֹת, אָמַר בְּהִתְפַּעֲלוּת בִּלְשׁוֹן הַכָּתוּב: "כֻּלָּנוּ בְּנֵי אִישׁ אֶחָד נָחְנוּ".
שִׂיחוֹת וְסִיפּוּרִים מִתַּלְמִידֵי רַבֵּינוּ זְצַ"ל

ה - קלז

הַמַּגִּיד מִטְּרָהוִיץ מַגִּיד זַ"ל הָיָה לוֹ בֵּית אַכְסַנְיָא קְבוּעָה אֵצֶל עָשִׁיר אֶחָד בָּעִיר אוּמַאן, וּבְכָל עֵת כְּשֶׁהָיָה נוֹסֵעַ בַּעֲיָרוֹת לוֹמַר דְּרָשׁוֹת וְכַדּוֹמֶה, הָיָה מִתְאַכְסֵן אֵצֶל הֶעָשִׁיר הַזֶּה. וְהִנֵּה כְּשֶׁרַבֵּנוּ עָבַר לָדוּר בְּאוּמַאן וְרָצָה הַמַּגִּיד לִהְיוֹת בְּסָמוּךְ לְרַבֵּנוּ, הִשְׁתַּדֵּל לְהִתְאַכְסֵן בְּבֵית רַבֵּנוּ. שְׁאָלוֹ הֶעָשִׁיר מַדּוּעַ מְשַׁנֶּה הָרַב אֶת קְבִיעוּתוֹ וְאֵינוֹ מִתְאַכְסֵן בְּבֵיתִי כְּהֶרְגֵּלוֹ? עָנָה לוֹ הַמַּגִּיד שֶׁהוּא לַסְּבָּה הַנַּ"ל מֻחֲמֶת שֶׁרוֹצֶה לִשְׁהוֹת סָמוּךְ לְרַבֵּנוּ. אָמַר לוֹ הַגְּבִיר בְּכַעַס וּבְחֲצָפָה: אִם כֵּן, הִתְאַכְסֵן נָא שָׁם תְּדִיר, פָּלַט הַמַּגִּיד וְאָמַר לוֹ: 'הִנְךָ מְדַבֵּר כַּחֲסַר דֵּעָה', 'רְעדְסְט ווי א חֲסַר דֵּעָה' וְאָכֵן הִשְׁתַּגַּע, רַחֲמָנָא לִצְלַן.

ה - קלח

אָמַר פַּעַם הַמַּגִּיד מִטְּרָהוִיץ זַ"ל בְּצַחוּת: הֵיכָן שֶׁהִשְׁתַּמֵּשׁ רַבֵּנוּ בְּמַאֲמָרָיו בְּלָשׁוֹן 'וְדַע' הֲרֵי הוּא כְּהֶבְזֵק מֵעוֹלָם הָאֲצִילוּת, "אַוואו דֶער רֶבִּי זָאגְט וְדַע, אִיז דָאס אַ פוּנְק פוּן אֲצִילוּת".
כָּל כָּךְ גְּבוֹהִים נוֹרָאִים וּקְדוֹשִׁים הֵם.

ה - קלט

ר' אַהֲרֹן הָרַב מִבְּרֶסְלֶב זַ"ל הָיָה עוֹשֶׂה סְעֻדָּה לִבְנֵי בֵּיתוֹ מִדֵּי שָׁנָה בְּיוֹם רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֱלוּל (כְּךָ מֶשֶׁךְ תִּשַׁע עֶשְׂרֵה שָׁנָה), וְהָיָה אוֹמֵר לְבָנָיו בְּשִׂמְחָה 'יֵשׁ לָכֶם אוֹתִי לְעוֹד אַחַד עָשָׂר חֹדֶשׁ', בְּיָדְעוֹ בְּבִטְחָה שֶׁלֹּא יָמוּת אוֹתָהּ שָׁנָה, כִּי אָמַר לוֹ פַּעַם רַבֵּנוּ 'הַחֹדֶשׁ שֶׁלְּךָ (הַיְנוּ חֹדֶשׁ פְּטִירָתְךָ) הוּא חֹדֶשׁ אָב', "דַּיין חֹדֶשׁ אִיז אָב", כְּאוֹמֵר לוֹ שֶׁבִּשְׁנַת פְּטִירָתוֹ לֹא יִחְיֶה בְּחֹדֶשׁ אָב, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁנִּכְנַס חֹדֶשׁ אָב יָדַע בְּבִטְחָה שֶׁיִּחְיֶה כְּבָר כָּל הַשָּׁנָה. וְאָכֵן נִפְטַר בְּעֶרֶב רֹאשׁ

חֹדֶשׁ אָב שְׁנַת תר"ה, וְנָתְנוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ רֶמֶז לָזֶה 'בְּאֶחָד בְּאָב מֵת אַהֲרֹן' (וּרְאֵה בְּחֵלֶק א סִימָן שמ"ה).

ה - קמ

מְסַפְּרִים שֶׁהִתְמַחוּתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁל רַבִּי אַהֲרֹן הָרַב מִבְּרֶסְלֶב הָיְתָה בְּדִינֵי נְזִיקִין וּמָמוֹנוֹת.

ה - קמא

סִפֵּר רַבִּי יוּדְיל זַ"ל שֶׁאַחַר חֲתֻנָּתוֹ כְּשֶׁהָיָה חַי אֵצֶל חוֹתְנוֹ לֹא הִרְגִּישׁ טַעַם בַּאֲכִילָתוֹ מֶשֶׁךְ זְמַן, כִּי לִפְנֵי חֲתֻנָּתוֹ הָיָה רָגִיל לֶאֱכֹל בְּכָבוֹד וְהָדָר כִּי הָיָה מִמִּשְׁפָּחָה מְכֻבֶּדֶת, וְאַחַר חֲתֻנָּתוֹ עִם בַּת הַצַּדִּיק רַבִּי לֵייבּ מִסְּטָרֶעסְטִינֶעץ זַצַ"ל, וְהָיָה אוֹכֵל עַל שֻׁלְחָנוֹ. וְהוּא מֵחֲמַת עֲנִיּוּתוֹ הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּצַלָּחוֹת עֵץ הַנּוֹדְפוֹת רֵיחַ מִשְׁיָרֵי הָאֹכֶל עַד שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל לֶאֱכֹל בָּהֶם מֵרֹב אִיסְטָנְנוּתוֹ. כְּשֶׁהִבְחִין בָּזֶה רַבִּי לֵיבּ הִזְמִינוֹ לֶאֱכֹל עִמּוֹ מִצַּלַּחְתּוֹ, וּכְשֶׁאָכַל עִמּוֹ הִרְגִּישׁ בְּהּ טַעַם נִפְלָא, וְשׁוּב כְּשֶׁאָכַל לְעַצְמוֹ אוֹתוֹ מַאֲכָל בְּצַלַּחְתּוֹ שֶׁלּוֹ לֹא יָכֹל הָיָה לֶאֱכֹל, וְחָזַר הַדָּבָר עַל עַצְמוֹ כַּמָּה פְּעָמִים, עַד שֶׁאָמַר לוֹ רַבִּי לֵייבּ: לֹא חָשׁוּב מַה שֶּׁאוֹכְלִים וּבַמֶּה שֶּׁאוֹכְלִים, הַכֹּל תְּלוּי מִי הוּא הָאוֹכֵל.

ה- קמב

כְּשֶׁבָּא פַּעַם אֶחָד מֵהַחוֹלְקִים לִשְׁבוֹת בְּאוּמַאן, בִּקֵּשׁ רַבִּי יוּדְל זַ"ל מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁיַּרְאוּהוּ לוֹ. כְּשֶׁהֶרְאוּהוּ לוֹ בְּעֵת עָבְרוֹ מֵרְחוֹב לִרְחוֹב, כְּשֶׁהִבִּיט בּוֹ פָּלַט וְאָמַר: מְאֹד מְאֹד רָחוֹק, מְאֹד מְאֹד רָחוֹק.

ה - קמג

כַּיָּדוּעַ הָיָה רַבִּי נָתָנְאֵל תַּלְמִיד רַבֵּנוּ זַ"ל קַמְצָן גָּדוֹל (ראה לעיל בח"א סעיף תרצ"ב; וח"ב סעיפים: קס, ו-תשנ"ב) וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הִצְלִיחַ רַבִּי נַחְמָן מִטּוֹלְטְשִׁין זַ"ל בְּכֹחַ דְּבָרָיו הַמְשַׁכְנְעִים לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ פַּעַם כַּמָּה רוּבָּל עֶבוּר עִנְיְנֵי רַבֵּנוּ זַ"ל, אוּלָם פַּעַם אַחֶרֶת כְּשֶׁרָאֲהוּ רַבִּי נָתָנְאֵל אֵיךְ שֶׁרוֹצֶה רַבִּי נַחְמָן לָבוֹא אֵלָיו שׁוּב, הִקְדִּים וְאָמַר לוֹ: אֲבַקֵּשׁ מִמְּךָ, הַנִּיחֵנִי נָא לְנַפְשִׁי וְאַל תָּחֵל נָא לְדַבֵּר עִמִּי עוֹד כְּלָל וּכְלָל. כִּי יָדַע שֶׁאִם יַתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ בְּוַדַּאי יְשַׁכְנְעוֹ וְחָשַׁשׁ מִזֶּה לְרֹב קַמְצָנוּתוֹ.

ה - קמד

בְּסוֹף יָמָיו שֶׁל רַבִּי חַייקֶל זַ"ל תַּלְמִיד וְחָזָן רַבֵּנוּ זַ"ל בִּזְתָה אוֹתוֹ אִשָּׁה אַחַת מְאֹד. עָנָה בְּכְאֵב: רַבֵּנוּ אָמַר לִי פַּעַם אַתָּה כְּבָר לֹא תִּהְיֶה חִדּוּשׁ בְּחָזָנוּת, אֲבָל שֶׁיְּבַזּוּ אוֹתִי כָּל כָּךְ לֹא אָמַר, וּמֵהֵיכָן בָּא לִי זֹאת.

ה - קמה

רַבִּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נַפְתָּלִי תַּלְמִיד רַבֵּנוּ זַ"ל נִפְטַר זְקֵן בְּיוֹם עֶרֶב סֻכּוֹת בְּשָׁעָה שְׁמוֹנֶה בַּבֹּקֶר אַחַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית כְּשֶׁעֲדַיִן מְעַטָּר הָיָה בְּטַלִּית וּתְפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תֻּם אַחַר עֲרִיכָתוֹ תְּקוּן חֲצוֹת וַעֲבוֹדַת ה' שֶׁעָבַד כָּל הַלַּיְלָה וְאַחַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית כָּרָאוּי, בִּהְיוֹתוֹ לְמַעְלָה מִתִּשְׁעִים שָׁנָה. הִתְפַּלְּאוּ אַנְשֵׁי הַחֶבְרָא קַדִּישָׁא שֶׁבָּאוּ לְקַחְתּוֹ לִקְבוּרָה, שֶׁהָיוּ מֵהֶם שֶׁעֲדַיִן עוֹד לֹא הִתְפַּלְּלוּ תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, וְאָמְרוּ: אַשְׁרֵיו, שֶׁאַף בְּזִקְנוּתוֹ וְחֻלְשָׁתוֹ וּבְיוֹם הָאַחֲרוֹן לִימֵי חַיָּיו זָכָה לְהִסְתַּלֵּק מִזֶּה הָעוֹלָם עִם עוֹד תְּפִלַּת שַׁחֲרִית כָּרָאוּי.

ה - קמו

רַבִּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל אַחַר עֲלִיָּתוֹ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הָיָה נוֹהֵג לִנְסֹעַ מִדֵּי שָׁנָה לְאוּמַאן לִקְבוּץ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה, עַל אַף זִקְנוּתוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיָה בָּזֶה טִרְחָא וְטִרְדָּא עֲצוּמָה שֶׁאֵין לְשַׁעֲרָהּ. כְּשֶׁשְּׁאָלוּהוּ פַּעַם: זָקֵן כָּמוֹךָ נוֹסֵעַ לְחוּץ לָאָרֶץ בְּטִרְחָא כְּזֹאת? עָנָה: וְכִי מַה? אֲפִלּוּ אִם אָמוּת בַּדֶּרֶךְ וְאֶקָּבֵר בְּאֵיזֶה שֶׁהוּא גַּן - "אֵינְטֶעֶר אַ פַּארְק" גַּם טוֹב לִי, הָעִקָּר שֶׁהִשְׁתַּדַּלְתִּי וְנָסַעְתִּי לְאוּמַאן לְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה, כִּי מַה כְּבָר יָכוֹל אֲנִי לְהַפְסִיד, הֲכִי הַרְבֵּה שֶׁלֹּא זָכִיתִי עַל אַף נְסִיעָתִי לְהַגִּיעַ לְאוּמַאן לְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה? אֲבָל הֲרֵי זָכִיתִי וְהָיִיתִי בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה הַקּוֹדֶם!! אוּלָם לִחְיוֹת כָּאן בָּעוֹלָם וְלֹא לִהְיוֹת בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה בְּאוּמַאן גָּרוּעַ לִי יוֹתֵר "אֶבֶּער דָּא צוּ לֶעבֶן אוּן אִין אוּמַאן אוֹיף רֹאשׁ-הַשָּׁנָה נִישְׁט זַיין אִיז מִיר עֶרְגֶּער". (ועיין עוד הנוסח בספר "עין הארץ" להרב שמואל צצ'יק ז"ל, עמ' לב).

ה - קמז

פַּעַם אַחֶרֶת כְּשֶׁשְּׁאָלוּהוּ כַּמָּה מִתּוֹשָׁבֵי יְרוּשָׁלַיִם עַל מִנְהָגוֹ זֶה שֶׁזָּקֵן כְּמוֹתוֹ נוֹסֵעַ לְאוּמַאן וּבְמָסִירוּת נֶפֶשׁ כָּזוֹ, עָנָה לָהֶם בְּחָכְמָתוֹ: נוֹסֵעַ אֲנִי לְרֶגֶל מִסְחָרֵי הָעֲנָפִים בְּחוּץ לָאָרֶץ, שֶׁנִּצְרָךְ אֲנִי לְסַדְּרָם וּלְאַרְגְּנָם. הִסְכִּימוּ כְּבָר עִמּוֹ וְהֵבִינוּ לְמִנְהָגוֹ בְּאָמְרָם לוֹ 'נו, זֶה עִנְיָן אַחֵר'. כִּי יָדַע וְהֵבִין הַנָּהוּג בָּעוֹלָם שֶׁעֲבוּר צְרָכִים הַגַּשְׁמִיִּים מְבִינִים הָעוֹלָם לְמָסִירוּת נֶפֶשׁ שֶׁל הָעוֹסֵק בָּהֶם, אַף עַל פִּי שֶׁטּוֹרֵחַ וְנוֹסֵעַ לַמֶּרְחַקִּים וְאַף שֶׁמִּסְתַּכֵּן בְּנַפְשׁוֹ וְכָל זֶה עַל סְפֵק רֶוַח מַה שֶּׁאֵין כֵּן לָזֶה שֶׁמּוֹסֵר נַפְשׁוֹ וּמְאֹדוֹ עֲבוּר עִנְיָנִים רוּחָנִיִּים, בִּפְרָט לְעִנְיַן רוּחָנִי גָּבֹהַּ כָּזֶה כְּמוֹ נְסִיעָה לְצַדִּיק שֶׁתְּלוּי בּוֹ כָּל עִנְיַן הַיַּהֲדוּת.

ה - קמח

כְּשֶׁהִגִּיעַ פַּעַם רַבִּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְאוּמַאן לִשְׁהוֹת שָׁם בִּימֵי רֹאשׁ-הַשָּׁנָה, הָלַךְ רנ"ט לִקְרָאתוֹ לְקַבֵּל פָּנָיו וְקִבְּלוֹ בְּשִׂמְחָה רַבָּה. כְּשֶׁקִּבְּלוֹ בְּשִׂמְחָה רַבָּה כָּזוֹ נַעֲנָה רַבִּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל וְאָמַר לוֹ אַף הוּא בְּשִׂמְחָה וּבְצָחוּת בִּלְשׁוֹן הַכָּתוּב:

'יֶרְאֶיךָ יִרְאוּנִי וְיִשְׂמָחוּ' אָכֵן נִתְקַיֵּם בִּי, אֲבָל אֵיךְ זוֹכִים לְקַיֵּם הֶמְשֵׁךְ הַכָּתוּב 'לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי'. "אַ וואו נָעמְט מָען דֶעם 'לִדְבָרְךָ יִחָלְתִּי' ".

ה - קמט

כְּשֶׁהָיָה פַּעַם רַבִּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נַפְתָּלִי בָּעִיר חַארְקוֹב לְרֶגֶל מִסְחָרוֹ, שֶׁהָיָה סוֹחֵר בְּזָהָב, רָאֲהוּ אֶחָד מִידִידָיו עוֹמֵד בָּרְחוֹב כְּשֶׁדְּמָעוֹת בְּעֵינָיו, נִגַּשׁ אֵלָיו וּשְׁאָלוֹ: רַבִּי אֶפְרַיִם, אֵיזוֹ צָרָה אֵרְעָה לָכֶם? שֶׁמָּא הִפְסַדְתֶּם בְּמִסְחַרְכֶם סְכוּם כֶּסֶף רַב? עָנָהוּ בִּלְשׁוֹן רַבֵּנוּ זַ"ל בְּפֵרוּשׁוֹ בְּתוֹרָה ח' שֶׁבִּלְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק ב' "מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל כַּמָּה הֲוֵי בִּתְלָתָא פַּרְסָא", קְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל יְהוּדִי תְּלוּיִ בִּשְׁלֹשָׁה מִחִין, עַיִן שָׁם. וּבָכָה עַל זֶה שֶׁצָּרִיךְ לִסְחֹר בְּמִסְחָר, בְּרְחוֹבוֹת הָעִיר, שֶׁצָּרִיךְ לְהִזָּהֵר וְלִשְׁמֹר הֵיטֵב הַמֹּחַ שֶׁלֹּא יִפָּגֵם הַמֹּחַ חָלִילָה, וְעַל זֶה עָמַד וּבָכָה. וּכְשֶׁשְּׁאָלוֹ הַלָּה שׁוּב: אִם כֵּן לָכוּ לְאֵיזֶה פִּנָּה אוֹ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְשָׁם תִּבְכּוּ כִּרְצוֹנְכֶם. עָנָה לוֹ רַבִּי אֶפְרַיִם שֶׁמֵּחֲמַת שֶׁרַבֵּנוּ אָמַר שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר הָאָדָם בְּאֵיזֶה הִרְהוּר תְּשׁוּבָה צָרִיךְ לְנַצְּלוֹ בּוֹ בַּמָּקוֹם וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ תֵּכֶף דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, עַל כֵּן לֹא אָבָה לִדְחוֹתוֹ וְהוֹצִיא כְּסוּפָיו מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל אַף בְּאֶמְצַע הַשּׁוּק. וּרְאֵה הַסִּפּוּר בְּסַנְגּוֹן אַחֵר בְּחֵלֶק א סִימָן תרעח. [א-תרעח

פַּעַם-אַחַת מָצָא אֶחָד מֵאַנַ"שׁ אֶת רַבִּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נַפְתָּלִי, שֶׁעָסַק בְּהִתְבּוֹדְדוּת בְּעֵת הַיְרִיד בְּאֶמְצַע עִיר קִיֶעב, כִּי מִסְחָרוֹ הָיָה עִם מַרְגָּלִיּוֹת, וְנִכְנַס אָז בְּלִבּוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה, שֶׁשָּׁאַל לְעַצְמוֹ: בַּמֶּה עוֹסֵק אֲנִי עַתָּה? וְכִי זֶה הוּא הַתַּכְלִית? וְכִי בִּשְׁבִיל זֶה נִבְרֵאתִי וְכוּ'? וְהָיָה מִתְעוֹרֵר כָּל-כָּךְ עַד שֶׁנֶּעֱמַד בְּצַד הַדֶּרֶךְ וּבָכָה לִפְנֵי הַשי"ת. שָׁאַל אוֹתוֹ אֶחָד מֵאַנַ"שׁ: מִפְּנֵי מַה אַתָּה בּוֹכֶה? וְהֵשִׁיב לוֹ. אָמַר לוֹ: וְכִי פֹּה הַמָּקוֹם לִבְכּוֹת? הוֹלְכִין לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ וְשָׁם תִּבְכֶּה. עָנָה לוֹ רַבִּי אֶפְרַיִם הַנַּ"ל: רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ אָמַר (בליקוטי מוהר"ן תנינא, סימן קכ"ד): שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁמַּגִּיעַ לְאָדָם הִרְהוּרֵי תְּשׁוּבָה צָרִיךְ בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם לְהִתְבּוֹדֵד וּלְדַבֵּר דִּבּוּרִים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי עַד שֶׁיֵּלֵךְ לְבֵית-הַמִּדְרָשׁ יֵלְכוּ מִמֶּנּוּ הִרְהוּרֵי הַתְּשׁוּבָה, וּמֵחֲמַת כֵּן נִצַּלְתִּי אֶת הַהִתְעוֹרְרוּת שֶׁהָיָה לִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה. (אָבָנֵי"ה בַּרְזֶל, שם).]

ה - קנ

פַּעַם בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה בִּקֵּשׁ רַבִּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נַפְתָּלִי מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעֲמוּד תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, וְהִתְפַּלֵּל בִּבְכִיּוֹת כָּאֵלּוּ עַד שֶׁלֹּא יָכְלוּ הַצַּבּוּר לֶאֱחֹז עִמּוֹ בִּתְפִלָּתוֹ וְאָמְרוּ לוֹ אַחַר כָּךְ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: אֵין מְלֶאכֶת הַחַזָּנוּת עֲבוּרְכֶם מֻחֶמֶת שֶׁאֵינְכֶם יְכוֹלִים לְצַמְצֵם עַצְמְכֶם מֵהִתְעוֹרְרוּת בְּעֵת תְּפִלַּתְכֶם וּלְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַקָּהָל כַּנִּצְרָךְ.

שִׂיחוֹת וְסִיפּוּרִים מִתַּלְמִידֵי מוֹהַרַנַ"ת זְצַ"ל

ר' נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין זְצַ"ל

ה - קנא

כְּשֶׁהָלַךְ רַבִּי נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין אֶל רַבִּי אַבָּא'לֶה לְהִתְרִימוֹ עֲבוּר עִנְיְנֵי רַבֵּנוּ זַ"ל וְדִבֵּר עִמּוֹ לְגֹדֶל חֲשִׁיבוּת הָעִנְיָן, בִּפְרָט עֲבוּר הַדְּפָסַת הַלִּקּוּטֵי-הֲלָכוֹת וְצָרְכֵי הַקְּלוֹיז שֶׁבְּאוּמַאן, אָמַר לוֹ בֵּין דְּבָרָיו: "יְדִידִי וְרֵעִי, וְכִי אֵינוֹ מֻהָרָאוּי שֶׁתִּמְכֹּר אַף אֶת פְּמוֹטֵי הַכֶּסֶף שֶׁלְּךָ עֲבוּר צָרְכֵי רַבֵּנוּ זַ"ל?!" - "סִי שְׁטַייט דִּיר נִישְׁט אָהן צוּ פַארְקוֹיפְן דַיינָע זִילְבֶּעְרנָע לַייכְטָער פַארְן רֶעבְּנְס זַאךְ"? וְאָמַר רַבִּי אַבָּא'לֶה: "לוּלֵא הָיִיתִי אוֹהֵבוֹ הָיִיתִי מַקְפִּיד עָלָיו. כִּי יָדַע בְּמַעֲלָתוֹ שֶׁל רַבִּי אַבָּא'לֶה שֶׁאַף הוּא כָּמוֹהוּ סוֹבֵר שֶׁאֵין שׁוּם עֵרֶךְ לְכָל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה נֶגֶד עִנְיַן הַמְשָׁכַת קְדֻשַּׁת דַּעַת רַבֵּנוּ זַ"ל בָּעוֹלָם.

ה - קנב

סִפֵּר רַבִּי יִשְׂרָאֵל וַיינְבֶּערְג זַ"ל שֶׁפַּעַם כְּשֶׁבָּא לְצִיּוּן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ שָׁמַע אֶת רַבִּי נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין זַ"ל שֶׁעוֹמֵד וְחוֹזֵר בֵּין דִּבְרֵי תְּפִלּוֹתָיו וּבַקָּשׁוֹתָיו עַל הַתֵּבוֹת: "לָמָּה נִגְרַע" עִם נִגּוּן הַטַּעֲמִים שֶׁעָלֶיהָ בְּנָעִימָה וּבְהִתְעוֹרְרוּת נִפְלָאָה כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים וּבְהִשְׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ. וְהוּא עַל פִּי הַמְבֹאָר בַּסֵּפֶר לִקּוּטֵי הֲלָכוֹת, עִנְיַן צַעֲקַת לָמָּה נִגְרַע, עַיֵּן שָׁם.

ה - קנג

וְכֵן סִפֵּר לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל, שֶׁפַּעַם בִּהְיוֹתוֹ יֶלֶד קָטָן כְּשֶׁהִסְתּוֹבֵב לְיַד רַבִּי נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין פָּנָה אֵלָיו רַבִּי נַחְמָן וְאָמַר לוֹ הַפָּסוּק "טוֹב לַגֶּבֶר כִּי יִשָּׂא עֹל מִנְּעוּרָיו", בְּנִגּוּן שֶׁל מְגִלַּת אֵיכָה הַיְדוּעָה, וּבֵאֲרוֹ לוֹ זֹאת בִּשְׂפַת הַלַּעַז "טוֹב לַגֶּבֶר אַז מְטְרַאגְט דֶעם עֹל פּוּן דֶעם יוּגְנְט", חָדְרוּ הַדְּבָרִים לְנַפְשׁוֹ כָּל כָּךְ, שֶׁכְּבָר לֹא יָכֹל הָיָה לְשָׁכְחוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו.

ה - קנד

וְכֵן סִפֵּר שֶׁבְּהִיוֹתוֹ יֶלֶד קָטָן, כְּשֶׁחָזַר פַּעַם בְּיוֹם שִׁשִּׁי מֵהַחֶדֶר נִכְנַס לַקְּלוֹיז וּכְדֶרֶךְ הַיְלָדִים עָשָׂה מַעֲשֶׂה קַנְדְּס וְהָפַךְ הַסַּפְסָלִים וְכוּ' אֶחָד אַחַר הַשֵּׁנִי, וּכְשֶׁנִּכְנַס הַשַּׁמָּשׁ, הֲלֹא הוּא רנ"ט זַ"ל וּתְפָסוֹ בְּמַעֲשֵׂהוּ, נִגַּשׁ אֵלָיו כְּשֶׁמַּנִּיחַ יָדוֹ עַל כְּתֵפוֹ הָרַךְ וְאָמַר לוֹ בְּחֹם וּבְנֹעַם: שְׁמָא תִּרְצֶה וְאֶעֱזֹר לְךָ בְּקִשְׁי עֲבוֹדָתְךָ? נִתְבַּיֵּשׁ הַיֶּלֶד בְּעַצְמוֹ וְהִפְסִיק מִשּׁוֹבְבוּתוֹ. וּמֵאָז נִמְשַׁךְ אַחֲרָיו מְאֹד. וְהִפְטִיר: לוּ הָיָה צוֹעֵק עָלַי, לֹא הָיָה פּוֹעֵל כְּלוּם.

ה - קנה

סִפֵּר רַבִּי אֱלִיָּהוּ חַיִּים רוֹזִין שֶׁרָאָה אֵיזֶה מִכְתָּב בִּשְׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּתַב רנ"ט זַ"ל בְּשִׁבְחָהּ שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בִּשְׁהוּתוֹ אָז בָּהּ, אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הָיְתָה פַּעַם אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבַשׁ וְגַם כַּיּוֹם הִיא כָּזֹאת.

ה - קנו

רַבִּי נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶער זַ"ל כְּשֶׁנָּסַע לְהַדְפִּיס אֶת הַסֵּפֶר לִקּוּטֵי-הֲלָכוֹת חֵלֶק א', נָסַע בְּמִסִּירוּת נֶפֶשׁ כָּזוֹ עַד שֶׁאֲפִלּוּ כְּדֵי הוֹצָאָה עֲבוּר שְׂרוֹכֵי נְעָלָיו לֹא הָיָה לוֹ, וּבְלֵית בְּרֵרָה הָיָה קוֹשְׁרָם בִּבְלוֹיֵי סְחָבוֹת.

ה - קנז

מְסַפְּרִים שֶׁפַּעַם כְּשֶׁלָּבַשׁ רַבִּי נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין זַ"ל אֶת אֶחָד מִמַּלְבּוּשָׁיו שֶׁל מוֹהַרְנַ"תְּ (לְאַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ). נַעֲנָה וְאָמַר: בֶּגֶד זֶה הוּא בֶּגֶד שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּשְׂרַף.

הרב מטשערין

ה - קנח

הִתְבַּטֵּא פַּעַם הָרַב מִטְּשֶׁעֲרִין בְּשָׁבַח עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל בְּכוֹחוֹת גְּדוֹלוֹת וְאָמַר: כְּשֶׁאֲנִי נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְרוֹאֶה אֶת רַבִּי פִּנְחָס מֵרִים יָדָיו בִּתְפִלָּתוֹ כְּלַפֵּי מַעְלָה נוֹפֵל עָלַי פַּחַד וּרְעָדָה. "אַז אִיךְ קוּם אַרַיין אִין שׁוּל אוּן אִיךְ זָעה ר' פִּנְחָס'ן הַייבְּט אוֹיף זַייְנֶע הֶענְט בַּיים דַאוְונֶען פַאלְט אוֹיף מִיר אַ צִיטֶערְנִישְׁט".

ה - קנט

הָרַב מִטְּשֶׁעֲרִין זַ"ל הִטְעִים אֶת הַנֶּאֱמַר בַּמִּשְׁנָה שֶׁבְּאָבוֹת: טוֹב תּוֹרָה עִם דֶּרֶךְ אֶרֶץ שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן. שֶׁכְּוָונַת הַמִּשְׁנָה לוֹמַר שֶׁהַיְצֶר הָרַע שֶׁל הָאָדָם יִהְיֶה לְכָל הַפָּחוֹת עֵיף וְיָגֵעַ כְּבָר מִלְּעָשׂוֹת עֲבֵרָה וְעָוֹן בְּכָל נַפְשׁוֹ וְכֹחוֹ מֵחֲמַת יְגִיעָתוֹ שֶׁל הָאָדָם בְּתוֹרָה וְדֶרֶךְ אֶרֶץ. "חאטְשׁ אַ פַּארְמַטֶערְטֶער יֵצֶר הָרַע". וְאָז תִּהְיֶה קַלָּה יוֹתֵר תְּשׁוּבָתוֹ. וְזֶהוּ "שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן".

ה - קס

הָיָה אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בִּזְמַנּוֹ שֶׁל הָרַב מִטְּשֶׁעֲרִין זַ"ל שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ שָׁלוֹם בַּיִת, וְהִיא בְּעַוּוֹתָהּ הָיְתָה מְבַיֶּשֶׁת אוֹתוֹ וְגוֹעֶרֶת עָלָיו אַף בְּאֶמְצַע הַשּׁוּק וְהָרְחוֹב שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַכְּשֵׁרוֹת, וְהוּא בְּצִדְקוּתוֹ הָיָה מְוַתֵּר לָהּ עַל דְּבָרֶיהָ הַנִּבְזִים, כִּי הָיוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ רְגִילִים לוֹמַר עַל כְּגוֹן דָּא הֲרֵי הִיא הָעֶצֶם שֶׁלִּי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב זֹאת הַפַּעַם עֶצֶם מֵעַצְמַי, וְאֵין לִי בְּרֵרָה אַחֶרֶת. "דָאס אִיז מַיין בַּיין". הִגִּיעוּ הַדְּבָרִים עַד לְיִדֵי כָּךְ שֶׁהָרַב זַ"ל בְּעַצְמוֹ פָּנָה וְאָמַר לוֹ: אִם הִיא מְיַסֶּרֶת אוֹתְךָ בְּבֵיתְךָ וְהִנְךָ מוּכָן לִסְלֹחַ זְכוּתְךָ הִיא, אֲבָל כְּשֶׁהִיא מִתְנַהֶגֶת כָּךְ בַּשּׁוּק זֶה כְּבָר בִּזָּיוֹן לְכָל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְאֵין אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מְחֻיָּבִים בַּדָּבָר, וְגֵרְשָׁהּ. וּמֵחֲמַת שֶׁלֹּא יָכְלָה לְהִנָּשֵׂא שׁוּב, הָיָה מְפַרְנְסָהּ בְּטוּב לִבּוֹ עַד מוֹתָהּ.

שִׂיחוֹת וְסִיפּוּרִים מִתַּלְמִידֵי מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל

ה - קסא

רַבִּי יְהוּדָה אֶלִיעֶזֶר זַ"ל שָׁנָסַע עִם מוֹהַרְנַ"תְּ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִתְקָרֵב לְרַבֵּנוּ בְּסוֹף יָמָיו בְּעֵת חָלְיוֹ, וּכְשֶׁשָּׁח עִם רַבֵּנוּ וְרָצָה לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וּלְהִתְוַדּוֹת לְפָנָיו. לֹא הִנִּיחוֹ רַבֵּנוּ, רַק אָמַר לוֹ: דַּבֵּר וְשׂוֹחַח עִם מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל, אוּלַם אַל תִּתְוַדֶּה וּתְסַפֵּר לוֹ מְאוּמָה - מִמַּה שֶּׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, "אָבֶּער זָאלְסְט אִיהם גָּאר נִישְׁט דֶּערְצַיילְן".

ה - קסב

רַבִּי גְּדַלְיָה בֶּן רַבִּי יִשְׂרָאֵל בֶּן שָׂרָה בַּת רַבֵּנוּ זַ"ל עָזַב אֶת דֶּרֶךְ רַבֵּנוּ וְעָשָׂה עַצְמוֹ לְמְפֻרְסָם וְנָסְעוּ אֵלָיו חֲסִידִים וְקָרָא לְעַצְמוֹ שֵׁם חָדָשׁ. פַּעַם בְּעֵת יוֹשְׁבוֹ בַּשֻּׁלְחָן עִם אֲנָשָׁיו הַחֲסִידִים הֵחֵל לְפָתֵעַ לִשְׂחֹק לְלֹא הֶרֶף עַד שֶׁחָשְׁבוּ שֶׁיָּצָא מִדַּעְתּוֹ. עָזְבוּהוּ חֲסִידָיו וְנִפְסַק הַדָּבָר. וְרַבֵּנוּ זַ"ל כְּבָר רָמַז בְּחַיָּיו עִנְיָן זֶה.

ה - קסג

פַּעַם בְּחַג הַשָּׁבוּעוֹת הִזְמִין רַבִּי אַבָּא'לֶה הֶעָשִׁיר אֶת כְּלַל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבָּעִיר טְשֶׁעְרִין שֶׁיָּבוֹאוּ אַחַר תְּפִלָּתָם תְּפִלַּת שַׁחֲרִית לִסְעֹד בְּבֵיתוֹ הַמְהֻדָּר סְעֻדָּה חֲלָבִית, כַּנָּהוּג. וְהִנֵּה בֵּיתוֹ הָיָה גָּדוֹל וּמֶרֻוָּח מְאֹד מָלֵא חֲדָרִים גְּדוֹלִים וַאֲרֻכִּים כְּאַרְמוֹן מַמָּשׁ (רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל עוֹד רָאָה אֶת בֵּיתוֹ וְסִפֵּר שֶׁהָיָה אָרֹךְ כִּרְחוֹב). וְהִנֵּה בֵּין אוּלַמּוֹת הָאוֹרְחִים שֶׁהָיוּ לוֹ הָיָה לוֹ אוּלָם אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן יוֹתֵר מִמֶּנּוּ, כְּשֶׁבָּא רַבִּי אַבָּא'לֶה עִם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לְבֵיתוֹ רָאָה אֵיךְ שֶׁהַכִּינָה זוּגָתוֹ לְאוֹרְחִים אֶת הָאוּלָם הַקָּטָן בְּעוֹד שֶׁאֶת הָאוּלָם הַגָּדוֹל נָעֲלָה, הֵרִים אֶת קוֹלוֹ מְעַט בְּקִפְּדָה וְאָמַר לָהּ: לֹא טוֹב הַדָּבָר, וְכִי בִּשְׁבִיל מִי יֵשׁ לִי אֶת כָּל מַה שֶּׁיֵּשׁ לִי, וְכִי לֹא בִּשְׁבִיל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ? "אִיבֶּער וָועמֶען הָאבּ אִיךְ דָאס אַלֶּעס נִישְׁט אִיבֶּער זַיי". וְתֵכֶף פָּתְחָה כְּרָצוֹנוֹ אֶת הָאוּלָם הַגָּדוֹל וְסָעֲדוּ בּוֹ בְּרֶוַח וּבְשִׂמְחָה.

ה - קסד

עָנָה וְאָמַר פַּעַם רַבִּי אַבָּא'לֶה הֶעָשִׁיר לַחֲבֵרָיו שֶׁמַּאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: בְּוַדַּאי חוֹשְׁבִים הִנְכֶם שֶׁטּוֹב לִי מְאֹד מֵחֲמַת עֲשִׁירוּתִי וְכַדּוֹמֶה. וְהֵרִים אֶת שְׁנֵי יָדָיו בְּנָנְחוֹ אֲנָחָה כְּבֵדָה לְרֹב מְרִירוּתוֹ וְאָמַר בְּכְאֵב בְּלְשׁוֹן הַכָּתוּב: "צָרוֹת לְבָבִי הִרְחִיבוּ מְמְצוּקוֹתַי הוֹשִׁיעֵנִי", בְּהִתְכַּוְּנוֹ עַל צָרוֹת הַנֶּפֶשׁ וְהַנִּסְיוֹנוֹת הַקָּשִׁים הָעוֹבְרִים עָלָיו.

ה - קסה

רַבִּי אַבָּאלֶה זַ"ל, תַּלְמִיד מוֹהַרְנַ"תְּ זַ"ל, שֶׁהָיָה עָשִׁיר גָּדוֹל, אָמַר פַּעַם "לְהִתְאַנֵּחַ (בִּתְפִלָּה) כְּמוֹ שֶׁמִּתְאַנֵּחַ רַבִּי נַחְמָן מִטּוֹלְטְשִׁין זַ"ל בִּתְפִלָּתוֹ זֹאת אֵינִי יָכוֹל", כִּי לֹא הָיָה דָּחוּק וְחָסֵר בְּנַשְׁמִיּוּת. "קְרֶעכְצָן וּוי רַבִּי נַחְמָן קְרֶעכְצָט בַּיים דַאוויְנָען דָאס קֶען אִיךְ נִישְׁט".

ה - קסו

הִרְחִיב פַּעַם רַבִּי יִצְחָק בֶּער זַ"ל בְּדִבּוּרָיו מִגֹּדֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד לִשְׁמֹר קְדֻשָּׁתוֹ הֵיטֵב, וְאָמַר הֲרֵי בִּתְפִלִּין דְּמָארֵי עָלְמָא כְּתוּב בָּהֶם "וּמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, מַזֶּה יֵשׁ לְהָבִין שֶׁכְּשֶׁפּוֹגֵם חָלִילָה פְּגָם כָּל שֶׁהוּא בִּקְדֻשַּׁת יַהֲדוּתוֹ הֲרֵי הוּא כְּפוֹגֵם בִּתְפִלָּיו שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁיָּכוֹל אַף לְפָסְלוֹ חָלִילָה. וְהֵינוּ שֶׁפּוֹגֵם בְּהַהִתְפָּאֲרוּת שֶׁמִּתְפָּאֵר בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּפִלָּיו יִתְבָּרַךְ.

ה - קסז

בְּמַאֲמָרָם זַ"ל שֶׁאָמְרוּ 'גְּדוֹלָה שִׁמּוּשָׁהּ שֶׁל תּוֹרָה יוֹתֵר מִלִּמּוּדָהּ', הָיָה ר' מֹשֶׁה בֶּרְסְלֶבֶר זַ"ל מְנַגֵּן אֶת תֵּבַת "שִׁמּוּשָׁהּ" בְּהַנְּגִינָה שׁוֹנָה - "שְׁמוּעָסָן" בְּלַעַ"ז "שִׂיחָה", וְהֵינוּ גְּדוֹלָה הַשִּׂיחָה וְהַדִּבּוּרִים שֶׁמְּדַבְּרִים בֵּינֵיהֶם הָעוֹבְדֵי ה' יַחַד יוֹתֵר מֵעֶצֶם לִמּוּדָהּ לְבַד. כִּי בְּכָךְ יָבוֹאוּ לִידֵי מַעֲשֶׂה וְקִיּוּם הַלִּמּוּד שֶׁהִיא עִקַּר תַּכְלִית לִמּוּד הַתּוֹרָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל תַּכְלִית חָכְמָה תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.

ה - קסח

אַחַר שֶׁנִּתְגָּרֵשׁ רַבִּי אַבְרָהָם בֶּערְנִיוּ זַ"ל נָכְד רַבֵּנוּ זַ"ל מִזּוּגָתוֹ בַּת מֹשֶׁה חִינְקֶעס, אָמַר רַבִּי בֶּער מִטְּשֶׁעְרִין זַ"ל, לְזוּגָתוֹ הַצַּדֶּקֶת: הֲרֵי כָּשֵׁר וְחָסִיד גָּדוֹל הוּא וְגַם נָכְד רַבֵּנוּ זַ"ל, הָבָה נִשְׁתַּדֵּךְ אָנוּ עִמּוֹ וְנִתֵּן לוֹ חֲצִי רְכוּשֵׁנוּ. וְאַחַר שֶׁחָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא לֹא יַחְפֹּץ רַבִּי אַבְרָהָם בֶּערְנִיוּ וְאִמּוֹ מָרַת אְדִיל בְּשִׁדּוּךְ זֶה, נָסַע מִיֶּחֶד לְאוּמַאן אֶל רַבִּי נַפְתָּלִי זַ"ל שֶׁהוּא אֲשֶׁר יַשְׁפִּיעַ בְּכֹחוֹ עַל זֶה, וְכָךְ עָשָׂה וְנָסַע עִמּוֹ רַבִּי נַפְתָּלִי לִבְרֶסְלֶב וְנִגְמַר הַשִּׁדּוּךְ, וְנָתַן לוֹ כְּנֶדֶן בּוֹ בַּמָּקוֹם שְׁנֵי אֲלָפִים רֶעְנְדְלַאךְ, שֶׁהָיָה הוֹן עָתֵק בָּעֵת הַהוּא.

ה - קסט

ר' אַבְרָהָם בֶּער'נְיוּ נָכְד רַבֵּנוּ זַ"ל שִׁדֵּךְ אֶת בִּתּוֹ עִם אֶחָד מֵהַחֲסִידִים מִתּוֹשָׁבֵי טָאלְנָע, וּבַשַּׁבָּת שֶׁל הַקְּרִיאָה לֶחָתָן נָסַע לְשָׁם, וְקֵרְבוֹ הָרַבִּי רַבִּי דָּוִד מִטָּאלְנָע זַ"ל מְאֹד וְהוֹשִׁיבוֹ לְיָדוֹ עַל כִּסֵּא מְכֻבָּד. בֵּין דִּבְרֵיהֶם שְׁאָלוֹ רַבִּי אַבְרָהָם בֶּערְנִיוּ: הֲרֵי אוֹמְרִים הָעוֹלָם עֲלֵיכֶם שֶׁאַתֶּם חוֹלְקִים עַל סָבִי. מָחָה רַבִּי דָּוִד בַּדָּבָר וְאָמַר לוֹ חָלִילָה וְחַס, רַק הֵם, בְּהִתְכַּוְּנוֹ עַל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, בְּנָסְעָם לְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה לְאוּמַאן מִתְגָּרִים בִּי וּבַאֲנָשַׁי עַד שֶׁנִּגְרַם מֵחֲמַת זֶה מְרִיבוֹת בֵּין הַחֲסִידִים.

ה - קע

רַבִּי אַבָּא שׁוֹחֵט זַ"ל סָבוֹ שֶׁל רַבִּי אַבָּאלֶ'ה הֶעָשִׁיר הַמְפֻרְסָם תַּלְמִידוֹ שֶׁל מוֹהֲרַנ"תְּ זַ"ל הָיָה מִגְּדוֹלֵי תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ זַ"ל וְהָיָה עָנִי מָרוּד כָּזֶה שֶׁהַרְבֵּה פְּעָמִים לֹא הָיָה לוֹ אֲפִלּוּ בְּגָדִים

לְהַחֲלִיף לִכְבוֹד שַׁבָּת, וּכְשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בְּעֶרֶב שַׁבָּת לִטְבֹּל בַּמִּקְוֶה הָיָה הוֹפֵךְ אֶת בְּגָדָיו מִפְּנִים לַחוּץ וְלוֹבְשָׁם, וּכְשֶׁחָזַר לְבֵיתוֹ אוֹמֵר הָיָה בְּשִׂמְחָה וְחֶדְוָה 'לִכְבוֹד שַׁבָּת'.

ה - קעא

רַבִּי זַלְמָן הָרַב מִמֶּעְדֶוודִיבְקָע זַ"ל הָיָה מְסַיֵּם מִדֵּי שָׁנָה בְּעֶרֶב רֹאשׁ-הַשָּׁנָה אֶת אַרְבַּעַת חֶלְקֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עִם פֵּרוּשׁ הַשַּׁ"ךְ וּשְׁאָר הַמְפָרְשִׁים, וְרַק אַחַר שֶׁעָשָׂה אֶת הַסִּיּוּם עָלָה לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוֹן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, כַּנָּהוּג, בְּהַטְעִימוֹ פַּעַם: עַתָּה יֵשׁ לִי עִם עוֹד מַשֶּׁהוּ לָבֹא אֶל רַבֵּנוּ, כִּי כְּשֶׁבָּאִים אֶל רַבֵּנוּ צְרִיכִים לָבוֹא אֵלָיו עִם מַה שֶּׁיּוֹתֵר" "צוּם רָעבְּן דַארְף מָען קוּמֶען מִיט וָואס מָער". (וע"ע לעיל בח"ג, סעיף תקמ"ג).

ה - קעב

כְּשֶׁפָּרְצָה הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה חִזֵּק וְעוֹדֵד רַבִּי בָּעֶר בֶּן רַבִּי שְׁלֹמֹה מִקַּארְלִין זַ"ל (שֶׁנִּשָּׂא לְאִשָּׁה אֶת בִּתּוֹ הַצְּעִירָה שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי בָּרוּךְ מִמֶּעזְבּוּז זַצַ"ל) אֶת חֲתָנוֹ רַבִּי נַחְמָן בֶּן חַיָּה בַּת רַבֵּנוּ זַ"ל הַמְכֻנֶּה נַחְמָן חַיֶּילִיס זַ"ל, בְּהַדְגִּישׁוֹ לוֹ אֶת מַשְׁמָעוּת הַמִּדְרָשׁ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל הַכָּתוּב 'וּמִשְׁמָע וְדוּמָה וּמַשָּׂא', שְׁמַע חֻרְפָּתְךָ וְדֹם, וּסְבֹל. "הֶער אוּן שְׁוַוייג אוּן לַייד". כְּאוֹמֵר וּמְצַוֶּה לוֹ שֶׁזּוֹ הֶעָצָה הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר כְּנֶגֶד הַמַּחֲלֹקֶת וְאֵין שׁוּם עֵצָה אַחֶרֶת לְנַצְּחָהּ.

ה - קעג

רַבִּי יִצְחָק אַיְזִיק יוֹסֵף זַ"ל תַּלְמִיד מוֹהַרְנַ"תְ זַ"ל הָיָה סוֹפֵר מֻמְחֶה מְאֹד וְהָרְבֵּה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הִדְּרוּ לְקַחַת פָּרְשִׁיּוֹתָיו לְתִפְלִּיהֶם, לְרַבִּי נָתָן בַּייטְלְמַאכֶר זַ"ל הָיוּ עוֹד פָּרְשִׁיּוֹתָיו, וּבְעֵת שֶׁבָּרְחוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מֵעִיר הֶעַתִּיקָה בִּשְׁנַת תש"ח נִשְׁאֲרוּ שָׁם.

ה - קעד

נַעֲנָה פַּעַם אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַמְכֻנֶּה הַדַּייטְשֶׁל (הַגֶּרְמָנִי) (הַמְסֻפָּר מִמֶּנּוּ בְּחֵלֶק ב' סִימָן תריח), בְּעֵת שֶׁיָּשַׁב בְּיַחַד עִם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לִסְעֻדַּת מְלַוֶּה מַלְכָּה בְּבֵית רַבִּי נַחְמָן קְרַאסְינְשְׁטֵיין זַ"ל, וְאָמַר: נוֹסֵעַ אֲנִי כְּבָר זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוֹן רַבֵּנוּ וְאַף פַּעַם לֹא רָצִיתִי לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ עַל פַּרְנָסָה, וְכִי כְּלוּם כְּבָר לֹא חָסֵר לִי רַק פַּרְנָסָה? וְאָמַר זֹאת אַחַר שֶׁרָאָה אִי אֵלּוּ מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַמְבַקְּשִׁים בִּתְפִלָּתָם עַל צִיּוֹן רַבֵּנוּ לְהִתְבָּרֵךְ בְּפַרְנָסָה בְּנָקֵל. "אִיךְ פָּאר שׁוֹין פֶּעְרְצִיג יָאר צוּם רָעבְּן אוּן אִיךְ הָאב נָאךְ קֵיין מָאל נִישְׁט גִיבְּעטְן אוֹיף פַּרְנָסָה, מָער פֶּעלְט מִיר נִישְׁט נָאר פַּרְנָסָה"?

ה - קעה

כָּל כָּךְ חָבִיב הָיָה רַבִּי נַחְמָן בֶּן חַיָּה בַּת רַבֵּנוּ עַל כָּל יוֹדְעָיו וּמַכִּירָיו, שֶׁפַּעַם בְּעֵת שֶׁעָשָׂה בְּרִית מִילָה לְאֶחָד מִבָּנָיו הוֹדִיעַ עַל קִיּוּם הַסְּעֻדָּה לְאֶחָד מִגְּדוֹלֵי חֲשׁוּבֵי חֲסִידֵי רַבִּי בָּרוּךְ

מְמֻעְזָבוּז (זוּגָתוֹ שֶׁל רַבִּי נַחְמָן הָיְתָה בִּתּוֹ שֶׁל רַבִּי דֹּב בֶּן רַבִּי שְׁלֹמֹה מִקַּרְלִין שֶׁהָיָה חָתָן רַבִּי בָּרוּךְ מְמֻעְזָבוּז זַצַ"ל). אָמַר לוֹ הַלָּה: לַבְּרִית שֶׁלְּךָ לֹא אֵלֵךְ וְאָבֹא. כְּשֶׁשְּׁאָלוֹ רַבִּי נַחְמָן מַדּוּעַ, עָנָה לוֹ: אָמַרְתִּי שֶׁלֹּא אָבֹא, אוּלָם אֶגְחַן בְּגוּפִי וְאָבֹא כְּדֵי לִזְכּוֹת לִהְיוֹת אֶצְלְךָ בְּשִׂמְחַת בְּרִית הַמִּילָה.

ה - קעו

הַצַּדִּיק רַבִּי פִּנְחָס נָכְדּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי פִּנְחָס מִקָּארִיץ זַצַ"ל הָיָה פַּעַם בְּאֵיזֶה בְּרִית מִילָה וְכִבְּדוּ אוֹתוֹ בְּסַנְדְּקָאוּת, וְאָז עָמַד שָׁם אֶחָד וְדִבֵּר נֶגֶד רַבֵּנוּ וַאֲנָשָׁיו. תֵּכֶף נֶעֱמַד וְהִכְרִיז עָלָיו בִּפְנֵי כָּל הַקָּהָל שֶׁהוּא בְּנִדּוּי וְחֵרֶם, וְאִלְּצוֹ לָלֶכֶת וּלְקַבֵּל נְזִיפָה כְּדִין הַמְבֻזֶּה תַּלְמִיד חָכָם. (וע"ע לעיל בח"א, סעיף תרע"ה).

[א-תרעה

פַּעַם-אַחַת הָיָה רַבִּי פִּנְחָס, נָכֶד הָרַב רַבִּי פִּנְחָס מִקָּרִיץ עַל בְּרִית מִילָה, שֶׁרַבִּי מֵאִיר מִשֶּׁעְפִּלִיק זְכוּתוֹ-לִבְרָכָה הָיָה בָּהּ מוֹהֵל, וְנֶהֱנָה מְאֹד מֵהַבְּרָכָה שֶׁבֵּרֵךְ עַל הַמִּילָה, וְשִׁבַּח מְאֹד אֶת אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. (אֲבָנֶי"הָ בַּרְזֶל, שם סל"ט).]

שִׂיחוֹת וְסִיפּוּרִים מֵרַבִּי אַבְרָהָם ב"ר נַחְמָן זַצַ"ל

ה - קעז

אָמַר ראבר"נ זַ"ל עַל זֶה הַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן סִימָן כ"ה שֶׁצְּרִיכִין עַתָּה לְכַנּוֹת אֶת הַבַּעַל דָּבָר בְּשֵׁם אַחֵר, בְּשֵׁם מְדַמֶּה, וְלֹא לִקְרוֹתוֹ עוֹד בְּשֵׁם יֵצֶר הָרָע עַיֵּן שָׁם, שֶׁהִנֵּה אָמְרוּ רַז"ל (סֻכָּה נב) שֶׁבַּע שֵׁמוֹת יֵשׁ לוֹ לַיֵּצֶר הָרָע: רַע, עָרֵל, טָמֵא, שׁוֹנֵא, מִכְשׁוֹל, אֶבֶן, צְפוֹנִי, שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הַשֶּׁבַע סְפִירוֹת דִּקְדֻשָּׁה שֶׁנִּכְלָלִים זֶה בָּזֶה עַד אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה שֶׁכְּנֶגְדָּם הֵם אַרְבָּעִים וְתֵשַׁע שַׁעֲרֵי טֻמְאָה. וְהִנֵּה כַּיּוֹם אַחַר שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל אוֹר הַצַּדִּיק הוּא אוֹר רַבֵּנוּ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁשִּׁבֵּר אֶת הַיֵּצֶר לְגַמְרֵי וְזָכָה לְהַכְנִיעַ לְגַמְרֵי הַמ"ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה וּלְהִתְעַלּוֹת לְגַמְרֵי בְּמ"ט שַׁעֲרֵי קְדֻשָּׁה, שֶׁעַל-כֵּן נִכְפַּל תֵּבַת נוּן בְּשִׁמּוֹ "נַ'חְמָ'ן" וְהַיְנוּ מֹחַ-נָן כַּיָּדוּעַ, עַל-כֵּן כָּעֵת צָרִיךְ בֶּאֱמֶת לְכַנּוֹת אֶת הַיֵּצֶר בְּשֵׁם אַחֵר, בְּשֵׁם 'מְדַמֶּה' שֶׁהוּא כְּנֶגֶד אוֹר הַבִּינָה אוֹר נוּן הַמְרֻמָּז בְּשִׁמּוֹ.

ה - קעח

הָיָה אוֹמֵר ראבר"נ זַ"ל: אֶחָד מִדְּרָכָיו שֶׁל הַיֵּצֶר לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם וּלְיַסְּרוֹ בִּשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת עַד כְּדֵי אָבְדוֹ חַיִּים, הוּא לָתֵת לָאָדָם מָמוֹן, וְאָז מֵרֹב טִרְדָּתוֹ בְּמָמוֹן וּרְצוֹנוֹ לְהִתְעַשֵּׁר עוֹד וְעוֹד נוֹתֵן לוֹ זֶה הָאָדָם כְּבָר בְּעַצְמוֹ בְּחֵפֶץ וּבְרָצוֹן אֶת מֵיטַב שְׁנוֹתָיו זְמַנּוֹ וְעִתָּיו, אַחַר כָּךְ לוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ הַיֵּצֶר גַּם אֶת הַמָּמוֹן, וְכָךְ נִכְרָת מִשְּׁנֵי הָעוֹלָמוֹת וְנִשְׁאַר עָרֹם וַחֲסַר כֹּל בְּנִשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת. אֲשֶׁר עַל-כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לְפַלֵּס דְּרָכָיו וְלִזָּהֵר הֵיטֵב הֵיטֵב לְבִלְי לַחֲרֹג חָלִילָה

אַף בְּזִיז כָּל שֶׁהוּא מִדֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וּמִקְּבִיעַת עִתִּים לַתּוֹרָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר, בְּעֵת אֲשֶׁר זוֹרֵחַ לוֹ אוֹר הַהַצָּלָחָה, וּלְהַפְצִיר הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁלֹּא תַּטֶּהוּ עֲשִׁירוּתוֹ מִדֶּרֶךְ הַיַּהֲדוּת, וְשֶׁיִּזְכֶּה עַל-יְדֵי מָמוֹנוֹ לְפַזֵּר הַרְבֵּה לִצְדָקָה וּלְהַחֲזִיק וְלִתְמֹךְ בְּלוֹמְדֵי תוֹרָה עַד שֶׁיִּהְיֶה זְכוּת הָרַבִּים תָּלוּי בּוֹ עַל-יְדֵי עֲשִׁירוּתוֹ.

ה - קעט

אָמַר פַּעַם ראבר"נ בְּאֵיזֶה הִזְדַּמְּנוּת: לִכְבוֹד שַׁבָּת צְרִיכִים לְהִשְׁתַּדֵּל וְלִקְנוֹת דָּגִים טְרִיִּים - "פְּרִישֶׁע פִּישׁ".

ה - קפ

הִפְקִיד פַּעַם ראבר"נ זַ"ל בִּידֵי רַבִּי יִשְׂרָאֵל כֹּהֵן סְכוּם מָעוֹת שֶׁאָסְפוּ לְנַדֵּן עָבוּר בִּתּוֹ, וְהֶחְבִּיאוֹ רַבִּי יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה מֵהָאֲרֻבָּה שֶׁבַּקְלוֹיז. אַחַר אֵיזֶה זְמַן כְּשֶׁבִּקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ ראבר"נ בַּחֲזָרָה וְהָלַךְ רַבִּי יִשְׂרָאֵל לְקַחְתּוֹ, רָאָה שֶׁנִּשְׂרַף. בְּלֵית בְּרֵרָה וּבְלֵב כָּבֵד סִפְּרוּ לראבר"נ זַ"ל. הִשְׁתּוֹמֵם רַבִּי יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא רָאָה בְּפָנָיו שׁוּם שִׁנּוּי שֶׁל צַעַר וְעַגְמַת נֶפֶשׁ וְלֹא הִקְפִּיד עָלָיו כְּלָל וּכְלָל, וְחִבְּבוֹ וְקֵרְבוֹ כְּמִקֹּדֶם.

ה - קפא

הִמְשִׁיל פַּעַם ראבר"נ אֶת הָאָדָם הָעוֹבֵד אֶת ה' בְּהִתְלַהֲבוּת וּבְשִׂמְחָה כְּעִסָּה שֶׁמְּעַסִּים אוֹתָהּ עַל שֻׁלְחָן מְשֻׁמָּן שֶׁאָז אֶפְשָׁר לְעַסּוֹת אוֹתָהּ הֵיטֵב, הַלֶּחֶם הַנֶּאֱפֶה מֵעִסָּה כָּזוֹ טְעִימָה לַחֵיךְ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁמְּעַסִּים אֶת הָעִסָּה בְּמָקוֹם יָבֵשׁ לְלֹא לַחְלוּחִית קְשָׁה לְעַסּוֹתָהּ וַעֲבוֹדָתָהּ כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת וְאֵינָהּ נֶאֱפֵית כִּדְבָעֵי.

ה - קפב

הִתְוַכֵּחַ פַּעַם אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עִם ראבר"נ זַ"ל עַל שֶׁהִפְצִיר בּוֹ רַבִּי אַבְרָהָם שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל בִּבְנוֹ שֶׁיֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ טוֹבִים, עָנָה לוֹ הַלָּה בְּעַקְשָׁנוּת: מַה כְּבָר יֵצֵא מִבְּנִי כְּשֶׁיֵּשֵׁב וְיַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, הֲרֵי לֹא יֵצֵא מִמֶּנּוּ כִּי אִם בַּטְלָן, עָדִיף שֶׁאֶשְׁלְחֵהוּ לְאוֹנִיבֶרְסִיטָה שֶׁבְּאוֹדֶסָה וְיִשְׁתַּלֵּם שָׁם בְּלִמּוּדֵי חֹל, וְכָךְ יוּכַל לְהִסְתַּדֵּר בְּחַיָּיו, וְאָכֵן כָּךְ עָשָׂה. לֹא עָבְרוּ יָמִים מְעָטִים וְקִבֵּל מִכְתָּב מֵהַנְהָלַת הָאוֹנִיבֶרְסִיטָה שֶׁנִּפְטַר שָׁם בְּנוֹ מִשּׁוּם אֵיזֶה חֹלִי שֶׁתִּפְסוֹ לְפֶתַע ר"ל.

ה - קפג

הִבְחִינוּ בראבר"נ זַ"ל שֶׁהָיָה זָהִיר מְאֹד בִּדְבָרָיו שֶׁהָיָה מְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד לְפִי עֶרְכּוֹ וְלֹא דִּבֵּר גְּבוֹהָה אִם אֲנָשִׁים שָׁלְאוּ בַּר הָכֵי הָיוּ, וְאִדְרַבָּא לַאֲנָשִׁים שֶׁקְּטַנִּים בְּמַעֲלָה הָיָה יוֹרֵד לְמַדְרֵגָתָם לְדַבֵּר עִמָּהֶם וּלְעָדְדָם וּלְחַזְקָם בְּדַרְגָּתָם הֵם.

ה - קפד

כַּיָּדוּעַ הָיָה ראבר"נ זַ"ל נִזְהָר מְאֹד בִּדְבָרָיו שֶׁלֹּא יִשְׁמְעוּ מִמֶּנּוּ הַשּׁוֹמְעִים שׁוּם דִּבּוּרִים שֶׁאֵינָם לְפִי מַדְרֵגָתָם. פַּעַם בְּעֵת דִּבְּרוֹ עִם כַּמָּה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ יָשַׁב שָׁם אֶחָד שֶׁהִרְגִּישׁוּ בּוֹ שֶׁאֵין זֶה בְּנֹחַ לוֹ יִשִּׁיבָתוֹ וּשְׁמִיעָתוֹ דְּבָרָיו, וְהֵחֵל לְדַבֵּר מֵהַמְבֹאָר בְּתוֹרָה ס' בְּפֵרוּשׁ מַעֲשֶׂה מֵחוֹנִי הַמְעַגֵּל מִי אִיכָּא דְּנַיִּים שַׁבְּעִין שְׁנִין וְכוּ' אֲנָא עָלְמָא בְּחֶרוּבָא אַשְׁכַּחְתֵּהּ, וְכוּ', וְתֵכֶף נָפַל הַלָּה בְּשֵׁנָה עֲמֻקָּה וּכְבָר לֹא הִפְרִיעַ לְשִׂיחָתוֹ.

ה - קפה

בְּהֶמְשֵׁךְ לַסִּפּוּר הַמּוּבָא בְּחֵלֶק ג' סִימָן תקכ"ב - סִפֵּר רַבִּי מֹשֶׁה בֶּער זַ"ל שֶׁבִּזְמַן עֲרִיקָתוֹ מֵהַצָּבָא בָּרַח פַּעַם לְאוּמַן, וּפַעַם בִּהְיוֹתוֹ עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ"ל פָּגַשׁ שָׁם בראבר"נ זַ"ל וּבָא אֲלָיו בַּחֲרָדָה וּבְבַקָּשָׁה: רַבִּי אַבְרָהָם, מַה יִּהְיֶה אִתִּי? עָנָה לוֹ רַבִּי אַבְרָהָם: הֲרֵי כְּבָר אָמַרְתִּי "מֹשֶׁה בֶּער לֹא יִהְיֶה חַיָּל". "מֹשֶׁה בֶּער וָוועט קיין סָאלְדַאט נִישְׁט זַיין". וְהִנֵּה בְּאוֹתוֹ עֵת הָיוּ אַנְשֵׁי הַצָּבָא עוֹשִׂים פְּשִׁיטוֹת עֵצָר עַל כַּמָּה רְחוֹבוֹת וְעוֹצְרִים אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים הַנִּמְצָאִים בָּאֵזוֹר בְּדָרְשָׁם הַצָּנַת תְּעָדוֹת מְזַהוֹת, וְכֵן תְּעָדוֹת פְּטוֹר מִשֵּׁרוּת צְבָאִי, וְכַדּוֹמֶה. וְקָרָה שֶׁבְּאֵיזֶה יוֹם סָגְרוּ כַּמָּה רְחוֹבוֹת סְבִיב הַקְּלוֹיְז, נִגַּשׁ שׁוּב רַבִּי מֹשֶׁה בֶּער לְרַבִּי אַבְרָהָם זַ"ל שֶׁשָּׁהָה אָז גַּם הוּא בַּקְּלוֹיְז וּשְׁאָלוֹ בְּמוֹרָא: רַבִּי אַבְרָהָם, מָה אֶעֱשֶׂה כָּעֵת? אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְרָהָם: אַל תִּירָא. לָקַח רַבִּי אַבְרָהָם אֵיזֶה סֵפֶר וְאָמַר לוֹ: בֹּא נָא וּקְרָא עִמִּי יַחַד בַּסֵּפֶר. וְכָךְ כְּשֶׁרַבִּי מֹשֶׁה בֶּער מְעַיֵּן עִמּוֹ יַחַד בַּסֵּפֶר הֵחֵל רַבִּי אַבְרָהָם לְצַאת כְּשֶׁהוּא מַבִּיט כָּל הַזְּמַן בְּתוֹךְ הַסֵּפֶר יַחַד עִמּוֹ, וְכָךְ עָבְרוּ יַחַד אֶת כָּל הַמִּשְׁמָרוֹת וְאַף אֶחָד לֹא עָצַרְם וּשְׁאָלָם כְּלוּם, וְאָז כְּשֶׁעָבְרוּ מֵעֲלֵיהֶם אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְרָהָם: כָּעֵת לֵךְ וּבְרַח לְנַפְשְׁךָ, וּבָרַח וּמֵאָז לֹא נִתְפַּס יוֹתֵר.

ה - קפו

בְּסוֹף יָמָיו שֶׁל ראבר"נ זַ"ל בְּעֵת חָלְיוֹ הַקָּשֶׁה שֶׁשָּׁכַב חוֹלֶה רָתוּק לְמִטָּתוֹ מִזְּמַן רֹאשׁ-הַשָּׁנָה שְׁנַת תקע"ט עַד רֹאשׁ חֹדֶשׁ טֵבֵת תרע"ט שֶׁהָיוּ לוֹ אָז יִסּוּרִים קָשִׁים וּמָרִים וְהָיוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת לוֹ מִדֵּי פַּעַם אַמְבַּטְיוֹת חַמּוֹת וְכַדּוֹמֶה, הִתְבַּטֵּא פַּעַם וְאָמַר: אִלּוּ הָיִיתִי זוֹכֶה לִשְׁמֹעַ לְקוֹל אָבִי (בְּהִתְכַּוְּנוֹ לְצַוָּויוֹ שֶׁל אָבִיו שֶׁצִּוָּה לוֹ בְּיַלְדוּתוֹ לָעֲלוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בְּאָמְרוֹ לוֹ: "אַתָּה שַׁיָּךְ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, חוּץ לְאֶרֶץ אֵינְהּ יְכוֹלָה לְסִבֹּל אוֹתָךְ"), לֹא הָיָה עוֹבֵר עָלַי מַה שֶּׁעוֹבֵר עָלַי.

ה - קפז

אֶת חָכְמָתוֹ וּפִקְחוּתוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה לראבר"נ זַ"ל, נִצַּל וְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּעִקָּר עֲבוּר מִדַּת 'הַצָּנַע לֶכֶת' וְלִהְיוֹתוֹ מֻסְתָּר וְנֶעְלָם, שֶׁהָיָה בּוֹרֵחַ וּמַעְלִים עַצְמוֹ מֵעֵינֵי הַבְּרִיּוֹת בְּפִקְחוּת עֲצוּמָה.

וְסִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁפַּעַם עָקַב אַחֲרָיו בְּפוּרִים, וְהִנֵּה תֵּכֶף אַחַר קְרִיאַת הַמְּגִלָּה וְהַתְּפִלָּה כְּשֶׁהֵחֵל לִהְיוֹת מְעַט שָׁמֵחַ. הִבְחִין שֶׁכְּבָר אֵינוֹ בְּנִמְצָא וְלֹא הִצְלִיחַ לָדַעַת הֵיכָן שָׁהָה מֶשֶׁךְ כָּל הַיּוֹם, וְרַק לִפְנוֹת עֶרֶב חָזַר לִשְׁמֹחַ עִם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ יַחַד, וְכָל זֶה עָשָׂה מִתּוֹךְ חִיּוּךְ וּבִפְשִׁיטוּת וַעֲנָוָה עֲצוּמָה.

ה - קפח

דִּבְּרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּשֶׁבַח מַעֲלָתוֹ שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחְמָן זַ"ל וְאָמְרוּ, שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ שֶׁכְּשֶׁאָדָם מִתְיַגֵּעַ לְהַשִּׂיג אֵיזֶה דָּבָר מֶשֶׁךְ כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים, לְבַסּוֹף מַשִּׂיג תּוֹחַלְתּוֹ. כְּמוֹ כֵן רַבִּי אַבְרָהָם זַ"ל שֶׁאַחַר שֶׁיָּגַע שָׁנִים רַבּוֹת כָּל כָּךְ כְּשִׁשִּׁים שָׁנָה בְּמִדַּת הָעֲנָוָה וְהַשִּׁפְלוּת וְהִתְרַחֲקוּת מִפְּרִסּוּם וְכָבוֹד זָכָה לָהּ בֶּאֱמֶת, וְהָיָה נָקִי מִפְּרִסּוּם וְחֵן שֶׁל שֶׁקֶר כִּדְבָעֵי.

ה - קפט

הָיָה פַּעַם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל עִם ראבר"נ בְּבַאדִּיטְשׁוֹב וְרָאָה אֵיךְ שֶׁטּוֹרַח מְאֹד ראבר"נ לְמְצֹא אֵיזֶה מַטְבֵּעַ קְטַנָּה שֶׁנָּפְלָה לוֹ וְחִפְּשָׂהּ מְאֹד. כְּשֶׁרָאָה רַבִּי לֵוִי יִצְחָק שֶׁאֵין הַדָּבָר נוֹתֵן מָנוֹחַ לְנַפְשׁוֹ, הִשִּׁיל מִיָּדָיו מַטְבֵּעַ דּוֹמֶה וְהֵרִימָהּ וְהֵבִיאָהּ לוֹ וְשָׂמַח עַל זֶה מְאֹד, וְרָאָה אָז רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל כַּמָּה חָשׁוּב אֵצֶל הַיְרֵאִים מִמֶּנּוּ עַד שֶׁחָבִיב עֲלֵיהֶם כְּנַפְשָׁם מַמָּשׁ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל.

ה - קצ

רַבִּי ראבר"נ זַ"ל הִגִּיעַ בַּפַּעַם הָאַחֲרוֹנָה מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְאוּמָן בְּאֶמְצַע חֹדֶשׁ אֱלוּל תרע"ד, וְתֵכֶף בְּבוֹאוֹ כְּשֶׁרָאָה אֶת הַבַּחוּרִים הַחֲדָשִׁים שֶׁהִקְדִּימוּ לָבוֹא לְפָנָיו בִּשְׁבוּעַיִם יָמִים, כִּרְבִּי לֵוִי יִצְחָק וְרַבִּי יִשְׂרָאֵל כֹּהֵן וְעוֹד, נִגַּשׁ אֲלֵיהֶם וְאָמַר לָהֶם בְּשִׂמְחָה שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם, וְשָׂמַח עִמָּהֶם מְאֹד בַּהֲבִינוֹ שֶׁבַּחוּרִים בְּנֵי תּוֹרָה הֵם וְיוּכַל לְשׂוֹחֵחַ עִמָּהֶם, וְתֵכֶף נִדְבְּקוּ בּוֹ כָּל הַבַּחוּרִים בְּקֶשֶׁר אַמִּיץ שֶׁלֹּא נִתַּק כַּמְפֻרָסָם.

ה - קצא

אַחַת הַסִּבּוֹת שֶׁבָּא ראבר"נ לְאוּמָאן לְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה בִּשְׁנַת תרע"ד עַל אַף חֻלְשָׁתוֹ הַגְּדוֹלָה, הָיָה מֵחֲמַת שֶׁרָצָה לִמְצֹא חֶתֶן מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עֲבוּר בִּתּוֹ שֶׁשֶּׁהֲתָה בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְאָכֵן מָצָא בָּחוּר חָשׁוּב מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבְּעִיר לוּבְּלִין, וְהִבְטִיחַ לוֹ מְזוֹנוֹת (קֶעסְט) לְמֶשֶׁךְ כָּל הַשָּׁנִים כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לֵישֵׁב רַק עַל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה, עַל אַף הַקֹּשִׁי הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה לוֹ בְּהִתְחַיְּבוּת זוֹ לְגַדֵּל עֲנִיּוּתוֹ הַגְּדוֹלָה, אֲבָל לֹא יָצָא הַדָּבָר לַפֹּעַל.

ה - קצב

אַחַר שֶׁהִתְגָּרֵשׁ ראבר"נ זַ"ל מִזּוּגָתוֹ מֻחֲמַת חֻפְצוֹ לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִשְׁתַּדֵּךְ בְּבַאדִּיטְשׁוֹב עִם בִּתּוֹ שֶׁל רַבִּי נַפְתָּלִי כֹּהֵן זַ"ל, וּבְעֵת הַשִּׁדּוּךְ הִבְטִיחַ רַבִּי אַבְרָהָם לְרַבִּי

נַפְתָּלִי זַ"ל שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל תֵּכֶף אַחַר הַגִּיעוֹ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְסַדֵּר עֲבוּרוֹ וַעֲבוּר כָּל בָּנָיו רִשְׁיוֹנוֹת עֲלִיָּה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. וְאָכֵן כָּךְ עָשָׂה, שֶׁתֵּכֶף בַּעֲלוֹתוֹ הִשְׁתַּדֵּל לְהַשִּׂיג עֲבוּרָם הָרִשְׁיוֹנוֹת עַל אַף הַטִּרְחָה וְהִיגִיעָה הַגְּדוֹלָה שֶׁהָיָה לוֹ עֲבוּר זֶה, וְעָלוּ כֻּלָּם לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְהִתְיַשְּׁבוּ בָּהּ.

ה - קצג

כְּשֶׁשָּׁאַל פַּעַם אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אֶת ראבר"נ מַדּוּעַ אֵינוֹ לוֹקֵחַ אֶת רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל לְחָתָן, עָנָה בְּעִנְוָתָנוּתוֹ "אֵינִי יוֹדֵעַ אִם הוּא יַסְכִּים לָזֶה".

ה - קצד

כְּשֶׁהָיָה ראבר"נ זַ"ל חוֹזֵר מֵהַשָּׂדֶה שֶׁשָּׁהָה שָׁם מָשָׁךְ כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ הָיָה מַרְבֶּה לְפַיֵּס וּלְנַחֵם אֶת זוּגָתוֹ בְּדִבְרֵי חִזּוּק וְעִדּוּד 'בְּעֶזְרַת ה' עוֹד תִּרְאִי שֶׁיִּהְיֶה טוֹב'. עַד שֶׁאָמְרָה שֶׁלּוּלֵא זֹאת לֹא יָכְלָה לְהַחֲזִיק מַעֲמָד.

ה - קצה

כָּל אֵלּוּ מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁשָּׁמְעוּ לְקוֹלוֹ שֶׁל ראבר"נ זַ"ל לֹא לְהִשָּׁאֵר בְּחוּץ לָאָרֶץ וְעָלוּ לָאָרֶץ, בְּנֵיהֶם נִשְׁאֲרוּ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה כְּמוֹ רַבִּי מֵאִיר אַנְשִׁין זַ"ל וְרַבִּי יַעֲקֹב פִּילְמֶר וְרַבִּי גְּדַלְיָה בֶּערֶנְער וְעוֹד רַבִּים, וְאֵלּוּ שֶׁנִּשְׁאֲרוּ רֻבָּם לֹא נִשְׁאֲרוּ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה כִּי תְּנוּעַת הַקוֹמוּנִיסְטִים סָחֲפָה אֶת כֻּלָּם לְאֶפִּיקוֹרְסוּת עֲצוּמָה, וּמְתֵי מְעָט שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בַּיַּהֲדוּת הָיוּ צְרִיכִים לְהִלָּחֵם בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ עֲבוּר כָּל עִנְיָן פָּעוּט שֶׁבַּיַּהֲדוּת, וְלֹא כֻּלָּם יָכְלוּ לַעֲמֹד בָּכָךְ.

ה - קצו

כְּשֶׁחָזַר פַּעַם ראבר"נ זַ"ל מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְאוּמַאן לִימֵי רֹאשׁ-הַשָּׁנָה פָּגַשׁ בְּאוֹדֶסָה אֶת יוֹסֵף בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטֶרִינְהַרְץ זַ"ל. שְׁאָלָהוּ ראבר"נ: מָה עוֹשֶׂה הִנְּךָ כָּאן בְּאוֹדֶסָה. עָנָהוּ שֶׁהוּא לוֹמֵד כָּאן. שְׁאָלָהוּ ראבר"נ אֵצֶל מִי? עָנָהוּ אֵצֶל קְלוֹיְזְנֶר (שֶׁהָיָה אֶפִּיקוֹרוֹס גָּדוֹל). נִבְהַל מְאֹד ראבר"נ, וְתֵכֶף כְּשֶׁבָּא לְאוּמַאן וּפָגַשׁ בְּרַבִּי אַבְרָהָם, אָמַר לוֹ: רַבִּי אַבְרָהָם! אִם הִנְּךָ רוֹצֶה שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ לְךָ בָּנִים, סַע תֵּכֶף וּמִיָּד לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, "וויילְסְט קִינְדֶער פָּאר קֵיין אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל". עָנָה לוֹ רַבִּי אַבְרָהָם: וּמַה אֶעֱשֶׂה וְאֵיךְ אָבוֹא לְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה. עָנָה לוֹ רַבִּי אַבְרָהָם: וְכִי אַתָּה חוֹשֵׁשׁ לָזֶה? צֵא וּלְמַד מִמֶּנִּי שֶׁאֲנִי עָנִי גָּדוֹל בְּהַרְבֵּה מִמְּךָ וּבְכָל זֹאת בָּא בְּכָל שָׁנָה לַקִּבּוּץ, וְאַתָּה שֶׁחַזָּן הִנְּךָ וּמִתְפַּרְנֵס מִמֶּנָּה לֹא כָּל שֶׁכֵּן? יוֹסֵף זֶה נֶהְפַּךְ אַחַר כָּךְ לְאֶפִּיקוֹרוֹס וְקוֹמוּנִיסְט גָּדוֹל מְאֹד רַחֲמָנָא לִצְלַן.

ה - קצז

אָמַר ראבר"נ: כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לִהְיוֹת אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים נָתַן לָנוּ רַבֵּנוּ אֶת כָּל עֲצוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים, אֲבָל כְּדֵי לִהְיוֹת אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים בֶּאֱמֶת בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת, צְרִיכִים לְהִתְגַּעְגֵּעַ לַמָּשִׁיחַ, "דַּארְף מֶען זַאךְ פַּארְבֵּיינְקֶען נָאךְ מָשִׁיחַן" (רְאֵה עוֹד הַמּוּבָא בְּסִימָן ג - תצ).

ה - קצח

רַבִּי נַיְיחָא נָכְדּוֹ שֶׁל רַבִּי אַבָּא'לֶה, תַּלְמִיד מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל, הָיָה אָדָם מְפֻנָּק מְאֹד עַד שֶׁלֹּא יָכֹל הָיָה לְהִתְוַעֵד עִם שׁוּם אָדָם, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לִרֹב אַהֲבָתוֹ אֶת ראבר"נ זַ"ל הָיָה יָכֹל לְשֶׁבֶת וּלְשׂוֹחֵחַ עִמּוֹ זְמַן רַב. הוּא הָיָה לַמְדָן וְעוֹבֵד ה' גָּדוֹל וְעָשִׁיר. בְּעֵת שְׁהוּתוֹ בְּאוּמַאן הָיָה מִתְאַכְסֵן אֵצֶל רַבִּי יוֹנָה פָּרֶענְקֶל שֶׁהָיָה לוֹ מְקֻוֶה בְּבֵיתוֹ. פַּעַם בִּהְיוֹתוֹ בְּאוּמַן נֶחֱלָה מְאֹד בְּמַחֲלַת הָרֵאוֹת, וּלְרֹב הַזְּהִירוּת לֹא נָתְנוּ לְאַף אָדָם לָגֶשֶׁת וּלְהַכְנֵס אֵלָיו. כְּשֶׁנּוֹדַע מַחֲלָתוֹ לראבר"נ זַ"ל בָּא לְבַקְּרוֹ, וּכְשֶׁהוֹדִיעוּ לוֹ שֶׁאֵין נוֹתְנִים לְאַף אֶחָד לְהִכָּנֵס אֵלָיו, אָמַר ראבר"נ לְהַמְטַפֵּל בּוֹ: לֵךְ וֶאֱמֹר לוֹ שֶׁבְּנוֹ שֶׁל רַבִּי נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין רוֹצֶה לְבַקְּרוֹ. כְּשֶׁהוֹדִיעוּ לוֹ זֹאת צִוָּה שֶׁתֵּכֶף יַכְנִיסוּ אוֹתוֹ וּכְשֶׁנִּכְנַס שָׂהָה אֶצְלוֹ מֶשֶׁךְ כַּמָּה שָׁעוֹת בְּדַבְּרָם יַחַד בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, כְּשֶׁנִּפְרַד מִמֶּנּוּ ראבר"נ, שְׁאָלוּהוּ הַסּוֹבְבִים: מַה דִּבַּרְתָּ עִם 'הַזָּקֵן' הַזֶּה זְמַן רַב כָּל כָּךְ, נַעֲנָה וְאָמַר: אַתֶּם אוֹמְרִים 'זָקֵן'? כָּל הַשָּׁבַע חָכְמוֹת מְנֻחִים אֶצְלוֹ וּבְקִי בָּהֶם כִּבְכַף יָדוֹ. "אַלֵּע שֶׁבַע חָכְמוֹת לִיגְן בַּיי אִיהם אוֹיף דִי דָאלָאנְיֶע".

ה - קצט

סִפֵּר רַבִּי יַעֲקֹב בַּרְזֶסְקִי זַ"ל שֶׁזּוֹכֵר שֶׁבִּהְיוֹתוֹ יֶלֶד קָטָן בָּא אֲלֵיהֶם לְפוֹלַנְיָא ראבר"נ זַ"ל וְחִלֵּק לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מְעַט מֵרְמוֹנִים שֶׁהֵבִיא עִמּוֹ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּכְדֵי שֶׁיִּזְכּוּ גַּם הֵם לֶאֱכֹל מִפֵּרוֹת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְלִשְׂבֹּעַ מְעַט מִטּוּבָהּ.

ה - ר

בְּצַחוּת לְשׁוֹנוֹ הֶחָרִיף שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה שְׁמוּאֵל זַ"ל, שָׁאַל פַּעַם אֶת ראבר"נ זַ"ל: כְּבָר זְכִיתֶם לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי רַבֵּנוּ בַּחֲלוֹם? עָנָה לוֹ יֶשְׁנָם דְּבָרִים גְּדוֹלִים מִזֶּה.

ה - רא

סִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁבְּיָשְׁבוֹ עִמָּהֶם יַחַד לְדַבֵּר עִמָּהֶם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִבְחִינוּ בּוֹ אֵיךְ שֶׁמִּתְפַּתֵּל בִּיסוּרָיו הַקָּשִׁים מְאֹד, אֲבָל לֹא הִפְסִיק מֵחֲמַת כֵּן מִלְּדַבֵּר עִמָּהֶם.

ה - רב

כַּיָּדוּעַ לַכֹּל הָיָה רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל אָדָם זָרִיז מְאֹד בְּפָרָט בִּצְעִירוּתוֹ וְסִפֵּר שֶׁעַל אַף זְרִיזוּתוֹ בִּהְיוֹתוֹ פַּעַם עִם ראבר"נ זַ"ל בַּמְּקֻוֶה וְטָבַל בִּזְרִיזוּת כְּדַרְכּוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן הִקְדִּימוֹ ראבר"נ זַ"ל וְיָצָא מֵהַמְּקֻוֶה לְפָנָיו עַל אַף שֶׁהָיָה כְּבָר זָקֵן. וְכַמּוּבָא בְּחֵלֶק ג-תקכט.

סִיפּוּרִים מִכְּלַל אַנַ"ש זַ"ל

[אין מוקדם ומאוחר בתורה]

ה - רג

רַבִּי סָנְדֶר מִטִּירָהוִיצָע זַ"ל הָיָה סוֹחֵר בַּדִּים, וְהָיָה רָגִיל לוֹמַר בְּכָל נְסִיעוֹתָיו שֶׁנּוֹסֵעַ, כְּגוֹן לְבָרְדִיטְשׁוֹב אוֹ לִשְׁאָר מְקוֹמוֹת, לִקְנוֹת סְחוֹרָה: לְאֱמֶת בְּכָל נְסִיעוֹתַי נוֹסֵעַ אֲנִי לְאוּמָן, רַק כְּבֶדֶרֶךְ אַגַּב עוֹבֵר אֲנִי בִּמְקוֹמוֹת וְעֲיָירוֹת אֵלּוּ וְאֵלּוּ, קָרָה פַּעַם שֶׁסִּבֵּב אֶת דַּרְכּוֹ לְאוּמָאן קֹדֶם שֶׁנָּסַע עֲבוּר מִסְחָרוֹ לַמְּקוֹמוֹת הַנַ"ל, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִגִּיעַ לְאוּמָאן גַּם אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁהִשְׁתּוֹקֵק לְהִתְאַבֵּק בַּעֲפַר הַצִּיּוּן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אַדְמוּ"ר זצוק"ל. כְּשֶׁהָאִישׁ הַזֶּה בָּא לְבֵית צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ, מָצָא אֶת רַבִּי סָנְדֶר זַ"ל בְּהַתְחָלָתוֹ לוֹמַר אֶת אֲמִירַת הַ'יְהִי רָצוֹן' שֶׁקֹּדֶם 'הַתְּקוּן הַכְּלָלִי' וְאָחַז בְּהַתֵּבוּת "וּמֵאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם חָנַנְוּ", וַאֲמָרָם בְּשִׂבְרוֹן לֵב וּבְפִשִׁיטוּת וּתְמִימוּת כְּאִלּוּ אֵין לוֹ שׁוּם קִיּוּם רַק מֵהָאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם. וְהָאִישׁ הַנַ"ל הִתְחִיל לְסַדֵּר אֶת תְּפִלּוֹתָיו בַּאֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמּוֹרִים וְהִתְבּוֹדְדוּת וְהִשְׁתַּטְּחוּת כְּדֶרֶךְ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וּכְשֶׁגָּמַר תְּפִלּוֹתָיו שָׁמַע כִּי רַבִּי סָנְדֶר עֲדַיִן בְּהַתֵּבוֹת 'וּמֵאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם חָנַנְוּ'. הָאִישׁ יָצָא וְהָלַךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ לְהִתְרָאוֹת עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְאַחֲרֵי כַּמָּה שָׁעוֹת הִשְׁתּוֹקֵק שׁוּב פַּעַם לַעֲלוֹת עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ, וּמָה נִשְׁתּוֹמֵם וְנִבְהַל כְּשֶׁעָלָה בְּפַעַם שְׁנִיָּה וְשָׁמַע כִּי רַבִּי סָנְדֶר עֲדַיִן מַחֲזִיק בְּהַתֵּבוֹת "וּמֵאוֹצַר מַתְּנַת חִנָּם חָנַנְוּ". כָּזֶה הָיָה קִלְסְתֵּר פְּנֵיהֶם שֶׁל גְּדוֹלֵי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְשִׂבְרוֹן לִבָּם בִּפְשִׁיטוּת וּתְמִימוּת. (מִסֵּפֶר כַּפְתּוֹר וָפֶרַח).

ה - רד

פַּעַם נָסַע רַבִּי סָנְדֶר זַ"ל עִם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הָעֲנִיִּים עַל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה לְאוּמָאן. מִסְּתָמָא נָסְעוּ עַל עֲגָלָה קְטַנָּה עִם סוּס אֶחָד, וְהָעֲגָלָה הִלְכָה לְאַט. בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ פָּגְשׁוּ בְּעָשִׁיר אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אֲשֶׁר שְׁמוֹ יְדוּעַ בֵּין אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּשֵׁם רַבִּי בּוּנְעֶ, שֶׁהָיוּ לוֹ כְּפָרִים עִם טַחֲנוֹת קֶמַח וּמֵאוֹת פּוֹעֲלִים, שֶׁנָּסַע גַּם כֵּן עַל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה לְאוּמָאן עִם עֲגָלַת צָב עִם אַרְבָּעָה זוּגוֹת סוּסִים דּוֹהֲרִים כְּדֶרֶךְ הָעֲשִׁירִים. כְּשֶׁרָאָה אֶת אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וּבְתוֹכָם אֶת רַבִּי סָנְדֶר זַ"ל נֶעֱצַר וְרָצָה לְהַעֲלוֹת אֶת רַבִּי סָנְדֶר עַל עֲגָלַת צָב שֶׁלּוֹ, עָנָה לוֹ רַבִּי סָנְדֶר: הֱיוֹת שֶׁאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עֲיֵפִים מִטַּרַח הַדֶּרֶךְ, אָז הוּא מְבַקְּשׁוֹ שֶׁיִּתֵּן אֶת עֲגָלַת צָב שֶׁלּוֹ עֲבוּר אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְהֶעָשִׁיר יָבוֹא וְיֵשֵׁב אִתּוֹ עַל הָעֲגָלָה קְטַנָּה הֱיוֹת וְיֵשׁ לוֹ מַשֶּׂהוּ לְדַבֵּר אִתּוֹ. הִסְכִּים הֶעָשִׁיר וְעָבַר לְעֲגָלָתוֹ שֶׁל רַבִּי סָנְדֶר. וֶהֱיוֹת שֶׁהָיָה עוֹד חֲמֵשׁ-שֵׁשׁ שָׁעוֹת נְסִיעָה לְאוּמָאן, הִתְחִיל רַבִּי סָנְדֶר לְדַבֵּר אִתּוֹ מֵהַתַּכְלִית, אֵיךְ שֶׁאֵין שׁוּם תַּכְלִית בָּעוֹלָם הַזֶּה רַק לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה. בְּאוֹתוֹ עֶרֶב רֹאשׁ-הַשָּׁנָה כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְאוּמָאן, חִלֵּק הֶעָשִׁיר הַנַ"ל הַרְבֵּה כֶּסֶף לִצְדָקָה עֲבוּר אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וּתְפִלָּתוֹ הָיְתָה בִּבְכִיּוֹת וּבְהִשְׁתַּפְּכוּת הַלֵּב יוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁנִים. לִפְנֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ כְּשֶׁשָּׁכַב עַל עֶרֶשׂ דְּוַי אָמַר לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: רַק עַכְשָׁו אֲנִי מֵבִין הֵיטֵב מַה שֶּׁרַבִּי סָנְדֶר דִּבֵּר עִמִּי אָז, וּמַה מְּאֹד צָדְקוּ דְּבָרָיו (שָׁם).

ה - רה

רַבִּי סָענֶדֶר טָרָהוויצֶער זַ"ל שֶׁהָיָה מִתְפָּרְנֵס בְּמִסְחַר בַּדִּים הָיָה נוֹהֵג לָבֹא פַּעֲמַיִם בְּחֹדֶשׁ לְאוּמַן כְּדֵי לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ, בְּעֶרֶב רֹאשׁ חֹדֶשׁ וּבְאֶמְצַע הַחֹדֶשׁ. לִפְנֵי הֲלִיכָתוֹ לְצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ"ל הָיָה הוֹלֵךְ לַסּוֹחֵר שֶׁהָיָה קוֹנֶה אֶצְלוֹ אֶת הַבַּד וּמַשְׁאִיר לוֹ אֶת הָעֶגְלָה עִם רְשִׁימָה שֶׁל סוּגֵי בַּדִּים שֶׁחָפֵץ הָיָה לִקְנוֹתָם וּבְבָקְשׁוֹ מִמֶּנּוּ שֶׁלְּמָחֳרָת בְּשָׁעָה זוֹ וָזוֹ תִּהְיֶה הַסְּחוֹרָה מוּכָנָה וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לִשְׁהוֹת זְמַן רַב עֲבוּר זֶה וְאַחַר הַזְּמִינוֹ אֶת הַסְּחוֹרָה הֲלַךְ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדָתוֹ הֲלֹא הִיא עֲבוֹדַת תְּפִלָּתוֹ הַנּוֹרָאָה, וּלְמָחֳרָתוֹ בְּלָקְחוֹ אֶת הַזְּמָנָתוֹ אַחַר שֶׁהָיָה מְכִינָם וּמְסַדְּרָם עַל הָעֶגָלָה. הָיָה פּוֹרֵעַ לוֹ בְּכֶסֶף מְזֻמָּן אֶת כָּל חוֹבוֹ בְּדִיּוּק.

פַּעַם כְּשֶׁחָזַר וּבָדַק אֶת הַסְּחוֹרָה שֶׁהִזְמִין, רָאָה שֶׁהוֹסִיף לוֹ הַמּוֹכֵר עוֹד סְחוֹרָה עַל הַזְּמָנָתוֹ וּכְדֵי לְהַשְׁלִים אֶת הַחֶשְׁבּוֹן לְסָךְ מְסֻיָּם וְגַם כִּי לֹא רָצָה הַמּוֹכֵר לְהַשְׁאִיר מִגְּלִיל הַבַּד חֵלֶק קָטָן שֶׁנִּשְׁאַר אַחַר הֲכִינוֹ לְרַבִּי סָענֶדֶר אֶת הַזְּמָנָתוֹ. לֹא הִסְכִּים עִמּוֹ רַבִּי סָענֶדֶר בְּשׁוּם אֹפֶן בְּאָמְרוֹ לַסּוֹחֵר: אֵין לִי מַסְפִּיק כֶּסֶף עֲבוּר תּוֹסֶפֶת זוֹ, וּבְקֵשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיִּקַּח בַּחֲזָרָה אֶת הַסְּחוֹרָה הַנּוֹסֶפֶת. אָמַר לוֹ הַסּוֹחֵר: רַבִּי סָענֶדֶר, אַתָּה מְבַיֵּשׁ אוֹתָנוּ, וְכִי אֲנִי מַאֲמִינְךָ, וּמַה דַּאֲגָתְךָ, בַּפַּעַם הַבָּא כְּשֶׁתִּבּוֹא כְּדַרְכְּךָ תִּפְרָעֵהוּ לִי?! מַה גַּם שֶׁהוֹסַפְתִּי לְךָ חֵלֶק קָטָן זֶה מֵחֲמַת שֶׁהָיָה סוֹף הָאָרִיג וַחֲבָל לִי לְהַשְׁאִיר אָרִיג קָצָר כָּזֶה לֹא הִסְכִּים עִמּוֹ רַבִּי סָענֶדֶר בְּשׁוּם אֹפֶן כְּשֶׁהוּא חוֹזֵר וְאוֹמֵר לוֹ כַּמָּה פְּעָמִים: "כָּךְ לִמְּדָנוּ רַבֵּנוּ שֶׁלֹּא נַעֲסֹק בְּמִסְחָר יוֹתֵר מֵהַכֶּסֶף שֶׁיֵּשׁ לוֹ לָאָדָם" וּבָזֶה מְקַיֵּם מִצְוַת "וְכָל מְאֹדֶךָ". (בְּסֵפֶר שִׂיחוֹת הָרַ"ן סִימָן רפ"ט) וְלֹא עָזְרוּ וְכוּחָיו וְטַעֲנוֹתָיו שֶׁל הַסּוֹחֵר וְהָיָה מֻכְרָח לַחֲזֹר וּלְהוֹרִיד אֶת הַסְּחוֹרָה מִן הָעֶגָלָה. "אַזוי הָאט אוּנְז אוּנְזֶער רֶבִּי גִילֶעְרְנְט מִיר זָאלְן נִישְׁט הָאנְדֶלְען מֶער וויפִיל מֶען הָאט".

ה - רו

בִּשְׁנַת תרכ"ו כְּשֶׁעָסַק רַבִּי סָענֶדֶר מִטָּרָהוּוִיץ זַ"ל בִּבְנִיַּת הַקִּלּוּיִז בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה, נִגַּשׁ לְהַתְּרִים אֶת רַבִּי אַבְרָהָם צִיפְּרֶעס זַ"ל שֶׁהָיָה עָשִׁיר גָּדוֹל כַּיָּדוּעַ, וּמֵרֹב דִּבּוּרָיו הַנִּלְהָבִים הִתְרִימוֹ בְּסַךְ הָגוּן וְנִכְבָּד שֶׁלֹּא כְּמִנְהָגוֹ, כִּי לֹא הָיָה פַּזְרָן בְּמָמוֹנוֹ כְּלָל וּכְלָל, מִשּׁוּם שֶׁכֹּחַ הַשָּׂפָתוֹ שֶׁל רַבִּי סָענֶדֶר הָיְתָה לְהַפְלִיא. אַחַר כָּךְ בְּעֶרֶב רֹאשׁ-הַשָּׁנָה כְּשֶׁרָאָה רַבִּי אַבְרָהָם אֵיךְ שֶׁרַבִּי סָענֶדֶר רוֹצֶה לָגֶשֶׁת אֵלָיו שׁוּב, פָּנָה הוּא אֵלָיו וְאָמַר לוֹ בְּרַחֲמִים: הַנִּיחֵנִי נָא וְאַל תִּגַּשׁ אֵלַי שׁוּב. כִּי חָשַׁשׁ פֶּן רַק יַתְחִיל לְדַבֵּר עִמּוֹ יִשְׁכְּנְעוֹ לִתְרֹם עוֹד וְעוֹד.

ה - רז

רַבִּי סָענֶדֶר טָרָהוּוִיצֶער זַ"ל שֶׁעָבַד אֶת ה' בְּהִתְלַהֲבוּת עֲצוּמָה וּבְמִסִּירוּת נֶפֶשׁ נוֹרָאָה הָיוּ יְכוֹלִים לְמָצְאוֹ מִתְפַּלֵּל בְּסֵפֶר 'לִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת' מֶשֶׁךְ כַּמָּה שָׁעוֹת בְּהִתְעוֹרְרוּת וְהִתְלַהֲבוּת וְכָל זֶה לְאוֹר הַלְּבָנָה.

ה - רח

דָּר הָיָה רַבִּי פִּנְחָס יְהוֹשֻׁעַ בְּטְשֶׁעְרִין זַ"ל בְּדִירָה עֲלוּבָה מְאֹד, מֻשְׂכֶּרֶת בְּסַךְ חֲמִשָּׁה רוּבָּלִים לְשָׁנָה. הִגִּיעַ פַּעַם שֶׁלְּרֹב עֲנִיּוּתוֹ לֹא הָיָה לוֹ לְשַׁלֵּם שְׂכַר הַדִּירָה, וְכָךְ גָּדַל חוֹבוֹ מִשָּׁנָה לְשָׁנָה, וְשָׁהָה הַדָּבָר מֶשֶׁךְ שֶׁבַע שָׁנִים עַד שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְשַׁלֵּם סַךְ שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ רוּבָּלִים לְבַעַל הַדִּירָה. אִיֵּם עָלָיו בַּעַל הַבַּיִת שֶׁאִם לֹא יִפְרָעֵהוּ עַד תַּאֲרִיךְ מְסֻיָּם יְפַנֶּהוּ בְּכֹחַ מֵהַדִּירָה. בְּלֵית בְּרֵרָה וְשֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ הָלַךְ אֶל רַבִּי אַבָּאלֶה הֶעָשִׁיר לְבַקְּשׁוֹ נְדָבָה. בְּהִכָּנְסוֹ לְבֵיתוֹ הָעָנָק וְהַגָּדוֹל נִכְנַס וְעָבַר מֵחֶדֶר לְחֶדֶר עַד הִגִּיעוֹ לַחֶדֶר הַפְּנִימִי שֶׁיָּשַׁב בּוֹ רַבִּי אַבָּא'לֶה, וְשָׁטַח לְפָנָיו אֶת מַר לִבּוֹ. הוֹצִיא רַבִּי אַבָּא'לֶה סַךְ שֶׁל חֲמִשָּׁה רוּבָּלִים וְנָתַן לוֹ, וְאָמַר לוֹ: אֶת הַשְּׁאָר הֶחְסֵר לְךָ לָךְ וֶאֱסֹף מִשְּׁאָר אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. הוֹדָה לוֹ ר' פִּנְחָס יְהוֹשֻׁעַ וּלְקָחָם וְקָם וְהָלַךְ. כְּשֶׁהִגִּיעַ בִּיצִיאָתוֹ לַחֶדֶר הַסָּמוּךְ, קָרָאוֹ רַבִּי אַבָּא'לֶה וְאָמַר לוֹ בְּהַרְהוּר: קַח עוֹד חֲמִשָּׁה רוּבָּלִים. לְקָחָם וְיָצָא. כְּשֶׁהִרְחִיק לָלֶכֶת עַד לַחֶדֶר הַשְּׁלִישִׁי, שָׁמַע שׁוּב אֶת קוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי אַבָּא'לֶה הַקּוֹרֵא לוֹ, וְנִכְנַס אֵלָיו. אָמַר לוֹ ר' אַבָּאלֶה שׁוּב בְּהַרְהוּר: קַח עוֹד חֲמִשָּׁה רוּבָּלִים. לְקָחָם וְיָצָא, וּכְשֶׁהִרְחִיק עַד הַגִּיעוֹ לַחֶדֶר הָרְבִיעִי שָׁמַע שׁוּב אֶת קוֹלוֹ הַקּוֹרֵא לוֹ, וְשׁוּב חָזַר הַדָּבָר, וְנָתַן לוֹ עוֹד חֲמִשָּׁה רוּבָּלִים, וְכָךְ חָזַר וְנִשְׁנָה הַדָּבָר עַד שֶׁנָּתַן לוֹ אֶת כָּל הַסָּךְ שֶׁל שְׁלֹשִׁים וַחֲמִשָּׁה רוּבָּלִים, שֶׁהוּא סַךְ כָּל חוֹב דִּירָתוֹ. וְאָמְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁרוֹאִים בְּזֹאת אֵיךְ הִתְגַּבֵּר רַבִּי אַבָּא'לֶה בְּעַצְמוֹ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, שֶׁבְּכָל פַּעַם הִתְגַּבֵּר לִשְׁבֹּר אֶת הַקְּמָצָנוּת שֶׁבּוֹ וּלְנַדֵּב שׁוּב, וְכַמְבֹאָר הַדָּבָר בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק ב' סִימָן ד' עַל הַכָּתוּב "וְאֶת הָעֲרָבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֶךָ", עַיֵּן שָׁם.

ה - רט

עָנִי מָרוּד כָּזֶה הָיָה רַבִּי פִּנְחָס יְהוֹשֻׁעַ מִטְשֶׁעְרִין זַ"ל, שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַכְנִיס אֶת בְּנוֹ לְמִצְוָה וְלִקְנוֹת לוֹ תְּפִלִּין, לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם פֶּתַח תִּקְוָה אֵיךְ לִקְנוֹתָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן נִפְטָר אָדָם אֶחָד בָּעִיר, וְאָמְרוּ יוֹרְשָׁיו לְרַבִּי פִּנְחָס יְהוֹשֻׁעַ: קַח לְךָ אֶת הַתְּפִלִּין שֶׁל הַמְּנוֹחַ וּבְתְמוּרָה לָזֶה תֹּאמַר אַחֲרֵיו קַדִּישׁ מֶשֶׁךְ כָּל הַשָּׁנָה. הִסְכִּים וְקִבֵּל זֹאת עַל עַצְמוֹ. אַחַר זְמַן מָה פָּנָה עָשִׁיר אֶחָד לְבָנָיו לִפְנֵי פְּטִירָתוֹ וְצִוָּה לָהֶם שֶׁאַחַר פְּטִירָתוֹ יְפַרְנְסוּ אֶת רַבִּי פִּנְחָס יְהוֹשֻׁעַ מִמְּמוֹנוֹ מֶשֶׁךְ שָׁנָה אַחַת, וּבְרֹוַח וּבְתִמּוּרָה לָזֶה יֹאמַר עֲבוּרוֹ רַבִּי פִּנְחָס יְהוֹשֻׁעַ קַדִּישׁ מֶשֶׁךְ הַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה. כְּשֶׁנּוֹדַע הַדָּבָר לִבְנֵי בֵּיתוֹ, שָׂמְחוּ מְאֹד שֶׁעַתָּה יִרְוַח לָהֶם בְּבֵיתָם. כְּשֶׁבָּאוּ אֵלָיו בָּנָיו לְהוֹדִיעוֹ בְּשִׂמְחָה עַל בְּשׂוֹרָה טוֹבָה זוֹ, נָעֲנָה וְאָמַר לָהֶם תֵּכֶף: הֲרֵי אֲנִי כְּבָר אוֹמֵר קַדִּישׁ, בְּהִתְכַּוְּנוֹ עַל הַקַּדִּישׁ שֶׁהִתְחַיֵּב עֲבוּר הַתְּפִלִּין שֶׁקִּבֵּל, וְלֹא עָזְרוּ בְּכִיּוֹתֵיהֶם וְתַחֲנוּנֵיהֶם שֶׁל בָּנֵי בֵּיתוֹ, וְלֹא הִסְכִּים לְכָךְ בְּשׁוּם אֹפֶן.

ה - רי

אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה רַבִּי פִּנְחָס יְהוֹשֻׁעַ עָנִי מָרוּד כָּזֶה הָיָה פַּעַם שֶׁמָּצְאוּ גַּבָּאֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּקֻפַּת הַצְּדָקָה בִּטְשֶׁערִין מַטְבֵּעַ גְּדוֹלָה רֶעְנְדְּל וְחֵצִי שֶׁהָיָה סַךְ רַב, וְהִתְפַּלְּאוּ מִי הוּא הַנִּדְבָן שֶׁתָּרַם סָךְ גָּדוֹל כָּזֶה עַד שֶׁבִּבְרוּר אַחַר בֵּרוּר נוֹדַע שֶׁהָיָה זֶה רַבִּי פִּנְחָס שֶׁנָּדַב סָךְ זֶה, וְהָיָה לְפֶלֶא.

ה - ריא

הָיוּ כָּאֵלֶּה עֲנִיִּים מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ כְּרַבִּי פִּנְחָס יְהוֹשֻׁעַ וְעוֹד שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מַה לָּתֵת לִבְנֵיהֶם לֶאֱכֹל עַד שֶׁהָיוּ הַיְלָדִים בּוֹכִים מֵחֲמַת רָעָבוֹן, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא עָזְבוּ וְהִנִּיחוּ אֶת מִדַּת הַשִּׂמְחָה וְהָיוּ מְנַחֲמִים אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם וּבְנֵיהֶם בְּאָמְרָם לָהֶם: בּוֹאוּ וְנוֹדֶה לַה' בְּרָאוֹתֵנוּ שֶׁיֵּשׁ לְבָנֵינוּ לְפָחוֹת תֵּאבוֹן לֶאֱכֹל, כִּי יֵשׁ יְלָדִים בְּפָרָט בֵּין בְּנֵי הָעֲשִׁירִים שֶׁגַּם תֵּאבוֹן לֶאֱכֹל אֵין לָהֶם עַד שֶׁצָּרִיךְ לְצֵאת עִמָּהֶם חוּץ לָעִיר וְלִפְעָמִים לְהַרְחִיק נְדֹד כְּדֵי שֶׁיִּשְׁאֲפוּ אֲוִיר נָקִי וּבָרִיא וּכְדֵי שֶׁיִּתְחַזֵּק אֶצְלָם תַּאֲוַת הָאֲכִילָה.

ה - ריב

בִּזְמַנּוֹ שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל הָיָה שׁוֹחֵט אֶחָד הָיָה בָּעִיר קִיבְּלִיטְשׁ שֶׁהָיָה מְבַזֶּה אֶת סִפְרֵי רַבֵּנוּ לְמִאד שֶׁהָיָה קוֹרְעָם וּמְשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לִצְרָכָיו וְכַדּוֹמֶה, וְהָיָה מַצִּיק וְרוֹדֵף אֶת אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עַד חָרְמָה, וְהָיָה מִזֶּה חִלּוּל כְּבוֹד רַבֵּנוּ נוֹרָא, עַד שֶׁלֹּא הָיָה שַׁיָּךְ כְּלָל לְדַבֵּר וּלְהִתְוַכֵּחַ אוֹ לְהוֹכִיחוֹ עַל מַעֲשָׂיו, צִוָּה רַבִּי פִּנְחָס לְאַנְשֵׁי חֲבוּרָתוֹ שֶׁיֵּלְכוּ לְטָבְּלֹ בַּמִּקְוֶה וְיַכְוִינוּ כְּנֶגְדּוֹ בְּשֵׁם "קַנְּא" (הָעוֹלֶה כְּמִסְפַּר מִקְוֶה), וְכָךְ עָשׂוּ. אַחַר כָּךְ בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר בְּעֵת שֶׁעָמַד וְשָׁחַט הָעוֹפוֹת לְצִבּוּר הַתּוֹשָׁבִים נִצְרַךְ לְצֵאת לְנָקְבָיו, וּבְעָמְדוֹ אֵצֶל בּוֹר הַשּׁוֹפְכִין הִכִּישׁוֹ עַקְרָב וַהֲרָגוֹ, וְנָפַל לְתוֹךְ הַבּוֹר, כְּשֶׁהִתְמַהְמְהוּ כָּל כָּךְ פָּרְצוּ הָאֲנָשִׁים הַמַּמְתִּינִים לִשְׁחִיטָתוֹ אֶת הַדֶּלֶת, וּמְצָאוּהוּ טָבוּעַ בְּבוֹר הַשּׁוֹפְכִין, וּבְקֹשֶׁר רַב הוֹצִיאוּהוּ, וְהָיָה מְטֻנָּף כָּל כָּךְ, שֶׁאֲפִלּוּ לְטַהֲרוֹ וּלְרָחֲצוֹ לֹא הָיָה בְּאֶפְשָׁרוּתָם, וּקְבָרוּהוּ כָּךְ. כְּשֶׁנּוֹדַע אַחַר כָּךְ הַדָּבָר לְרַ' נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין זַ"ל אָמַר: אֵין זֶה מִדַּרְכּוֹ רַבֵּנוּ לִנְהֹג כָּךְ, וְלֹא הִסְכִּים עִמָּהֶם בְּשׁוּם אֹפֶן. רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל הִכִּיר עוֹד אֶת בָּנָיו וְהָיוּ מִתְבַּיְּשִׁים מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּמַעֲשֶׂה אֲבִיהֶם וּמוֹקִירִים אֶת אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.

ה - ריג

...רַבִּי פִּנְחָס מִקִּיבְּלִיטְשׁ זַ"ל הָיָה עוֹד בִּימֵי נְעוּרָיו עוֹבֵד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְיֻחָד בְּמִינוֹ, וְהָיָה גָּדוֹל בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בְּקֹדֶשׁ וְטָהֳרָה שֶׁהָיָה מִתְפָּרְנֵס מַעֲשֵׂית נַרוֹת. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְפֶרֶק הָאִישׁ מְקֻדָּשׁ, דִּבְּרוּ לוֹ שִׁדּוּךְ עִם אֶחָד מֵחֲשׁוּבֵי עִיר אוּמַאן. הַשִּׁדּוּךְ נִגְמַר בְּכִי טוֹב, וְאַחֲרֵי חֲתֻנָּתוֹ עָבַר לָגוּר לָעִיר אוּמַאן. הוּא הָיָה רָגִיל לִנְסֹעַ לְצַדִּיקֵי הַדּוֹר, וְלֹא יָדַע בִּכְלָל מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ

חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב. כְּשֶׁהִכִּיר חוֹתְנוֹ אֶת יְקַר תִּפְאֶרֶת גְּדֻלָּתוֹ, פָּחַד פֶּן יוֹדֵעַ מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְיִרְצֶה לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם, כִּי הָיָה מִתְנַגֵּד גָּדוֹל עַל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְעַל כֵּן בְּכָל יוֹם וָיוֹם הָיָה מַרְבֶּה לְדַבֵּר עַל לִבּוֹ בִּבְנוּת אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְהִזְהִירוֹ שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁלָּהֶם. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁרַבִּי פִּנְחָס ז"ל הָיָה עוֹנֶה לוֹ מַה כְּבוֹדוֹ רוֹצֶה מִמֶּנִּי, הֲלֹא אֵינֶנִּי הוֹלֵךְ שָׁם. בְּכָל זֹאת לֹא הִרְפָּה מִמֶּנּוּ וְהִזְהִיר אוֹתוֹ תָּמִיד כַּנַּ"ל. וְרַבִּי פִּנְחָס חָשַׁב לְעַצְמוֹ אִם חוֹתְנִי מַזְהִירֵנִי כָּל כָּךְ מִלְּהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶם, חַיָּב אֲנִי לִבְדֹּק הַדָּבָר בְּעַצְמִי, וְהֶחְלִיט שֶׁצָּרִיךְ הוּא לְהִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְלִרְאוֹת מַה מִּתְרַחֵשׁ שָׁם.

כְּשֶׁנִּכְנַס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ פָּגַע בּוֹ רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחְמָן מִטּוֹלְטְשִׁין ז"ל וְהֵבִין רַבִּי אַבְרָהָם בְּרֹאשׁוֹ הַטָּהוֹרָה סַעֲרוֹת לִבּוֹ, וּפָנָה אֵלָיו בְּרַכּוּת לְשׁוֹנוֹ: אַבְרֵךְ, בֹּא וַעֲלֵה אַחֲרַי לְעֻזָּרַת הַנְּשִׁים. וְעָלָה עִמּוֹ וְהֵחֵל לִלְמֹד עִמּוֹ תּוֹרָה כ' שֶׁבְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן ח"א הֲלֹא הִיא הַתּוֹרָה הַנִּשְׁגָּבָה "ט' תִּקּוּנִין יַקִּירִין", וְלָמַד עִמּוֹ כַּמָּה שָׁעוֹת בְּצֵרוּף סִפּוּר "הַמַּרְאֶה" הַשַּׁיָּךְ לְתוֹרָה זוֹ הַנִּדְפֶּסֶת בְּסֵפֶר חַיֵּי מוֹהֲר"ן. וְתֵכֶף בּוֹ בַּמָּקוֹם נִמְשַׁךְ רַבִּי פִּנְחָס אַחַר אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְהֵבִין טָעוּת הַמַּחֲלֶקֶת, וְתֵכֶף הָלַךְ לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל אַדְמוֹ"ר זצוק"ל, וְנִתְקָרֵב בֶּאֱמֶת לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. כְּשֶׁשָּׁמַע חוֹתְנוֹ מִמִּתְנַגְּדֵי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁחָתָנוֹ נִתְקָרֵב, הִתְחִילָה הִתְנַגְּדוּת גְּדוֹלָה, וְרַבִּי נַחְמָן טוּלְטְשִׁינֶער ז"ל הֵבִין שֶׁאִם יִשָּׁאֵר בְּאוּמַאן קַיָּם חֲשָׁשׁ גָּדוֹל אִם יוּכַל לְהַחֲזִיק מַעֲמָד כְּנֶגֶד מַחֲלֶקֶת קָשָׁה כָּזוֹ וּמִי יוֹדֵעַ מַה יִּהְיֶה הַסּוֹף, עַל-כֵּן צִוָּה עָלָיו רַבִּי נַחְמָן ז"ל שֶׁיִּסַּע לִכְפָר סְטַאפַּאטְשִׁיק, וּמָסַר בְּיָדוֹ מִכְתָּב הַמְלָצָה לְאֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַגְּדוֹלִים מִתַּלְמִידָיו שֶׁל מוֹהֲרַנַ"ת ז"ל שֶׁגָּר שָׁם וְרַבִּי יִשְׂרָאֵל שְׁמוֹ, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לָתֵת לוֹ אַכְסַנְיָא בְּבֵיתוֹ לְתִקּוּפַת זְמַן מָה, כְּשֶׁהִגִּיעַ לְשָׁם רַבִּי פִּנְחָס ז"ל, הָיָה זְמַן תְּפִלַּת מִנְחָה, וּכְבָר שָׁמַע מֵרָחוֹק אֶת קוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׂרָאֵל הַנַּ"ל אוֹמֵר 'קָרְבָּנוֹת' וְאוֹמֵר בְּהִתְעוֹרְרוּת גְּדוֹלָה תֵּבוֹת 'וְלָמָּה אֵין מְעָרְבִין בָּהּ דְּבַשׁ מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה', וְכָפַל וְהִדְגִּישׁ כַּמָּה פְּעָמִים 'מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה', כַּיָּדוּעַ הַתְּנוּעָה אֵצֶל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. מֵהַנַּ"ל רוֹאִים אֵיךְ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הִתְפַּלְּלוּ בְּכָל הַשָּׁנָה בְּדֶבֶקוּת וְהִתְעוֹרְרוּת. כְּשֶׁמָּסַר לוֹ אֶת הַמִּכְתָּב אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׂרָאֵל: טוֹב, אָז תִּלַּמֵּד אֶת נְכָדַי תּוֹרָה. אַחַר זְמַן אַחַר שֶׁנִּפְטַר חוֹתְנוֹ חָזַר לְאוּמַאן, אוּלָם לְרֹב הַהִתְנַגְּדוּת עָבַר לְדוּר לְקִיבְּלִיטְשׁ (מִסֵּפֶר כַּפְתּוֹר וָפָרַח).

בְּבוֹאוֹ לְקִיבְּלִיטְשׁ לֹא סִפֵּר לְאַף אֶחָד שֶׁהוּא מִמְּקֹרְבֵי אַדְמוּ"ר זצוק"ל. כְּשֶׁשְּׁאָלוּהוּ אַנְשֵׁי הָעִיר (כְּדֶרֶךְ הָעוֹלָם) בַּמֶּה הוּא יָכוֹל לְהִתְפָּרְנֵס עָנָה לָהֶם בְּמִלַּמְדוּת, אַף עַל פִּי שֶׁהָיָה לַמְדָן עָצוּם, וְנִסּוּ אוֹתוֹ וְנָתְנוּ לוֹ נְעָרִים לְלַמְּדָם, וּכְשֶׁעָבַר זְמַן מָה רָאוּ כֻּלָּם גֹּדֶל הַצְלָחָתוֹ, כִּי כָּל הַיְלָדִים וְהַנְּעָרִים קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ הִתְעוֹרְרוּת לְתוֹרָה וּלְיִרְאַת שָׁמַיִם אֲשֶׁר לֹא רָאוּ כָּזֹאת עַד עַתָּה, כִּי אַף הַפְּרוּטוֹת שֶׁהָיוּ הַנְּעָרִים מְקַבְּלִים מֵהוֹרֵיהֶם הָיוּ מְחַלְּקִים אוֹתָם בְּצְדָקוֹתָם

לִצְדָקָה, וְכָל אַנְשֵׁי הָעִיר רָאוּ כֵּן תָּמְהוּ. וְכָךְ עָבְרוּ כַּמָּה שָׁנִים, וּבְכָל עֵת שֶׁבָּא לְאוּמַאן הִזְהִירוֹ רַבִּי נַחְמָן זַ"ל שֶׁלֹּא לְפַרְסֵם אֶת עַצְמוֹ, וּמַה שֶּׁאוֹמֵר לָהֶם מִסְפְּרֵי רַבֵּנוּ זַצַ"ל יֹאמַר סְתָם בְּשֵׁם סְפָרִים, וְהוֹדִיעָם בְּהַצְנֵעַ מַדַּעַת וְדֶרֶךְ אַדְמוּ"ר זצוק"ל וְהִתְנַהֲגוּ בְּדַרְכָיו. כְּשֶׁרָאָה שֶׁהַרְבֵּה מִתַּלְמִידָיו הֵם מְקֹרָבִים אֵלָיו בְּלֵב וָנֶפֶשׁ וּכְבָר גָּדְלוּ בְּשָׁנִים, הִתְיַשֵּׁב אֵיךְ יִתְנַהֵג הָלְאָה, וְהֶחְלִיט 'הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁאֲנַלֶּה הַסּוֹד וּמִי שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְקָרֵב וּלְהִשָּׁאֵר יִשָּׁאֵר'. יוֹם אֶחָד כְּשֶׁהִגִּיעוּ הַתַּלְמִידִים לְבֵיתוֹ אָמַר לָהֶם: הִגִּיעַ הַזְּמַן לְגַלּוֹת לָכֶם סוֹד, דְּעוּ לָכֶם שֶׁאֲנִי מְקֹרָב לְהַנ'נ'מ'ח' מִבְּרֶסְלֶב זצוק"ל, וְכָל הַדִּבּוּרִים שֶׁשְּׁמַעְתֶּם מִמֶּנִּי כָּל הַזְּמַן לְקוּחִים הֵם מִסְּפָרָיו. כִּי הִדְרִיךְ אוֹתָם בְּהַנְהָגַת הַתְּפִלָּה וְהַהִתְבּוֹדְדוּת וּבִשְׁאָר דַּרְכֵי רַבֵּנוּ זצוק"ל. כְּשֶׁשָּׁמְעוּ זֹאת הַתַּלְמִידִים וְסִפְּרוּ לְאֲבוֹתֵיהֶם, נַעֲשָׂה רַעַשׁ גָּדוֹל בֵּין הוֹרֵי הַיְלָדִים בְּאָמְרָם הֲיִתָּכֵן שֶׁנִּתֵּן לְבָנֵינוּ שֶׁיִּהְיוּ בְּרֶסְלֶבֶר חֲסִידִים, וְנֶהְפַּךְ לָהֶם שִׁשּׁוֹנָם לְיָגוֹן, וְרַבִּים מִן הַתַּלְמִידִים עָזְבוּ אֶת רַבָּם רַבִּי פִּנְחָס זַ"ל, אוּלָם שְׁנֵים עָשָׂר יְלָדִים דָּבְקוּ בּוֹ וְהָלְכוּ אֵלָיו לִלְמֹד עַל אַף הַהִתְנַגְּדוּת, בֵּינֵיהֶם הָיָה גַּם רַבִּי אַהֲרֹן וְרַבִּי חַיִּים קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל, וְהֵם הָיוּ הַמֻּבְחָרִים שֶׁבֵּין הַחֲבֵרְיָא קַדִּישָׁא שֶׁהָיוּ דְּבוּקִים בְּרַבָּם בְּלֵב וָנֶפֶשׁ. כְּשֶׁרָאוּ בְּנֵי הָעִיר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְנַתֵּק אוֹתָם מֵרַבָּם, הִתְוַעֲדוּ פַּעַם הַהוֹרִים וְהַמִּתְנַגְּדִים לַחֲשֹׁב אֵיזֶה עֵצָה וְתַחְבּוּלָה אֵיךְ לְהַצִּיל אֶת בְּנֵיהֶם מֵרַבִּי פִּנְחָס זַ"ל, וְהִגִּיעוּ לְמַסְקָנָא שֶׁכָּל זְמַן שֶׁרַבִּי פִּנְחָס יִהְיֶה אֶצְלָם אִי אֶפְשָׁר לְנַתְּקָם מִמֶּנּוּ, לְזֹאת חָשְׁבוּ יַכּוּהוּ מַכּוֹת נְפְלָאוֹת עַד שֶׁיִּבְרַח מֵהָעִיר, אָז יוּכַל לִהְיוֹת שֶׁבְּנֵיהֶם וַיְקִירֵיהֶם יַחְזְרוּ בָּהֶם מִדַּרְכָּם. וְהִנֵּה הוֹרֵי הַתַּלְמִידִים כְּמוֹ שֶׁאֲהֲבוּהוּ מִקֹּדֶם אַהֲבַת נֶפֶשׁ, כֵּן עָכְשָׁו שְׂנָאוּהוּ בְּתַכְלִית הַשִּׂנְאָה, עַל שֶׁגָּזַל מֵהֶם בְּנֵיהֶם הַיְקָרִים (שָׁם).

יוֹם אֶחָד הִתְוַעֲדוּ יַחַד הוֹרֵי הַיְלָדִים עַד שֶׁקִּבְּלוּ הַחְלָטָה, הֱיוֹת שֶׁיֶּשְׁנוֹ בָּעִיר קַצָּב אֶחָד הַנִּקְרָא "חַיִּים קַצָּב" שֶׁלִּרְב גְּבֶרְתּוֹ כְּנוּהוּ הַתּוֹשָׁבִים בְּשֵׁם "חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בּוֹ", וְהָיָה גִּבּוֹר חַיִל מַמָּשׁ, וְכֻלָּם פָּחֲדוּ מִמֶּנּוּ, כִּי בְּהַכָּאַת יָד אַחַת יָכֹל הָיָה לַהֲרֹג אָדָם, וּבְעַד בֶּצַע כֶּסֶף מוּכָן הוּא לַעֲשׂוֹת הַכֹּל, וּכְשֶׁהוּא יְסַלֵּק אֶת רַבִּי פִּנְחָס זַ"ל מִן הָעוֹלָם יֵשׁ עוֹד תִּקְוָה לְהַצִּיל אֶת בְּנֵיהֶם. אַחֲרֵי הֲאֲסֵפָּה הָלְכוּ לְחַיִּים קַצָּב וְהֵסִיתוּ אוֹתוֹ, הֱיוֹת שֶׁכָּל יָמָיו חַי חַיִּים מְגֻשָּׁמִים וּנְלוֹזִים, וְעַכְשָׁו יָכוֹל לִזְכּוֹת לָעוֹלָם-הַבָּא עַל-יְדֵי שֶׁיִּטְפֹּל אֶל רַבִּי פִּנְחָס וּבִנְגִיעָה אַחַת יִגְמֹר אִתּוֹ, כִּי רַבִּי פִּנְחָס זַ"ל הָיָה אִישׁ חָלוּשׁ מְאֹד, כִּי הָיָה אִישׁ נְמוּךְ קוֹמָה רָזֶה וְחַלָּשׁ וְחִיּוּתוֹ הָיְתָה מַמָּשׁ בְּנֵס. וּבִלְשׁוֹן אַשְׁכְּנַז אָמְרוּ לוֹ: "גִּיב אִיהם אַשְׁנָעדְל אִיבֶּער דֶער נָאז וָועט מֶען פּוּן אִיהם פָּטוּר וָועריִן" (תֵּן לוֹ הַכָּאָה קְטַנָּה בָּאַף וְנִפָּטֵר מִמֶּנּוּ), וְהִבְטִיחוּ לוֹ עַל זֶה עוֹלָם-הַבָּא חוּץ מִמַּה שֶׁיְּקַבֵּל מִמֵּיטַב כַּסְפָּם. חַיִּים קַצָּב הַנַּ"ל קָפַץ עַל הַמְּצִיאָה כִּי הוּא מֻבְטָח גַּם כֵּן שֶׁהוּא בֶּן עוֹלָם-הַבָּא, וְהִבְטִיחָם שֶׁעוֹד בַּשַּׁבָּת הַבָּאָה בְּעֵת שֶׁיּוֹשֵׁב עִם

תַּלְמִידָיו בְּשָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת, יְקָיִם בִּשְׁלֵמוּת וּבִמְלֹאוֹ מַה שֶּׁקִּבֵּל עַל עַצְמוֹ וְיִחַסֵּל אֶת רַבִּי פִּנְחָס זַ"ל, כִּי הֵסִיתוּ אוֹתוֹ שֶׁזֶּה מִצְוָה גְּדוֹלָה אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת (שָׁם).

כְּשֶׁהִגִּיעַ הַשַּׁבָּת אַחֲרֵי שֵׁנַת הַצָּהֳרַיִם, קָם חַיִּים קַצָּב, לָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו בְּשִׂמְחָה כְּהוֹלֵךְ לְקַיֵּם מִצְוָה גְּדוֹלָה כַּנַ"ל, וְהִתְמַהְמְהֵהּ עַד דִּמְדּוּמֵי הַחַמָּה שֶׁלֹּא יַרְגִּישׁוּ בּוֹ כְּשֶׁיִּכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. וְכָךְ הָיָה, כְּשֶׁהִגִּיעַ כְּבָר הָיָה חֹשֶׁךְ, וְרַבִּי פִּנְחָס זַ"ל הִתְחִיל לוֹמַר תּוֹרָה מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַצַ"ל. כְּשֶׁהִגִּיעַ לַפֶּתַח וְרָאָה אֶת רַבִּי פִּנְחָס, אָמַר חַיִּים לְעַצְמוֹ: עִם אָדָם חָלוּשׁ כָּזֶה יֵשׁ לְךָ זְמַן גַּם אַחַר כָּךְ לְסַלֵּק אוֹתוֹ, אֵשֶׁב כַּמָּה רְגָעִים וְאֶרְאֶה מַה מְדַבְּרִים בְּכָאן. כְּשֶׁהִתְיַשֵּׁב בַּצַּד וְשָׁמַע מֵרַבִּי פִּנְחָס זַ"ל רַק כַּמָּה דִּבּוּרִים מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ זַצַ"ל כִּי רַבִּי פִּנְחָס הֵבִין בּוֹ כְּשֶׁנִּכְנַס עָבוּר מָה הִגִּיעַ וְסִבֵּב בְּכַוָּנָה אֶת דְּבָרָיו הַמְכֻוָּנִים אֵלָיו וְקָרָא אוֹתוֹ אֵלָיו וְכִבְּדוֹ שֶׁיֵּשֵׁב אֶצְלוֹ וְכָל דְּבָרָיו הָיוּ כְּנֶחָלֵי אֵשׁ וּמִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יִרְאַת שָׁמַיִם דְּבָרָיו נִשְׁמָעִים, נִכְנְסוּ הַדְּבָרִים בְּלִבּוֹ כְּמוֹ חִצִּים מְקֻשָּׁת וּפִלְּחוּ אֶת לִבּוֹ לֵב הָאֶבֶן, עַד שֶׁשָּׁם לִבּוֹ לְאַט לְאַט לְדְבָרָיו עַד שֶׁהִתְחִיל לְהוֹרִיד דְּמָעוֹת כַּמַּיִם אוּלַי גַּם הוּא יָכוֹל לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה.

בְּעֵת שָׁלֹשׁ סְעֻדּוֹת הָיָה חֹשֶׁךְ וְלֹא הִרְגִּישׁוּ בּוֹ. אַחֲרֵי הַהַבְדָּלָה נִגַּשׁ לְרַבִּי פִּנְחָס וְדִמְעָתוֹ עַל לֶחְיוֹ, וּבִקְּשׁוֹ אוּלַי גַּם הוּא יָכוֹל לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה וּמְבַקֵּשׁ שֶׁיִּמְחֹל לוֹ עַל חֶטְאוֹ שֶׁחָטָא כְּנֶגְדּוֹ. רַבִּי פִּנְחָס קֵרְבוֹ בְּאַהֲבָה וְהִבְטִיחוֹ שֶׁבְּוַדַּאי בְּכֹחַ רַבֵּנוּ זַצַ"ל יִזְכֶּה לִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה וּלְתַקֵּן כָּל חֶטְאָיו. אֲבָל חַיִּים עוֹד לֹא מִסְתַּפֵּק בָּזֶה רַק הוּא מִתְחַנֵּן וּבוֹכֶה רַבִּי מְחֹל לִי עַל שֶׁחָטָאתִי נֶגְדֶּךָ. וּמַה נִּפְלָא הָיָה הַמַּרְאֶה לִרְאוֹת אֵיךְ שֶׁהַגְּבֶר אַלִּים שֶׁבָּעִיר שֶׁכָּל בְּנֵי הָעִיר מְפַחֲדִים מִמֶּנּוּ עוֹמֵד כְּאֶזוֹב אֲשֶׁר בַּקִּיר וּמִתְחַנֵּן: רַבִּי מְחֹל לִי, אֲנִי רוֹצֶה לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה. רַבִּי פִּנְחָס וְתַלְמִידָיו לֹא הֵבִינוּ אֵיזֶה חֵטְא חָטָא נֶגֶד רַבִּי פִּנְחָס, כִּי אֵיזֶה שַׁיְכוּת יֵשׁ לְאִישׁ מוּרָם מֵעָם שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה עִם חַיִּים קַצָּב, עַד שֶׁהוֹדָה וְלֹא בוֹשׁ, וְעָנָה וְאָמַר: תֵּדְעוּ אִם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ לֹא הָיָה נוֹתֵן בַּדַּעְתִּי שֶׁאֶחָכָּה כַּמָּה רְגָעִים וְלִשְׁמֹעַ מַה שֶּׁמְּדַבְּרִים פֹּה כְּבָר לֹא הָיִיתֶם בֵּין הַחַיִּים, כִּי נִשְׁלַחְתִּי בִּפְשִׁיטוּת לַהֲרֹג אֶתְכֶם, כִּי נִשְׁכַּרְתִּי מֵהַמִּתְנַגְּדִים לְבַצַּע אֶת זֶה עָבוּר עוֹלָם-הַבָּא שֶׁהִבְטִיחוּ לִי, וְאָמַרְתִּי עַכְשָׁו רוֹצֶה אֲנִי לִרְאוֹת מִי שֶׁיָּעֵז וְיִגַּע בָּכֶם לְרָעָה (שָׁם).

בַּבֹּקֶר נַעֲשָׂה רַעַשׁ בָּעִיר אֵיךְ שֶׁחַיִּים קַצָּב הוֹלֵךְ עִם טַלִּית וּתְפִלִּין לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וּבוֹכֶה בִּדְמָעוֹת שְׁלִישׁ וּמַרְבֶּה בְּתַחֲנוּנִים שֶׁרוֹצֶה לְזְכוֹת לִתְשׁוּבָה וְאוֹמֵר שֶׁלֹּא יְגַלֶּח יוֹתֵר אֶת זְקָנוֹ וּבְעִקָּר שֶׁהִתְחַבֵּר לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְהוּא מַזְהִיר בְּאַזְהָרָה חֲמוּרָה שֶׁהוּא רוֹצֶה לִרְאוֹת מִי שֶׁיִּגַּע בְּאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לְרָעָה וּבִפְרָט בְּרַבִּי פִּנְחָס זַ"ל. הַמִּתְנַגְּדִים כְּשֶׁרָאוּ מַה שֶּׁנַּעֲשָׂה מֵחַיִּים קַצָּב, לָבְשׁוּ בּוּשָׁה וּכְלִמָּה, כִּי רָאוּ וְהֵבִינוּ גֹּדֶל צַדְקָתוֹ שֶׁל רַבִּי פִּנְחָס, אֵיךְ שֶׁבְּכֹחַ רַבֵּנוּ זַצַ"ל גַּם מִי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה הֲכִי שְׁפָלָה יָכוֹל לִזְכוֹת לִתְשׁוּבָה (שָׁם).

ה - ריד

סִפֵּר לִי רַבִּי מֹשֶׁה טִשֶׁנְסְטֶחוֹב זַצַ"ל שֶׁהָיָה בְּבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי חַיִּים בְּסוֹף יָמָיו שֶׁהָיָה כָּבֵד כַּמָּה עֲשָׂרוֹת שָׁנִים אַחֲרֵי הַמַּעֲשֶׂה שֶׁקִּבֵּל עַל עַצְמוֹ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, אֲבָל אוֹתוֹ הָרָהוּר תְּשׁוּבָה שֶׁקִּבֵּל מֵרַבִּי פִּנְחָס פַּעַם הָרִאשׁוֹן לֹא זָז מִמֶּנּוּ כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְהָיָה תָּמִיד בִּבְחִינָה זוֹ "שֶׁעַכְשָׁו הוּא מַתְחִיל לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה", וּמַמָּשׁ יָם שֶׁל דְּמָעוֹת הָיָה שׁוֹפֵךְ מִדֵּי יוֹם לִפְנֵי קוֹנוֹ שֶׁיִּמְחֹל לוֹ עַל חֲטָאָיו, וְהַסֵּפֶר לִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת רָאָה אֶצְלוֹ רַבִּי מֹשֶׁה טִשֶׁנְסְטֶחוֹב שֶׁהָיָה תָּמִיד רָטֹב מֵרֹב דְּמָעוֹת שֶׁשָּׁפַךְ בְּעֵת אֲמִירַת הַתְּפִלּוֹת, וּפָנָיו הָיוּ תָּמִיד מְאִירִים עִם זְקָנוֹ הָאָרֹךְ וְהָיָה לְשֵׁם דָּבָר גְּדֶל הַדְּרַת פָּנִים שֶׁלּוֹ, וְסִפֵּר כִּי מֵעֵת שֶׁקִּבֵּל עַל עַצְמוֹ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אֵינוֹ יָכוֹל כְּבָר לְהָרִים יָד עַל שׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל אַף כְּשֶׁפּוֹגְעִים בְּכְבוֹדוֹ. וְחַי כָּל יָמָיו בִּתְשׁוּבָה, וְהָיָה גַּם כֵּן עוֹסֵק בַּתּוֹרָה וְהִרְבָּה בִּצְדָקוֹת, אַשְׁרֵי לוֹ. (שָׁם). (וע"ע לעיל בח"ג, סעיף תקל"א, ו-ת"ר).

ה - רטו

וְהִנֵּה אַחַר שֶׁנִּתְקָרֵב רַבִּי חַיִּים הַנַּ"ל לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, יָשַׁב רַבִּי פִּנְחָס זַ"ל וְעָסַק עִם תַּלְמִידָיו בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה בְּלִי מַפְרִיעַ, וְרַבִּי אַהֲרֹן מִקִּיבְּלִיטְשׁ אַף הוּא נִשְׁאַר מִתַּלְמִידָיו הַנֶּאֱמָנִים, וְהָיָה יָדוּעַ בֵּין אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ כְּאֶחָד מֵהַמֻּפְלָגִים בְּמִדַּת הַשִּׂמְחָה, כִּי אִם רַק דִּבֵּר עִם מִישֶׁהוּ נִתְמַלֵּא הִלָּה תֶּכֶף שִׂמְחָה, וְהָיָה רָגִיל מְאֹד בְּרִקּוּדִים וְהָיָה אוֹמֵר: כְּשֶׁהַבַּעַל דָּבָר אוֹמֵר לִי מַה יֵּשׁ לְךָ לִשְׂמֹחַ עַכְשָׁו? אֲנִי עוֹנֶה לוֹ: "אֲנִי מַלְוֶה לְעַצְמִי רִקּוּד, כִּי הֲרֵי יִהְיֶה זְמַן שֶׁיִּהְיֶה לִי בַּמֶּה לִשְׂמֹחַ, אָז אֲנִי לוֶֹה עַכְשָׁו רִקּוּד מְזַמְּנִים טוֹבִים אֵלּוּ שֶׁיָּבוֹאוּ" (שָׁם).

ה - רטז

לְגַדֶּל מִדַּת הָאֱמֶת שֶׁבֵּין הָעוֹבְדֵי ה' הָיָה כָּל אֶחָד עוֹבֵד אֶת ה' בְּדַרְכּוֹ הוּא, וְהָיוּ כָּאֵלֶּה שֶׁשָּׁאֲגוּ בִּתְפִלָּה בְּכוֹחוֹת וְהִתְלַהֲבוּת בְּעוֹד שֶׁאֲחֵרִים הָיוּ מִתְפַּלְּלִים מֵעֲמָקָא דְּלִבָּא אַף שֶׁכְּלַפֵּי חוּץ לֹא הָיָה נִרְאֶה הַדָּבָר, וּכְמוֹ שֶׁמְּסַפְּרִים עַל רַבִּי בָּרוּךְ אֶפְרַיִם זַ"ל בַּעַל הַמַּחֲבֵּר סֵפֶר "בְּאֹבִי הִנַּחֵל" שֶׁהָיָה מִתְפַּלֵּל מִתְּחִלַּת הַתְּפִלָּה מִלָּה בְּמִלָּה מֵעֹמֶק הַלֵּב וּבִדְבֵקוּת נִפְלָאָה עַד שֶׁכְּשֶׁהָיָה מַגִּיעַ לְ"וַיְבָרֶךְ דָּוִד" רְאָה הַמִּתְבּוֹנֵן בּוֹ אֵיךְ שֶׁלּוֹהֵט מֵחֹם עַד שֶׁאֵדִים הָיוּ עוֹלִים מֵהַטַּלִּית הָעוֹטְפוֹ.

ה - ריז

כְּשֶׁהָלַךְ פַּעַם רַבִּי מֶנְדֶּלִי לְצִיּוּן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ עִם עוֹד אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְהִתְנַפֵּל עֲלֵיהֶם אֶחָד מֵהַמִּתְנַגְּדִים בְּדִבְרֵי בְּזָיוֹן עַד שֶׁכִּנָּה אוֹתָם בְּשֵׁם כְּלָבִים, אָמַר רַבִּי מֶנְדֶּלִי לָזֶה שֶׁהָלַךְ עִמּוֹ בְּצַחוּת: אֶכֶן צוֹדֵק הוּא הַמִּתְנַגֵּד, וּמִתְכַּוֵּן הוּא שֶׁאָנוּ כְּכֶלֶב בֶּן יְפַנֶּה שֶׁהָלַךְ לְהִשְׁתַּטֵּחַ

עַל קִבְרֵי הָאָבוֹת בִּרַגְּלוֹ אֶת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, וְאוֹמֵר הַמִּתְנַגֵּד שֶׁנֵּדַע שֶׁאַף אָנוּ בַּהֲלִיכָתֵנוּ לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ דּוֹמִים אָנוּ לְכָלֵב בֶּן יְפֻנֶּה.

ה - ריח

שִׁמְעוּ פַּעַם אֶת רַבִּי מֶנְדְּלִי לִיטְוָואק זַ"ל בְּעֵת הִתְבּוֹדְדוּתוֹ שֶׁהִתְבּוֹדֵד וְטָעַן טַעֲנוֹתָיו בִּתְפִלָּתוֹ בַּלָּשׁוֹן הַמּוּבָא בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת בְּמַעֲשֶׂה הַסּוֹחֵר וְהֶעָנִי, שֶׁכְּשֶׁשָּׁאַל הַסּוֹחֵר אֶת הֶעָנִי מַדּוּעַ אַתָּה עָצֵב וּבוֹכֶה כָּל כָּךְ, הֶשִׁיבוֹ הֶעָנִי "וְכִי לֹא אֶבְכֶּה, וּמַה נִּשְׁאַר לִי, יֵשׁ שֶׁנִּשְׁאַר לָהֶם הֶעָשִׁירוּת אוֹ בָּנִים, אֲנִי אֵין לִי כְּלוּם, וְגַם אִשְׁתִּי נִלְקְחָה מִמֶּנִּי, כְּשֶׁהוּא מְסַיֵּם לְעַצְמוֹ בִּבְכִי: "וְגַם אֶת הָ'אִשָּׁה יִרְאַת ה' אֵין לִי". כִּי הָיָה רַבִּי מֶנְדְּלִי חָשׁוּף בָּנִים וְעָנִי, וְטָעַן בִּתְפִלָּתוֹ הַנַּ"ל שֶׁלֹּא דַּי לוֹ בְּכָל חֶסְרוֹנוֹתָיו, עוֹד גַּם אֶת מִדַּת יִרְאַת שָׁמַיִם, שֶׁהִיא בְּחִינַת אִשָּׁה יִרְאַת ה', אֵין לוֹ. וְכָךְ חָזַר וְטָעַן בִּתְפִלָּתוֹ כַּמָּה וְכַמָּה פְּעָמִים.

ה - ריט

לְרֹב זְהִירוּתוֹ שֶׁל רַבִּי מִיכָל בֶּן רַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל בְּמִצְוַת הַצְּדָקָה הָיָה מַפְרִישׁ מִמָּמוֹנוֹ פְּרוּטוֹת לִצְדָקָה כְּמַעַט לְפָנֵי כָּל עֲשִׂיַּת דָּבָר מִצְוָה, הֵחֵל בְּקִיְּמָתוֹ לַעֲרֵיכַת תִּקּוּן חֲצוֹת לַיְלָה, וְקוֹדֶם הַתְּפִלָּה, וְלִפְנֵי בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְלִפְנֵי הַשֵּׁנָה וְכוּ'. וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּפָּתַח לוֹ פֶּתַח נָכוֹן לִפְעֹל מַה שֶּׁצָּרִיךְ, וְכַמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן ח"ב סימן ד, עַיֵּן שָׁם.

ה - רכ

רַבִּי שַׁכְנָא אֲבִיו שֶׁל רַבִּי נַשְׁקֶע מִטּוֹלְטְשִׁין זַ"ל נִפְטַר בְּפֶתַע פִּתְאֹם בְּפֶתַח מְזוּזַת הַבַּיִת כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת דּוֹדוֹ רַבִּי מִיכָל בֶּן רַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל אָמַר: הֲרֵי אָמְרוּ רַז"ל 'מְזוּזוֹת' אוֹתִיּוֹת 'זָז מָוֶת', וְאֵיךְ בָּא זֹאת שֶׁיְּמוּת בִּמְקוֹם הַמְּזוּזָה אֶלָּא שֶׁבְּוַדַּאי הַמְּזוּזָה פְּסוּלָה, בְּדָקוּהָ וְאָכֵן מְצָאוּהָ פְּסוּלָה.

ה - רכא

כְּשֶׁדִּבְּרוּ פַּעַם לִפְנֵי רַבִּי מִיכָלִי בֶּן רַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל מֵעֲשִׂיר אֶחָד גָּדוֹל שֶׁעֵרֵךְ רְכוּשׁוֹ עוֹלֶה לְסָךְ גָּדוֹל מְאֹד, עָנָה וְאָמַר: "עָשִׁיר אֲנִי יוֹתֵר מִמֶּנּוּ", אֲנִי יֵשׁ לִי כְּבָר כָּךְ וְכָךְ עֲשָׂרוֹת שָׁנִים (וְנָקֵב סְכוּם מְדֻיָּק שֶׁל כַּמָּה עֲשָׂרוֹת שָׁנִים) שֶׁהִתְפַּלַּלְתִּי בְּאוּמָּאן בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה יַחַד עִם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ כְּצִוּוּיוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ וְשָׁוִים עוֹלֶה לְסָךְ רַב הַרְבֵּה מְאֹד מִכָּל עֲשִׁירוּתוֹ וּמָמוֹנוֹ שֶׁל הֶעָשִׁיר הַלָּה.

ה - רכב

נַעֲנָה פַּעַם רַבִּי מִיכָל בֶּן רַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל בְּסוֹף יָמָיו וְאָמַר: מוֹדֶה אֲנִי לַה' עַל שֶׁהִצִּילַנִי מִלִּהְיוֹת חַזָּן לִפְנֵי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה, וְכָל זֹאת עַל אַף שֶׁהִפְצִירוּ

בּוֹ רַבִּים מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁיְקַבֵּל מִשְׂרָה זוֹ וְלֹא אָבָה בְּשׁוּם אֹפֶן, וּמִטַּעַם חֲשָׁשׁוֹ מִגַּאוּת וְכָבוֹד וּפִרְסוּם.

ה - רכג

דִּבֵּר פַּעַם רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן רַבִּי נַחְמָן בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל רַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל וְסִפֵּר שֶׁזּוֹכֵר שֶׁרָאָהוּ בְּיַלְדוּתוֹ וּבַחֲרוּתוֹ הוֹלֵךְ לְעֲבוֹדָתוֹ בְּבֵית הַדִּאַר, וְהָלַךְ בָּרְחוֹב דְּבוּק בְּשַׁרְעַפָּיו בְּדִבֻּקוּת וּבְיִרְאָה נוֹרָאָה, וְכָל רוֹאֵהוּ הֵבִין שֶׁאָדָם נַעֲלֶה הוּא, וְכָל זֶה הָיָה בְּדַרְכּוֹ לְבֵית הַדִּאַר, וְכֵן בַּחֲזָרָה. כְּשֶׁהִגִּיעַ לִמְקוֹם עֲבוֹדָתוֹ עָבַד כְּפוֹעֵל מָסוּר וְנֶאֱמָן וְכִקְּדַּת אָבִיו אֵלָיו, כַּמְסֻפָּר לְעֵיל חֵלֶק ב סִימָן א-תקפט.

ה - רכד

רַבִּי גֶּעצִיל זַ"ל קִבֵּל עַל עַצְמוֹ לִלְבֹּשׁ תְּפִלִּין כְּדַעַת ה'שְׁמוּשָׁא רַבָּא' מֵחֲמַת שְׁבִעַת שֶׁשָּׁרַת בַּצָּבָא חִיְּבוּהוּ פַּעַם לַהֲרֹג אֵיזֶה נָכְרִי חַיָּב מִיתָה וְלֹא יָכֹל הָיָה לְהִשָּׁמֵט מִזֶּה בְּשׁוּם אֹפֶן עַד כְּדֵי סַכָּנַת חַיָּיו הוּא, וַהֲרָגוֹ. וְאָז קִבֵּל זֹאת עַל עַצְמוֹ לְתִשׁוּבָה עַל-פִּי הַמּוּבָא בַּסְּפָרִים.

ה - רכה

פַּעַם בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא אַחַר גְּמַר הַתְּפִלָּה שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּהּ רַבִּי גֶּעצִיל זַ"ל מְאֹד נִגַּשׁ לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל וְאָמַר לוֹ: עֲדַיִן אֵין לִי כְּלוּם עֲבוּר הֶחָג הַקָּרֵב וָאֵפְלוּ לִסְעֻדַּת שַׁחֲרִית עַכְשָׁו אֵין לִי. הִשְׁתּוֹמֵם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּחָשְׁבוֹ עַתָּה כְּשֶׁכְּבָר סִיְּמוּ כָּל הַקָּהָל אֶת הַתְּפִלָּה הֵיכָן אֵלֶךְ וְאֶאֱסֹף עֲבוּרוֹ מְעוֹת צְדָקָה, וּמִדּוּעַ לֹא הִזְדָּרֵז לְהוֹדִיעוֹ קֹדֶם וְהָיָה בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ לֶאֱסֹף עֲבוּרוֹ בְּעֵת תְּפִלַּת הַקָּהָל, וְהוּא רַבִּי גֶּעצִיל לְרֹב הִתְעוֹרְרוּתוֹ בַּעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה לֹא דַּאג וְחָשַׁב עַל זֶה כְּלָל וּכְלָל וְהִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנוֹת כְּהֶרְגֵּלוֹ וְרַק אַחַר גְּמַר תְּפִלָּתוֹ הָאֲרֻכָּה נִזְכַּר בְּחֶסְרוֹנוֹ. בְּלֵית בְּרֵרָה הָלַךְ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל מִבֵּית לְבֵית עִם עוֹד אֵיזֶה בָּחוּר וְאָסְפוּ עֲבוּרוֹ מְעַט לֶחֶם וְכַדּוֹמֶה.

ה - רכו

סִפְּרָה פַּעַם זוּגָתוֹ שֶׁל רַבִּי גֶּעצִיל (בִּתּוֹ שֶׁל רַבִּי נַחְמָן בֶּן רַבִּי אֶפְרַיִם בְּנוֹ שֶׁל שָׂרָה בַּת רַבֵּנוּ) שֶׁרָאֲתָה אֶת רַבֵּנוּ בַּחֲלוֹם, וְשָׁאֲלָה "וויי איז ברוך", הֵיכָן חֲתָנְךָ בָּרוּךְ? עָנְתָה לוֹ: הוּא מִתְפַּלֵּל. עָנָה לָהּ רַבֵּנוּ בְּהַדְגָּשָׁה: "יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל, יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל". כִּי אָכֵן הָיָה רַבִּי בָּרוּךְ מִתְפַּלֵּל וְשׁוֹאֵג בִּתְפִלָּתוֹ כָּל תֵּבָה וְתֵבָה, וּמִתֵּבַת "הוֹדוּ לַה' " עַד תֵּבַת "קְרָאוּ בִשְׁמוֹ" לָקַח לוֹ מֶשֶׁךְ זְמַן, וְכָךְ מִתֵּבָה לְתֵבָה עַד סוֹף הַתְּפִלָּה מֶשֶׁךְ כַּמָּה וְכַמָּה שָׁעוֹת רְצוּפוֹת, וְכַחֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים, מַה גַּם שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַפְסִיק וְלָלֶכֶת לְטַפֵּל בִּילָדָיו הַקְּטַנִּים וּבְזוּגָתוֹ הַחוֹלָה, וְכָל זֶה מִתּוֹךְ עֲנִיּוּת נוֹרָאָה וְיִסּוּרִים נוֹרָאִים שֶׁאֵינָהּ נִתָּנֶת לְתֵאוּר כַּיּוֹם כְּלָל וּכְלָל. וְכָךְ מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ מֶשֶׁךְ כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים, אַשְׁרֵי לוֹ.

ה - רכז

רַבִּי גֶּעצִיל אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה הָיָה נוֹהֵג לְהִתְפַּלֵּל בְּכוֹחוֹת וּבְצָעָקוֹת נוֹרָאוֹת, מִתְפַּלֵּל הָיָה בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה בְּנַחַת וּבְמְנוּחָה בְּהַטְעִימוֹ בִּלְשׁוֹן הַכָּתוּב: "אַל תִּתְהַדַּר לִפְנֵי מֶלֶךְ", וְהוּא גַּם עַל-פִּי הַמְּזָכֶּר בְּתוֹרָה כ' בִּלְקוּטֵי מוֹהֲר"ן חֵלֶק א' וְהַנֶּאֱמַר בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה, וְתֵכֶף לְמַעֲרִיב שֶׁל מוֹצָאֵי רֹאשׁ-הַשָּׁנָה שָׁאַג שׁוּב בִּתְפִלָּתוֹ וּכְהֶרְגֵּלוֹ.

ה - רכח

פַּעַם בְּאֵיזֶה שָׁנָה אַחַת הִגִּיעַ מִפּוֹלִנְיָא לְקִבּוּץ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אָבִיו שֶׁל רַבִּי בֶּן-צִיּוֹן אַפְּטֶעֶר זַ"ל, וְהוּא בְּשָׁמְעוֹ מִגְּדֶל עֲבוֹדוֹתָיו שֶׁל רַבִּי גֶּעצִיל חָפֵץ הָיָה לִרְאוֹתוֹ בַּעֲבוֹדָתוֹ וְהִתְאַכְזֵב, אַחַר כְּךָ כְּשֶׁשָּׁמַע אוֹתוֹ מִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת מַעֲרִיב שֶׁל מוֹצָאֵי רֹאשׁ-הַשָּׁנָה שֶׁהִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ בְּצָעָקוֹת וְכֹחוֹת כְּדַרְכּוֹ, הִתְפָּעֵל כָּל כָּךְ עַד שֶׁאָמַר: אִלּוּ לֹא בָּאתִי לְאוּמַן אֶלָּא לִשְׁמֹעַ תְּפִלָּה כָּזוֹ הָיָה כְּבָר כְּדַאי.

ה - רכט

אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ שֶׁל רַבִּי גֶּעצִיל זַ"ל נִשְׁאָה זוּגָתוֹ לְרַבִּי נַחְמָן קָארְסִינְסְקֶע זַ"ל. הוּא הָיָה אִישׁ אֶמִיד וְלֹא הָיְתָה חֶסְרָה אֶצְלוֹ שׁוּם דָּבָר (לֹא כְּבַעְלָהּ הָרִאשׁוֹן רַבִּי גֶּעצִיל שֶׁהָיָה עָנִי מָרוּד), אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁבָּאָה פַּעַם לְאוּמַן אָמְרָה לְחַבְרוֹתֶיהָ: אֹמַר לָכֶם אֶת הָאֱמֶת לֹא חָסֵר לִי שׁוּם דָּבָר, אֲבָל זֶה לֹא גֶּעצִיל.

ה - רל

עוֹבְדֵי ה' שֶׁהָיוּ בַּחֲבוּרָתוֹ שֶׁל רַבִּי בָּרוּךְ חָתָן רַבִּי גֶּעצִיל זַ"ל הָיוּ מִתְפַּלְּלִים יַחְדָּו מִלָּה בְּמִלָּה בְּכָל הַכֹּחוֹת, וּמֻחְמֶּצֶת כֵּן הֶאֱרִיכוּ מְאֹד מְאֹד בִּתְפִלָּתָם. וְסִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁפַּעַם בְּיוֹם כִּפּוּר שָׁלַח אֶת רַבִּי בָּרוּךְ שֶׁיִּתְפַּלֵּל כִּשְׁלִיחַ צִבּוּר לִפְנֵי הָעַמּוּד עַד 'הַמֶּלֶךְ' וְהֶאֱרִיךְ כָּל כָּךְ עַד שֶׁהִקְפִּידוּ עָלָיו אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עַל זֶה שֶׁשָּׁלְחוּ.

ה - רלא

רַבִּי גֶּעצִיל זַ"ל נִפְטַר מֵחֲלִי הָרֵאָה שֶׁדָּבְקָה בּוֹ, הוּא הָיָה עוֹבֵד ה' מַפְלָג בְּמַעֲלָה מְאֹד. בִּימוֹת הַחֹרֶף הָיוּ יָדָיו זָבוֹת דָּם מִפְּצָעֵי קֹר, וּכְשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ עִם כְּפָפוֹת לְהָגֵן עַל יָדָיו, הָיוּ נִדְבָּקִים הַכְּפָפוֹת לְיָדָיו מֵרֹב הַדָּם וְהַקֹּר. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁהָלַךְ לִטְבֹּל בְּמִקְוֶה הָיָה תּוֹלְשָׁם מֵעַל יָדָיו מִתּוֹךְ כְּאֵבִים עֲצוּמִים בִּמְסִירוּת נֶפֶשׁ עֲצוּמָה, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יְבַטֵּל חֲלִילָה טְבִילַת הַמִּקְוֶה.

ה - רלב

סִפֵּר פַּעַם רַבִּי בָּרוּךְ חָתָן רַבִּי גֶּעצִיל זַ"ל. רָאִיתִי אֶת חָמִי בַּחֲלוֹם וּכְשֶׁשְּׁאַלְתִּיו לִשְׁלוֹמוֹ אָמַר לִי: "מָה אֹמַר לְךָ, לֹא רַע לִי, אֲבָל יְכֹלְתִּי לַעֲשׂוֹת טוֹב יוֹתֵר", "ס'איז מיר ניט שלעכט

אָבֶער אִיךְ הָאב גִיקֶענְט מַאכְן בֶּעסֶער", וְזֹאת אַחַר שֶׁהָיָה עוֹבֵד ה' נִפְלָא מְאֹד שֶׁאֵין לְהָבִין כְּלָל יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ וְנוֹסָף לַעֲנִיוּתוֹ וְחוֹלַאְתּוֹ הַקָּשָׁה.

ה - רלג

כְּשֶׁנּוֹדַע לְאָבִיו שֶׁל רַבִּי אַהֲרֹן שֶׁבְּנוֹ דְּבוּק בְּרַבּוֹ רַבִּי פִּנְחָס קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל וְנַעֲשָׂה לְחָסִיד בֶּרֶסְלֶב, פָּלַט מִלָּה מִפִּיו מִתּוֹךְ רֹב כַּעֲסוֹ וְאָמַר: כָּל זְמַן שֶׁאֲנִי חַי הוּא לֹא יִהְיֶה חָסִיד בֶּרֶסְלֶב, וְאָכֵן בְּאוֹתוֹ יוֹם עַצְמוֹ נִפְטַר, וְהָיָה לְפֶלֶא. רַבִּי אַהֲרֹן הָיָה אָז יֶלֶד חָתָן כְּבֶן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְתֵכֶף לְקָחוֹ חוֹתְנוֹ הַמְיֻעָד לְבֵיתוֹ וְגִדְּלוֹ וְתָמַךְ בּוֹ וְנָתַן לוֹ לְהַמְשִׁיךְ לִלְמֹד אֵצֶל רַבִּי פִּנְחָס עַד נִשּׂוּאָיו שֶׁהִתְחַתֵּן בְּגִיל צָעִיר מְאֹד, כְּבֶן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה - אַרְבַּע עֶשְׂרֵה.

ה - רלד

אַחַר שֶׁגַּיִס רַבִּי אַהֲרֹן קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל לַצָּבָא וְנִלְקַח לִשְׁרֵת בְּמַחֲנֶה צְבָאִי בָּעִיר זִיטָאמִיר, הָלַךְ חוֹתְנוֹ רַבִּי יַעֲקֹב יְשַׁעְיָה זַ"ל לִפְעֹל שִׁחְרוּרוֹ אֵצֶל קְצִינָיו. בְּלֵיל שַׁבָּת אֶחָד נִכְנַס רַבִּי יַעֲקֹב מֹשֶׁה לְמַחֲנֵה, וּכְשֶׁהָלַךְ לְחַפֵּשׂ אֶת חֲתָנוֹ לֹא יָדַע הֵיכָן לִמְצָאוֹ, כִּי הָיוּ שָׁם עֶשְׂרוֹת אֲלָפִים חַיָּלִים, וְכָךְ סָבַב וְהָלַךְ מֶשֶׁךְ זְמַן. לְפֶתַע שָׁמַע מֵרָחוֹק אֶחָד שָׂר בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת וְחוֹזֵר עַל הַתֵּיבוֹת "עֲזֹר, עֲזֹר עֲזֹר, עֲזֹר לַשּׁוֹבְתִים בַּשַּׁבִּיעִי וְכוּ'" שֶׁמִּבַּפְּזְמוֹן 'כָּל מְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי' כְּפִי הַנֶּפֶשׁ הַיְּדוּעַ בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְהֵבִין שֶׁחֲתָנוֹ הוּא הַשָּׂר זְמִירוֹת הַשַּׁבָּת, שֶׁהָיָה אִישׁ שָׁמֵחַ מְאֹד כַּיָּדוּעַ. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהָלַךְ לְקְצִינָיו לְדַבֵּר עִמָּהֶם בְּעִנְיַן שִׁחְרוּרוֹ, תֵּכֶף עָנוּ לוֹ הַקְּצִינִים: עַל מִי אַתָּה מְדַבֵּר, עַל אָדוֹן שְׁוַוארְץ? (כֵּן הָיָה שֵׁם מִשְׁפַּחְתּוֹ), אֵין לְךָ מַה לַחֲשֹׁב עַל זֶה כְּלָל וּכְלָל, וְכִי אוֹתוֹ אָנוּ יְכוֹלִים לְשַׁחְרֵר? הוּא הֲרֵי מְבַדֵּחַ לָנוּ אֶת כָּל הַמַּחֲנֶה, וְאֵיךְ אֶפְשָׁר לְשַׁחְרְרוֹ. וְלֹא עָזַר לוֹ שׁוּם הִשְׁתַּדְּלוּת, וְחָזַר לְבֵיתוֹ.

אַחַר זְמַן מָה נִכְנַס פַּעַם רַבּוֹ רַבִּי פִּנְחָס קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל לְבֵיתוֹ כְּדֵי לְעוֹדֵד וּלְחַזֵּק אֶת זוּגָתוֹ שֶׁנִּשְׁאֲרָה לְבַדָּהּ עִם תִּינוֹק קָטָן, וּמְצָאָהּ בּוֹכָה וְטוֹעֶנֶת לְפָנָיו בִּבְכִי רַב: מָה אֶעֱשֶׂה עַתָּה לְבַדִּי כָּל מֶשֶׁךְ זְמַן שֶׁרוּתוֹ מֶשֶׁךְ חֲמִשָּׁה שָׁנִים (כֵּן הָיָה אָז מֶשֶׁךְ זְמַן הַשֵּׁרוּת), וּמִי יְגַדֵּל אֶת הַיֶּלֶד? נָחֲמָהּ רַבִּי פִּנְחָס וְאָמַר לָהּ: מַבְטִיחַ אֲנִי לָךְ שֶׁתּוֹךְ שָׁנָה יַחֲזֹר הוּא לְבֵיתוֹ, 'אִם אֲנִי אֶהְיֶה עוֹד אָז בֵּין הַחַיִּים אוֹ לֹא אֵינִי יוֹדֵעַ, אֲבָל הוּא בְּוַדַּאי יַחֲזֹר'. וְאָכֵן בְּאוֹתָהּ הַשָּׁנָה יָשַׁב פַּעַם הַמֶּלֶךְ נִיקוֹלַאי עִם שָׂרָיו בְּאֵיזֶה אֲסֵפָה. בְּאֶמְצַע הַיְשִׁיבָה הִתְנַעְנֵעַ לִרְאוֹת אֶת בְּנוֹ הַתִּינוֹק וַיְצָא מֵהָאֲסֵפָה וְהָלַךְ לְבֵיתוֹ וְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַתִּינוֹק. בְּעֵת שֶׁעָשׂוּעָיו פָּנְתָה אֵלָיו הַמַּלְכָּה וְשָׁאֲלָה אוֹתוֹ: אֱמֹר נָא מַלְכִּי, אַתָּה יֵשׁ לְךָ בֵּן, וּכְשֶׁהִנְּךָ מִתְנַעְנֵעַ אֵלָיו הוֹלֵךְ אַתָּה לִרְאוֹתוֹ, אוּלַי מַה יַּעֲשׂוּ הַחַיָּלִים שֶׁלָּנוּ שֶׁמְּחוּץ לְבֵיתָן הַמִּתְנַעְנְעִים אַף הֵם לְתִינוֹקוֹתֵיהֶם? הִשְׁפִּיעַ הַדָּבָר עַל הַמֶּלֶךְ, וּבְאוֹתוֹ שָׁנָה חָקַק חֹק שֶׁכָּל חַיָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּן בְּבֵיתוֹ הֲרֵי הוּא

מְשֻׁחָרָר מֵהַשֵּׁרוּת. וְחָזַר רַבִּי אַהֲרֹן לְבֵיתוֹ, אוּלָם רַבִּי פִּנְחָס כְּבָר לֹא הָיָה בֵּין הַחַיִּים, שֶׁנִּפְטַר בְּאוֹתוֹ הַשָּׁנָה כִּדְבָרָיו בִּהְיוֹתוֹ צָעִיר לְיָמִים פָּחוֹת מִגִּיל אַרְבָּעִים. ת.נ.צ.ב.ה.

ה - רלה

רַבִּי אַהֲרֹן קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל שֶׁהָיָה שׁוֹהֶה כַּיָּדוּעַ בְּהִתְבּוֹדְדוּתוֹ יָמִים שְׁלֵמִים מְחוּץ לָעִיר, וְכִמְעַט שֶׁלֹּא הָיָה מִתְפָּרְנֵס מִשּׁוּם דָּבָר, אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּחָזְרוֹ לְבֵיתוֹ הָיָה מַשְׁרֶה בָּהּ אֲוִירַת שִׂמְחָה כָּזוֹ עַד שֶׁנִּדְמָה הָיָה שֶׁנּוֹתֵן לָהֶם כָּל טוּב וּמְאוּמָה אֵינָם חָסֵרִים, וּמַחֲמַת מִדַּת הַשִּׂמְחָה וְהָעֲלִיצוּת שֶׁבּוֹ הָיוּ בָּנָיו וּבְנוֹתָיו מוֹקִירִים אוֹתוֹ מְאֹד מְאֹד. פַּעַם אָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ רַבִּי חַיִּים: אֵינִי מֵבִין וְאֵינִי יוֹדֵעַ מִשּׁוּם מָה אֲנִי שָׂאֲנִי כֵּן מִשְׁתַּדֵּל לְסַפֵּק לְבָנַי בֵּיתִי וְלָצֵאת יְדֵי חוֹבָתִי כְּלַפֵּיהֶם כְּפִי יְכָלְתִּי וְאַף יוֹתֵר מִזֶּה, אַף-עַל-פִּי כֵן אֵינִי מַצְלִיחַ בָּזֶה, וְאַתָּה שֶׁאֵינְךָ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבָתְךָ כְּלַפֵּיהֶם, אַף-עַל-פִּי-כֵן מְכַבְּדִים הֵם אוֹתְךָ כָּל כָּךְ.

ה - רלו

רַבִּי אַהֲרֹן קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל הָיָה נוֹסֵעַ בִּצְעִירוּתוֹ הַרְבֵּה פְּעָמִים לִשְׁהוֹת בְּשַׁבָּת אֵצֶל רַבִּי נַחְמָן מִטּוֹלְטְשִׁין. ורנ"ט הָיָה מְחַבְּבוֹ מְאֹד בִּגְלַל מִדַּת הַשִּׂמְחָה שֶׁהָיְתָה בּוֹ, כִּי מִדַּת הַשִּׂמְחָה שֶׁהָיְתָה בּוֹ הָיָה לְשֵׁם דָּבָר, עַד שֶׁרַבִּים מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הָיוּ מְקַנְּאִים בּוֹ עַל כָּךְ שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעָנִי וְאֶבְיוֹן עָצוּם הוּא, אַף-עַל-פִּי-כֵן אָדָם שָׂמֵחַ הוּא מְאֹד.

ה - רלז

הִפְצִירָה פַּעַם זוּגָתוֹ שֶׁל רַבִּי אַהֲרֹן קִיבְּלִיטְשֶׁער בּוֹ וְאָמְרָה לוֹ: מַדּוּעַ בֵּין תְּפִלּוֹתֶיךָ הָרַבּוֹת שֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל לֹא תִּתְפַּלֵּל גַּם עַל זֶה שֶׁיִּזְכּוּ בְּנוֹתֵינוּ שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם פַּרְנָסָה וְלֹא יִסְבְּלוּ חֶרְפַּת רָעָב כְּמוֹנוּ. עָנָה לָהּ רַבִּי אַהֲרֹן: עַל פַּרְנָסָתָם לֹא אֶתְפַּלֵּל, כִּי אֵיזֶה מַזָּל שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כָּךְ יִתְפָּרְנְסוּ, אוּלָם כָּל תְּפִלּוֹתַי עֲלֵיהֶם אֶתְפַּלֵּל שֶׁיִּהְיוּ נָשִׁים כְּשֵׁרוֹת וּצְנוּעוֹת וְיֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְיִזְכּוּ לִבְעָלִים טוֹבִים. וְאָכֵן זֶה אֲשֶׁר אֵרַע לָהֶם.

ה - רלח

סִפְּרָה זוּגָתוֹ שֶׁל רַבִּי אַהֲרֹן מִקִּיבְּלִיטְשׁ זַ"ל: פַּעַם הִתְחַתְּנוּ אֵיזֶה זוּג עֲנִיִּים בְּקִיבְּלִיטְשׁ, וּלְרֹב עֲנִיּוּתָם שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם מַה לְהָכִין לַחֲתוּנָה. הָלְכוּ לָהֶם צְבוּר הַקְּרוּאִים תֵּכֶף אַחַר הַחֻפָּה עַד שֶׁנִּשְׁאֲרוּ שְׁנֵיהֶם לְבַד, וּלְרֹב צַעֲרָם הֵחֵלּוּ לִבְכּוֹת עַל שֶׁאֵין לָהֶם אַף מִי שֶׁיְּשַׂאֵר עִמָּהֶם לְ'שֶׁבַע הַבְּרָכוֹת'. בָּאוּ אֵיזֶה אֲנָשִׁים לְרַבִּי אַהֲרֹן לְסַפֵּר לוֹ זֹאת, הִזְדָּעְזַע, וְתֵכֶף קָם בְּזְרִיזוּת וְאָמַר: עַד כְּדֵי כָּךְ? וְהָלַךְ וְאָסַף מָעוֹת עַד שֶׁהֵכִין לָהֶם סְעֻדָּה, וְהֵחֵל לְרַקֵּד לִפְנֵיהֶם בְּרִקּוּדִים עַלִּיזִים בְּמֻמְחִיּוּת מְיֻחֶדֶת שֶׁהָיְתָה לוֹ, עַד שֶׁשִּׂמְּחָם מְאֹד. וְכָךְ הִתְאַסְּפוּ כְּבָר צְבוּר הָגוּן, לְשַׂמְּחָם כָּרָאוּי. כִּי יָדְעוּ בָּעִיר שֶׁכְּשֶׁנִּדְרַשׁ לְשַׂמֵּחַ מָאן דְּהוּא אֵין טוֹב יוֹתֵר מֵרַבִּי אַהֲרֹן. פַּעַם כְּשֶׁאָמְרוּ לוֹ שֶׁיָּבוֹא לַחֲתוּנַת עֲשִׁירִים לְשַׂמְּחָם, אָמַר בְּנִיחוּתָא: לֹא, לֹא,

שָׁם הֲרֵי יֵשׁ בָּשָׂר וְדָגִים וְהֵם כְּבָר יְשַׁמְּחוּ אֶת הַצִּבּוּר וְאֶת הֶחָתָן וְהַכַּלָּה, אוּלָם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בָּשָׂר וְדָגִים שָׁם אָכֵן אֵלֵךְ.

ה - רלט

רַבִּי אַהֲרֹן קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל הָיָה נוֹהֵג לִנְסֹעַ הַרְבֵּה אֶל רַבִּי מֹשֶׁה בְּרֶסְלֶבֶר זַ"ל לְעִיר טְשֶׁעְרִין כְּדֵי לִשְׁמֹעַ וּלְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הִתְעוֹרְרוּת וְהִתְחַזְּקוּת לַעֲבוֹדַת ה', שָׁם בִּטְשֶׁעְרִין הָיָה דָּר אָחִיו הַמְבֻגָּר בְּשֵׁם רַבִּי אַבְרָהָם (הֵם גַּם הִשְׁתַּדְּכוּ בֵּינֵיהֶם דְּהַיְנוּ שֶׁרַבִּי יַעֲקֹב לֵייב בְּרַבִּי אַהֲרֹן הִשְׁתַּדֵּךְ עִם בִּתּוֹ שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם) הֵם שְׁנֵיהֶם הִתְקָרְבוּ לְדֶרֶךְ רַבֵּנוּ בְּלִמְדָם בַּחֶדֶר אֵצֶל רַבָּם רַבִּי פִּנְחָס מִקִּיבְּלִיטְשׁ הַמְפֻרְסָם (ראה לעיל סעיף רי"ג). כְּשֶׁנִּפְטַר רַבִּי אַבְרָהָם לֹא נוֹדַע הַדָּבָר לְרַבִּי אַהֲרֹן רַק לְאַחַר זְמַן מָה, וְנָסַע מִשּׁוּם כֵּן לִטְשֶׁעְרִין, וְאָז בְּאוֹתָהּ עֵת נִפְטַר רַבִּי מֹשֶׁה בְּרֶסְלֶבֶר זַ"ל תַּלְמִיד מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל בְּלֵיל רֹאשׁ חֹדֶשׁ שְׁבָט, שֶׁחָל אָז בְּיוֹם ב', וְהָיָה אָז רַבִּי אַהֲרֹן אֶצְלוֹ בְּהִסְתַּלְּקוּתוֹ וְאָז רָאָה אֵיךְ שֶׁכָּל הַלַּיְלָה לָמַד לְעַצְמוֹ הַתּוֹרָה בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן סִימָן ריג הַמְיֻסָּד עַל הַכָּתוּב, אַ'תָּה סֵ'תֶר לִ'י, וְחָזַר הַרְבֵּה עַל תֵּבוֹת אֵלּוּ 'אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצָּרֵנִי'.

ה - רמ

רַבִּי אַהֲרֹן קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל, לְרֹב מִדַּת הַשִּׁמְחָה שֶׁהָיְתָה לוֹ, הָיָה מְרַקֵּד הַרְבֵּה עַד שֶׁחִבֵּר לְעַצְמוֹ תְּנוּעוֹת רִקּוּד מְיֻחָדוֹת, וְהָיָה רוֹקְדָם בִּזְמַנִּים מְיֻחָדִים. בַּחֲתוּנָתוֹ שֶׁל חָתָנוֹ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל רָצָה לְרַקֵּד לְפָנָיו מְרַקּוּדִים אֵלּוּ, אוּלָם בְּנוֹתָיו מָנְעוּהוּ מִזֶּה, כִּי הָיוּ הֵם רִקּוּדִים עִם תְּנוּעוֹת מְיֻחָדוֹת הַדּוֹרְשׁוֹת הַרְבֵּה כֹּחַ וִיגִיעָה.

ה - רמא

בַּלַּיְלָה הָאַחֲרוֹנָה לִימֵי חַיָּיו שֶׁל רַבִּי אַהֲרֹן קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל דָּרַשׁ בְּעַקְשָׁנוּת מִבְּנֵי בֵּיתוֹ שֶׁיִּקְחוּהוּ מִמִּטָּת חָלְיוֹ וְיַעֲלוּהוּ וְיַשְׁכִּיבוּהוּ עַל הַתַּנּוּר שֶׁבַּבַּיִת וְלֹא הֵבִינוּ מַדּוּעַ, וְהֶעֱלוּהוּ לְשָׁם וְאָמַר שָׁם אֶת הַתִּקּוּן חֲצוֹת כְּהֶרְגֵּלוֹ, וְהִבְחִינָה בּוֹ שֶׁאוֹמֵר אֶת הַתִּקּוּן כְּפִי הַסֵּדֶר שֶׁאוֹמְרִים בְּשַׁבָּת, הֵינוּ תִּקּוּן לֵאָה. וּכְשֶׁהֵעִירָה לוֹ בִּתּוֹ עַל כָּךְ עָנָה לָהּ: 'אֲנִי יוֹדֵעַ 'אֲנִי יוֹדֵעַ', וְהִמְשִׁיךְ בַּאֲמִירָתוֹ וּלְאַחַר דַּקּוֹת סְפוּרוֹת לְאַחַר שֶׁגָּמַר הַתִּקּוּן עָלְתָה נִשְׁמָתוֹ לְגַנְזֵי מְרוֹמִים. וְהֵבִינוּ אַחַר כָּךְ שֶׁרָצָה בְּכַוָּנָה שֶׁיַּנִּיחוּהוּ עַל הַתַּנּוּר וּלְהִסְתַּלֵּק בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ זֶה שֶׁבּוֹ הָיָה מְבֻלֶּה לֵילוֹתָיו מֶשֶׁךְ עֲשָׂרוֹת שָׁנִים מִשְּׁנוֹת יְמֵי חַיָּיו מֵרֵי לַיְלָה בְּלַיְלָה.

ה - רמב

בְּהַלְוָיָתוֹ שֶׁל רַבִּי אַהֲרֹן מִקִּיבְּלִיטְשׁ זַ"ל פָּרְצָה זוּגָתוֹ בִּבְכִיָּה רַבָּה וְאָמְרָה: אֲנִי הִכַּרְתִּיךָ! אֲנִי יָדַעְתִּי מִי הָיִיתָ! מֶשֶׁךְ אַרְבָּעִים שָׁנָה לֹא הֶחֱסַרְתָּ לַיְלָה אֶחָד מֵהַקִּימָה בַּחֲצוֹת.

ה - רמג

נוֹדַע פַּעַם לְרַבִּי מָרְדְּכַי בַּאבְּרִינִיצָער זַ"ל שֶׁבְּקִיּוֹב נִמְצָאִים כַּמָּה בַּחוּרִים הַצְּרִיכִים חִזּוּק וְאֶפְשָׁר לְדַבֵּר עַל לִבָּם לְהִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. לֹא הִרְהֵר הַרְבֵּה וְנָסַע לְקִיּוֹב וְשָׁבַת עִמָּהֶם שַׁבָּת אַחַת, וְהָיְתָה לוֹ שַׁבָּת קָשָׁה מְאֹד שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ מַה לֶּאֱכֹל רַק לֶחֶם שָׁחוֹר לְלֹא לֶחֶם מִשְׁנֶה וּלְלֹא דָּגִים וְכוּ', וְהָיְתָה לוֹ עַגְמַת נֶפֶשׁ רַבָּה מְאֹד מִשַּׁבָּת זֶה, מַה גַּם שֶׁבֵּין הַבַּחוּרִים הָיָה גַּם בָּחוּר חָפְשִׁי אֶחָד שֶׁבְּכָל עֵת אֲכִילָתָם וְדִבּוּרָם שָׂרַק שְׁרִיקוֹת לְעַצְמוֹ כְּדֵי לְהַפְרִיעַ לוֹ בְּדִבּוּרָיו הַנִּלְהָבִים. וְהִרְהֵר רַבִּי מָרְדְּכַי לְנַפְשׁוֹ וְאָמַר: אִלּוּ יָדְעוּ בָּנַי אֵיזֶה שַׁבָּת יֵשׁ לִי פֹּה בְּקִיּוֹב לֹא הָיוּ נוֹתְנִים לִי כְּלָל לִנְסֹעַ וְהָיוּ מַלְעִיגִים עָלַי, כִּי הוּא הָיָה בַּעַל הַבַּיִת חָשׁוּב וְעָשִׁיר וּבַעַל יְכֹלֶת, וּמֵעוֹלָם לֹא שָׁבַת שַׁבָּת כָּזוֹ, אֲבָל הִצְלִיחַ בַּדָּבָר וּלְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה הֵבִיא עִמּוֹ שְׁנֵי בַּחוּרִים, וְנִתְקָרְבוּ לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְשָׁאַב מִזֶּה מִלֹּא חָפְנַיִם שִׂמְחָה וְנַחַת עַד שֶׁחָשַׁב וְאָמַר לְעַצְמוֹ "הָיָה כְּדַאי".

ה - רמד

פַּעַם כְּשֶׁהִשְׁתַּטַּח רַבִּי יִשְׂרָאֵל בֶּן רַבִּי מָרְדְּכַי בַּאבְּרִינִיצָער עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ"ל קִבֵּל עַל עַצְמוֹ לְהַכְנִיס אֶת רַבֵּנוּ לְשֻׁתָּף בְּעִסְקוֹ, דְּהַיְנוּ שֶׁהֶחְלִיט בְּנַפְשׁוֹ שֶׁמִּכָּל הָרֶוַח הַנִּכְנָס יִפְרִישׁ חֶצְיוֹ לְטוֹבַת עִנְיְנֵי רַבֵּנוּ זַ"ל. וְאָכֵן חֵפֶץ ה' בְּיָדוֹ הִצְלִיחַ וּבִרְכַּת ה' הָיָה בְּמַעֲשָׂיו, וּכְהַבְטָחָתוֹ הָיָה מִדֵּי פַּעַם שׁוֹלֵחַ טֶלֶגְרָמָה לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁיָּבוֹא לְקַחַת אֶת הַמָּמוֹן. וְסִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁהָיָה נוֹסֵעַ בַּחֲזָרָה עִם כִּיסִים מְלֵאִים שְׁטָרוֹת כֶּסֶף, וּבְחֻשְׁשׁוֹ מִפְּנֵי גַּנָּבִים עָטַף אֶת הַשְּׁטָרוֹת סְבִיב כָּל גּוּפּוֹ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה נִרְאֶה כְּאָדָם שָׁמֵן. וְכָךְ הִתְפָּרְנְסוּ מִמָּעוֹת אֵלּוּ עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה מִשְׁפָּחוֹת, וְכָךְ נִמְשַׁךְ הַדָּבָר מֶשֶׁךְ זְמַן. פַּעַם בִּהְיוֹת רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּבֵיתוֹ הוֹרִידוּ לְמַרְתֵּף בֵּיתוֹ וְהֶרְאָה לוֹ תַּחַת הַקּוֹרוֹת אֵיךְ מֻנָּחִים שָׁם שׁוּרוֹת שֶׁל מְטִילֵי זָהָב, כְּאוֹמֵר לוֹ: כָּל זֶה בִּזְכוּת הַשֻּׁתָּפוּת שֶׁהִכְנִיס לְמִסְחָרוֹ. יָעַץ לוֹ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁטּוֹב וְנָכוֹן שֶׁיְּפַזֵּר מָמוֹנוֹ בְּעוֹד מָקוֹם, כִּי מִי יוֹדֵעַ מַה יֵּלֵד יוֹם, וְשָׁמַע לְקוֹלוֹ וְשָׁלַח מְטִילֵי זָהָב לְאוּמַאן וְהֶחְבִּיאָם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּבֵיתוֹ. וְהִנֵּה בְּעֵת עֲלִיַּת הַקּוֹמוּנִיסְטִים לַשִּׁלְטוֹן שֶׁהֶחֱרִימוּ אֶת הַכֹּל לְטוֹבַת הַמֶּמְשָׁלָה הִתְדַּפְּקוּ בְּאֵיזֶה יוֹם שׁוֹטְרִים בְּבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי מָרְדְּכַי וּכְשֶׁפָּתַח לָהֶם אֶת דֶּלֶת בֵּיתוֹ אָמְרוּ לוֹ: כָּךְ כְּפִי שֶׁאַתָּה עוֹמֵד מוּלֵנוּ לְבוּשׁ בְּבִגְדֵיךְ בִּלְבַד צֵא מִבֵּיתְךָ וַעֲקֹר עַצְמְךָ לְמָקוֹם אַחֵר. וּבָרַח לְעִיר קָרָאוְאראק וְהִתְפָּרְנֵס מֵהַזְּהָב שֶׁשָּׁלַח קֹדֶם לְאוּמַאן.

ה - רמה

בְּאֵיזֶה שָׁנָה לִפְנֵי פֶּסַח נָעָנָה רַבִּי יִשְׂרָאֵל בֶּן רַבִּי מָרְדְּכַי מִבַּאבְּרִינִיץ זַ"ל וְאָמַר לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּדַעְתִּי לָתֵת לְךָ מְטִיל זָהָב שֶׁתְּחַלְּקוֹ לִצְדָקָה לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עֲבוּר הוֹצָאוֹת הֶחָג

בְּנוֹסָף עַל מִשְׁלוֹחַ הַצְּדָקָה הָרְגִילָה. כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת אָבִיו רַבִּי מָרְדְּכַי, אָמַר לְבָנוֹ: לְדַעְתִּי זֶה יוֹתֵר מִדַּי. וְתֶכֶף בְּעוֹד לֹא פָּסַק לוֹמַר זֹאת תָּפַס אֶת עַצְמוֹ וְגִדֵּף וְגָעַר בְּעַצְמוֹ: אֲהָהּ אֲהָהּ, אֵיךְ אוֹמֵר אֲנִי זֹאת לְמְנַעֵ מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ תְּמִיכָה. וְכָל כָּךְ חָרָה לוֹ הַדָּבָר עַד שֶׁנֶּעֱמַד בַּצַּד כְּשֶׁהוּא פּוֹרֵץ בִּבְכִי (אֵיךְ עָלָה עַל דַּעְתִּי לַחֲשֹׁב כָּךְ חָלִילָה). וְתָמַךְ בִּבְנוֹ וְעוֹדְדוֹ עַל מַחֲשַׁבְתּוֹ הַטּוֹבָה.

ה - רמו

רַבִּי נַחְמָן נֶעְמִירוֹבֶער הָיָה נִשְׁאָר בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה בְּאוּמַאן עַד לְאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְהָיָה מְשַׁמֵּשׁ כִּשְׁלִיחַ צִבּוּר גַּם בְּיוֹם כִּפּוּר, כִּי רַבִּי אַבְרָהָם סוֹפֵר הַחַזָּן הָיָה חוֹזֵר לְבֵיתוֹ תֵּכֶף לְאַחַר רֹאשׁ-הַשָּׁנָה, וְהָיָה רַבִּי נַחְמָן נוֹהֵג לָלֶכֶת מִדֵּי יוֹם לְצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ"ל וְשָׁהָה שָׁם אַחַר הַתְּפִלָּה מֶשֶׁךְ כַּמָּה וְכַמָּה שָׁעוֹת בַּאֲמִירַת תְּהִלִּים תִּקּוּן הַכְּלָלִי שַׁעֲרֵי צִיּוּן וְהִתְבּוֹדְדוּת בְּנְעִימוּת כָּזֶה שֶׁאֵין לְשַׁעֵר.

ה - רמז

סִפֵּר רַבִּי אַיזִיק קְרַאסִינְשְׁטֵיין זַ"ל שֶׁזּוֹכֵר אֵיךְ שֶׁהָיוּ כַּמָּה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מִתְאַסְּפִים בְּכָל מוֹצָאֵי שַׁבָּת בְּבֵית אָבִיו לַעֲרֹךְ סְעֻדַּת מְלַוֶּה מַלְכָּה, כִּי הָיָה גַּם בַּעַל הַבַּיִת מְכֻבָּד. וּלְשָׁם הָיָה גַּם בָּא הַדַּייטְשִׁיל הַמְסֻפָּר מִמֶּנּוּ בְּחֶלֶק ב סִימָן תריח. וְהָיוּ שָׁרִים הַזְּמִירוֹת בְּהִתְעוֹרְרוּת, וְאַחַר כָּךְ מְדַבְּרִים בֵּינֵיהֶם בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּכְדֶרֶךְ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. וּמֵחֲמַת זְקֵנוּתוֹ וְחֻלְשָׁתוֹ הָיָה שׁוֹכֵב עַל מִטָּה סְמוּכָה וּמַקְשִׁיב לְדִבּוּרָם, וְשָׁמַע אֵיךְ שֶׁהִתְבַּטֵּא פַּעַם וְאָמַר: אֲנִי כְּבָר בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. וּכְשֶׁשְּׁאָלוּהוּ הֲרֵי זָקֵן אַתָּה בְּהַרְבֵּה מֵאַרְבָּעִים, עָנָה לָהֶם: כְּבָר אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁאֲנִי נוֹסֵעַ לְאוּמַאן לְקִבּוּץ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה מֵאָז חָזַרְתִּי בִּתְשׁוּבָה, וְהֵם הֵם הַנֶּחֱשָׁבִים יָמַי וּשְׁנוֹתַי.

ה - רמח

רַבִּי מַתִּתְיָהוּ כֹּהֵן זַ"ל, עַל אַף עֲנִיּוּתוֹ הַגְּדוֹלָה וְהָאֲיֻמָּה, לֹא בִּקֵּשׁ אֵיזֶה טוֹבָה וְעֶזְרָה עֲבוּרוֹ מִשּׁוּם אָדָם רַק בְּהֶכְרֵחַ גָּדוֹל מְאֹד מְאֹד, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לְטוֹבַת זוּגָתוֹ לֹא הִקְפִּיד עַל מִנְהָגוֹ וְדָאַג עֲבוּרָהּ אַף שֶׁלֹּא לְפִי כְּבוֹדוֹ. פַּעַם בְּאֶמְצַע הַחֹרֶף הַקָּשֶׁה פָּנָה אֶל צִבּוּר אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אַחַר תְּפִלַּת הַשַּׁבָּת וְאָמַר לָהֶם: זוּגָתִי שׁוֹכֶבֶת חוֹלָה בְּבֵיתִי וְהַקֹּר בְּבֵיתִי אֵימִים וּבִלְתִּי נִסְבָּל, וְאָנָּא מִכֶּם בּוֹאוּ לְעֶזְרָתָהּ. תֵּכֶף נִתְעוֹרְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְדָאֲגוּ לָהֶם לַעֲבֹר לְבֵית אַחֵר חַם וְטוֹב יוֹתֵר.

ה - רמט

חָלָה פַּעַם רַבִּי מַתִּתְיָהוּ כֹּהֵן זַ"ל בְּאֵיזֶה מַחֲלָה פְּשׁוּטָה וְהָלַךְ לְטַפֵּל אֵצֶל רוֹפְאִים, וּכְשֶׁשְּׁאָלוֹ אֶחָד הֲרֵי אֵינוֹ כְּדַעַת רַבֵּנוּ, עָנָה לוֹ: חָבָל לִי עַל הַזְּמַן לְהַמְתִּין עַד שֶׁאֶתְרַפֵּא

בְּעַצְמִי שֶׁלֹּא עַל-פִּי הָרוֹפְאִים, כִּי הָיָה מַתְמִיד גָּדוֹל וּמַפְלִג כַּיָּדוּעַ, וּכְאוֹמֵר שֶׁהַיִּסּוּרִים מְבַטּוּל הַתּוֹרָה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ קָשִׁים לוֹ יוֹתֵר מִיִּסּוּרֵי הַגּוּף.

ה - רנ

לְרַבִּי אֱלִיָּהוּ חַיִּים רוֹזִין זַ"ל נִפְטְרוּ, ל"ע, כַּמָּה מִילָדָיו בִּהְיוֹתָם קְטַנִּים. פַּעַם נִכְנַס אֵלָיו רַבִּי מַתִּתְיָהוּ כֹּהֵן לְבַקְּשׁוֹ אֵיזֶה טוֹבָה וּשְׁלִיחוּת, וְאָז שָׁכְבָה בִּתּוֹ הַקְּטַנָּה חוֹלָה מְסֻכֶּנֶת. פָּנָה רַבִּי אֱלִיָּהוּ חַיִּים זַ"ל אֵלָיו וְאָמַר לוֹ בִּצְעָקָה: רַבִּי מַתִּתְיָהוּ! רְאֵה נָא, כְּבָר כַּמָּה יְלָדִים נִפְטְרוּ אֶצְלִי וְעַתָּה גַּם הִיא כְּאֶחָיהָ חוֹלָה מְסֻכֶּנֶת, וּמָה אֶעֱשֶׂה? עָנָה לוֹ רַבִּי מַתִּתְיָהוּ בְּנִיחוּתָא, אֲבָל בְּפִסְקָנוּת כְּשֶׁהוּא רוֹקֵעַ וּבוֹעֵט בְּרַגְלוֹ בִּמְנוֹרוֹת הַנֵּפֶט מֵרֹב הִתְעוֹרְרוּתוֹ וּכְאֵב לִבּוֹ: "נוּ, אֲנִי אוֹמֵר לְךָ שֶׁהִיא כְּבָר תִּחְיֶה, וְאַתָּה לֵךְ וַעֲשֵׂה נָא שְׁלִיחוּתִי. וְאָכֵן הִבְרִיאָה שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע.

ה - רנא

הָיָה לוֹמֵד רַבִּי מַתִּתְיָהוּ כֹּהֵן זַ"ל בְּהִתְלַהֲבוּת וּבְהִתְעוֹרְרוּת כָּזוֹ, עַד שֶׁלֹּא פַּעַם שָׁמְעוּהוּ מִתְפַּלֵּל בְּאֶמְצַע לִמּוּדוֹ לְעַצְמוֹ: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רַחֵם עָלַי בִּזְכוּתוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא וְשֶׁאֲזָכֶה לִהְיוֹת אִישׁ כָּשֵׁר בֶּאֱמֶת בִּזְכוּתוֹ שֶׁל אַבַּיֵי וְכַדּוֹמֶה.

ה - רנב

הָלַךְ פַּעַם רַבִּי מַתִּתְיָהוּ כֹּהֵן זַ"ל עִם רַבִּי מֹשֶׁה שְׁמוּאֵל לְקַבֵּץ נְדָבוֹת, וְנִכְנְסוּ לְאָדָם אֶחָד שֶׁנָּדַב לִשְׁנֵיהֶם לְכָל אֶחָד סַךְ מְסֻיָּם, וְהִבְחִין רַבִּי מַתִּתְיָהוּ שֶׁנָּתַן לוֹ סַךְ גָּדוֹל יוֹתֵר מִמַּה שֶׁנָּתַן לְר' מֹשֶׁה שְׁמוּאֵל. שְׁאָלוֹ רַבִּי מַתִּתְיָהוּ עַל זֶה, וְעָנָה לוֹ שֶׁנָּתַן לוֹ יוֹתֵר מֵחֲמַת שֶׁהוּא תַּלְמִיד חָכָם וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. עָנָה לוֹ רַבִּי מַתִּתְיָהוּ זַ"ל: נִמְצָא שֶׁאַתָּה נוֹתֵן לִי צְדָקָה עֲבוּר הַתּוֹרָה שֶׁאֲנִי לוֹמֵד, וְכִי עֲבוּר הַתּוֹרָה אֶקַּח מָעוֹת? וְהֶחֱזִיר לוֹ הַתּוֹסֶפֶת וְלֹא אָבָה לְקַחְתּוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן.

ה - רנג

כְּשֶׁהִתְקָרֵב רַבִּי מֹשֶׁה צָדוֹק זַ"ל הַמְּסֻפָּר מִמֶּנּוּ בְּחֵלֶק ד סִימָן תקסא אָמְרוּ תּוֹשָׁבֵי הָעִיר בְּזִלְזוּל עַל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הִנֵּה גַּם הָרוֹצֵחַ מֹשֶׁה צָדוֹק שׁוֹהֶה אֵצֶל הַבְּרֶסְלֶבִים, וְאַחַר כָּךְ נוֹכְחוּ אֵיךְ שֶׁזָּכָה אֶת הַתּוֹשָׁבִים בְּמִקְוֶה מִתּוֹךְ מְסִירוּת נֶפֶשׁ עֲצוּמָה עַד כְּדֵי מִיתָה מַמָּשׁ, וּבְהַכְנָסַת אוֹרְחִים שֶׁהָיוּ בָּאִים הָרְעֵבִים לֶאֱכֹל אֶצְלוֹ, וְכָל זֶה מִתּוֹךְ מְסִירוּת נֶפֶשׁ עֲצוּמָה, וְאַף רַבִּי אַבְרָהָם סוֹפֵר הָיָה נִכְנָס אֶצְלוֹ לֶאֱכֹל בְּעֵת הָרָעָב. וְאָז נוֹכְחוּ כֻּלָּם בְּצִדְקַת אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לִבְלִי לְהִתְיָאֵשׁ וּלְיָאֵשׁ חָלִילָה שׁוּם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הֶחָפֵץ בֶּאֱמֶת לְהִתְקָרֵב לְדֶרֶךְ הַתּוֹרָה.

ה - רנד

רַבִּי נַחְמָן שְׁטְרַיקְס זַ"ל הָיָה בָּחוּר מְבֻגָּר וּמַשּׂוּם מָה לֹא רָצָה לְהִתְחַתֵּן. הִתְאוֹנֵן אָחִיו רַבִּי נָחוּם לִפְנֵי רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל עַל כָּךְ. דִּבֵּר עִמּוֹ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק וְעוֹרְרוֹ עַל זֶה, וְהִתְאָרֵס עִם בִּתּוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵף חַזָּן שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּשׁ כְּחַזָּן בָּעִיר. בַּשַּׁבָּת הַשְּׁנִיָּה לְאֵרוּסָיו יָשַׁב עִמּוֹ ראבר"נ מֶשֶׁךְ כָּל יוֹם הַשַּׁבָּת וְדִבֵּר עִמּוֹ זְמַן רַב, כְּשֶׁבְּכַוָּנָתוֹ לְמְנֹעַ מִמֶּנּוּ לָצֵאת לְטַיֵּל עִמָּהּ בְּרְחוֹבוֹת קְרִיָּה. וְהָיָה רַבִּי נַחְמָן מְסַפֵּר זֹאת כָּל פַּעַם, וְהָיָה אוֹמֵר שֶׁאֵין יָכוֹל לִשְׁכֹּחַ הַדִּבּוּרִים שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ אָז בְּשַׁבָּת זוֹ עַד שֶׁהָיוּ הֵם לוֹ לְהוֹרָאָה לְכָל יְמֵי חַיָּיו.

ה - רנה

רַבִּי בֶּעֶרְל וַוארְשֵׁיוֶוער הי"ד הָיָה בֵּין הָעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁנִּלְקְחוּ לְמַאֲסָר וְלֹא נוֹדַע אֵיָם. בְּעֵת הַחֲקִירוֹת שֶׁחָקְרוּהוּ עִנּוּ אוֹתוֹ בְּאֹפֶן מַבְהִיל עַד שֶׁהַחוֹקְרִים בְּעַצְמָם שְׁאָלוּהוּ מֵאַיִן שׁוֹאֲבִים אַתֶּם כֹּחַ כָּזוֹ לַעֲמֹד אֵיתָנִים בַּחֲקִירוֹת קָשׁוֹת כָּאֵלּוּ, וְעוֹד גַּם לֹא לָסוּר כְּלוּם מִדֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹות. הִפְשִׁיל לִפְנֵיהֶם רַבִּי בֶּערִיל אֶת מְעִילוֹ וְגִלָּה לָהֶם אֶת צִיצִיּוֹתָיו תְּפָסָם וְהֶרְאָם לִפְנֵיהֶם וְאָמַר: מֵהֶם שׁוֹאֲבִים אָנוּ אֶת כֹּחַ עֲמִידָתֵנוּ.

ה - רנו

בְּעֶרֶב רֹאשׁ-הַשָּׁנָה שְׁנַת תר"פ הִגִּיעַ שָׁלִיחַ מֵרַב הָעִיר הַנִּבְחָר מִטַּעַם הַשִּׁלְטוֹנוֹת לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּאָמְרוֹ: הֱיוֹת שֶׁנּוֹדַע לָרַב שֶׁמָּחָר תֵּעָרֵךְ בֵּין הַפְּלָגִים הַשּׁוֹנִים בָּעִיר קְרָב עָקֹב מִדָּם, עַל-כֵּן מְצֻוֶּה שֶׁלֹּא יִתְפַּלְּלוּ הַקָּהָל כִּי אִם כְּוָתִיקִין וּכְדֵי שֶׁיִּגְמְרוּ הַצִּבּוּר אֶת הַתְּפִלָּה מֻקְדָּם וְיִזְדָּרְזוּ לְהִתְחַבֵּא כָּל אֶחָד בְּמַחֲבוֹאוֹ. כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת רַבִּי שִׁמְשׁוֹן בַּאַרְסְקִי זַ"ל עָנָה וְאָמַר: הִתְקַבְּצוּת אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה עִנְיָנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הוּא, וְאֵין אָנוּ יְכוֹלִים לְהַחְלִיט לְחַדֵּשׁ בָּהּ שׁוּם נֹהַג חָדָשׁ, וְעַל כֵּן נִתְפַּלֵּל כְּסִדְרָן וְכָרְגִיל כָּל הַשָּׁנִים.
וְאָכֵן הִתְפַּלְּלוּ כָּרְגִיל וְכָל הַזְּמַן עָפוּ כַּדּוּרִים בָּעִיר מִצַּד זֶה לְצַד זֶה, וְלֹא אֵרַע שׁוּם דָּבָר לֹא לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְלֹא לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. לִפְנֵי הַתְּפִלָּה שָׁלַח רַבִּי שִׁמְשׁוֹן שָׁלִיחַ לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁהוּא יִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעַמּוּד כְּשָׁלִיחַ צִבּוּר, וְנֶחֱרַד רַבִּי לֵוִי יִצְחָק וְלֹא רָצָה בְּשׁוּם אֹפֶן. שָׁלַח אֵלָיו רַבִּי שִׁמְשׁוֹן שׁוּב שָׁלִיחַ שֶׁיִּתְפַּלֵּל וְלֹא יָכֹל הָיָה יוֹתֵר לְסָרֵב, וְסִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁהִתְפַּלֵּל בְּכָזֶה פַּחַד וּרְעָדָה שֶׁאֵין לְשַׁעֵר, כִּי הָיָה בָּזֶה סַכָּנַת נַפְשׁוֹת עֲצוּמָה, וְהָיוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בּוֹכִים וְצוֹעֲקִים בִּתְפִלָּתָם עַד לֵב הַשָּׁמַיִם מִגֹּדֶל הַמּוֹרָא שֶׁהָיָה עֲלֵיהֶם כִּי חַיֵּיהֶם הָיוּ מַמָּשׁ תְּלוּיִים לָהֶם מִנֶּגֶד בְּכָל רֶגַע וּבְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא עָבַר הַכֹּל כַּשּׁוּרָה לְלֹא שׁוּם נֶזֶק לְאַף מִתְפַּלֵּל, וְשֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַטֶּבַע כְּלָל וּכְלָל.

ה - רנז

כְּשֶׁתְּפַסּוּ אֶת רַבִּי מֹשֶׁה שְׁמוּאֵל זַ"ל לַתְּפִיסָה וּלְקַחוּהוּ שָׁם לַחֲקִירוֹת, שְׁאָלָהוּ הַשּׁוֹפֵט מַדּוּעַ אֵינוֹ עוֹבֵד וְעוֹסֵק בִּמְלַאכְה כַּמִּתְחַיֵּב בַּחֹק, נִגַּשׁ אֶל הַשּׁוֹפֵט וְאָמַר לוֹ בְּאָזְנוֹ חֲרִישִׁית: 'דַּע לְךָ שֶׁאָנוּ מֵהַמַּבְחָרִים שֶׁבָּעָם, מִצֶּאֱצָאֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי שֵׁבֶט הַלֵּוִי שֶׁעוֹסְקִים רַק בַּעֲבוֹדַת הַמֶּלֶךְ וְאָסוּר לָנוּ לַעֲבֹד עֲבוֹדוֹת חֻלִּין'. רָאָה הַשּׁוֹפֵט עִם מִי יֵשׁ לוֹ דִּין וּדְבָרִים, וּפְטָרוֹ.

ה - רנח

רַבִּי נַחְמָן מִטּוֹלְטְשִׁין הַמְכֻנֶּה בְּשֵׁם 'נַשְׁקֶע' הִדְפִּיס בָּעִיר חַרְקוֹב אֶת הַסֵּפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת, וְכֵן אֶת הַסִּדּוּר עִם הַהוֹסָפוֹת הַנִּקְרָאִים בְּשֵׁם 'דֶּרֶךְ הַחַיִּים' שֶׁהֵם קִצּוּר הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה בִּשְׂפַת הָאִידִישׁ הַמְדֻבֶּרֶת, וּמֵחֲמַת הָאִסּוּר שֶׁאָסְרוּ הַשִּׁלְטוֹנוֹת לְהַדְפִּיס סִפְרֵי יַהֲדוּת הָיָה חַיָּב לִנְסֹעַ לְחַאַרְקוֹב לְמִשְׂרְדֵי הַצֶּנְזוּר לְבַקֵּשׁ אִשּׁוּר עַל הַדְפָּסָתָם, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הָיָה שׁוּם סִכָּרָא שֶׁאָכֵן יְקַבֵּל אֶת הָאִשּׁוּר, מַה גַּם שֶׁרַבִּים מֵחֲסִידֵי חַבַּ"ד מְנַעְוּהוּ מִכָּךְ מְאֹד בְּאָמְרָם לוֹ: אַל תֵּלֵךְ לְבַקֵּשׁ אֶת הָאִשּׁוּר כִּי מִסְתַּכֵּן אַתָּה בְּסַכָּנָה חֲמוּרָה עַד כְּדֵי שִׁלּוּחַ לְסִיבִּיר לִבְלִי חֲזֹר, כִּי אַף לְהַדְפִּיס סְתָם סֵפֶר קָדוֹשׁ הָיָה אֶצְלָם לְדָבָר חָמוּר מְאֹד מְאֹד עַד לְהַשְׁחִית, כָּל שֶׁכֵּן סִדּוּר הַמִּצְרָף לָזֶה הֲלָכוֹת לְיוֹם יוֹם. בַּלַּיְלָה שֶׁלְּמָחֳרָתוֹ הָיָה צָרִיךְ לָלֶכֶת לְמִשְׂרַד הַצֶּנְזוּר עֲבוּר קַבָּלַת הָאִשּׁוּר חָלַם שֶׁרָאָה אֶת סָבוֹ מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל וְכֵן אֶת אָבִיו רַבִּי דָּוִד צְבִי עִם עוֹד שְׁנֵי בְּנֵי דּוֹדִים שֶׁלּוֹ, וְרָאָה אֵיךְ שֶׁמּוֹהַרְנַ"ת זַ"ל מוֹזֵג יַיִן בְּגָבִיעַ וְנוֹתֵן לָזֶה מְעַט וְלָזֶה מְעַט, וּפָנָה גַּם אֲלֵיהֶם מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל וְאָמַר לוֹ: נַחְמָן, ה' יַעֲזֹר לְךָ! דָּבָר זֶה עוֹדְדוֹ וְחִזְּקוֹ, וּלְמָחֳרָת נִגַּשׁ לְמִשְׂרַד הַצֶּנְזוּר וּבְקַלּוּת נָתְנוּ לוֹ אֶת הָרִשָּׁיוֹן, אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּעֵת הֲלִיכָתוֹ הִסְפִּידוּהוּ חֲבֵרָיו שֶׁהִנֵּה הוֹלֵךְ הוּא לִבְלִי שׁוּב.

ה - רנט

וְהִנֵּה שָׁם בְּחַאַרְקוֹב הִמְתִּין אֶחָד מֵחֲסִידֵי חַבַּ"ד בְּשֵׁם הָרַב גִּינְזְבּוּרְג שֶׁרָצָה אַף הוּא לְהַדְפִּיס סִדּוּר קָטָן לְשַׁחֲרִית מוּסָף וּמִנְחָה, וְאָמַר לר"נ: עַל הַדְפָּסַת הַסִּדּוּר הַקָּטָן שֶׁלִּי יֵשׁ לִי סֵפֶק גָּדוֹל אִם יְאַשְּׁרוּ לִי אֶת הַדְפָּסָתוֹ, כָּל שֶׁכֵּן אַתָּה שֶׁמַּדְפִּיס אֶת הַסִּפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת עִם סִדּוּר דֶּרֶךְ הַחַיִּים עִם הֲלָכוֹת וְכוּ' הֲרֵי בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא יְאַשְּׁרוּ לְךָ וּמִסְתַּכֵּן אַתָּה לְחִנָּם. וּלְמַעֲשֶׂה לְהָרַב גִּינְזְבּוּרְג הַזֶּה לֹא אֲשַׁר הַהַדְפָּסָה וּלְרַבִּי נַחְמָן אָכֵן אֲשַׁר, וְהָיָה לְפֶלֶא.

ה - רס

הָיָה פַּעַם רַבִּי נַשְׁקֶע מִטּוֹלְטְשִׁין זַ"ל בָּעִיר חַאַרְקוֹב בְּאֵיזֶה שַׁבָּת וּכְשֶׁלֹּא הָיָה לוֹ הֵיכָן לְהִתְאַכְסֵן נִשְׁאַר אַחַר תְּפִלַּת עַרְבִית בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ. אַחַר הַסְּעֻדָּה כְּשֶׁנִּכְנַס דַּיָּן הָעִיר לְבֵית הַמִּדְרָשׁ וְרָאָהוּ, אָמַר לוֹ בְּהִתְנַצְּלוּת: וְכִי עֲדַיִן לֹא אָכַלְתָּ, סְלַח לִי וּבֹא לְבֵיתִי אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין לִי בְּבֵיתִי כִּי אִם מְעַט חַלָּה וּדְבַשׁ. וּלְקָחוֹ לְבֵיתוֹ וְאָכַל. וְכָךְ הֵחֵלּוּ לְדַבֵּר בֵּינֵיהֶם וְנִמְשַׁךְ

דִּבּוּרָם כַּמָּה וְכַמָּה שָׁעוֹת וְכָךְ נִתְקָרֵב לְדֶרֶךְ רַבֵּנוּ זַ"ל, וְהָיָה בָּא מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה לְקִבּוּץ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה.

ה - רסא

סִפֵּר רַבִּי נַחְמָן הַמְכֻנֶּה נַשְׁקֶע מִטּוֹלְטְשִׁין זַ"ל שֶׁזּוֹכֵר שֶׁבְּיִלְדוּתוֹ הָיָה רוֹאֶה אֵיךְ שֶׁיּוֹשְׁבִים רַבִּי מִיכָל וְאָחִיו רַבִּי דָּוִד צְבִי וּמְדַבְּרִים יַחַד בְּהִתְלַהֲבוּת מֻשָּׁךְ זְמַן רַב, וְלֹא הֵבִין, וְכִי מַה יֵּשׁ לָהֶם לְדַבֵּר כָּל כָּךְ הַרְבֵּה. עַד שֶׁגָּדַל וְשָׁמַע וְהֵבִין שֶׁמְּדַבְּרִים יַחַד בַּעֲבוֹדַת ה' וְחִדּוּשֵׁי תּוֹרָה כְּשִׂיחַת חֲבֵרִים הַמְקֹרָבִים לְצַדִּיק, וּמִדִּבּוּרִים אֵלּוּ שֶׁאָבוּ יַחַד הִתְחַזְּקוּת וְהִתְעוֹרְרוּת לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה כִּדְבָעֵי.

ה - רסב

הִבְחִינוּ בְּרַבִּי נַשְׁקֶע מִטּוֹלְטְשִׁין זַ"ל שֶׁכְּשֶׁנִּשְׁאַל לְאֵיזֶה עֵצָה שֶׁהָיָה מֻכְרָח לְהַחְלִיט בַּדָּבָר, הָלַךְ קֹדֶם לִטְבֹּל בַּמִּקְוֶה.

ה - רסג

אַחַר שֶׁחָזַר רַבִּי נָטַע גּוּרֶלִיק מֵהַכֶּלֶא כַּמְסֻפָּר לְעֵיל ח"ד סִימָן תקסב נוֹדַע לוֹ שֶׁרַבּוֹ הַצַּדִּיק נִתְפַּס וְנִכְלָא בְּבֵית הַכֶּלֶא שֶׁלְיַד מוֹסְקְבָא מֵחֲמַת הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ וְעַסְקָנוּתוֹ לְטוֹבַת הַדָּת, וְרָצָה לִנְסֹעַ אֵלָיו לְהִשְׁתַּדֵּל בְּשִׁחְרוּרוֹ, וּכְשֶׁהִתְיָעֵץ עִם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל יָעַץ לוֹ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל לְבִלְי לִנְסֹעַ, בְּאָמְרוֹ לוֹ: הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יַעֲזֹר לוֹ בַּדְּרָכִים שֶׁלּוֹ, לְךָ אָסוּר לִנְסֹעַ לְשָׁם. אוּלָם הוּא לְרֹב דְּבֵקוּתוֹ בְּרַבּוֹ לֹא יָכֹל הָיָה לְהִתְאַפֵּק וְנָסַע, וְתֵכֶף כְּשֶׁפָּנָה לְשִׁלְטוֹן בֵּית הַסֹּהַר לְדַבֵּר בְּטוֹבָתוֹ שֶׁל הָרַב הֻחֲלוּ לְחָקְרוֹ וְנוֹדַע לָהֶם שֶׁכְּבָר יָשַׁב בְּמַאֲסָר, וּכְשֶׁרָאָה שֶׁמַּתְחִילִים לַחֲקֹר אוֹתוֹ יוֹתֵר מִדַּי בָּרַח מֵהֶם וְיָרוּ עָלָיו בְּרַגְלוֹ, וּתְפָסוּהוּ וְדָנוּ אוֹתוֹ לְהִשָּׁלַח לְסִיבִּיר עוֹד שְׁמוֹנָה יָמִים, וְלֹא נוֹדַע מָה עָלָה בְּגוֹרָלוֹ, הי"ד.

ה - רסד

בְּעֵת הַלְוָיָתוֹ שֶׁל רַבִּי אַיְזִיק מֵאוּמַאן זַ"ל רָצוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לְכַבְּדוֹ בְּכָבוֹד גָּדוֹל וּלְהַכְנִיסוֹ לִפְנִים בֵּית הַמִּדְרָשׁ מֵחֲמַת חֶלְקוֹ הָרַב וְהָעִקָּר שֶׁהָיָה לוֹ בְּבִנְיַן בֵּית הַקְּלוֹיז, אוּלָם רֹאשׁ הַחֶבְרָא קַדִּישָׁא בְּשֵׁם רַבִּי בּוּנְיָא לֹא נָתַן לָהֶם בְּטָעֲנוֹ לֹא הָיָה רַבִּי אַיְזִיק חָסִיד בְּרֶסְלֶב, וְזֹאת מֵחֲמַת שֶׁבְּסוֹף יָמָיו הָיָה דַּר בָּעִיר הָחֲדָשָׁה שֶׁבְּאוּמַאן רָחוֹק מֵהַקְּלוֹיז וְהָיָה מִתְפַּלֵּל בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ הַכְּלָלִי. כְּשֶׁהֻחֲלוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לְהִתְוַכֵּחַ עִמּוֹ, נִגַּשׁ רַבִּי הִירְשׁ לַייבּ בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי אַיְזִיק לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק וְאָמַר לוֹ: הֲרֵי הִכְרַתְּ אֶת אָבִי זַ"ל וְיָדַעְתָּ כַּמָּה לֹא סָבַל אָבִי שׁוּם רִיב וּמַחֲלֹקֶת. תֵּכֶף נִגַּשׁ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל וְהִשְׁקִיט הָרִיב וּוִתְּרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְלֹא הֶעֱבִירוּהוּ דֶּרֶךְ הַקְּלוֹיז. אַחַר זְמַן קָצָר קִבֵּל רַבִּי הִירְשׁ לַייבּ מִכְתָּב מֵאָחִיו רַבִּי מֹשֶׁה שֶׁהָיָה דַּר בְּזַאסְלַב וּשְׁאָלוֹ בְּמִכְתָּבוֹ מַה שְׁלוֹם בּוּנְיָא, כִּי חָלַמְתִּי שֶׁרְאִיתִיו בַּחֲלוֹם צוֹעֵק מָרָה

"מַדּוּעַ הָיִיתִי צָרִיךְ לְהִתְעָרֵב בְּהַלְוָיַת אֲבִיכֶם?" וְכָךְ חָזַר וְאָמַר כַּמָּה פְּעָמִים, וּבִקֵּשׁ אָחִיו עֲנֵה נָא לִי מַה שְׁלוֹמוֹ. לֹא עָבְרוּ יָמִים מוּעָטִים וְעָנָה לוֹ רַבִּי הִירְשׁ לֵייב בְּמִכְתָּב שֶׁנִּפְטַר רַבִּי בּוּנְיָא וְהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ.

ה - רסה

הִתְאָרַח כַּמָּה שָׁנִים רַבִּי אַיְזִיק קְרַאסִינְשְׁטַיין זַ"ל לְסַעֲדַת לֵיל הַסֵּדֶר אֵצֶל רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל, כִּי אֵצֶל בָּנָיו לֹא הִרְגִּישׁ בְּנוֹחַ לְהִתְאָרֵחַ מֵחֲמַת עֲזִיבָתָן מְעַט אֶת דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה. וְסִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁהָיָה אוֹמֵר אֶת הַהַגָּדָה בְּכָוָנָה הִתְעוֹרְרוּת וּבְהִשְׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ לְהַפְלִיא עַד שֶׁאֵין יְכוֹלִים לִשְׁכֹּחַ זֹאת.

ה - רסו

סִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁסִּפֵּר לוֹ רַבִּי אֱלִיָּהוּ מַייזְעס זַ"ל, שֶׁבִּהְיוֹתוֹ בְּאוּמַאן וְשָׁמַע מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ זַ"ל מְגֹדֶל מַעֲלַת הַהִתְבּוֹדְדוּת רָצָה לַחֲזוֹת וְלִרְאוֹת בְּעֵינָיו אֶת הַנּוֹהֲגִים כֵּן בְּלֶכְתָּם חוּץ לַיִּשּׁוּב לְהִתְבּוֹדֵד, הָלַךְ וְעָקַב בַּחֲשַׁאי אַחַר רַבִּי חַיִּים בְּנְיָמִין בְּרוֹד זַ"ל בְּעֵת לֶכְתּוֹ לְהִתְבּוֹדֵד. וְסִפֵּר וְאָמַר לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל: מִתְבַּיֵּשׁ אֲנִי מִפָּנָיו, וְאָמַר בְּהַפְלָגַת לָשׁוֹן: "אֵיךְ שֶׁהוּא דִּבֵּר וְהִשְׁתַּפֵּךְ בִּתְפִלָּתוֹ כָּל כָּךְ לַה' יִתְבָּרַךְ, וַאֲנִי כָּל כָּךְ רָחוֹק מִזֶּה, וְאַף גַּם מַחֲשָׁבוֹת שֶׁל תְּפִלּוֹת כָּאֵלּוּ אֵין לִי, וּמֵאַיִן בָּא לִיהוּדִי בַּעַל מְלָאכָה כָּמוֹהוּ דִּבּוּרֵי תְּפִלָּה אֱמִתִּיִּים וְחַמִּים כָּאֵלּוּ שֶׁהֵמִיסוּ אֶת לְבָבִי? מֵאַיִן?"

ה - רסז

רַבִּי נַחְמָן בֶּן רַבִּי יִצְחָק לֵיבּ זַ"ל וְכֵן רַבִּי נָתָן בֶּן רַבִּי לֵיבְּל רָאוּבֵן זַ"ל בָּרְחוּ לְיַאס שֶׁבְּרוֹמַנְיָה מִפַּחַד גְּזֵרַת הַהִתְיַצְּבוּת לַצָּבָא, וְשָׁם הִתְחַבְּרוּ אֶל רַבִּי אוּרִי מִיַּאס זַ"ל תַּלְמִיד רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁהָיָה דָּר שָׁם מִכְּבָר.

ה - רסח

רַבִּי נָתָן בֶּן רַבִּי נַחְמָן בֶּן מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל עָלָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל בְּהִיוֹתוֹ בְּגִיל שִׁבְעִים שָׁנָה, וְהָיוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מִתְפַּלְּאִים עָלָיו עַל עֲזִיבָתוֹ אֶת אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּאֶמְצַע חֹדֶשׁ אֱלוּל וְלֹא נִשְׁאַר לִשְׁהוֹת עִמָּם בְּקִבּוּץ בְּאוּמַן בִּימֵי רֹאשׁ-הַשָּׁנָה. וּכְשֶׁשְּׁאָלוּהוּ עַל זֶה עָנָה לָהֶם: בְּטוּחִים אַתֶּם בְּזֹאת שֶׁאֲזָכֶה וְאֶהְיֶה בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְכִי בִּיכָלְתְּכֶם לְהַבְטִיחַ לִי זֹאת? וְנָסַע. וְאָכֵן נִפְטַר מִיָּד בְּחֹל הַמּוֹעֵד סֻכּוֹת תֵּכֶף לְבִיאָתוֹ, וְנִטְמַן בְּהַר הַזֵּיתִים.

ה - רסט

פַּעַם כָּתַב מִכְתָּב רַבִּי אַייזִיק קְרַאסִינְשְׁטַיין זַ"ל לְבֶנוֹ רַבִּי הִירְשׁ לֵיבּ זַ"ל. בֵּין דְּבָרָיו כָּתַב לוֹ: בְּנִי מָה אֹמַר לָךְ, אִם תִּזְכֶּה וְתָקוּם בַּחֲצוֹת לַיְלָה וְתִלְמַד אַחַר כָּךְ תּוֹרָה אַחַת בְּלִקּוּטֵי

מוֹהַר"ן וּלְאַחֲרֶיהָ תֹּאמַר אֶת הַתְּפִלָּה שֶׁעָלֶיהָ שֶׁבְּסֵפֶר לִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת, אָז יְקַיֵּם בְּךָ 'עוֹלָמְךָ תִּרְאֶה בְּחַיֶּיךָ'.

ה - ער

פַּעַם בְּעֵת הַקִּבּוּץ בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה כְּשֶׁנַּעֲשָׂה רַעַשׁ מֵהָאֲנָשִׁים שֶׁדִּבְּרוּ בֵּינֵיהֶם בַּקְּלוּיז בֵּין הַתְּפִלּוֹת, עָלָה רַבִּי פֶּסַח זַסְלָבְסְקִי ז"ל לַבִּימָה וְהִכָּה בְּכַפּוֹ עַל הַבִּימָה וְצָעַק בְּקוֹלוֹ: "הֲרַבִּי כָּאן, הֲרַבִּי כָּאן", "דֶּער רֶבִּי אִיז דָּא, דֶּער רֶבִּי אִיז דָּא", וְתֵכֶף נָפַל חֲרָדָה עַל הַקָּהָל וְשָׁקְטוּ, כִּי הִרְגִּישׁוּ בְּקוֹלוֹ שֶׁאָכֵן כָּךְ הוּא.

ה - רעא

כְּשֶׁנָּמַר רַבִּי אַיְזִיק אַיְזְנְשְׁטַיין מֵאוּמַן זַ"ל לִבְנוֹת אֶת הַקְּלוּיז, בְּעֵת הַשִּׂמְחָה וְהָרִקּוּדִין שֶׁרָקְדוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לְשִׂמְחַת חֲנֻכַּת הַבַּיִת, עָנָה וְאָמַר בְּהִתְרַגְּשׁוּת: "מְשִׁיחַ עוֹד יִתְפַּלֵּל בְּבֵית כְּנֶסֶת זֶה". כְּשֶׁסָּגְרוּ הַשִּׁלְטוֹנוֹת אַחַר כָּךְ אֶת הַקְּלוּיז אָמְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּבִטְחָה: הַקְּלוּיז בְּוַדַּאי יַחֲזֹר אֵלֵינוּ אַף רַק כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת בְּרָכָתוֹ וּבַקָּשָׁתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי אַיְזִיק זַ"ל.

ה - ערב

רַבִּי לֵייבְּל צֶעְרְטְנֶער זַ"ל וְאָחִיו רַבִּי זוּשָׁא, נִתְפְּסוּ שְׁנֵיהֶם עַל יְדֵי שׁוֹטְרֵי הַגְּבוּל אַחַר הַבְרָחָתָם אֶת הַגְּבוּל מֵרוּסְיָא לְפוֹלַנְיָא אַחַר שֶׁהוּתָּן בְּקִבּוּץ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְהֶחֱזִירוּם שׁוֹפְטֵי הַמַּאֲסָר לַכֶּלֶא שֶׁבְּזִיטָאמִיר, וּכְשֶׁשְּׁאָלוּם בַּחֲקִירוֹת אִם יֵשׁ לָהֶם שׁוּם יְדִיד הַיָּכוֹל לְמְסֹר פְּרָטִים וּלְהַמְלִיץ עֲלֵיהֶם שׁוּם דָּבָר, נָתְנוּ אֶת שְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל, וְקָרְאוּ לוֹ לִפְנֵי הַשּׁוֹפֵט כְּשֶׁשְּׁאָלוֹ הַשּׁוֹפֵט לֵאמֹר מַה דַּעְתּוֹ עַל שְׁנֵי אֲנָשִׁים אֵלּוּ, עָנָה וְאָמַר: שְׁנֵי אֲנָשִׁים אֵלּוּ פְּרוּשִׁים הֵם כָּל כָּךְ מֵהֲוָיוֹת עוֹלָם הַזֶּה, עַד שֶׁאֵין יוֹדְעִים וּמְבִינִים כְּלָל מַהוּ הַמַּשָּׂג גְּבוּל, וְהֶמְלִיץ עֲלֵיהֶם עוֹד בְּדְבָרִים כָּאֵלּוּ, וְשִׁחְרְרוּם.

ה - רעג

סִפֵּר פַּעַם רַבִּי אַבָּא לִישִׁינְסְקִי בְּשֶׁבַח מַעֲלָתוֹ שֶׁל רַבִּי נַחְמָן נָעמִירוֹבֶר-חַזָּן, שֶׁהָיָה מְנַהֵל חֶשְׁבּוֹנוֹת, שֶׁפַּעַם כְּשֶׁהִתְאָרַח אֶצְלוֹ בְּשַׁבָּת, רָאָה אֵיךְ שֶׁשָּׂר אֶת הַזֶּמֶר 'אֲזַמֵּר בִּשְׁבָחִין' בְּהִתְלַהֲבוּת וְהִתְעוֹרְרוּת כָּזוֹ, עַד שֶׁלִּרֵב הִתְעוֹרְרוּתוֹ זָלְגוּ מֵעֵינָיו דְּמָעוֹת רַבּוֹת שֶׁנִּבְעוּ מֵהִתְעוֹרְרוּתוֹ הָעֲצוּמָה, וְאָמַר: מִזֶּה הֲבַנְתִּי מֵהֵיכָן שׁוֹאֵב הוּא אֶת עֲרֵבוּת הַתְּפִלָּה וְהַמְלָאָה רֶגֶשׁ וְהִתְעוֹרְרוּת שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה כְּשֶׁלִּיחַ צִבּוּר, וּכְשֶׁסִּפֵּר זֹאת לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, אָמְרוּ לוֹ: עַל רַבִּי נַחְמָן אֵין בְּכָךְ שׁוּם חִדּוּשׁ.

ה - רעד

סִפֵּר רַבִּי לֵייב צֶעְרְטְנֶער זַ"ל בִּגְדֻלַּת מִדַּת הַשָּׁלוֹם וְהָאֱמֶת שֶׁל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה עִמּוֹ וְעִם בְּנֵי חֲבוּרָתוֹ בְּוִכּוּחַ קָשֶׁה, אַף-עַל-פִּי-כֵן פַּעַם בְּעֵת הָרָעָב

הַקָּשֶׁה וְהַנּוֹרָא שֶׁשָּׁרַר אָז, הִזְמִינוֹ לְבֵיתוֹ אַחַר תְּפִלַּת מַעֲרִיב, וְנָתַן לוֹ לֶאֱכֹל מָרָק וְלֶחֶם כְּשֶׁהוּא מֵאִיץ בּוֹ כָּל הַזְּמַן: הִנֵּךְ נִרְאֶה חַלָּשׁ, אֱכֹל עוֹד, אֱכֹל עוֹד.

ה - ערה

אַבְרֵךְ אֶחָד מֵעִיר צוֹזְמִיר שֶׁבְּפּוֹלִנְיָא הִתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְנָסַע וּבָא לְאוּמַאן. הוּא הָיָה אַבְרֵךְ יָרֵא שָׁמַיִם גָּדוֹל וְחָשׁוּב מְאֹד. הוּא שָׁהָה אֵיזֶה מָשָׁךְ זְמַן בְּאוּמַאן, וְיָנַק הַרְבֵּה תּוֹרוֹת וְשִׂיחוֹת וְדַרְכֵי עֲבוֹדָה וְיִרְאַת שָׁמַיִם מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים. אַחַר-כָּךְ חָזַר לְבֵיתוֹ, וְהֵחֵל לוֹמַר תּוֹרוֹת וּמַאֲמָרִים מִסְּפְרֵי רַבֵּנוּ וּלְהִתְנַהֵג כִּמְפָרְשָׁם, וְלֹא גִּלָּה לָהֶם מֵאַיִן יָנַק כָּל מַעְיְנוֹתָיו, וְכָךְ הָפַךְ לְרַבִּי וּמְפָרְשָׁם, כְּשֶׁחֲסִידִים נִלְהָבִים לְהוּטִים אַחַר דְּבָרוֹ בְּחֶשְׁבָּם שֶׁדִּבְרֵי תּוֹרוֹתָיו הֵם חִדּוּשָׁיו שֶׁלּוֹ.

ה - רעו

בְּצַחוּת הָיָה אוֹמֵר רַבִּי פֶּסַח זַסְלַבְסְקִי זַ"ל לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַחֲזָנִים הַמִּתְפַּלְּלִים בִּימֵי הַקִּבּוּץ הַקָּדוֹשׁ שֶׁבְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה "וְכִי חוֹשֵׁב הִנְּךָ שֶׁאַתָּה מִתְפַּלֵּל? וְכִי בְּכֹחֲךָ לִהְיוֹת שָׁלִיחַ שֶׁל כָּל הַצִּבּוּר הַגָּדוֹל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה? לֹא וְלֹא, רַבֵּנוּ הוּא הַמִּתְפַּלֵּל וְהַפּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת, וְאַתָּה עֲבוּרֵנוּ אֵינְךָ אֶלָּא כְּמַקֵּל הַמּוֹצִיא קוֹל בְּלִבַד.

ה - רעז

כְּשֶׁהִתְאָרַח פַּעַם בְּלֵיל הַסֵּדֶר אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אֵצֶל רַבִּי יְחִיאֵל חֶתֶן רַבִּי נַחְמָן מִטּוֹלְטְשִׁין זַ"ל רָאָה אֵיךְ שֶׁקֹּדֶם הִתְיַשְּׁבוּ לַעֲרִיכַת הַסֵּדֶר, לְרֹב שִׂמְחָתוֹ בְּשִׂמְחַת מִצְוֹת הֶחָג, תָּפַס בַּמַּצּוֹת וְחִבְּקָם וְנִשְּׁקָם, וְאָמַר לוֹ אַחַר כָּךְ: גַּם אֵצֶל חוֹתְנִי רָאִיתִי כֵּן.

ה - רעח

שָׁמַע פַּעַם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל דִּבּוּר שֶׁבַח מראבר"נ זַ"ל עַל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַדָּר בָּעִיר לָאדִיזִין (ראה לעיל בח"ג, סעיף רע"א), וּבְהִזְדַּמְּנוּת כְּשֶׁהָיָה בְּדַרְכּוֹ סָמוּךְ לְלָאדִיזִין הֶחְלִיט לִכָּנֵס אֶצְלוֹ, וְסִפֵּר בְּהִתְפַּעֲלוּת אֵיךְ שֶׁכְּשֶׁנִּתְעוֹרֵר בַּחֲצוֹת לַיְלָה כְּהֶרְגֵּלוֹ רָאָה אֵיךְ שֶׁיּוֹשֵׁב כְּבָר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְהוֹגֶה בַּתּוֹרָה כְּשֶׁעֲרֵמַת סְפָרִים לְיָדוֹ. כְּשֶׁשְּׁאָלוֹ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק, לָמָּה לֹא הֵעֲרָתָ אוֹתִי, עָנָה: אֲנִי חַיָּב לְדַאֹג לְגוּפְךָ וְלֹא לְנִשְׁמָתְךָ. הוּא עַצְמוֹ הָיָה סוֹחֵר בְּמִקְצוֹעוֹ, וְאָמַר לוֹ אִז הִכָּנֵס נָא אֲלַי לַחֲנוּתִי מָחָר אַחַר הַתְּפִלָּה. וְאָכֵן לְמָחֳרָת כְּשֶׁנִּכְנַס אֵלָיו מָסַר לוֹ חֲבִילַת צְדָקָה, בְּאָמְרוֹ לוֹ חֵלֶק זֶה תִּתֵּן לְרַבִּי אַבְרָהָם וְחֵלֶק זֶה לָזֶה וְכוּ' וְכוּ', וְכָל זֶה מִתּוֹךְ פְּשִׁיטוּת וּתְמִימוּת וְחֵן דִּקְדֻשָּׁה לְהַפְלִיא.

ה - רעט

סִפֵּר רַבִּי הִירְשׁ לֵייב בֶּן רַבִּי אַיְזִיק מֵאוּמַן זַ"ל שֶׁפַּעַם כְּשֶׁהָיְתָה בְּתּוֹ מַקְשָׁה לֵילֵד מְאֹד, בְּתוֹךְ יִסּוּרֶיהָ נִרְדְּמָה וְחָלְמָה שֶׁבָּא אֵלֶיהָ סָבָהּ רַבִּי אַיְזִיק זַ"ל וְאָמַר לָהּ: יַלְדָּתִי, אִמְרִי

נָא הַפָּסוּק 'שְׁמַע ה' וְחָנֵנִי ה' הֱיֵה עוֹזֵר לִי'. וְאָמְרָה זֹאת כַּמָּה פְּעָמִים, וְכִבְדָרְךָ נֵס יִלְדָּה לְשָׁלוֹם לְמַעְלָה מִדֶּרֶךְ הַטֶּבַע.

ה - רפ

רַבִּי הִירְשׁ לַייב בֶּן רַבִּי אַיזִיק קְרַאסִינְשְׁטַיין זַ"ל הָיָה עוֹבֵד ה' גָּדוֹל בְּמַעֲלָה וּמַחֲמַת שֶׁהָיָה בַּעַל רֶגֶשׁ חָזָק מְאֹד שֶׁהָיָה גּוֹרֵם לוֹ לִבְכִיָּה רַבָּה, הָיָה מִשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת עַל הַצִּיּוּן בִּזְמַן שֶׁלֹּא נִמְצְאִים שָׁם בְּנֵי אָדָם וּכְדֵי שֶׁיּוּכַל לְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ וּתְפִלָּתוֹ בְּהִתְבּוֹדְדוּתוֹ לִפְנֵי ה' כַּהֹגֶן. בְּמִקְצוֹעוֹ הָיָה פָּקִיד בְּבַנְק, וְנִרְצַח בְּמִלְחֶמֶת הָעוֹלָם הַשֵּׁנִיָּה, הי"ד.

ה - רפא

רַבִּי יִשְׂרָאֵל כֹּהֵן וַיזְנְפֶלְד הי"ד, הָיָה בָּחוּר חָשׁוּב מְאֹד הֵן בְּתוֹרָה וְהֵן בְּיִרְאָה, וְרָצוּ לְהִשְׁתַּדֵּךְ עִמּוֹ רַבָּנִים וּמְפָרְסָמִים, כִּי כָּל רוֹאָיו הֵבִינוּ שֶׁלִּגְדוֹלוֹת יִגְדַּל. וְהָיָה רַבִּי מָפְרָסָם אֶחָד מִבַּאְרִדִּיטְשׁוֹב שֶׁרָצָה כָּל כָּךְ לְהִשְׁתַּדֵּךְ עִמּוֹ, עַד שֶׁאָמַר לוֹ: תּוּכַל אַחַר נִשּׂוּאֶיךָ אַף לְהַמְשִׁיךְ לָדוּר בְּאוּמַאן בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמְךָ חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב כִּרְצוֹנְךָ, וְלֹא יָצָא הַדָּבָר לַפֹּעַל, בְּחָשְׁשׁוֹ שֶׁיַּפְרִיעַ לוֹ הַדָּבָר לַעֲבוֹדַת ה' כִּרְצוֹנוֹ.

ה - רפב

אֶת רַבִּי יַעֲקֹב זִיטָאמִיר זַ"ל הָיוּ מְכַנִּים בְּשֵׁם רַבִּי יַעֲקֹב 'שְׁרַייעֶר', רַבִּי יַעֲקֹב 'הַצַּעֲקָן', כִּי הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּהִתְלַהֲבוּת וּצְעָקוֹת נוֹרָאוֹת, וְהָיָה יָכֹל לִצְעֹק בַּנְּעִימָה וּלְהִתְמַהְמֵהַּ בְּצַעֲקוֹתָיו בְּפֶרֶק 'צוּר יִשְׂרָאֵל וְכוּ' בְּמֶשֶׁךְ שָׁעָה וְיוֹתֵר. וְכֵן כְּשֶׁהָיָה קוֹרֵא 'סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת' הָיוּ הַיּוֹשְׁבִים לְצִדּוֹ מִתְלַהֲבִים מִכָּל תֵּבָה שֶׁקּוֹרֵא עַד שֶׁהָיוּ קוֹרְאִים עִמּוֹ כָּל מִלָּה בְּמִלָּה בְּהִתְעוֹרְרוּת עֲצוּמָה, וְלֹא הָיוּ נִצְרָכִים לְשׂוּם תּוֹסֶפֶת דִּבּוּרִים.

ה - רפג

רַבִּי יַעֲקֹב בֶּן רַבִּי יִצְחָק בֶּן רַבִּי נָתָן בֶּן רַבִּי נַחְמָן בֶּן רַבִּי מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל הָיָה בָּחוּר חָכָם וְלַמְדָן וִירֵא שָׁמַיִם וְנִשְׁתַּדֵּךְ עִם בַּת טוֹבִים אַחַת. פַּעַם כְּשֶׁבָּאָה הַכַּלָּה לְבֵית הֶחָתָן וּבִקְּשָׁה מֵהוֹרֵי הֶחָתָן שֶׁבִּרְצוֹנָהּ לְהִפָּגֵשׁ עִם אֲרוּסָהּ, אָמַר לָהּ אֲבִי הֶחָתָן: שֶׁאֵין הֵם נוֹהֲגִים לְתֵת לֶחָתָן לְהִפָּגֵשׁ עִם הַכַּלָּה לִפְנֵי הַחֻתָּנָה, אֲבָל בְּכָל זֹאת מֵאַחַר שֶׁכְּבָר בָּאת אִכְלִי אֶצְלֵנוּ סְעֻדַּת שַׁבָּת. אַף-עַל-פִּי-כֵן חָזְרָה וְדָרְשָׁה לְהִפָּגֵשׁ עִם הֶחָתָן, וְהָיָה זֹאת אֶצְלוֹ כְּחֻצְפָּה. חָזְרָה הַדָּבָר לַאֲבִי הֶחָתָן, וּכְשֶׁבָּא אֲבִיהָ לִרְאֹשׁ-הַשָּׁנָה לְקַבּוּץ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וּפָנָה וְאָמַר בְּשִׂמְחָה לַאֲבִי הֶחָתָן 'שָׁלוֹם עֲלֵיכֶם מְחֻתָּן', עָנָה לוֹ רַבִּי יִצְחָק: כְּבָר לֹא מְחֻתָּן, "שׁוֹין נִישְׁט קַיין מְחֻתָּן". וְאַף שֶׁהָלְכוּ וּבָאוּ אֵלָיו כַּמָּה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, בֵּינֵיהֶם גַּם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק, לְהַפְצִיר בּוֹ שֶׁיַּחֲזֹר בּוֹ, כִּי הָיְתָה מִמִּשְׁפָּחָה מְכֻבֶּדֶת וְאֵין מֵהָרָאוּי לִנְהֹג כָּךְ, אַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא הִסְכִּים בְּשׂוּם

אֹפֶן. הִיא עַצְמָהּ יָרְדָה אַחַר כָּךְ מִדַּרְכָּהּ הַיְּהוּדִית, וְהוּא, הֶחְתָּן, נֶהֱרָג עַל-יְדֵי מַכַּת חַשְׁמַל יַחַד עִם רַבִּי מָרְדְּכַי בַּאבְּרִינִיצֶער זַ"ל, וְכַמְּסֻפָּר לְעֵיל בְּחֵלֶק ד סִימָן תנג.

ה - רפד

כְּשֶׁפַּעַם כָּאֲבוּ שִׁנָּיו שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה שְׁמוּאֵל זַ"ל, אָמַר בְּצַחוּת: נָהוּג בָּעוֹלָם לוֹמַר עַל הָאָדָם הָעוֹמֵד וּמִתְוַכֵּחַ וְצוֹעֵק וְזוֹעֵק, וּכְשֶׁשּׁוֹאֲלִים אֶת הָעוֹמְדִים סְבִיבוֹ עַל מַה כָּל הָרַעַשׁ, אוֹמְרִים בִּבְדִיחוּתָא 'צוֹעֵק הוּא עַל שִׁנָּיו הַכּוֹאֲבוֹת', אִם כֵּן אֲקַיֵּם זֹאת בִּפְשִׁיטוּת. וְהָלַךְ לְצִיּוּן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְזָעַק שָׁם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת, וְאָכֵן נִרְפָּא לְלֹא שׁוּם טִפּוּל תְּרוּפָתִי, וְהָיָה לְנֵס.

ה - רפד-*

בְּאֵיזֶה הִזְדַּמְּנוּת שֶׁל דְּבָרִים אָמַר פַּעַם רַבִּי זְאֵב הַמְּכֻנֶּה רַבִּי וֶועפְּטְשֶׁע מִטֶּעפְּלִיק זַ"ל לְאֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַחֲשׁוּבִים שֶׁיֵּדַע בּוֹ שֶׁנִּכְשַׁל וְהִבִּיט מְעַט בְּסִפְרֵי חֲקִירוֹת: לְךָ אֵין אֱמוּנָה בְּרַבֵּנוּ כְּמוֹנִי. שְׁאָלוֹ הַלָּזֶה מַדּוּעַ? עָנָה לוֹ: מְשׁוּם שֶׁאַתָּה הִבַּטְתָּ בְּסִפְרִים שֶׁאָסַר רַבֵּנוּ לְהַבִּיט בָּהֶם וּלְקָרְאָם (אַף שֶׁנַּעֲשׂוּ מִגְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל). וַאֲנִי לֹא הִבַּטְתִּי בָּהֶם מֵחֲמַת אֱמוּנָתִי בִּדְבָרָיו זַ"ל, וְהִסְכִּים עִמּוֹ.

ה - רפה

רַבִּי נָחוּם קָאהן בֶּן רַבִּי שְׁלֹמֹה נָתָן (רַבִּי שְׁלֹמֹה נָתָן זֶה הָיָה תַּלְמִיד מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל, וְאַף הוּא הָיָה בֶּן לְאֶחָד מִתַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ זַ"ל). הָיָה דָּר בְּטֶעפְּלִיק וְהָיְתָה לוֹ שָׁם חָנוּת, וְהָיָה קָבִיעוּת לְכַמָּה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לְהִפָּגֵשׁ שָׁם מִדֵּי יוֹם בְּאֶמְצַע הַיּוֹם בְּעֵת שֶׁשּׁוּק הַקּוֹנִים חַלָּשׁ, וּכְדֵי לִלְמֹד וּלְדַבֵּר יַחַד בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְהָיוּ סוֹגְרִים אֶת תְּרִיס הַחֲנוּת מִבִּפְנִים, וְאַף רַבִּי אַלְטֶער טֶעפְּלִיקֶער הָיָה מִזְדַּמֵּן לְשָׁם, וְכָךְ קָבְעוּ לְעַצְמָם סֵדֶר לְשִׂיחַת חֲבֵרִים. בְּצַעֲירוּתוֹ נִמְשַׁךְ מְאֹד לַהַשְׂכָּלָה כִּשְׁאָר צְעִירֵי הָעִיר שֶׁרַבִּים מֵהֶם יָרְדוּ מִדַּרְכָּהּ הַתּוֹרָה עַל-יְדֵי מַשְׂכִּיל אֶחָד בַּעַל בֵּית מִרְקַחַת, וְהוּא מֵחֲמַת שֶׁהָיָה בַּעַל כִּשָּׁרוֹן הִשְׂקִיעַ בּוֹ הָרוֹקֵחַ הַרְבֵּה עֲבוֹדָה כְּדֵי לְצָרְפוֹ אֵלָיו. וּבְעֶזְרַת ה' יִתְבָּרַךְ בְּדִיּוּק בְּאוֹתוֹ זְמַן פָּגַשׁ בראבר"נ, וְהוּא אֲשֶׁר הִצְלִיחַ לְהוֹצִיאוֹ מִדַּרְכָּהּ קלקֶלֶת זוֹ וְנַעֲשָׂה לְחָסִיד וְעוֹבֵד ה' גָּדוֹל. הוּא נִפְטַר בְּלֵיל א' שֶׁל סֻכּוֹת לִפְנוֹת בֹּקֶר, וְכָל הַלַּיְלָה עָמַד וְצָפָּה בְּכִלְיוֹן עֵינַיִם שֶׁיָּאִיר כְּבָר הַיּוֹם וְיוּכַל לְקַיֵּם מִצְוַת נְטִילַת אַרְבָּעָה מִינִים, אוּלָם לֹא זָכָה לְכָךְ. אֵיזֶה זְמַן קֹדֶם הִסְתַּלְקוּתוֹ עָנָה וְאָמַר לְאֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁהֵצִיץ לִפְעָמִים בְּסִפְרִים חִיצוֹנִיִּים: אִם לָמַדְתִּי כְּפִי הַנִּצְרָךְ בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל אֵינִי יוֹדֵעַ, אוּלָם הֱיֵכָן שֶׁהִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ לְבִלְי לִלְמֹד וּלְהַבִּיט (דְּהַיְנוּ סִפְרֵי הַהַשְׂכָּלָה), אֶת זֶה אָכֵן קִיַּמְתִּי. וְהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בָּנִים כְּשֵׁרִים שֶׁהָלְכוּ בְּדַרְכּוֹ הַטּוֹבָה.

ה - רפו

רַבִּי מָאטִיל פָּאלִיסְקֶער זַ"ל (מַאֲנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים הַדְּבֵקִים בְּרַבִּי שִׁמְשׁוֹן בַּארְסְקִי זַ"ל) לְרֹב שִׂמְחָתוֹ שֶׁהָיָה לוֹ מֵאֵרוּחַ הָאוֹרֵחַ הָיָה נוֹהֵג לִרְקֹד עִם אוֹרְחָיו אַחַר כָּל מַאֲכָל וּמַאֲכָל שֶׁהֻגַּשׁ לְשֻׁלְחָנָם.

ה - רפז

סִפֵּר רַבִּי הִירְץ זַ"ל אָבִיו שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטֶרִינְהַרְץ זַ"ל שֶׁכְּשֶׁעָלָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְחוֹנֵן עָפָרָה. הָלַךְ לִפְגֹּשׁ אֶת אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ תּוֹשָׁבֵי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וּכְשֶׁהָלַךְ לְבַקֵּר אֶת רַבִּי נָתָן בֶּן רַבִּי לֵיבֶּל רְאוּבֵן, פְּגָשׁוֹ אֵיךְ יוֹשֵׁב בַּצַּל בְּגִנָּתוֹ בְּאֶמְצַע הַקַּיִץ הַלּוֹהֵט מַבִּיט הַשָּׁמַיְמָה בְּעֶרְגָּה וּבְכִסּוּפִין וּבִישּׁוּב הַדַּעַת נִפְלָא עַד מְאֹד, עַד שֶׁנִּפְלָא הַדָּבָר כָּל כָּךְ בְּעֵינֵי רַבִּי הִירְץ זַ"ל שֶׁלֹּא יָכֹל הָיָה לְשָׁכְחוֹ וְהָיָה מְסַפְּרָהּ בְּהִתְלַהֲבוּת.

ה - רפח

רַבִּי נַחְמָן אַלְשִׁיךְ זַ"ל (ב"ר דָּוִד צְבִי נֶכֶד מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל). הָיָה מְפָרֵשׁ וּמְרַמֵּז בַּכָּתוּב הַנֶּאֱמַר בְּאַבְרָהָם 'וַיִּטַּע אֵשֶׁל', וְאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה שֶׁבִּמְדַּת הַכְנָסַת אוֹרְחִים שֶׁל אַבְרָהָם הָיָה מְקֻרָבָם תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה בְּעֶרְרָם לְהוֹדוֹת לַה' הַזָּן וּמְפַרְנֵס. שֶׁזֶּה מֻרָמָז בְּתֵבַת א'ש'ל', שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֶ'שְׁפּוֹךְ לְ'פָנָיו שִׂ'יחִי', וְהַיְנוּ שֶׁהָיָה אַבְרָהָם מְעוֹרְרָם לְהוֹדוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל וְלִשְׁפּוֹךְ שִׂיחַ לִפְנֵי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם וְהוּא הָיָה הֹוֶה וְיִהְיֶה, וּבְנִטִּיעָה זוֹ שֶׁל תְּפִלָּה וְהוֹדָאָה לַה' הָיָה כְּבָר בָּטוּחַ בִּשְׁלֵמוּת אֱמוּנָתָם לָעַד.

ה - רפט

סִפֵּר רַבִּי אַהֲרֹן יוֹסֵף זַ"ל (בֶּן אָחִיו אוֹ אָחוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי יְחֶזְקֵאל הֶעשִׁיל זַ"ל) עַל רַבִּי חַיִּים מֵאִיר זַ"ל הוּא אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ תּוֹשָׁבֵי עִיר טֶעפְּלִיק שֶׁהָיָה מִתְפַּרְנֵס מִמְּכִירַת דָּגִים מְלוּחִים, שֶׁהָיָה דַּרְכּוֹ לִנְסֹעַ לַיָּרִיד הַמְזֻדְּמֵן וְעוֹמֵד כָּל הַיּוֹם בַּשּׁוּק לִמְכֹּר אֶת הַדָּגִים. פַּעַם בְּאֶמְצַע יְמוֹת הַחֹרֶף הַקָּשִׁים הֶחֱזִירוּהוּ לְבֵיתוֹ כְּשֶׁהוּא נִקְפָּא כִּמְעַט לְמָוֶת בְּאֶמְצַע דַּרְכּוֹ חֲזָרָה לְבֵיתוֹ לְרֹב הַקֹּר הַגָּדוֹל שֶׁשָּׁרַר אָז, וְתֵכֶף הִשְׁכִּיבוּהוּ בְּנֵי הַבַּיִת וְחִמְּמוּהוּ כְּפִי הַיְכֹלֶת, וְהִזְדָּרְזוּ לִקְרֹא לְרוֹפֵא עֲבוּרוֹ כְּשֶׁהִגִּיעַ הָרוֹפֵא וּבְדָקוֹ, אָמַר בְּצַעַר לִבְנֵי בֵיתוֹ: לְצַעֲרִי הָרַב אַחֲרֵיתָם אֶת הַמּוֹעֵד וְאֵין לִי כְּבָר מָה לַעֲשׂוֹת. כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת רַבִּי אַהֲרֹן יוֹסֵף זַ"ל שֶׁאַף הוּא טִפֵּל בּוֹ וְנוֹכַח בַּמָּקוֹם חָזַר וְהָלַךְ לְבֵיתוֹ כְּמֵכִין עַצְמוֹ לַבְּשׂוֹרָה הַמָּרָה.

כְּשֶׁקָּם בְּאֶמְצַע הַלַּיְלָה חָשַׁב אֵלֶךְ שׁוּב לְבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי חַיִּים מֵאִיר זַ"ל, אוּלַי אֶעֱזֹר שָׁם מְעַט לִבְנֵי בֵיתוֹ. כְּשֶׁהִתְקָרֵב לְבֵיתוֹ הִבְחִין בְּאוֹר הַבּוֹקֵעַ מִבֵּיתוֹ אָמַר לְנַפְשׁוֹ בְּצַעַר, בְּוַדַּאי הִדְלִיקוּ כְּבָר בְּנֵי בֵיתוֹ 'נֵרוֹת נְשָׁמָה' עֲבוּרוֹ, וּמַה יִּהְיֶה עַתָּה עִם יְלָדָיו הַיְתוֹמִים הַקְּטַנִּים. כְּשֶׁהִתְקָרֵב וְנִכְנַס לְבֵיתוֹ מָצָא אֶת רַבִּי חַיִּים מֵאִיר יוֹשֵׁב לְיַד הַשֻּׁלְחָן עִם שֻׁלְחָן עָרוּךְ

הַגְּדוֹל וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּהַתְמָדָה אַחַר שֶׁכְּבָר עָרַךְ תִּקּוּן חֲצוֹת כְּהֶרְגֵּלוֹ, וּכְאִלּוּ לֹא אֵרַע דָּבָר. וְעָמַד מִשְׁתּוֹמֵם וְכִמְעַט שֶׁלֹּא הֶאֱמִין לְמַרְאֵה עֵינָיו. וְנֶחְקַק דָּבָר זֶה בְּלִבּוֹ עַד שֶׁהָיָה מְסַפְּרוֹ בְּהִתְלַהֲבוּת כָּל יְמֵי חַיָּיו. מֻפְלָגִים וַעֲנָקִים כָּאֵלֶּה הָיוּ "סוֹחֲרֵי" אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, אַשְׁרֵי לָהֶם.

ה - רצ

כְּשֶׁהִתְחִילוּ הַבַּחוּרִים הַפּוֹלָנִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה הַסְּדוּרָה בְּצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ"ל, נָעַר בָּהֶם רַבִּי נַחְמָן אַלְשִׁיךְ זַ"ל בְּאָמְרוֹ לְהַמִּתְפַּלֵּל: בִּרְצוֹנְךָ לְהִתְפַּלֵּל, לֵךְ וְהִתְפַּלֵּל בַּקְלוֹיז, שָׁם הוּא הַמָּקוֹם לַתְּפִלָּה הַסְּדוּרָה וְלֹא בַּצִּיּוּן.

ה - רצא

ר' בִּנְיָמִין פַּאַרְבֶּער זַ"ל הָיָה נוֹהֵג מִדֵּי לַיְלָה אַחַר קוּמוֹ לַעֲרֹךְ תִּקּוּן חֲצוֹת לָלֶכֶת לְהִתְבּוֹדֵד אֵצֶל בֵּית צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הָרַב מִבַּארְדִיטְשׁוֹב, שֶׁהָיָה קוֹפֵץ בְּדַרְכּוֹ בְּזְרִיזוּת מֵעַל גֶּדֶר בֵּית הַקְּבָרוֹת וְהוֹלֵךְ לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל הַצִּיּוּן, וְהָיָה דַּרְכּוֹ לַעֲמֹד כָּךְ אֵצֶל הַצִּיּוּן הַקָּדוֹשׁ וְהִתְחִיל לְגַנֵּחַ גְּנִיחוֹת רַבּוֹת אַחַת אַחַר הַשְּׁנִיָּה, וְכָךְ הָיָה מִתְלַהֵב וּמִתְרַגֵּשׁ עַד שֶׁלִּפְתַע הָיָה מִתְפָּרֵץ בִּבְכִי רַב וְשׁוֹפֵךְ דְּמָעוֹת כַּנַּחַל.

ה - רצב

כְּשֶׁרָאָה רַבִּי בִּנְיָמִין הַצַּבָּע (פַּאַרְבֶּער). זַ"ל אֵיךְ שֶׁרַבִּי בָּרוּךְ בַּאַרְדִיטְשׁוֹבֶער זַ"ל עוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל בְּכַוָּנוֹת עֲצוּמוֹת בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁבָּעִיר בַּאַרְדִיטְשׁוֹב וְרָאָה אֶת גֹּדֶל רְצִינוּתוֹ וְכִסּוּפָיו לְדֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ, אָמַר כְּאִלּוּ לְעַצְמוֹ בַּלְשׁוֹן הַמּוּבָא בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת (מַעֲשֶׂה י"ג): הַלֵּב הַזֶּה שַׂיָּךְ לַמַּעְיָן הַזֶּה, "דָאס הַאֶרְץ גִיהֶערְט צוּ דֶעם קְוואל", כְּאוֹמֵר שֶׁלֵּב כּוֹסֵף לַה' כָּזֶה נָכוֹן שֶׁיִּתְקָרֵב לִמְקוֹרוֹ, הוּא רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה, וְהֵחֵל לְהִתְחַבֵּר אֵלָיו, וְכָךְ מִיּוֹם לְיוֹם הִתְקָרֵב.

גְּמַר הִתְקָרְבוּתוֹ הָיָה עַל-יְדֵי ראבר"נ זַ"ל, שֶׁבְּאוֹתוֹ עֵת הִגִּיעַ לְשָׁם בְּדַרְכּוֹ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְאוּמַן שֶׁהָיָה נוֹהֵג אָז לְבַקֵּר אֶת אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַדָּרִים בְּפִזּוּרֵי הָעֲיָרוֹת. אָמַר אָז רַבִּי בִּנְיָמִין לְרַבִּי בָּרוּךְ שֶׁיָּבוֹא לְסָעֻדָּה שְׁלִישִׁית לָאֳכֹל עִמָּהֶם, וְכֹה הִתְלַהֵב וְנִמְשַׁךְ לִבּוֹ, עַד שֶׁבָּרְקוּד שֶׁרָקְדוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אַחַר דְּבַר תּוֹרָתוֹ עָמַד בַּצַּד וּבָכָה לְרֹב הִתְרַגְּשׁוּתוֹ. נִגַּשׁ אֵלָיו רַבִּי בִּנְיָמִין וְאָמַר לוֹ: רַבִּי בָּרוּךְ אַתָּה בְּוַדַּאי רָאוּי שֶׁתֹּאמַר אֲנִי בְּוַדַּאי אֶשְׁאֵר כָּאן, אֲבָל אֵיךְ זוֹכִין לְהָבִיא לְכָאן אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁיִּטְעֲמוּ גַּם הֵם מִנֹּעַם צוּף תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ. וְהוּא עַל-פִּי הַלְּשׁוֹן הַמּוּבָא בְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה מִזְּבוּב וְעַכְבִּישׁ רְאֵה שָׁם, "אִיךְ וֶוועל שׁוֹין בְּוַדַּאי זַיין אַ יוּד, וּוי נֶעמְט מֶען דִי גַאנְצֶע וֶועלְט". וּמֵאָז וְהֶלְאָה הִתְקָרֵב בְּתַכְלִית לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְעָלָה וְנִתְעַלָּה כְּאַחַד הַגְּדוֹלִים.

ה - רצג

עָנִי אֶחָד הָיָה בְּאוּמַאן וְעָשָׂה בְּאֶיזֶה שַׁבָּת 'שָׁלוֹם זָכָר' לְשִׂמְחַת לֵדַת בְּנוֹ, וּכְמַזְלוֹ הֶעָנִי נִתּוֹסֵף לוֹ מַזָּל עַל מַזָּלוֹ שֶׁלֹּא הִתְאַמֵּץ שׁוּם אֶחָד לָבוֹא לְשִׂמְחַת הַשָּׁלוֹם זָכָר, כִּי בִּימֵי הַחֹרֶף הַקָּשִׁים הָיָה, אוּלָם רַבִּי יִשְׂרָאֵל טָרְהוּוִיצֶער זַ"ל כִּדְרְכּוֹ בַּקֹּדֶשׁ הִשְׁתַּדֵּל לָבוֹא אֲלֵיו, כִּי הִקְפִּיד לָלֶכֶת וְלָבוֹא לְכָל הַשִּׂמְחוֹת שֶׁבָּעִיר. וְהִנֵּה בְּבֹאוֹ לְבֵיתָם מְאֻחָר בַּלַּיְלָה אַחַר גְּמַר סְעֻדָּתוֹ וּכְשֶׁהִקִּישׁ עַל דֶּלֶת בֵּיתָם לֹא פָּתְחוּ לוֹ אַף כְּשֶׁהִקִּישׁ בְּחָזְקָה. הֵבִין וְאָמַר הֲלֹא דָּבָר הוּא, וְהָלַךְ וְעוֹרֵר כַּמָּה שְׁכֵנִים עַד שֶׁפָּרְצוּ אֶת הַדֶּלֶת וּמָצְאוּ אֶת בְּנֵי הַבַּיִת שׁוֹכְבִים מְעֻלָּפִים, כִּי כְּשֶׁרָאוּ שֶׁאַף אֶחָד לֹא בָּא הָלְכוּ לִישׁן, וְכָךְ בְּיָשְׁנָם הֵחֵלָּה הָעֲשָׁשִׁית לְהָפִיחַ עָשָׁן מַחֲנִיק עַד שֶׁנִּתְעַלְּפוּ, וְלוּלֵא שֶׁבָּא רַבִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ מֵתִים כֻּלָּם חָלִילָה, וְנַעֲשָׂה מִזֶּה רַעַשׁ גָּדוֹל בְּכָל הָעִיר, וְהֵבִינוּ כֻּלָּם שְׁזּכוּת צַדִּקְתּוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׂרָאֵל הִיא שֶׁהִצִּילָתָם, שֶׁזָּכָה מֵחֲמַת הֶרְגֵּלוֹ הַטּוֹב הַנַּ"ל לְהַצִּיל כַּמָּה נְפָשׁוֹת מִמָּוֶת בָּטוּחַ.

ה - רצד

לְרַבִּי דָּוִד צְבִי דַּאשִׁינְווסְקֶע זַ"ל הָיָה אָח קָטָן מִמֶּנּוּ בְּאַרְבַּע שָׁנִים אַף הוּא זָקֵן מְאֹד בְּשֵׁם רַבִּי יוּדְל זַ"ל, עַל שֵׁם סָבוֹ רַבִּי יוּדְל תַּלְמִיד רַבֵּנוּ זַ"ל. מִטִּבְעוֹ קַפְדָּן הָיָה וְהָיָה גּוֹעֵר מִפַּעַם לְפַעַם בָּאַבְרֵכִים הַצְּעִירִים. פַּעַם שָׁמְעוּ אֵיךְ שֶׁמִּתְבּוֹדֵד בְּצִיּוּן רַבֵּנוּ וְאוֹמֵר בִּתְפִלָּתוֹ: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מָה אֲנִי רוֹצֶה מֵהֶם, הֲלֹא אַבְרֵכִים כְּשֵׁרִים וְזַכִּים הֵם. וּמַדּוּעַ כּוֹעֵס אֲנִי עֲלֵיהֶם. הוּא נִפְטַר בִּשְׁנוֹת הַתר"פ.

ה - רצה

הִתְפַּלֵּל פַּעַם רַבִּי יִצְחָק בַּאבְּרִינִיצֶער זַ"ל לִפְנֵי הַצִּבּוּר תְּפִלַּת הַמִּנְחָה שֶׁל עֶרֶב רֹאשׁ-הַשָּׁנָה וְהִתְפַּלֵּל בְּכָאֲלוּ בְּכִיּוֹת נוֹרָאוֹת עַד שֶׁלְּרֹב בְּכְיָתוֹ לֹא יָכֹל הָיָה לְסַיֵּם תְּפִלָּתוֹ. בְּאוֹתָהּ שָׁנָה בִּימֵי הַקַּיִץ מֵת בְּנוֹ הַיָּקָר רַבִּי יַעֲקֹב זַ"ל בְּמִיתָה חֲטוּפָה מִמַּכַּת חַשְׁמַל. ת.נ.צ.ב.ה.

ה - רצו

הָיָה אוֹמֵר רַבִּי חַיִּים קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל: עִנְיַן רַבֵּנוּ עִנְיָן גָּדוֹל הוּא מְאֹד מְאֹד, אִם אֵינְךָ רוֹצֶה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ לֹא תְּקַבֵּל, אֲבָל אִם תֹּאבֶה וְתַחְפֹּץ לִנְקֹב מִמֶּנּוּ תְּקַבֵּל הַרְבֵּה מְאֹד. וְהָיוּ גַּם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אוֹמְרִים עַל מִשְׁקָל זֶה: עִנְיַן רַבֵּנוּ הוּא נַחַל נוֹבֵעַ מְקוֹר חָכְמָה הַנּוֹבֵעַ לְלֹא הֶרֶף, אֲבָל חַיָּבִים לְפָחוֹת לְהִתְאַמֵּץ לִשְׁאֹב מִמֶּנּוּ, וְאִם לָאו יַפְסִידוּהוּ אַף כְּשֶׁהוּא גּוֹאֶה עַל גְּדוֹתָיו.

ה - רצז

הִתְבַּטֵּא פַּעַם רַבִּי חַיִּים קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל וְאָמַר: אִם רוֹצֶה הָאָדָם בָּאֱמֶת לִטְעֹם טַעַם אוֹר רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, צָרִיךְ הוּא לַעֲזֹב אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה לְגַמְרֵי וּלְהִתְבַּטֵּל אֵלָיו בְּתַכְלִית, "דַּארְף מֶען זַאך אִין גַאנְצִין אַוועק לייגן".

ה - רחצ

רַבִּי חַיִּים קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל הָיָה לַמְדָן גָּדוֹל מְאֹד הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵחֲבֵרוֹ רַבִּי אַהֲרֹן קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן הָיוּ מַרְבִּים לְדַבֵּר יַחַד בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, עַד לִבְלִי הַכִּיר לְאָדָם הָעוֹמֵד מֵהַצַּד בְּגַדְלוּתוֹ וְעֶלְיוֹנוּתוֹ שֶׁיֵּשׁ לְאֶחָד עַל פְּנֵי חֲבֵרוֹ.

ה - רצט

שָׁהָה פַּעַם רַבִּי חַיִּים קִיבְּלִיטְשֶׁער זַ"ל אֵצֶל חוֹתְנוֹ בְּאֵיזֶה שַׁבָּת, וְאָז הִתְאָרֵחַ שָׁם אָדָם אֶחָד שֶׁהָיָה מִתְנַגֵּד גָּדוֹל, וְהָיָה מַצִּיק וּמְקַנְטֵר כָּל עֵת סְעֻדַּת לֵיל שַׁבָּת אֶת רַבֵּנוּ וַאֲנָשָׁיו, וְהֶחֱרִישׁ לוֹ רַבִּי חַיִּים כָּל עֵת הַסְּעֻדָּה, וְלֹא עָנָהוּ דָּבָר. לְמָחֳרָת בְּעֵת סְעֻדַּת שַׁחֲרִית שֶׁל שַׁבָּת שׁוּב הֵצִיקוֹ וְקִנְטְרוֹ בְּדִבּוּרִים בּוֹטִים מְאֹד עַל שֶׁמְּקָרֵב אֶל דֶּרֶךְ רַבֵּנוּ, וְשׁוּב הֶחֱרִישׁ לוֹ רַבִּי חַיִּים. כְּשֶׁחָזַר הַדָּבָר שׁוּב בְּסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית, שׁוּב לֹא יָכֹל הָיָה לְהִתְאַפֵּק, עַד שֶׁהִתְפָּרֵץ וְאָמַר לְהַלָּה: נִשְׁבַּע אֲנִי בִּקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת שֶׁעֲבַרְתָּ עֲבֵרָה זוֹ וְזוֹ (הוּא בְּעַל נִדָּה ל"ע בְּלֵיל ש"ק). וְתֵכֶף הֶחֱוִיר הַלָּה וְשָׁתַק שְׁתִיקָה כָּזוֹ שֶׁהָיְתָה כְּהוֹדָאָה.

ה - ש

בַּיָּמִים שֶׁלִּפְנֵי רֹאשׁ-הַשָּׁנָה תר"פ הָיוּ הַבּוֹלְשְׁבִיקִים רוֹצְחִים כָּל יְהוּדֵי שֶׁפָּגְשׁוּ בְּדַרְכָּם. וְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל וְעוֹד כַּמָּה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁמִּטָּעִפְלִיק בֵּינֵיהֶם גַּם רַבִּי יִצְחָק מֶנְדֶל רוֹטֶנְבֶּרְג זַ"ל יַחַד שִׁבְעָה אֲנָשִׁים נָסְעוּ בְּמְסִירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ וְהִצְלִיחוּ לָבֹא לְאוּמַן בְּעֶרֶב רֹאשׁ-הַשָּׁנָה. וְסִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק: בְּבוֹאִי פָּגַשְׁתִּי אֶת כָּל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שׁוֹכְבִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ חוֹלִים בְּטִיפּוּס רַחֲמָנָא לְצַלַן, וְלֹא יָדַע אֵיךְ יַעַבְרוּ אֶת הָרֹאשׁ-הַשָּׁנָה. וּלְקָחוֹ תֵּכֶף רַבִּי מַתִּתְיָהוּ זַ"ל וְהֶאֱכִילוֹ וְהִשְׁקוֹ וְהִלְבִּישׁוֹ הֵיטֵב בִּבְגָדִים מְכֻבָּסִים וְלָקַח נַעֲלֵי בְּנוֹ שֶׁשָּׁלְחוֹ אֵלָיו מֵאַן דְּהוּ וְנָתַנוּ לְרַבִּי לֵוִי וְכָךְ הִתְחַזֵּק רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל, כִּי אַף הוּא נֶחְלַשׁ מְאֹד, וְהִנֵּה בְּבוֹאוֹ לוֹמַר אֶת הַסְּלִיחוֹת רָאָה אֵיךְ שֶׁכֻּלָּם בְּרִיאִים מְאֹד לְלֹא שׁוּם חֹלִי וּמַכְאוֹב. וְהָיָה זֹאת לְנֵס מְפֻרְסָם.

ה - שא

מֵחֲמַת רֹב הַטָּרְדוֹת וְהַסַּכָּנָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבַּדֶּרֶךְ לֹא הִגִּיעַ אָז רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטֶרִינְהַרְץ זַ"ל לְאוּמַאן. רַבִּי יַעֲקֹב כֹּהֵן בַּרְזֶסְקִי זַ"ל הִגִּיעַ בְּאֶמְצַע רֹאשׁ-הַשָּׁנָה. רַבִּי אַיְזִיק אַייזִינְשְׁטַיין שָׂכַר בְּשַׁלְמוֹנִים הֲגוּנִים וּבִקְשֵׁי רַב בַּעַל עֲגָלָה מְיֻחָד שֶׁיְּקַחֵהוּ מֵהָעִיר אוּמַן לְהַקְלוֹיְז,

וּכְשֶׁהִפְצִירוּ בּוֹ וְאָמְרוּ לוֹ הֲרֵי הָרוֹצְחִים מִסְתּוֹבְבִים בָּרְחוֹב, עָנָה לָהֶם: אַף אִם אָמוּת לֹא אֲוַתֵּר לִבְלִי לִשְׁהוֹת עִם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁמַּקְלוֹז, וְנָסַע, וּבְנֵס לֹא קָרָה לוֹ שׁוּם דָּבָר. וְאָז הֵחֵל רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הָעַמּוּד וְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה וְעַרְבִית שֶׁל לֵיל א' וּתְפִלַּת הַמּוּסָפִין שֶׁל שְׁנֵי הַיָּמִים.

ה - שב

רַבִּי חַיִּים קִיבְּלִיטְשֶׁער הָיָה מִתְפָּרְנֵס מִמְּלַמְּדוּת שֶׁשִּׁמֵּשׁ בָּהּ בָּעִיר טְשֶׁערִין פַּעַם כְּשֶׁפָּנָשׁוּהוּ מִתְגַּלְגֵּל עַל הַשֶּׁלֶג בִּרְצוֹתוֹ לְצַיֵּר לְעַצְמוֹ הֵיטֵב אֶת יוֹמוֹ הָאַחֲרוֹן וּשְׁאָלוּהוּ עַל כָּךְ, עָנָה כִּבְדָרֶךְ אֲגַב: הֲרֵי צְרִיכִים לְהִתְכּוֹנֵן לִשְׁכִיבָתֵנוּ בַּקֶּבֶר שָׁם הֲרֵי קַר מְאֹד.

ה - שג

בְּלֵיל שָׁבוּעוֹת אַחַר גְּמַר אֲמִירַת הַתִּקּוּן כַּנָּהוּג הָיוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מְרֻבִּים בְּרִקּוּדִין מְאֹד. הָיָה פַּעַם שֶׁרָקַד רַבִּי בְּרוּךְ חָתָן רַבִּי גָּעצִיל זַ"ל עִם בְּנֵי חֲבוּרָתוֹ בְּהִתְלַהֲבוּת מֻשָּׁךְ כָּל הַלַּיְלָה עַד שֶׁהִגִּיעַ עֵת הַתְּפִלָּה.

ה - דש

רַבִּי יִשְׂרָאֵל טָרָהוִוויצֶער זַ"ל הָיָה אָדָם מוּרָם מֵעַם, וְסִפְּרוּ מִמֶּנּוּ כַּמָּה מוֹפְתִים גְּלוּיִים שֶׁעָשָׂה. הוּא הֶעֱבִיר פַּעַם סַכִּין שֶׁל מִילָה עַל אֶחָד שֶׁנִּתְאַלֵּם וְחָזַר הַהוּא לְדִבּוּרוֹ (וְכַמּוּבָא סְגֻלָּתוֹ בְּסֵפֶר הַמִּדּוֹת). וְרַבִּים שֶׁלֹּא מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הָיוּ בָּאִים עִם פִּדְיוֹנוֹת שֶׁיִּתְפַּלֵּל עֲלֵיהֶם.

ה - שה

אֶחָד מֵהַמְקֹרָבִים שֶׁבָּא מִפּוֹלַנְיָה לְאוּמַאן. שְׁמוֹ הָיָה אִיתָמָר. הוּא נֶחֱלָה מְשׁוּם מָה וְשָׁכַב בְּאוּמַאן בְּבֵית הַחוֹלִים שֶׁל הָאדוֹן פְּרֶענְקֶל, וְאַחַר כָּךְ שָׁכַב בַּקְלוֹז וְנִפְטַר שָׁם. לִפְנֵי פְּטִירָתוֹ אָמַר בְּנֹעַם פִּיו לְכַמָּה שֶׁבָּאוּ לְבַקְּרוֹ וּלְעָדְדוֹ 'הוֹלֵךְ אֲנִי מֵהָעוֹלָם בְּשִׂמְחָה' "אֵיךְ גֵּעה פְֿרַיילַאךְ" כִּי בֶּאֱמֶת הָיָה אַבְרֵךְ מְיֻחָד עִם מִדּוֹת נַעֲלוֹת שֶׁלֹּא כָּרְגִיל. ת.נ.צ.ב.ה.

ה - שו

ר' פִּנְחָס בֶּן רַבִּי בֶּן צִיּוֹן אַפְּטֶער הי"ד, לָמַד בְּוִינָא אֵצֶל הָרַבִּי מִבּוֹיאַן. וְסִפֵּר רַבִּי בֶּן צִיּוֹן, שֶׁפַּעַם כְּשֶׁבִּקֵּר אֵצֶל בְּנוֹ בַּיְשִׁיבָה שְׁאָלוֹ הָרַבִּי: שְׁמַעְתִּי שֶׁחָסִיד בְּרֶסְלֶב הִנְּךָ. עָנָה לוֹ רַבִּי בֶּן-צִיּוֹן זַ"ל: אֵכֶן כָּךְ. שְׁאָלוֹ הָרַבִּי: נוּ, אִם כֵּן תֹּאמַר לִי מַה מְרַמֵּז רַבְּךָ בְּסִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ עַל חֹדֶשׁ תַּמּוּז? וְאָמַר לוֹ הַמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (ליקו"מ תו' ריז) שֶׁהוּא רָאשֵׁי תֵּבוֹת זְכָרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה. שְׁאָלוֹ הָרַבִּי וּמָה עוֹד, וְלֹא זָכַר רַבִּי בֶּן צִיּוֹן. הִזְכִּירוֹ הָרַבִּי שֶׁהוּא גַּם רָאשֵׁי תֵּבוֹת זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ. וְהִתְפַּלֵּא מְאֹד רַבִּי בֶּן-צִיּוֹן. שְׁאָלוֹ הָרַבִּי: מַדּוּעַ אַתָּה מִתְפַּעֵל כָּל כָּךְ? עָנָה לוֹ רַבִּי בֶּן צִיּוֹן: כִּי יָדוּעַ בָּעוֹלָם שֶׁהִנְּכֶם מִתְנַגְּדִים עַל דֶּרֶךְ רַבֵּנוּ זַ"ל. לְקָחוֹ לְחַדְרוֹ

וְהֶרְאָה לוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְקוּטֵי מוֹהֲר"ן, וַיֹּאמֶר לוֹ: גַּם בְּבֵית הוֹרַי הַצַּדִּיקִים הָיוּ מְעַיְּנִים בְּסֵפֶר קָדוֹשׁ זֶה, וְכָל הַדִּבּוּרִים וְהַשְׁמוּעוֹת דִּבּוּרֵי הֶבֶל וּסְרָק הֵם.

ה - שז

הָיוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּקִיאִים כָּל כָּךְ בַּלְּשׁוֹנוֹת שֶׁבְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ, בִּפְרָט בְּסֵפֶר הַמִּדּוֹת וּבְסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְכַדּוֹמֶה עַד שֶׁשְּׁאֵלָתָם וּתְשׁוּבָתָם, שִׂיחָם וְשִׂיגָם וְדִבְרֵי צַחוּתָם וְחָכְמָתָם, הָיָה מְשֻׁלָּב וּמְתֻבָּל בִּלְשׁוֹנוֹת אֵלּוּ, וּלְדֻגְמָא פַּעַם לָוָה אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אֵיזֶה סְכוּם מֵרַבִּי מֹשֶׁה יְרוֹסְלָבְסְקִי זַ"ל עֲבוּר הוֹצָאוֹת שַׁבָּת, אַחַר זְמַן מָה לֹא זָכַר הַלֶּה כַּמָּה פָּרַע לוֹ, וְנִגַּשׁ לִשְׁאֹל זֹאת אֶת רַבִּי מֹשֶׁה בְּעַצְמוֹ, עָנָה לוֹ רַבִּי מֹשֶׁה בִּנְעִם, בַּלָּשׁוֹן הָעִבְרִי טַייטְשׁ הַמּוּבָא בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת בַּמַּעֲשֶׂה מִמֶּלֶךְ וְקֵיסָר, שֶׁמְּסֻפָּר שָׁם שֶׁאֵצֶל הַגַּזְלָנִים הַכֹּל רָשׁוּם כָּל גְּזֵלָה וּגְזֵלָה וְאַף תַּאֲרִיךְ הַגְּזֵלָה, וּפְתַח תֵּכֶף אֶת פִּנְקָסוֹ וְהַבִּיט לִרְאוֹת אִם נִשְׁאַר חַיָּב אִם לָאו.

ה - שח

כְּשֶׁסִּפֵּר פַּעַם הָרַב מֵהָאַרְקוֹב זַ"ל בְּהִתְפַּעֲלוּת בְּשַׁבָּת אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הַחֲסִידִים וְהָרַבָּנִים שֶׁמַּעְיִר אוֹסְטְרוֹדוֹב, שֶׁפַּעַם בְּשִׂמְחַת תּוֹרָה שָׁתָה שֶׁלֹּשׁ כּוֹסוֹת יַיִן שֵׁכָר שֶׁהָיָה בְּחִזְּק אַלְכּוֹהוֹל 96 וְאַחַר כָּךְ הֵקִיא שְׁתִיָּתוֹ וְהִתְיַשֵּׁב וְאָמַר כַּמָּה שָׁעוֹת תּוֹרָה בַּהֲלָכָה וְאַגָּדָה וַחֲסִידוּת וְכוּ' עַד לְהַפְלִיא, עָנוּ לוֹ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּצַחוּת בַּלָּשׁוֹן הַמּוּבָא בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת בַּמַּעֲשֶׂה מִמֶּלֶךְ וְקֵיסָר "יָפֶה מְאֹד הָיָה, רַק אִם הָיוּ מְדַבְּרִים זֹאת בִּלְתִּי פֶּה שָׁתוּי", הַיְנוּ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת שִׁכְרוּת, עַיֵּן שָׁם, כְּשֶׁבְּכַוָּנָתָם לְהַדְגִּישׁ שֶׁאֵין זֶה לְשֶׁבַח הַתּוֹרָה לוֹמַר תּוֹרָה בְּפֶה שָׁתוּי, וְלֹא כָּךְ מְגַלִּים וְאוֹמְרִים תּוֹרָה.

ה - שט

סִפֵּר הָרַב מֵהָאַרְקוֹב זַ"ל לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁפַּעַם דִּבֵּר עִם תַּלְמִיד חָכָם אֶחָד בְּהֶלְכוֹת טֻמְאָה הַשַּׁיָּךְ לְסֵגֶת הַגְּמָרָא בְּמַסֶּכֶת חֻלִּין פֶּרֶק הָעוֹר וְהַרֹּטֶב, בֵּין דִּבּוּרָם הִתְעָרֵב בָּחוּר צָעִיר אֶחָד וְרָאוּ שֶׁשּׁוֹלֵט הֵיטֵב בַּגְּמָרָא עַד שֶׁלִּרֵב הִתְפַּעֲלוּתָן שְׁאָלוּהוּ מֵאַיִן יוֹדֵעַ כָּךְ טוֹב אֶת הַגְּמָרָא. עָנָה לָהֶם שֶׁהָיָה נוֹהֵג לִלְמֹד עִם מַגִּיד שִׁעוּר כָּל יוֹם דַּף גְּמָרָא אֶחָד, וְהָיָה מִנְהָגוֹ לְהָכִין הַדַּף קֹדֶם הַשִּׁעוּר, וְהָיָה חוֹזֵר עָלָיו שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וְאַחַר הַשִּׁעוּר הָיָה שׁוּב חוֹזֵר עַל הַדַּף שֶׁלָּמַד עִם רַבּוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וְאַחַר כָּךְ הָיָה חוֹזֵר עַל כָּל הַנִּלְמָד גַּם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וְכָךְ לָמַד אֶת כָּל הַשַּׁ"ס, וְנִמְצָא שֶׁלָּמַד בְּדֶרֶךְ זֶה תִּשְׁעָה פְּעָמִים כָּל הַשַּׁ"ס, וּמְשׁוּם כֵּן זוֹכֵר אֶת הַנִּלְמָד. וְהִשְׁתּוֹמְמוּ אֵיךְ שֶׁבְּסֵדֶר נָכוֹן בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה אָפְשָׁר בְּקַל לִהְיוֹת בָּקִי בַּשַּׁ"ס כֻּלּוֹ, אַף בָּחוּר צָעִיר כָּמוֹהוּ.

ה - שי

ר' מָרְדְּכַי גַּנְלְסְקִי הַמְכֻנֶּה 'מַעטְיֶע' יָצָא בְּיוֹם הַפּוּרִים מִבֵּיתוֹ שֶׁבָּעִיר טְשֶׁערִין לִסְגֹּר אֶת תְּרִיסֵי הַבַּיִת, וּמְשׁוּם מָה לֹא חָזַר, וְחִפְּשׂוּהוּ בְּנֵי בֵּיתוֹ וִידִידָיו הֲלוֹךְ וְחַפֵּשׂ בְּכָל הָעִיר וְלֹא מְצָאוּהוּ עַד שֶׁנּוֹדַע לָהֶם שֶׁנָּסַע לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְחָזַר לְעִירוֹ בְּעֶרֶב פֶּסַח וְסִפֵּר שֶׁכְּשֶׁרָאָהוּ ראבר"נ זַ"ל אֵיךְ שֶׁהִגִּיעַ לְלֹא שׁוּם חֲפָצִים וּמַשָּׂאוֹת שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הַנּוֹסְעִים שֶׁל אָז, וְלֹא בָּא כִּי אִם עִם מִזְוָדָה קַלָּה בִּלְבַד, הֵרִים ראבר"נ בְּאֶצְבָּעוֹ אֶת מִזְוָדָתוֹ הַקַּלָּה וְהִפְלִיג לְהָעוֹמְדִים סְבִיבוֹ בְּהִתְרַגְּשׁוּת וְאָמַר: רְאוּ אֵיךְ יְהוּדֵי נוֹסֵעַ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּמַשָּׂא קַל כָּזֶה. כָּךְ צְרִיכִים לִפְרֹחַ וְלַעֲלוֹת וְלָבֹא לְאֶרֶץ חֶמְדַּת אֲבוֹת. "זעהט ווי אַ יוד פָּארט קיין אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל".

ה - שיא

כְּשֶׁשָּׁאַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אֶת רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל מַדּוּעַ בְּדִבּוּרָיו בְּגֹדֶל מַעֲלַת הַהִתְבּוֹדְדוּת וְחִיּוּבָהּ מִדֵּי יוֹם, כַּמְבֹאָר בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ, אֵינוֹ מַדְגִּישׁ אֶת זְמַן הַהִתְבּוֹדְדוּת, דְּהַיְנוּ קְבִיעוּת שָׁל שָׁעָה אַחַת מִדֵּי יוֹם, כִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל, רַק מַרְחִיב הַדִּבּוּר עַל עֶצֶם מַעֲלָתָהּ וְחִיּוּבָהּ, וְעָנָהוּ מִשּׁוּם שֶׁחוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא כְּשֶׁיִּשְׁמַע הַשּׁוֹמֵעַ שֶׁצָּרִיךְ לְקַיְּמָהּ בְּמֶשֶׁךְ שָׁעָה יֵחָלֵשׁ דַּעְתּוֹ כְּלָל מִלְּקַיְּמָהּ, וְאַף אִם יְקַיְּמָהּ יֵחָלֵשׁ דַּעְתּוֹ שֶׁלֹּא קִיְּמָהּ כַּהֶגֶן, וְשֶׁמָּא מִתּוֹךְ כָּךְ יַנִּיחֶנָּה לְגַמְרֵי, עַל-כֵּן מַרְחִיב הַדִּבּוּר רַק מִגֹּדֶל מַעֲלַת הַדָּבָר וְחִיּוּבָהּ לְפִי דַּעַת רַבֵּנוּ, וּבְמֶשֶׁךְ הַזְּמַן לְרֹב הַתְּמִידוּת בְּקִיּוּמָהּ יְקַיְּמָהּ הַמְקַיְּמָהּ בִּשְׁלֵמוּת וְכָרָאוּי, וְכִרְצוֹן רַבֵּנוּ זַ"ל.

ה - שיב

הָיָה פַּעַם עֲצִירוּת גְּשָׁמִים חֲמוּרָה בְּרוּסְיָא שֶׁעַד אֶמְצַע הַקַּיִץ עֲדַיִן לֹא יָרְדוּ גְּשָׁמִים כָּרָאוּי (אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה חֹרֶף מֻשְׁלָג וְקַר) וְהָלְכוּ כָּל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לוֹמַר תְּהִלִּים בְּצִיּוּן רַבֵּנוּ כַּאֲשֶׁר רָמַז בְּסֵפֶר הַמִּדּוֹת, לְ'מְטַר הַ'שָּׁמַיִם תִּשְׁתֶּה מָ'יִם - רָאשֵׁי תֵּבוֹת תְּהִלִּים, וּכְבָר בְּאֶמְצַע אֲמִירָתָם הֵחֵל לָרֶדֶת גֶּשֶׁם שׁוֹטֵף, וְהָיָה הַדָּבָר לְנֵס.

ה - שיג

כְּשֶׁבָּז פַּעַם מִתְנַגֵּד אֶחָד עַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ כְּשֶׁרָאָהוּ פּוֹנֶה בִּתְפִלָּתוֹ לַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמֵשִׂיחַ לִבּוֹ כְּדַבֵּר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וְאוֹמֵר אֵלָיו: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רַחֵם עָלַי", אָמַר לוֹ: מַה מְּפַטְפֵּט אַתָּה בְּדִבּוּרִים. עָנָה לוֹ זֶה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: אֲכֵן, אֲכֵן, זֶה הָעֹשֶׁר וְהָאוֹצָר הַגָּדוֹל שֶׁהִנְחִילָנוּ רַבֵּנוּ, שֶׁלִּמְּדָנוּ שֶׁאַף אִם אָנוּ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ, יֵשׁ בִּיכָלְתֵּנוּ לִפְנוֹת אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְהַפְצִיר בּוֹ תָּמִיד כִּרְצוֹנֵנוּ, בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בְּאֵיזֶה דִּרְגָּא וְאֹפֶן שֶׁאָנוּ נִמְצָאִים.

ה - שיד

כְּשֶׁשָּׁמַע פַּעַם אֶחָד מֵחֲשׁוּבֵי הָרַבָּנִים אֵיךְ שֶׁמְּדַבְּרִים כַּמָּה מֵהַמִּתְנַגְּדִים דִּבְרֵי בְּזָיוֹן עַל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, נָעָנָה וְאָמַר בְּצַחוּת לְשׁוֹנוֹ: עֲדַיִן לֹא רָאִינוּ וְלֹא שָׁמַעְנוּ וְלֹא מָצָאנוּ שֶׁמִּבְּנֵי

בְּנֵיהֶם שֶׁל הָאֶפִּיקוֹרְסִים וְהַלֵּיצָנִים לָמְדוּ תוֹרָה, וְהִתְפַּלְּלוּ בְּהִתְלַהֲבוּת, וְעָסְקוּ בִּגְמִילוּת חֲסָדִים וּצְדָקָה, וְנֶחְבָּאִים אֶל הַכֵּלִים, וּמְדַקְדְּקִים בְּמִצְוֹוֹת הַתּוֹרָה קַלָּה כְּבַחֲמוּרָה, וְקָמִים לְתִקּוּן חֲצוֹת וּמִתְפַּלְּלִים כְּוָתִיקִין, מִי יִתֵּן וְהָיוּ כֻּלָּם כְּמוֹתָם.

ה - שטו

בְּאוּמַאן דְּר אֶחָד בְּשֵׁם רַבִּי דָּוִד זַ"ל, הוּא הָיָה סוֹחֵר בְּדוֹלְרִים בַּשּׁוּק הַשָּׁחוֹר, וּבָא לְשָׁם מֵעִירוֹ הַיְיסִין מֵחֲמַת שֶׁאַחַר שֶׁנִּתְפַּס בִּידֵי הַשִּׁלְטוֹנוֹת נִקְנַס לְמַאֲסַר בַּיִת לְמֶשֶׁךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים, וּבָחַר לְעַצְמוֹ לִשְׁהוֹת בְּמַאֲסַר זֶה בָּעִיר אוּמַאן. וְכָךְ הִתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּתְמִימוּת וּבֶאֱמֶת. וְסִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁפַּעַם בְּלָמְדָם בֵּין מִנְחָה לְעַרְבִית מִגְּדֶל הָעִנְיָן אֵיךְ שֶׁצָּרִיךְ לְהִזְדָּרֵז וְלַחֲטֹף הַטּוֹב הַנִּמְצָא כָּל יוֹם וְיוֹמוֹ, רָאָה אֵיךְ שֶׁהִזְדָּרֵז עַצְמוֹ רַבִּי דָּוִד וְהָלַךְ בִּזְרִיזוּת לְחַלֵּק צְדָקָה, בְּאָמְרוֹ וְהַרְגִּישׁוֹ בְּשִׂמְחָה: הָבָה וְנִזְכֶּה לַחֲטֹף עוֹד וְעוֹד טוֹב וּבְיוֹם זֶה דַּיְקָא.

ה - שטז

הִגִּיעַ פַּעַם לְאוּמַן מְקֹרָב חָדָשׁ שֶׁהָיָה בְּמִקְצוֹעוֹ שׁוֹחֵט בָּעִיר הָאַרְטִיוֶוע, וְהִתְחַבֵּר עִם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הָעוֹבְדִים הַגְּדוֹלִים, וְסִפֵּר לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁעָזַב אֶת עִירוֹ מֵחֲמַת רֹב מְחַלְּלֵי שַׁבָּתוֹת הַדָּרִים שָׁם. בְּאֵיזֶה יוֹם הֵחֵל לִשְׁחֹט עֲבוּר צָרְכֵי אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. כְּשֶׁשָּׁמַע זֹאת רַבִּי לֵוִי יִצְחָק וְעוֹד כַּמָּה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הוֹדִיעוּ וְהִכְרִיזוּ בָּרַבִּים שֶׁהֵם לֹא יֹאכְלוּ מִשְּׁחִיטָתוֹ עַד שֶׁיֵּלֵךְ לְקַבֵּל הֶתֵּר לִשְׁחִיטָתוֹ מֵחֲמִשָּׁה רַבָּנֵי הָעִיר שֶׁיִּתְּנוּ הַסְכָּמָתָם לִשְׁחִיטָתוֹ כַּנָּהוּג. וְהוּא בְּעַקְשָׁנוּתוֹ לֹא הִסְכִּים וְהִמְשִׁיךְ בִּשְׁחִיטָתוֹ לְלֹא רְשׁוּת רַבָּנֵי הָעִיר.

וְהִנֵּה תַּקָּנָה הָיְתָה בָּעִיר אוּמַאן שֶׁלֹּא יִשְׁחֲטוּ בְּהֵמוֹת בְּיוֹם טוֹב מֵחֲשָׁשׁ שֶׁיִּמְכֹּר בְּעֶצֶם הַיּוֹם. אֵיךְ שֶׁהוּא נוֹדַע לְרַבָּנֵי הָעִיר שֶׁשּׁוֹחֵט זֶה שָׁחַט חֲמִשָּׁה בְּהֵמוֹת בְּעֶצֶם חַג הַשָּׁבוּעוֹת, וּבָאוּ כָּל חֲמִשָּׁה הָרַבָּנִים וְהַדַּיָּנִים בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי שֶׁל שָׁבוּעוֹת אֶל הַקִּלְוִיז וּמָחוּ לְפָנֵי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עַל חֲרִיגָתוֹ מִמִּנְהַג הַמָּקוֹם וְגַם עַל זֶה שֶׁשָּׁחַט לְלֹא נְטִילַת רְשׁוּת. וְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל וְעוֹד כַּמָּה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הִצְדִּיקוּם וְהִצְטָרְפוּ לְמָחְאָתָם. בְּכָעֵסָם הָרַב דָּרְשׁוּ הָרַבָּנִים שֶׁלְּפָחוֹת כָּעֵת יַרְאֶה לָהֶם אֶת סַכִּין שְׁחִיטָתוֹ וְלֹא אָבָה בְּשׁוּם אֹפֶן, עַד שֶׁהִכְרִיחוּהוּ לְכָךְ, וְהָלְכוּ וְהֵבִיאוּ אֶת הַסַּכִּין מִבֵּיתוֹ שֶׁהָיָה תָּחוּב שָׁם בְּמִזְרָן וּמְצָאוּהָ פְּגוּמָה, וְהַבָּשָׂר כְּבָר חֻלַּק בָּעִיר בְּיוֹם הָאָתְמוֹל. סוֹפוֹ הָיָה שֶׁעָזַב אֶת הָעִיר בְּבֹשֶׁת פָּנִים. כְּשֶׁחָזַר פַּעַם לָעִיר תָּפְסָה אוֹתוֹ הַמִּשְׁטָרָה וְנִשְׁלַח יַחַד עִם הָעֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה הָאֲנָשִׁים שֶׁנִּשְׁלְחוּ לְהַבְלִיתִי יָדוּעַ, הי"ד.

ה - שיז

כָּל כָּךְ הָיוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּמַעֲקַב תַּחַת מִשְׁטָרָם שֶׁל הַקּוֹמוּנִיסְטִים שֶׁפַּעַם בְּלֵיל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה אָמַר בְּלַעַג קָרְיָן רַדְיוֹ מוֹסְקְבָא. "כַּעֵת נִכְנַס נְשִׂיא אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁבְּאוּמַן לְהִתְפַּלֵּל", בְּהִתְכַּוְּנוֹ לַחֲזַן הַהוֹלֵךְ לְהִתְפַּלֵּל.

ה - שיח

אָמַר אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ - בְּשָׁכְבוֹ עַל עֶרֶשׂ דְּוַי לִפְנֵי פְּטִירָתוֹ - לַחֲבֵרוֹ הַקָּרוֹב אֵלָיו "בְּוַדַּאי אַתָּה שֶׁאֶפְטֵר מִן הָעוֹלָם יְסַפֵּר בְּנֵי בְּשׂבְחִי וְיֹאמַר "אֲבִי הָיָה רָם מַעֲלָה כָּזֶה וְכָזֶה", "אֲבִי הָיָה אוֹמֵר כָּךְ וְכָךְ", הֶאֱמֶת אֹמַר לְךָ: הִתְיַגַּעְתִּי וְטָרַחְתִּי הַרְבֵּה עִם יְצָרִי הָרָע וּבְקֹשִׁי נִצַּלְתִּי.

ה - שיט

כְּשֶׁהִתְרַבְּרֵב וְקִנְטֵר אֶחָד מֵהַלֵּצִים אֶת אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּאָמְרוֹ לוֹ: "אֵצֶל הָרַבִּי שֶׁלָּנוּ הִתְאַסְפוּ וּבָאוּ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים מַמָּשׁ שֶׁהָיָה סַכָּנַת נְפָשׁוֹת, וּמַה כְּבָר הָיָה יָכֹל לִהְיוֹת אֶצְלְכֶם בַּחֲבוּרַתְכֶם? עָנָה לוֹ זֶה מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: "אֶצְלֵנוּ הָיָה מְחֻיֶּה נְפָשׁוֹת".

ה - שכ

הָיָה רַבִּי שְׁמוּאֵל הוּרְבִּיץ זַ"ל אוֹמֵר בְּשֵׁם סְפָרִים כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל שַׁעֲרֵי דְּמָעוֹת לֹא נִנְעָלוּ, כְּמוֹ כֵן שַׁעֲרֵי תּוֹדָה וְהוֹדָאָה לֹא נִנְעָלוּ וּמְקַבְּלִים אוֹתָהּ בְּכָל עֵת.

ה - שכא

חָלַם אֶחָד מֵחֲשׁוּבֵי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ (רלוי"צ ז"ל) שֶׁרָאָה אֶת חֲבֵרוֹ הַטּוֹב (גיסו ר' משה טשנסטחובער) בַּחֲלוֹם, וְאָמַר לוֹ: כָּאן בָּעוֹלָם הַבָּא עִנְיַן רַבֵּנוּ חָשׁוּב הוּא מְאֹד אוּלָם כְּשֶׁמִּתְכַּוְּנִים לְזֹאת בֶּאֱמֶת.

ה - שכב

אֶת בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבְּאוּמַן אִטְּמוּ הַשִּׁלְטוֹנוֹת אַחַר אֲטִימָתָם אֶת כָּל בָּתֵּי הַכְּנֶסֶת שֶׁבָּעִיר, וּמִשּׁוּם כֵּן הֵבִיאוּ גַּבָּאֵי בָּתֵּי הַכְּנֵסִיּוֹת אֶת סִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁלָּהֶם לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁלָּנוּ וְנֶאֶסְפוּ כָּךְ כ-700-800 סִפְרֵי תּוֹרָה. וּבְלֵית בְּרֵרָה וּמֵחֹסֶר מָקוֹם הִנִּיחוּם בַּשְּׁקָעִים שֶׁל חַלּוֹנוֹת הַקְּלוֹיִז, וְסָגְרוּם בְּמַדְפֵי עֵץ. וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁאָטְמוּ אַף אֶת הַקְּלוֹיִז, גָּזְלוּם הָרְשָׁעִים יְמַח שְׁמָם וְעָשׂוּ מֵהֶם עוֹרוֹת לְנַעֲלַיִם, וְאֶת סִפְרֵי הַקֹּדֶשׁ, כִּגְמָרוֹת וְחֻמָּשִׁים, הִשְׁתַּמְּשׁוּ בָּהֶם לִנְיַר עֲטִיפָה וַאֲרִיזָה בַּחֲנֻיּוֹת הָעִיר.

ה - שכג

בְּעֵת עֲלִיַּת הַקּוֹמוּנִיסְטִים לַשִּׁלְטוֹן הָיְתָה אָז עֵת צָרָה גְּדוֹלָה מְאֹד עַד שֶׁחָשְׁשׁוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁכָּל עִנְיַן רַבֵּנוּ עוֹמֵד חָלִילָה לִפְנֵי כְּלָיוֹן, כִּי עָצְרוּ וְשָׁלְחוּ הַרְבֵּה

מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הָעוֹבְדֵי ה' לְמָקוֹם בִּלְתִּי נוֹדָע, וְרַבִּים נָמֹקוּ בַּכֶּלֶא זְמַן מְמֻשָּׁךְ. וּבִפְרָט אַחַר כָּךְ בְּעֵת מִלְחֶמֶת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה שֶׁנִּרְצְחוּ וְנֶעֱקְדוּ רוֹב אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עַל קִדּוּשׁ ה' הֵן בְּפוֹלַנְיָא וְהֵן בְּרוּסְיָא, וְהָיָה אוֹמֵר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁנִּרְאֶה כַּיּוֹם בַּחוּשׁ אֵיךְ שֶׁרַק בִּזְכוּת הַבְטָחָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ שֶׁאָמַר "הָאֵשׁ שֶׁלִּי עוֹד תּוּקַד עַד בִּיאַת הַגּוֹאֵל", מַמְשִׁיךְ אוֹרוֹ לְזֶרַח וְעוֹד בְּיֶתֶר שְׂאֵת וּבְיֶתֶר עֹז.

ה - שכד

רָאוּ בְּעָלִיל שֶׁאֵלּוּ הָעוֹבְדֵי ה' הַגְּדוֹלִים שֶׁהָיוּ קַפְדָנִים לֹא הִצְלִיחוּ בְּדַרְכָּם, כִּי כְּשֶׁהִגִּיעוּ הַיָּמִים הַקָּשִׁים לֹא הָיָה בְּכֹחָם לִסְבֹּל וְלַעֲבֹר וּלְדַלֵּג עַל כָּל הַדְּבָרִים הַקָּשִׁים וְנָפְלוּ מַהֵר, וּלְהֵפֶךְ הָאֲנָשִׁים הַסַּבְלָנִיִּים.

ה - שכה

לְקִבּוּץ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה הָיוּ מַגִּיעִים וּבָאִים מִמֶּרְחַקִּים אֲפִלּוּ מֵעָרֵי קַווקאז הָרְחוֹקָה מְאֹד, עוֹד יוֹתֵר מֵהַמֶּרְחָק שֶׁיֵּשׁ מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְשָׁם, וְהָיוּ נוֹסְעִים וּבָאִים עַל אַף גֹּדֶל הַטִּלְטוּלִים הַקָּשִׁים וְהַנְּסִיעָה הָאֲרֻכָּה כָּל כָּךְ.

אַף בְּאוּמַן עַצְמוֹ לֹא הָיָה בְּנִמְצָא סִפְרֵי רַבֵּנוּ בְּשֶׁפַע כְּלָל וּכְלָל, בִּפְרָט סִפְרֵי לִקּוּטֵי-הֲלָכוֹת הָיָה בְּצִמְצוּם גָּדוֹל כָּל כָּךְ, שֶׁלֹּא הָיָה שָׁם רַק שִׁלְשָׁה סִדְרֵי לִקּוּטֵי-הֲלָכוֹת שְׁלֵמִים וְאַף זֹאת אֵצֶל אֲנָשִׁים פְּרָטִיִּים, וְהָיוּ מַכְרִחִים לִשְׁאֹל אוֹתָם עַל-יְדֵי מַשְׁכֹּן וּלְהַחֲזִירָם לְזְמַן קָצוּב, וְכָךְ שָׁאֲלוּ וְלָמְדוּ כֶּרֶךְ אַחַר כֶּרֶךְ, עַד שֶׁיְּדָעוּם הֵיטֵב.

ה - שכז

רַבִּי לֵוִי יִצְחָק בֶּנְדֶר זַ"ל הִשְׁתַּדֵּל בִּהְיוֹתוֹ כָּאן בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל בְּהַדְפָּסַת לִקּוּטֵי-הֲלָכוֹת חֵלֶק יוֹרֶה דֵּעָה. בְּעֵת שֶׁטָּרַח בַּדָּבָר וְהָלַךְ לְהַשְׁפִּיעַ עַל כַּמָּה אֲנָשִׁים שֶׁיִּתְנַדְּבוּ כָּל אֶחָד בְּהַדְפָּסַת גִּלָּיוֹן אֶחָד, פָּנָה גַּם לְאִשָּׁה אַלְמָנָה עֲשִׁירָה שֶׁבַּעְלָהּ הָיָה יְדִידוֹ וּמַכִּירוֹ וְעוֹרֵר אוֹתָהּ שֶׁתִּתְנַדֵּב אַף הִיא לָזֶה, וְלֹא הִסְכִּימָה עִמּוֹ וְנָתְנָה לוֹ אַף סַךְ מֵעֵט. אַחַר כַּמָּה יָמִים חָזְרָה אֵלָיו וְנָתְנָה לוֹ אֶת כָּל סְכוּם הוֹצָאוֹת הַדְּפָסַת גִּלָּיוֹן אֶחָד, כְּשֶׁמְּסַפֶּרֶת לוֹ שֶׁזֶּה מֵחֲמַת שֶׁבָּא אֵלֶיהָ בַּעְלָהּ בַּחֲלוֹם וְאָמַר לָהּ: "עֲבוּר דָּבָר גָּדוֹל כָּזֶה תְּנִי וּפַזְּרִי מָמוֹנֵךְ מַה שֶּׁיּוֹתֵר".

ה - שכח

בָּא פַּעַם בַּעַל הַ'בֵּית יִשְׂרָאֵל מִגּוּר זַ"ל לְבִרְכַּת "שֶׁבַע בְּרָכוֹת" שֶׁל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁהִתְקַיֵּם בְּלֵיל שַׁבָּת וְהָיָה כְּבָר חֹשֶׁךְ וְשָׁמַע אֶת רַבִּי אַבְרָהָם סוֹפֵר שְׁטָרִינְהַרְץ לוֹמֵד תּוֹרָה בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן בְּעַל פֶּה כְּדַרְכּוֹ, נֶעֱמַד בַּצַּד וְשָׁמַע דִּבּוּרָיו. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁהָלַךְ חָזְרָה נַעֲנָה לְמְלַוָּיו: אֵינִי מֵבִין מַדּוּעַ קוֹרִים בְּנֵי הָעוֹלָם לַחֲסִידֵי בֶּרְסָלֶב "חֲסִידִים מֵתִים", וְכִי מֵתִים הֵם? חַיִּים וּמְחַיִּים הֵם!

ה - שכט

הָיָה פַּעַם בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה שֶׁהֵחֵל רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטֶרִינְהַרְץ זַ"ל אֶת הַקֶּטַע "מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים" בְּנֶסַח אַחֵר מֵהַמָּרְגָּל וּכְפִי נֶסְחָתוֹ שֶׁל רַבִּי אַהֲרֹן הָרַב מִבְּרֶסְלֶב זַ"ל, וּמָחוּ עַל זֶה אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עַד שֶׁהֻכְרַח לְהִתְפַּלֵּל כַּמְקֻבָּל.

ה - של

סִפֵּר רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטֶרִינְהַרְץ זַ"ל מִגְּדֶל הַקְּדֻשָּׁה שֶׁשָּׁרְרָה בְּבֵיתוֹ, שֶׁלְּמָחֳרַת נִשּׂוּאָיו בַּשֶּׁבַע בְּרָכוֹת כְּשֶׁנִּדְמֶה הָיָה לְאָבִיו רַבִּי הִירְץ שֶׁמַּבִּיט עַל כַּלָּתוֹ, תֵּכֶף הוֹרִיד לוֹ סְטִירָה הֲגוּנָה וְגָעַר בּוֹ: 'כְּבָר מַבִּיט הִנְךָ', "שׁוֹין קוּקְסְטוּ".

ה - שלא

רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטֶרִינְהַרְץ זַ"ל וְרַבִּי מָרְדְּכַי שׁוֹחֵט זַ"ל בִּרְצוֹנָם לְקַיֵּם בִּפְשִׁיטוּת עֲצַת רַבֵּנוּ לְדַבֵּר אֶחָד עִם חֲבֵרוֹ בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, כַּמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן סִימָן לד, הָיוּ מַקְפִּידִים לְהִפָּגֵשׁ מִדֵּי יוֹם בְּיוֹם בִּזְמַן וּבְמָקוֹם מְיֻחָד, וְשָׁם הָיוּ מְדַבְּרִים יַחְדָּו בְּדַרְכֵי עֲבוֹדַת ה'. וְסִפֵּר רַבִּי מָרְדְּכַי, שֶׁבְּיוֹם כִּפּוּר כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן פְּגִישָׁתָם הִרְהֵר לְנַפְשׁוֹ הַאִם אֵלֵךְ לִמְקוֹם קְבִיעוּתֵנוּ אַף בְּיוֹם זֶה, כִּי הָיָה זֶה בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה בְּסֵדֶר הָעֲבוֹדָה שֶׁבִּתְפִלַּת מוּסָף, וְהִרְהֵר הַאִם קַבָּלָתָם לִקְבִיעוּת הַנְהָגָה זוֹ חָל הַדָּבָר גַּם עַל יוֹם זֶה, אַף-עַל-פִּי-כֵן הִתְחַזֵּק וְהָלַךְ לַמָּקוֹם הַהוּא בְּחָשְׁבוֹ אֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת שֶׁלִּי. כְּשֶׁהִגִּיעַ לַמָּקוֹם הַהוּא רָאָה אִיךְ שֶׁכְּבָר עָמַד שָׁם רַבִּי אַבְרָהָם וּמַמְתִּין וּמְחַכֶּה לוֹ, וְנָהֲגוּ בְּמִנְהָגָם הַקָּבוּעַ אַף בְּיוֹם זֶה, אַשְׁרֵי לָהֶם. הֵם הָיוּ מְחֻתָּנִים, שֶׁבֵּן רַבִּי אַבְרָהָם רַבִּי נָתָן זַ"ל נָשָׂא אֶת בִּתּוֹ שֶׁל רַבִּי מָרְדְּכַי שׁוֹחֵט זַ"ל.

ה - שלב

סִפֵּר רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטֶרִינְהַרְץ זַ"ל בְּשֵׁם חֲמוֹתוֹ (הִיא הָיְתָה בִּתּוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵף יוֹנָה בֶּן מוֹהֲרַנ"ת זַ"ל) שֶׁהָיְתָה מְסַפֶּרֶת בְּשֵׁם אָבִיהָ שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעַ חֹדֶשׁ אֱלוּל הָיָה אוֹמֵר בְּצַחוּת "הִנֵּה עַתָּה מַגִּיעִים הַיָּמִים יְמֵי אֱלוּל הַקְּדוֹשִׁים וְיַפְסִיקוּ הַיְרֵאִים וְהַחֲסִידִים לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל", כִּי לְרֹב רְצוֹנָם לַחֲטֹף הָרְבֵּה טוֹב תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים מַזְנִיחִים אֶת הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה הַפְּשׁוּטָה לְרֹב הִתְלַהֲבוּתָם. וְהָיָה מְסַיֵּם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּסִפְּרוֹ זֹאת שֶׁכֵּן נוֹהֵג הַדָּבָר גַּם בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְעַרְבֵי חַג כְּשֶׁמְּכִינִים עַצְמָם הַיְרֵאִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה לְקַבֵּל קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, וְשׁוֹכְחִים שֶׁאֵין טוֹב מִלְּקַבֵּל קְדֻשַּׁת שַׁבָּת מִלְּשֶׁבֶת וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה בְּהַתְמָדָה, וְעוֹד יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַיָּמִים.

ה - שלג

אָמַר רַבִּי שְׁלֹמֹה וֶעקְסְלֶר זַ"ל בְּסוֹף יָמָיו: מִתְחָרֵט אֲנִי עַל שֶׁשָּׁאַלְתִּי אֶת ראבר"נ זַ"ל אִם אֶסַּע מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְאוּמַן אִם לָאו, וְחָבָל.

ה - שלד

רַבִּי שְׁלֹמֹה וֶוועקְסלֶר זַ"ל הָיָה אָדָם קָדוֹשׁ וּפָרוּשׁ כָּזֶה, שֶׁכְּשֶׁהָיָה נוֹסֵעַ לְהִשְׁתַּטֵּחַ וּלְהִתְפַּלֵּל בְּקֶבֶר רָחֵל אִמֵּנוּ, הָיְתָה זוּגָתוֹ מְכִינָה לוֹ חֲבִילוֹת שֶׁל כֶּסֶף כְּשֶׁהִיא אוֹמֶרֶת לוֹ צְרוֹר זֶה תִּתֵּן לְזֶרֶם מִסְפָּר זֶה, וּצְרוֹר זֶה לְזֶרֶם מִסְפָּר זֶה. וְלֹא פַּעַם קָרָה לוֹ שֶׁעַל אַף זֹאת הָיָה מַחֲלִיפָם. וְיָשַׁב כָּל יָמָיו רַק עַל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁשָּׁאַל פַּעַם אֶת ראבר"נ זַ"ל אִם יִסַּע מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל לְאוּמָן, עָנָה לוֹ ראבר"נ שֶׁאֵין בָּזֶה בֵּרוּר הֲלָכָה, כִּי הֵבִין ראבר"נ זַ"ל שֶׁאָדָם פָּרוּשׁ כָּזֶה לֹא יוּכַל לִסְבֹּל אֶת יְסוּרֵי הַדֶּרֶךְ, בִּפְרָט לִנְסֹעַ מֶשֶׁךְ זְמַן בְּתַעֲרוֹבוֹת עִם עֲרֵלִים עַל הָאֳנִיָּה, שֶׁהֵם בִּשְׁבִילוֹ כְּדֵי פִּקּוּחַ נְפָשׁוֹת מַמָּשׁ.

ה - שלה

כְּשֶׁנִּפְטַר רַבִּי שְׁלֹמֹה וֶוועקְסלֶר שָׁאַל נָכְדּוֹ אֶת רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטֶרִינְהַרְץ זַ"ל אֵיךְ יְנַסֵּח נֵסַח הַמּוֹדָעָה עַל פְּטִירָתוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְרָהָם: אַל תַּדְפִּיס מוֹדָעוֹת וְאַל תִּכְתֹּב שְׁבָחִים עַל מַצֵּבָתוֹ, שֶׁכֵּן נָהֲגוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ זַ"ל.

ה - שלו

כְּשֶׁהָיָה צָרִיךְ הָרַב הֶחָסִיד רַבִּי שְׁלֹמֹה וֶוועקְסלֶער זַ"ל לְהַשִּׂיא אֶת בִּתּוֹ, וּלְרֹב עֲנִיּוּתוֹ לֹא הָיָה לוֹ כְּלָל וּכְלָל לְהוֹצָאוֹת הַחֲתֻנָּה, שְׁאָלָה אוֹתוֹ זוּגָתוֹ: רַבִּי שְׁלֹמֹה, מַה יִּהְיֶה וְאֵיךְ נַשִּׂיא אֶת בִּתֵּנוּ בַּעֲנִיּוּת כָּזוֹ. נָחֲמָהּ רַבִּי שְׁלֹמֹה כָּל הַזְּמַן וְאָמַר לָהּ: ה' יַעֲזֹר, עוֹד יִהְיֶה טוֹב. וְאָכֵן עֵזֶר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּדֶרֶךְ פֶּלֶא, וּמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הָיָה, בְּדִיּוּק בְּאוֹתָהּ עֵת הִגִּיעַ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל יְהוּדִי אֲמִיד מִגֶּרְמַנְיָה, וְהֶחֱלִיט בְּנַפְשׁוֹ לְהַפְרִישׁ סְכוּם הָגוּן לְצְדָקָה לֶעָנִי הָרִאשׁוֹן שֶׁיִּפְגֹּשׁ בִּירוּשָׁלַיִם. בְּהִכָּנְסוֹ לָעִיר הִתְעַתְּקָה פָּגַשׁ בְּר' שְׁלֹמֹה, וְהֶחֱלִ לְדַבֵּר עִמּוֹ וְהֵבִין שֶׁנִּצְרָךְ גָּדוֹל הוּא, אֲבָל מִשּׁוּם מָה הִסְתַּפֵּק בְּנַפְשׁוֹ אִם עָנִי הָגוּן הוּא (כַּיָּדוּעַ הִקְפִּיד רַבִּי שְׁלֹמֹה זַ"ל לְבָלִי לִנְגֹּעַ בִּזְקֵנוֹ כְּלָל וּכְלָל, וּמֵחֲמַת כֵּן נַעֲשָׂה זְקֵנוֹ קְשָׁרִים קְשָׁרִים קְלוּעִים, וּמֵחֲמַת כֵּן הָיָה נִרְאֶה מְשֻׁנֶּה קְצָת), עִם סָפֵק זֶה עָלָה לְהִתְיַעֵץ עִם רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זָאנֶנְפֶלְד זַ"ל. נָחֲמוֹ רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים וְאָמַר לוֹ: עֶזְרָךְ ה' וְאָכֵן מָצְאָתְ אֶת הֶעָנִי הֶהָגוּן שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם. וְנָתַן לוֹ אֶת כָּל הַסְּכוּם, וְהָיָה בָּהּ דַּי כְּדֵי לְהַשִּׂיא אֶת בִּתּוֹ.

ה - שלז

רָמַז פַּעַם רַבִּי נַפְתָּלִי כֹּהֵן זַ"ל לְעִנְיַן הַמּוּבָא בְּשִׂיחוֹת הָרַ"ן מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ לְמוֹהַרְנַ"ת: הֲרֵי אַתָּה כֵּן מְדַבֵּר עִם אֲנָשִׁים, יֵשׁ לְךָ לְשָׂאֵלָם "מָה" וְכוּ', עיי"ש בְּסִימָן רפ"ו, שֶׁזֶּה שֶׁאָמַר הַכָּתוּב "מָה ה' אֱלֹקֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעִמְּךָ כִּי אִם לְיִרְאָה", שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹאֵל וּמְבַקֵּשׁ מִמְּךָ שֶׁתִּתְיָרֵא מִמֶּנּוּ, כִּי אִם תַּבִּיט וְתִתְבּוֹנֵן הֵיטֵב הֵיטֵב תִּרְאֶה שֶׁהַכֹּל מַה הוּא - הֶבֶל

וּכְלוּם, וְכָךְ תּוּכַל לִזְכּוֹת לִירְאָה שֶׁהִיא עִקַּר הַחֲשִׁיבוּת, כַּמּוּבָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ. (לִיקּוּ"מ סִימָן ה').

ה - שלח

פַּעַם רָאָה רַבִּי נַפְתָּלִי כֹּהֵן זַ"ל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת לִפְנֵי תְּפִלַּת מוּסָף אִישׁ שֶׁמִּתְכּוֹנֵן רַבִּי יְחִיאֵל גְּרִינְוולְד זַ"ל לָלֶכֶת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבָּעִיר הָעַתִּיקָה שֶׁהִתְפַּלֵּל בָּהּ תְּפִלַּת שַׁחֲרִית לְהַשְׁלִים אֶת תְּפִלַּת הַמּוּסָף בַּכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי, גָּעַר בּוֹ וְאָמַר לוֹ: לְהִתְפַּלֵּל מוּסָף תִּתְפַּלֵּל כָּאן בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ יַחַד עִם כָּל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְאַחַר הַתְּפִלָּה תֵּלֵךְ לַכֹּתֶל לוֹמַר תְּהִלִּים וּלְהִתְבּוֹדֵד וְכַיּוֹצֵא, כִּי אֵין לְשַׁעֵר גֹּדֶל מַעֲלַת הַתְּפִלָּה בְּצִבּוּר יַחַד עִם אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְשָׁמַע לוֹ.

ה - שלט

רַבִּי נַפְתָּלִי כֹּהֵן זַ"ל הָיָה אוֹמֵר בְּצַחוּת "לֶחֶם חֻקִּי - הַטְרִיפֵנִי" (הַנֶּאֱמַר בְּזִמְרוֹת שַׁבָּת עַל הַכָּתוּב הַטְרִיפֵנִי לֶחֶם חֻקִּי', הַיְנוּ הַפַּרְנָסָה וְהַיְגִיעָה אֲחֲרֶיהָ הִטְרִיפֵנִי וְטִמְאֵנִי.

ה - שמ

ר' מֹשֶׁה טְשֶׁנְסְטָחוֹבֶער זַ"ל הָיָה מָשָׁךְ כַּמָּה שָׁנִים מְעוֹרֵר אֶת אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לַחֲצוֹת, וְהִתְנַדֵּב לָזֶה אַף-עַל-פִּי שֶׁסָּבַל מֵחֲמַת כֵּן בִּזְיוֹנוֹת שׁוֹנִים. כְּשֶׁרָאָה אִי אֵלּוּ מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַמַּאֲרִיכִים בִּדְבָרִים אַחַר מַעֲרִיב, הָיָה מֵעִיר לָהֶם בְּצַחוּת לְשׁוֹנוֹ: הִתְכּוֹנְנוּ נָא לָרַבִּי הַצַּדִּיק שֶׁעוֹמֵד לְהַגִּיעַ. וּכְשֶׁתָּמְהוּ וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ מִי הוּא הָרַבִּי הַזֶּה, הָיָה עוֹנֶה לָהֶם: "ר' חֲצוֹת", וְעוֹד מְעַט יַגִּיעַ וְיִמְצָא אֶתְכֶם יְשֵׁנִים חְלִילָה. הוּא הָיָה נוֹהֵג בְּעֵת אֲסִפּוֹ מָעוֹת לְצָדָקָה לְהַקְפִּיד לִבְלִי לְהַבִּיט בִּסְכוּם נְתִינָתוֹ שֶׁל הַלָּה אִם רַב אוֹ מְעַט, כִּי לֹא רָצָה לְהִכָּשֵׁל בְּשׁוּם חֲנֻפָּה וְחֵן שֶׁל שֶׁקֶר וְהִתְרַפְּסוּת לַזּוּלַת, וְכֵן לֹא הָיָה שָׂם לֵב אִם נוֹתְנִים לוֹ אִם לָאו וְהָיָה אֶצְלוֹ הַכֹּל שָׁוֶה.

ה - שמא

פַּעַם הִגִּיעַ אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁהִתְפָּרְנֵס מִמְּכִירַת סְפָרִים לְאֵיזֶה בֵּית מִדְרָשׁ בְּצָפַת עִם מִזְוָדָה מְלֵאָה סְפָרִים, וּכְדַרְכּוֹ הִנִּיחַ סְפָרִים עַל הַשֻּׁלְחָן לִמְכִירָה, וּבְתוֹכָם כַּמָּה מִסִּפְרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל. שָׁם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ לָמְדוּ כַּמָּה אַבְרֵכִים יְקָרִים, אוּלָם מִתְנַגְּדִים גְּדוֹלִים, וְתֵכֶף חָבַר אֲלֵיהֶם אֶחָד וְאָמַר לַמּוֹכֵר: בְּמָטוּתָא מִמְּךָ, אֶרֶז חָפְצֵיךְ וְהִסְתַּלֵּק מִכָּאן. לֹא הָיְתָה לוֹ בְּרֵרָה וְאָסַף אֶת סְפָרָיו וְהֵחֵל לָלֶכֶת. אוּלָם לֹא עָזְבוֹ זֶה הַלָּה וְזֵרְזוֹ עוֹד וְעוֹד שֶׁיִּסְתַּלֵּק. בִּהְיוֹתוֹ כְּבָר בַּמַּדְרֵגוֹת, פָּנָה אֲלֵיהֶם זֶה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְאָמַר לוֹ: וּבְכֵן, מְבֹרָךְ אֲנִי אוֹתְךָ שֶׁתִּזְכֶּה לְבָנִים וּבְנֵי בָנִים חֲסִידֵי בְּרֶסְלֶב. וְאָכֵן כָּךְ הָיָה שֶׁזָּכָה שֶׁנִּתְקָרֵב בְּנוֹ לְאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ,

וּמִכָּל צֶאֱצָאָיו לֹא נִשְׁאֲרוּ דְּבֵקִים בְּתוֹרָה וְיִרְאָה אֶלָּא אֵלּוּ הַדְּבוּקִים בְּדֶרֶךְ רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, כִּי שְׁאָר בָּנָיו עָזְבוּ אֶת דֶּרֶךְ הַיַּהֲדוּת וְיָצְאוּ לְתַרְבּוּת רָעָה.

ה - שמב

סִפֵּר רַבִּי מֹשֶׁה בֶּער רוֹזֶנְפֶלְד זַ"ל סִפּוּר פְּלָאִי, שֶׁנָּסַע סוֹחֵר אֶחָד לְיָרִיד שֶׁהִתְקַיֵּם בְּיוֹם רִאשׁוֹן וְיָצָא מִבֵּיתוֹ תֵּכֶף לְאַחַר הַשַּׁבָּת כְּשֶׁבְּכַוָּנָתוֹ לְהַגִּיעַ מֻקְדָּם לַיָּרִיד, וְכָךְ בְּאֶמְצַע הַנְּסִיעָה שָׂר לְעַצְמוֹ זְמִירוֹת שֶׁל מוֹצָאֵי שַׁבָּת וּכְשֶׁעָמַד בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ לְפּוּשׁ קְמָעָה שָׂר לְעַצְמוֹ הַזֶּמֶר "אַדִּיר אִים וְנוֹרָא" וְהִרְגִּישׁ וְשָׁמַע כְּאִלּוּ שׁוֹמֵעַ מֵרָחוֹק אֶחָד עוֹנֶה לוֹ: "בַּצַּר לִי לְךָ אֶקְרָא". וְחָזַר עַל זֶה שׁוּב, וְשׁוּב שָׁמַע כָּזֹאת וְכָךְ הִמְשִׁיךְ עוֹד כַּמָּה קְטָעִים מֵהַזֶּמֶר, וְשָׁמַע קוֹל הָעוֹנֶה מֵרָחוֹק בְּתֵבוֹת הַזֶּמֶר וְנִפְלָא הַדָּבָר בְּעֵינָיו עַד שֶׁהָלַךְ אַחַר הַקּוֹל הָעוֹנֶה עֲדֵי הַגִּיעוֹ לַמָּקוֹם וְרָאָה שֶׁשָּׁכַב שָׁם מֵת מִצְוָה, וְתֵכֶף שָׂם אוֹתוֹ עַל הָעֲגָלָה וְדָאַג וֶהֱבִיאוֹ לְקֶבֶר יִשְׂרָאֵל.

ה - שמג

רַבִּי הִירְשׁ לֵייב לִיפְּל זַ"ל הִתְפָּרְנֵס מֶשֶׁךְ כַּמָּה שָׁנִים עַל-יְדֵי הַצְּדָקָה שֶׁתִּרְמוּ לוֹ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וּמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הָיָה: בְּלֵיל הַשַּׁבָּע בְּרָכוֹת לְאַחַר חֲתֻנָּתוֹ שֶׁהִתְקַיְּמָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁרָקְדוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עִמּוֹ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת רִקּוּדִין נִלְהָבִים מֶשֶׁךְ כַּמָּה וְכַמָּה שָׁעוֹת - קָם בָּאֶמְצַע אִישׁ אֶחָד מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁעָן בְּמַקְצוֹעוֹ, וְקָרָא לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְאָמַר לָהֶם: "אַתֶּם כֻּעַ שְׂמֵחִים, אוּלָם לְמָחָר מַה יַּעֲשׂוּ וּמַה יֹּאכְלוּ זוּג זֶה" ?. תֵּכֶף הִתְעוֹרְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מִדְּבָרָיו, וּבְרֹאשָׁם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק, לֶאֱסֹף מָעוֹת עֲבוּרָם, וּמָה עוֹד שֶׁשָּׁעָן זֶה הִתְחִיל בַּמְצָוָה וְתָרַם סְכוּם הָגוּן, וְלָקְחוּ מָעוֹת אֵלּוּ וְהִפְקִידוּם בְּשֻׁתָּפוּת בְּעִסְקוֹ שֶׁל רַבִּי חַיִּים בֶּן רַבִּי שַׁבְּתַי זַ"ל וְהִתְפָּרְנְסוּ מֵהֶרְוַח הַנִּכְנָס מֶשֶׁךְ כַּמָּה שָׁנִים. וְאַף זוֹ הָיְתָה עֲצָתוֹ שֶׁל הַשָּׁעָן הַנַּ"ל.

ה - מדש

כְּשֶׁרָצָה רַבִּי הִירְשׁ לֵייב לִיפְּל זַ"ל לְעוֹדֵד אֶת אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּשֶׁבַח אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל כָּתַב בְּמִכְתָּבוֹ לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בִּשְׁנַת הַתרצ"ה: "יֵשׁ בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁפַע כָּזֶה עַד שֶׁמֵּהַשְׁיָרִים שֶׁנִּשְׁאָר לוֹ מֵהַסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבָּת, יַסְפִּיק לוֹ לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק לְהִסְתַּפֵּק כָּל הַשַּׁבָּת". וְסִיֵּם וְכָתַב "אֲבָל גַּם זֹאת אוֹדֶה לְךָ שֶׁאֶת הָאַרְבַּע הָאֵמוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל צִיּוּן רַבֵּנוּ שֶׁיֵּשׁ לָכֶם שָׁם בְּאוּמַאן, זֹאת אֵין לִי בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל".

ה - שמה

רַבִּי אֶלְחָנָן סְפֶּקְטוֹר זַ"ל גָּדַל בְּבֵית סָבוֹ כִּי הִתְיַתֵּם מֵאָבִיו בִּהְיוֹתוֹ יֶלֶד קָטָן בִּהְיוֹת אָבִיו רָחוֹק מִבֵּיתוֹ וְלֹא הִכִּיר אֶת אָבִיו. פַּעַם בְּשָׁכְבוֹ עַל מִטָּתוֹ בָּא אֵלָיו אָדָם אֶחָד וְאָמַר לוֹ:

יוֹדֵעַ אַתָּה שֶׁאֲבִיךָ אֲנִי וּבְנִי אַתָּה. וּכְשֶׁהִתְעוֹרֵר לִרְאוֹתוֹ מִקְרוֹב נֶעֱלַם כְּלֹא הָיָה, וְרָץ לְסָבוֹ וְסִפֵּר לוֹ זֹאת, וּשְׁאָלוֹ סָבוֹ לְמַרְאֵה הָאִישׁ וְתָאַם הָאִישׁ לְמַרְאֵה אָבִיו. אִשֵּׁר לוֹ סָבוֹ הַדָּבָר בְּאָמְרוֹ לוֹ: כָּךְ בֶּאֱמֶת הָיְתָה דְמוּת אָבִיךָ זַ"ל.

ה - שמו

הָיָה מְסַפֵּר בְּצַחוּת הָרַב הֶחָסִיד רַבִּי יְחִיאֵל גְּרִינְוולד זַ"ל: נִפְגַּשְׁתִּי פַּעַם עִם אַנְשֵׁי הַחֶבְרָא קַדִּישָׁא בְּעֵת לַוּוֹתָם נִפְטָר אֶחָד מִחוּץ לָעִיר, וּשְׁאֵלְתִּים בֵּין דְּבָרֵי כַּמָּה לְוָיוֹת יֵשׁ לָכֶם מִדֵּי יוֹם? עָנוּהוּ: כְּתִשְׁעָה לְוָיוֹת מִדֵּי יוֹם. כְּשֶׁפָּנָה לָלֶכֶת מֵהֶם נִגַּשׁ אֵלָיו אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁהָיָה מֵאַנְשֵׁי הַחֶבְרָא קַדִּישָׁא, טָפַח לוֹ עַל כְּתֵפוֹ וְאָמַר לוֹ בְּצַחוּת: יְחִיאֵל, וְכִי חוֹשֵׁב הִנְךָ שֶׁאָכֵן תִּשְׁעָה מֵתִים נִפְטָרִים מִדֵּי יוֹם בְּלוּבְּלִין? לֹא וָלֹא, מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ מֵתִים כָּל אַנְשֵׁי עִיר לוּבְּלִין, אוּלָם מֵחֲמַת שֶׁאֵין בֵּיכָלְתֵּנוּ לְהוֹצִיא אֶת כֻּלָּם בְּיַחַד קוֹבְרִים אָנוּ אוֹתָם לְאַט לְאַט, כְּתִשְׁעָה נִפְטָרִים בְּיוֹם.

ה - שמז

הָיוּ בֵּין אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אֲנָשִׁים יְקָרִים כָּאֵלֶּה שֶׁהָיָה לָהֶם לֵב נִשְׁבָּר וְרֶגֶשׁ כָּזֶה, כְּמוֹ לְמָשָׁל רַבִּי יוֹחָנָן גַּלַנְט זַ"ל שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ מִדֵּי יוֹם לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ"ל לְמָשָׁךְ זְמַן, וְהָיָה מַרְטִיב בְּדִמְעוֹתָיו כָּל כָּךְ אֶת צִיּוּן רַבֵּנוּ זַ"ל, עַד שֶׁהָיוּ הַבָּאִים מַבְחִינִים עַל הַצִּיּוּן אִם כְּבָר בִּקֵּר בָּהּ, לְרֹב הַלַּחְלוּחִית מִדִּמְעוֹתָיו הָרַבִּים שֶׁהָיוּ מַרְטִיבִים מַמָּשׁ אֶת צִיּוּן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ.

ה - שמח

סִפֵּר רַבִּי יִשְׂרָאֵל נַחְמָן אַנְשִׁין זַ"ל, שֶׁנָּסַע פַּעַם בְּאוֹטוֹבּוּס וְשָׁמַע אִישׁ שְׁנֵי אֲנָשִׁים זְקֵנִים מְשִׂיחִים בֵּינֵיהֶם לְפִי תֻּמָּם, בֵּין דִּבְרֵיהֶם סִפֵּר אֶחָד לַחֲבֵרוֹ שֶׁפַּעַם - לְעֶרֶךְ בִּשְׁנַת תר"פ שָׁהָה בְּמִירוֹן, וְיָשַׁן שָׁם בְּצִיּוּן רַבִּי אֶלְעָזָר, וּבְאֶמְצַע הַלַּיְלָה רָאָה אֵיךְ שֶׁנִּכְנַס יְהוּדִי אֶחָד, וְהֵחֵל לְהִתְפַּלֵּל שָׁם, וְטָעַן כָּאֵלּוּ טְעָנוֹת לִפְנֵי הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ, וְדִבֵּר כָּאֵלּוּ דִּבּוּרִים שֶׁל תְּפִלָּה בְּהִשְׁתַּפְּכוּת הַנֶּפֶשׁ כָּזוֹ וּבִבְכִיּוֹת כָּאֵלּוּ, עַד שֶׁהִזְדַּעְזֵעַ כָּל-כָּךְ שֶׁכָּל הַיּוֹם שֶׁאַחֲרָיו הָיָה סַהֲרוּרִי לְגַמְרֵי, וְלֹא הָיָה יָכֹל לֶאֱכֹל כְּלָל לְרֹב הֶרְגֵּשׁוֹ וְהִתְעוֹרְרוּתוֹ, וְרַק לָעֶרֶב כְּשֶׁנָּסַע לְבֵיתוֹ לְחֵיפָה טָעַם מַשֶּׁהוּ, וּבְהֵיוֹתוֹ שׁוּב בְּמִירוֹן בְּפַעַם אַחֶרֶת שָׁאַל עַל הָאִישׁ הַזֶּה וְעַל מַעֲשֶׂהוּ, וְנוֹדַע לוֹ שֶׁשְּׁמוֹ רַבִּי דָּוִד שְׁטֶעפֶּער זַ"ל מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים, וּמִתְפַּרְנֵס בְּעִירוֹ תֵּל-אָבִיב מִתְּפִירַת וּמִלּוּי שַׁקִּים בְּצֶמֶר. וְסִיֵּם וְאָמַר לַחֲבֵרוֹ: "הָאֱמֶת אֹמַר לְךָ, שֶׁמֵּאָתְּמוֹל כְּבָר הָרְבֵּה מַגִּידִים וְדַרְשָׁנִים; אֲבָל מַה שֶּׁדִּבּוּרֵי תְּפִלּוֹת אֵלּוּ שֶׁדִּבֵּר גָּרְמוּ לִי, לֹא זָכִיתִי לְהִתְעוֹרְרוּת כָּזוֹ מֵאָז מַגִּיד וְדַרְשָׁן".

ה - שמט

כְּשֶׁבִּקֵּשׁ פַּעַם רַבִּי אַבְרָהָם יַעֲקֹב גּוֹלְדְרַייךְ זַ"ל אֶת רַבִּי נָתָן בַּייטְלְמַאכֶער זַ"ל שֶׁיְּלַמְּדוֹ לְנַגֵּן עַל כִּנּוֹר אַחַר שֶׁזָּרְזוֹ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּאָמְרוֹ לוֹ: בַּעַל מְנַגֵּן כָּמוֹךָ מֵהָרְאוּי שֶׁיְּשִׁים לֵב לְנִגּוּנִים שֶׁלָּנוּ, כִּי יָדַע רַבִּי נָתָן לְנַגֵּן הֵיטֵב עַל הַכִּנּוֹר, עָנָהוּ רַבִּי נָתָן בְּצַחוּת: הֲרֵי יָדַעְתָּ מַה שֶּׁאָמַר כְּבָר רַבֵּנוּ שֶׁמְּשִׁיחַ יִגְלֶה בָּעוֹלָם דֶּרֶךְ חָדָשׁ בִּנְגִינָה, וְאִם כֵּן מַה לְּךָ לְלַמְּדוֹ.

ה - שנ

רַבִּים הָיוּ מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עוֹבְדֵי ה' גְּדוֹלִים וּבַעֲלֵי מַדְרֵגָה עַד שֶׁכָּל לֵילוֹתָם וְרֹב יְמֵיהֶם הָיוּ קוֹדֶשׁ לְתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיוּ עֲנִיִּים מְרוּדִים מַמָּשׁ וְהִשְׁתַּדְּלוּ לְהִתְפָּרְנֵס מִיגִיעַ כַּפָּם אַף שֶׁלֹּא לְפִי כְּבוֹדָם, כְּמוֹ רַבִּי יַעֲקֹב בַּארְדִיטְשׁוֹבֶער זַ"ל שֶׁהָיָה מִתְפָּרְנֵס מִמְּכִירַת נֵרוֹת וְהָיָה עוֹמֵד אַף בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר בְּאֶמְצַע הָרְחוֹב וּמוֹכֵר נֵרוֹת לִכְבוֹד יוֹם הַקָּדוֹשׁ, עַל אַף שֶׁהָיָה אִישׁ מוּרָם מְאֹד, וּכְמוֹ שֶׁסִּפֵּר רַבִּי דָּוִד שֶׁעכְטֶער זַ"ל עַל אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁהִתְפָּרְנֵס מִמְּכִירַת שְׁתִיָּה קָרָה בְּאֶמְצַע הָרְחוֹב וְהִבְחִין בּוֹ אֵיךְ שֶׁעוֹמֵד דָּבוּק בְּשַׁרְעַפָּיו עַד כְּדֵי הִתְפַּעֲלוּת, כִּי הַלָּה בִּרְצוֹתוֹ לְהָנוֹת דָּוְקָא מִיגִיעַ כַּפּוֹ, לֹא הִשְׁגִּיחַ עַל כְּבוֹדוֹ כְּלָל וּכְלָל. וְכָךְ הָיוּ רַבִּים מֵאַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ.

ה - שנא

סִפֵּר רַבִּי מָרְדְּכַי יְגֶלְנִיק זַ"ל שֶׁשָּׁמַע בְּעַצְמוֹ מֵאִישׁ אֶחָד שֶׁשָּׁאַל פַּעַם אֶת הַצַּדִּיק הָרַבִּי רַבִּי מְשֻׁלָּם מִטָּאשׁ זַצַ"ל אִם יָכוֹל לִלְמֹד בְּסֵפֶר מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ, עָנָה לוֹ: בְּוַדַּאי, הֲרֵי הָרַבִּי מִצַּאנְז אַף הָיָה אוֹמֵר לִקּוּטֵי תְּפִלּוֹת.

ה - שנב

וְכֵן סִפֵּר שֶׁשָּׁמַע פַּעַם מֵאֶחָד שֶׁפַּעַם הִתְאַכְסֵן בְּבֵית אָבִיו הָרַבִּי מִסָּאכְטְשׁוֹב זַצַ"ל, וּבֵין דִּבּוּרָם בִּקֵּשׁ הָרַבִּי זַצַ"ל אֶת אָבִיו שֶׁיִּתֵּן לוֹ אֵיזֶה סֵפֶר לִלְמֹד, וְנָתַן לוֹ אֶת הַסֵּפֶר 'לִקּוּטֵי-הֲלָכוֹת' וְלָמַד וְהָגָה בָּהּ מֻשָּׁךְ כָּל הַלַּיְלָה, אַחַר כָּךְ הִבְחִין בְּנוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת הַנַּ"ל שֶׁהָרַבִּי מְכַבְּדוֹ מְאֹד, וּשְׁאָלוֹ: מָה רָאָה הָרַבִּי לְכַבְּדֵנִי כָּל כָּךְ? עָנָה לוֹ הָרַבִּי: מִשּׁוּם שֶׁאָבִיךָ נָתַן לִי לִלְמֹד בְּסֵפֶר נִפְלָא כָּזֶה.

ה - שנג

הַצַּדִּיק הָרַב מִבַּארְנִיב זַ"ל, רַבִּי אַבְרָהָם שִׂמְחָה הוֹרְבִיץ מְחַבֵּר הַסֵּפֶר "חַמְרָא טָבָא", הָיָה עוֹסֵק הַרְבֵּה בְּסוֹף יָמָיו בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ וְהָיָה מַפְלִיג מְאֹד בְּשִׁבְחָם, וְהָיָה מַזְכִּיר הַרְבֵּה בְּדָרְשׁוֹתָיו מִתּוֹרוֹת רַבֵּנוּ זַ"ל.

ה - שנד

אָחוֹת זוּגָתוֹ שֶׁל רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל הָיְתָה פַּעַם אֲצֶל בַּעַל הַחֶזְוֹן אִישׁ זַ"ל לְבַקְּשׁוֹ שֶׁיִּתְפַּלֵּל עַל אֵיזֶה יְשׁוּעָה שֶׁנִּצְרְכָה לָהּ, בֵּין דְּבָרֶיהָ שְׁאֵלָהּ הֵיכָן הִיא דָּרָה, וְאָמְרָה לוֹ שֶׁדָּרָה בִּשְׁכוּנַת קַטָמוֹן, עָנָה לָהּ: וְכִי עֶבוּר מַה נָּסַעְתְּ וּבָאת אֵלַי, הֲרֵי יֵשׁ לָךְ שָׁם בְּקַטָמוֹן שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם אֶת רַבִּי שְׁמוּאֵל שַׁפִּירָא זַ"ל.

ה - שנה

פֵּרֵשׁ פַּעַם בְּצַחוּת רַבִּי שְׁמוּאֵל שַׁפִּירָא זַ"ל אֶת הַמִּשְׁנָה: "הַפֶּסַח" - בְּגִימַטְרִיָא נַחְמָן, "אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַּלַּיְלָה" - שֶׁאָז עִקַּר הֶעָבוֹדָה שֶׁבַּעֲבוֹדַת ה', כַּמּוּבָא בַּסֵּפֶר שִׂיחוֹת הַר"ן, "וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַּלַּיְלָה" - מִלְּשׁוֹן צְלוֹתָא וּבְעוּתָא לְשׁוֹן תְּפִלָּה, "וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת" - שֶׁבּוֹ תָּלוּי הַכֹּל, וּמִמֶּנּוּ הַתְחָלַת כָּל הָעֲבוֹדָה.

ה - שנו

הִדְגִּישׁ פַּעַם רַבִּי שְׁמוּאֵל שַׁפִּירָא זַ"ל לְאַחַד הָאַבְרֵכִים: דַּע לְךָ שֶׁשְּׁמִירַת הַבְּרִית הוּא הַמַּפְתֵּחַ לְכָנֵס דַּרְכּוֹ לְכָל הַמַּדְרֵגוֹת וּלְכָל הָעוֹלָמוֹת.

ה - שנז

פָּנָה פַּעַם אַבְרֵךְ אֶחָד לְאַחַר חֲתֻנָּתוֹ אֶל הֶחָסִיד רַבִּי שְׁמוּאֵל שַׁפִּירָא זַ"ל בְּבַקְּשׁוֹ שֶׁיְּדַבֵּר עִמּוֹ וְיַחֲזְקוֹ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, הָיָה זֹאת בְּעֶרֶב שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּעֵת שֶׁיָּשַׁב רַבִּי שְׁמוּאֵל וְאָמַר לְעַצְמוֹ קַפִּיטֶל ק"ז "הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב" זְמַן הָרַבֵּה לִפְנֵי בֵּיאַת קְהַל הַמִּתְפַּלְּלִים, לֹא עָנָהוּ רַבִּי שְׁמוּאֵל שׁוּם דָּבָר כְּדַרְכּוֹ בְּחָסְכוֹ בְּדִבּוּרִים, רַק זֹאת שֶׁכְּשֶׁהִגִּיעַ לְתֵבוֹת "וַיִּזְעֲקוּ", "וַיִּצְעֲקוּ", הִדְגִּישָׁם וּכְפָלָם חָזֹר וְהַדְגֵּשׁ, וְהֵבִין הָאַבְרֵךְ תֵּרוּץ מֵעַצְמוֹ לִשְׁאֵלָתוֹ.

ה - שנח

רַבִּי פִּישֶׁל דַּיִן זַ"ל, אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה נֶכְדָּם שֶׁל הַחוֹלְקִים עַל אֲנָשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, נִמְשַׁךְ מְאֹד בְּסוֹף יָמָיו לְדַעַת רַבֵּנוּ וּלְלִמּוּד סִפְרֵי רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, וְאָמַר פַּעַם בְּכְאֵב לְרַבִּי דָּוִד שֶׁכְּטֶעֶר זַ"ל שֶׁהָיָה יוֹצֵא וְנִכְנָס אֲצָלוֹ לְשַׁמְּשׁוֹ: מִתְחָרֵט אֲנִי עַל שֶׁלֹּא זָכִיתִי בְּצָעִירוּתִי לִרְאוֹת וּלְהַרְגִּישׁ גְּדֻלַּת סִפְרֵי רַבֵּנוּ.

ה - שנט

פַּעַם הִגִּיעַ נֶכְדּוֹ שֶׁל רַבִּי גְּדַלְיָה בֶּן רַבִּי יִשְׂרָאֵל בֶּן שָׂרָה בַּת רַבֵּנוּ זַ"ל (אִמּוֹ שֶׁל רַבִּי גְּדַלְיָה הָיְתָה בִּתּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי אַהֲרֹן בְּנוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל רַבִּי מָרְדְּכַי מִטְשֶׁרְנוֹבִיל זַצַ"ל) לְאוּמַאן לְהִתְפַּלֵּל עִם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים וְהָלַךְ בִּבְגָדֵי מֶשִׁי כְּמִפָּרְסָם, כִּי נָהֲגוּ בְּבֵית אֲבִיו בְּאַדְמוֹ"רוּת כַּמְּסֻפָּר כְּבָר (לעיל קס"ב), וְצִוָּה רַבִּי שִׁמְשׁוֹן לְקָרְבוֹ מִטַּעַם הֱיוֹתוֹ נֶכֶד רַבֵּנוּ זַ"ל.

ה - שס

בְּוַארְשָׁא הָיָה דָּר אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁהָיָה עוֹבֵד ה' גָּדוֹל וְהָיָה קָם מִדֵּי לַיְלָה בַּחֲצוֹת לַיְלָה וְעוֹסֵק אַחַר כָּךְ בַּתּוֹרָה, אוּלָם הָיָה עָנִי מָרוּד כָּל כָּךְ עַד שֶׁשְּׁאֲלוּ אוֹתוֹ בָּנָיו: הֲרֵי אָמְרוּ רַז"ל: כָּל הַלּוֹמֵד תּוֹרָה בַּלַּיְלָה נִמְשָׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם, וְאִם כֵּן הֵיכָן הַחוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁךְ לְךָ? עָנָה לָהֶם: זֶה שֶׁאֲנִי זוֹכֶה לָקוּם שׁוּב בַּחֲצוֹת לַיְלָה בַּלַּיְלָה הַשֵּׁנִיָּה זֶהוּ הַתּוֹצָאָה וְהַשָּׂכָר הַנִּמְשָׁךְ לִי מֵהַחוּט שֶׁל חֶסֶד מֵחֲמַת קִימָתִי בַּחֲצוֹת בַּלַּיְלָה הַקּוֹדֶם. כִּי מַה שַּׁיָּךְ חוּט שֶׁל חֶסֶד גָּדוֹל יוֹתֵר מִלְּזָכוֹת לָקוּם עוֹד לַיְלָה בַּחֲצוֹת? (ע"ע לעיל בח"ד, סעיף שצ"ב; ולהלן בח"ו, סעיף רפ"ט).

ה - שסא

הַיְהוּדִים תּוֹשָׁבֵי אוֹקְרַאִינָה בִּכְלָל וְתוֹשָׁבֵי אוּמַן בִּפְרָט לְרֹב פְּשִׁיטוּתָם וְעַנְוְתָנוּתָם שֶׁמִּטִּבְעָם, רְחוֹקִים מְאֹד הָיוּ מִלְּתֵת תְּאֲרֵי כָּבוֹד אֶחָד לַחֲבֵרוֹ. וְסִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁכְּשֶׁבָּא לְאוּמַן וּכְבָר קֹדֶם לְבִיאָתוֹ שָׁמַע הַרְבֵּה בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל רַבִּי אַלְטֶר טָעפְּלִיקֶער זַ"ל (בַּעַל הַמְחַבֵּר וְהַמְלַקֵּט הַסְּפָרִים הַחֲשׁוּבִים הִשְׁתַּתְּפְכוּת הַנֶּפֶשׁ, מְשִׁיבַת נָפֶשׁ, מֵי הַנַּחַל וְעוֹד). אֵיךְ שֶׁפּוֹנִים אֲלֵיו כָּל מַכִּירָיו גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים בְּשֵׁם 'אַלְטֶער' לְבַד, וּכְשֶׁהֵעִיר לְכַמָּה עַל כָּךְ עָנוּ לוֹ: נוּ, אַתָּה רוֹצֶה כְּבָר לַעֲשׂוֹת כָּאן רַבִּיִּים? לְכַנּוֹתוֹ בְּשֵׁם רַבִּי וְכַדּוֹמֶה, אֵין דָּבָר זֶה נוֹהֵג בְּמְקוֹמֵנוּ.

ה - שסב

אֶחָד מֵהַגָּרִים שֶׁנִּתְגַּיְּרוּ וְהִתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ נָתְנוּ לוֹ הַשְׂלְטוֹנוֹת אֵיזֶה עֲבוֹדַת פְּקִידוּת בְּמִשְׂרָד וְלֹא קִבְּלוֹ מֵחֲמַת הֶכְרֵחִיּוּת שֶׁבַּעֲבוֹדָה לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, וְנָתְנוּ לוֹ לַעֲבֹד בַּעֲבוֹדָה קָשָׁה שֶׁל חִתּוּךְ עֵצִים שֶׁנִּשְׂרוּ קֹדֶם בְּמַיִם, וְנֶחֱלָה מִזֶּה מְאֹד, וְכָל צוּרְתּוֹ הִשְׁתַּנְּתָה מֵחֲמַת כֵּן. כְּשֶׁשָּׁאֲלָה אוֹתוֹ זוּגָתוֹ הֲרֵי זֶה פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ? עָנָה לָהּ: וְכִי נַעֲשֵׂיתִי יְהוּדִי כְּדֵי לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת? וְלֹא עָבְרוּ יָמִים מוּעָטִים וּמֵת. הי"ד

ה - שסג

הִגִּיעַ פַּעַם מְקֹרָב חָדָשׁ בַּעַל הַדְּרַת פָּנִים אֶל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבְּאוּמַאן וְכִנָּה עַצְמוֹ בְּשֵׁם רַבִּי יַעְנְקֵל וְאַף אֶחָד לֹא הִכִּירוֹ וְלֹא יָדַע מֵאַיִן מְקוֹמוֹ. לְאַט לְאַט כָּבַשׁ מָקוֹם בֵּין אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְהֵחֵל אַף לִדְרֹשׁ בָּרַבִּים וְהָיָה מְדַבֵּר בְּדֶרֶךְ גַּדְלוּת כְּרַב גָּדוֹל, וְאַף הִתְנַהֵג בְּמִנְהָגִים מְשֻׁנִּים, וּלְמָשָׁל כְּשֶׁקָּרְאוּ לוֹ לַעֲלוֹת לַתּוֹרָה וְרָצָה הַחַזָּן לוֹמַר עֲבוּרוֹ 'מִי שֶׁבֵּרַךְ' לֹא אָבָה וְלֹא מָסַר בְּשׁוּם פַּעַם שֵׁם אִמּוֹ. הוּא הָיָה יוֹדֵעַ לְרַקֵּד רִקּוּדִים מְיֻחָדִים כְּשַׂחְקָן קַרְקָס. פַּעַם אָמַר בַּהֲלָצָה עַל הַכָּתוּב וַיַּרְא בָּלָק - הַיּוֹם רָאִיתִי אֶת בָּלָק. פַּעַם עָלָה לַבִּימָה וְאָמַר עַל עַצְמוֹ: אֲנִי סְתָם שַׂקְרָן וְאַשְׁמְדַאי אֲנִי וְכוּ'. מִצַּד שֶׁנִּי הָיָה עוֹסֵק הַרְבֵּה בִּצְדָקָה וְהָיָה הוֹלֵךְ לְהִתְרִים

אֲנָשִׁים וְלֶאֱסֹף לֶחֶם לְחַלְקָם אַחַר כָּךְ לַעֲנִיִּים. וְהִנֵּה רֹב אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַתְּמִימִים לֹא הִכִּירוּ וְהִבְחִינוּ בְּחֶסְרוֹנוֹ שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא כְּלִי רֵיקָן וְלֵץ גָּמוּר. וְרַק כַּמָּה בּוֹדְדִים מַמָּשׁ וּבְרֹאשָׁם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל עָמְדוּ לוֹ בְּדַרְכּוֹ וְלֹא חָגְגוּ עִמּוֹ בַּחֲגִיגוֹתָיו. וְגַם רַבִּי שִׁמְשׁוֹן בַּארְסְקִי זַ"ל הִבִּיט עָלָיו בְּעַיִן לֹא טוֹבָה. וְהָיוּ גּוֹעֲרִים אֵלּוּ מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּהַקְשׁוֹתָם עָלָיו מַדּוּעַ נִטְפָּל הוּא לְבַעַל צְדָקָה כָּמוֹהוּ וּמְדַקְדֵּק בְּחֶסְרוֹנוֹת.

פַּעַם הֵחֵל לְרַקֵּד רִקּוּדִים עַלִּיזִים וְנִפְלָאִים עַל סַפְסָל צַר מְאֹד, וּבָאוּ רַבִּים מִתּוֹשָׁבֵי הָעִיר, אֲנָשִׁים וְנָשִׁים, לִרְאוֹת פַּעֲלוּלָיו, עַד שֶׁהֵחֵל לִהְיוֹת תִּעָרוֹבוֹת סְבִיבוֹ הֲלַךְ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק וְדָחַף בְּרַגְלוֹ אֶת הַסַּפְסָל בִּכְדֵי שֶׁיִּפֹּל, תֵּכֶף הִתְרַגְּזוּ עָלָיו אֵיזֶה אֲנָשִׁים מִתּוֹשָׁבֵי הָעִיר וְהֵעִיפוּ לוֹ אֶת כּוֹבָעוֹ וְאַף רָצוּ לְהַכּוֹתוֹ מַמָּשׁ וְכַדּוֹמֶה. וְנִמְשַׁךְ כָּךְ הַדָּבָר עוֹד זְמַן רַב עַד שֶׁקָּם אֶחָד הַמְיֻחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ רַבִּי אַהֲרֹן יוֹסֵף גֶּערְשִׁינָאוּ זַ"ל וְהִרְעִים בְּקוֹלוֹ לִפְנֵי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עַד כְּדֵי דְּמָעוֹת בְּטָעֲנוֹ לִפְנֵיהֶם אֵיךְ נוֹתְנִים לְלֵץ כָּמוֹהוּ לְהִשָּׁאֵר בֵּין אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. וַה' הָיָה בְּעֶזְרָם שֶׁבְּאֵיזֶה יוֹם אֶחָד נִכְנַס לַקְּלוֹיז אָדָם אֶחָד מֵעִיר פְּרָאסְקָאו, וְתֵכֶף כְּשֶׁרָאָהוּ יַעֲנִקֵל זֶה בָּרַח כִּנְשׁוּף נָחָשׁ וְלֹא רָאוּהוּ יוֹתֵר. וְסִפֵּר זֶה הָאָדָם שֶׁהַמִּשְׁטָרָה מְחַפֶּשֶׂת אַחֲרָיו אַחַר עֲשׂוֹתוֹ בְּעִירוֹ כַּמָּה וְכַמָּה מַעֲשִׂים רָעִים וּמְכֹעָרִים. לְבַסּוֹף מֵת יַעֲנִקֵל זֶה בָּעִיר גְּזִילֶרְדַע הַסָּמוּךְ לְטַשְׁקֶנְט עַל-יְדֵי שֶׁנִּשְׂרַף בְּמִטָּתוֹ שֶׁנִּדְלְקָה מִתַּנּוּר דּוֹלֵק. גַּם אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁנִּתְחַבֵּר עִמּוֹ מְאֹד בְּשֵׁם הֶרְשׁל תְּפִסָּה אוֹתוֹ הַמִּשְׁטָרָה בְּקִיּוֹב עַל עֲבֵרוֹת מַשְׁמָעוּת, כְּאֵסִיפַת כְּסָפִים וְכַדּוֹמֶה, וְנִשְׁלַח לְמָקוֹם לֹא יָדוּעַ וְלֹא חָזַר מִשָּׁם יוֹתֵר.

ה - שסד

מְסַפֵּר רַבִּי יִשְׂרָאֵל בָּעֶר אוֹדֶעסֶר שֶׁפַּעַם שָׁהָה עִם רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִקָּארַדָּאן זַ"ל בְּמִירוֹן, וְהִתְפַּלֵּל אָז רַבִּי יִשְׂרָאֵל בְּכָזֶה הִתְלַהֲבוּת וּבְכָזֶה חֲמִימוּת, וְאָמַר אָז אֶת הַתְּקוּן הַכְּלָלִי מִלָּה בְּמִלָּה מֵעֵת קֹדֶם הַצַּהֲרַיִם עַד סָמוּךְ לְמִנְחָה, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהָיָה אָז יוֹם קַר מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁלֹּא הָיָה יָכֹל רַבִּי יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד וְלִשְׁהוֹת מִחוּץ לַצִּיּוּן, אַף-עַל-פִּי-כֵן הָיָה דּוֹמֶה שֶׁסְּבִיב רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִקָּארַדָּאן דּוֹלֵק תַּנּוּר אֵשׁ לְרֹב הַחֲמִימוּת שֶׁשָּׁפַע מִמֶּנּוּ.

ה - שסה

סִפֵּר רַבִּי יִשְׂרָאֵל קָארְדוּנֶער זַ"ל: כְּשֶׁשָּׁהִיתִי בְּבַאלִיצְיָה (בְּהִשְׁתַּדְּלוּתוֹ אָז לְהַדְפָּסַת סֵפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת) נִגַּשׁ אֵלַי יְהוּדִי אֶחָד בְּאֶמְצַע הָרְחוֹב שֶׁלֹּא הִכַּרְתִּיו כְּלָל, וְאָמַר לִי "אִם הָאָדָם מַאֲמִין בֶּאֱמֶת בְּהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וְיֵשׁ לוֹ פַּחַד מִמֶּנּוּ אֵיךְ שַׁיָּךְ שֶׁיַּעֲלֶה עַל לִבּוֹ מַחְשָׁבוֹת גַּאוּת וְהִתְנַשְּׂאוּת?

ה - שסו

רַבִּי יִשְׂרָאֵל קַארְדוּנֶער ז"ל לְרֹב הִתְקַשְּׁרוּתוֹ לְרַבִּי מֹשֶׁה בְּרֶסְלֶבֶר ז"ל הָיָה מְכַנֵּהוּ בְּשֵׁם 'אַבָּא'. וְהוּא עַל-פִּי מַה שֶּׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה: כָּל הַמְלַמֵּד בֶּן חֲבֵרוֹ תּוֹרָה כְּאִלּוּ יְלָדוֹ. כִּי הוּא קֵרְבוֹ וְלִמְּדוֹ דֶּרֶךְ רַבֵּנוּ בְּיוֹתֵר.

ה - שסז

שָׁמַע פַּעַם אֶחָד אֶת רַבִּי יוֹנָה לֶבֶל ז"ל עוֹמֵד מֶשֶׁךְ זְמַן רַב בְּמִירוֹן בְּצִיּוּן הָרַשְׁבַּ"י בּוֹכֶה וְצוֹעֵק פַּעַם אַחַר פַּעַם מֵעֹמֶק לִבּוֹ: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! מַה יִּהְיֶה עִם הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים שֶׁלִּי שֶׁעוֹבְרִים וְחוֹלְפִים בַּחֹשֶׁךְ"? - "וואס וועט זיין מיט מיינע טעג אוּן יָארן וואס זיי גייען אין דֶער פִינְצְטֶערְנִישְׁט"? חָדְרוּ הַדְּבָרִים לְלִבּוֹ שֶׁל זֶה הַשּׁוֹמֵעַ כָּל-כָּךְ, עַד שֶׁמֵּאָז שִׁנָּה אֶת דַּרְכּוֹ חַיָּיו, כְּשֶׁאֵלּוּ הַדִּבּוּרִים מְצַלְצְלִים בְּאָזְנָיו, וּמְהַוִּים לוֹ כַּאֲבוּקָה בַּחֹשֶׁךְ הַסּוֹבֵב אוֹתוֹ.

ה - שסח

הָיָה רַבִּי אֶפְרַיִם ז"ל בַּעַל מְחַבֵּר הַסֵּפֶר "עֹנֶג שַׁבָּת" אָדָם עָדִין וְרָגִישׁ כָּל כָּךְ, שֶׁפַּעַם כְּשֶׁנִּשְׁלַח אֵיזֶה חֲבִילַת בְּגָדִים לְאֶחָד מֵעֲנְיֵי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וּבְתוֹכָם זוּג נַעֲלַיִם עֲבוּר יַלְדָּם הַקָּטָן, וְשָׁמְחוּ מְאֹד בְּנֵי הַבַּיִת עַל זֶה הַדָּבָר, הִשְׁתַּתֵּף רַבִּי אֶפְרַיִם בְּשִׂמְחָתוֹ שֶׁל הַיֶּלֶד כָּל כָּךְ, עַד שֶׁהַיֶּלֶד עַצְמוֹ הִתְפַּלֵּא עַל הִשְׁתַּתְּפוּתוֹ בְּשִׂמְחָתוֹ כָּל כָּךְ, וְנִשְׁאַר חָקוּק בְּזִכְרוֹנוֹ תָּדִיר.

ה - שסט

אָמַר פַּעַם רַבִּי אֶפְרַיִם ז"ל בַּעַל הַמְחַבֵּר סֵפֶר 'עֹנֶג שַׁבָּת': כָּל מִי שֶׁאוֹמֵר אֶת ה"תִּקּוּן הַכְּלָלִי" נֶחֱשָׁב בְּזֶה לְבַד כְּבָר כִּמְקֹרָב לְרַבֵּנוּ ז"ל.

ה - שע

כְּשֶׁהָיָה רַבִּי אֶפְרַיִם ז"ל בַּעַל הַמְחַבֵּר סֵפֶר 'עֹנֶג שַׁבָּת' מַזְכִּיר אֶת חוּץ-לָאָרֶץ הָיָה אוֹמֵר 'לְהַבְדִּיל'. וְכָל זֶה מֵחֲמַת רֹב חִבָּתוֹ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁאָמְרָה לוֹ פַּעַם זוּגָתוֹ שֶׁמִּשּׁוּם מָה מַבְחִינָה הִיא שֶׁבְּחוּץ-לָאָרֶץ הָיָה מַרְגִּישׁ טוֹב יוֹתֵר, הִקְפִּיד עַל דְּבָרִים אֵלּוּ וְאָמַר: "חַס-וְשָׁלוֹם", "חַס-וְשָׁלוֹם". שֶׁחֲשַׁשׁ פֶּן חָלִילָה יִהְיוּ נֶחֱשָׁבִים דְּבָרֶיהָ כְּהוֹצָאַת דִּבָּה עַל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל.

ה - שעא

שְׁאַל פַּעַם אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הָרַבָּנִים אֶת רַבִּי אֶפְרַיִם ז"ל בַּעַל סֵפֶר עֹנֶג שַׁבָּת, בְּפֵרוּשׁ הַדְּבָרִים הַכְּתוּבִים בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ מִגֹּדֶל מַעֲלוֹתָיו וּשְׁבָחָיו שֶׁשִּׁבַּח רַבֵּנוּ אֶת עַצְמוֹ כָּל כָּךְ. עָנָה לוֹ בְּצַחוּת: הֲרֵי נִפְסַק בַּהֲלָכָה שֶׁתַּלְמִיד חָכָם הַבָּא לְמָקוֹם שֶׁאֵין מַכִּירִין אוֹתוֹ צָרִיךְ לְפָרְסֵם אֶת עַצְמוֹ, כֵּן הַדָּבָר לְעִנְיַן רַבֵּנוּ ז"ל, שֶׁכָּאן בָּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁאֵין מַכִּירִים אֲמִתִּיּוּת מַעֲלָתוֹ שֶׁל

רַבֵּנוּ, מִשּׁוּם כֵּן נָהַג כַּהֲלָכָה וּפִרְסֵם אֶת עַצְמוֹ, וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ מַעֲלַת אֱמוּנַת חֲכָמִים וְחִיּוּבָהּ שֶׁמְּחֻיָּבִים אָנוּ לְהַאֲמִין בָּהֶם יַאֲמִין בּוֹ.
שִׂיחוֹת וְסִיפּוּרִים מֵרַבִּי לֵוִי יִצְחָק בֶּנֶדֶר זַ"ל

ה - שעב

סִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁזּוֹכֵר שֶׁבְּעִירוֹ גְּרָאדְזִיסְק שָׁדְּרוּ שָׁם כַּמָּה אֶלְפִּים מִשְׁפָּחוֹת לֹא הָיָה שָׁם כִּי אִם שְׁנֵי רוֹפְאִים וְחוֹבֵשׁ אֶחָד, וְאֵינוֹ זוֹכֵר שׁוּם פַּעַם שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים וּמְחַכִּים בַּתּוֹר כְּדֵי לְהִכָּנֵס אֲלֵיהֶם, וְרֹב הַזְּמַן הָיוּ אַף בְּטֵלִים מִמְּלַאכְתָּם. עַד שֶׁמּוּכָח הַדָּבָר שֶׁכָּל מַה שֶּׁנִּתְרַבִּים הָרוֹפְאִים מִתְרַבִּים הַמַּחֲלוֹת.

ה - שעג

וְסִפֵּר: אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיוּ רַבִּים מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עֲנִיִּים הֲגוּנִים וְחַסְרֵי כֹּל, אַף-עַל-פִּי-כֵן הַשִּׂמְחָה וְהַחִיּוּת שֶׁאָפַף אוֹתָם בְּהַרְגִּישָׁם בֶּאֱמֶת אֶת נַחַת אוֹר תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְתַלְמִידוֹ עָלָה בְּהַרְבֵּה הַרְבֵּה עַל חֶסְרוֹנָם הַמְשַׁוֵּעַ, וְהָיוּ שְׂמֵחִים בַּעֲנִיּוּתָם הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵהָעֲשִׁירִים בְּעָשְׁרָם, וְהָיָה הַדָּבָר בּוֹלֵט וְנִכָּר לְכָל מַכִּירֵיהֶם.

ה - שעד

פַּעַם סִפֵּר בְּשֶׁבַח אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְאָמַר: כִּמְעַט וְלֹא רָאִיתִי מֶשֶׁךְ כָּל זְמַן הֱיוֹתִי בֵּין אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים שֶׁיִּכָּנֵס אֶחָד לְתָחוּם חֲבֵרוֹ לַחֲקֹר אַחֲרָיו וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו שֶׁל הַזּוּלָת כְּלָל וּכְלָל, מַה גַּם לָדוּן בָּהֶם וּלְהַרְהֵר אַחֲרֵיהֶם, וְכָל שֶׁכֵּן לְדַבֵּר מִזֶּה עִם אַחֵר וְכַדּוֹמֶה. כִּי כָּל אֶחָד שֶׁהִתְקָרֵב מְעַט לְדַרְכּוֹ רַבֵּנוּ בֶּאֱמֶת יָדַע וְהֵבִין תֵּכֶף וּמִיָּד שֶׁהַלְוַאי וְיַסְפִּיק מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְהַסְפִּיק וּלְתַקֵּן הוּא בְּעַצְמוֹ לְנַפְשׁוֹ, וּמַה לּוֹ לְהַרְהֵר וְלַחְקֹר וְלַחֲשֹׁב עַל חֶסְרוֹנוֹת חֲבֵרוֹ, וּמֵהֵיכָן יִקַּח זְמַן לַחֲשֹׁב עַל זוּלָתוֹ וּמַה גַּם לְדַבֵּר מִזֶּה עִם אַחֵר.

ה - שעה

כְּשֶׁשָּׁהָה רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּגֶרְמַנְיָה פָּגַשׁ שָׁם בְּבָחוּר אֶחָד שֶׁהָיָה מִילִידֵי עִיר לִיזֶענְסְק, וְסִפֵּר לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁלִּפְנֵי שֶׁנִּכְנְסוּ הַגֶּרְמָנִים לָעִיר הָלְכוּ רַבִּים רַבִּים מִתּוֹשָׁבֵי הָעִיר לְהִשְׁתַּטֵּחַ עַל צִיּוּן הַקָּדוֹשׁ שֶׁל הָרַב רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ זַצַ"ל וּבָכוּ שָׁם בְּדִמְעוֹת שְׁלִישׁ. אַחַר כָּךְ כְּשֶׁנִּכְנְסוּ הַגֶּרְמָנִים סִפְּרוּ לָהֶם הַגּוֹיִם שֶׁכֵּנֵי הַיְהוּדִים שֶׁהַיְהוּדִים שֶׁהוּ הַרְבֵּה בְּבֵית הַחַיִּים עַל קִבְרוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק בְּיוֹם הָאֶתְמוֹל וּבְוַדַּאי הֶחְבִּיאוּ שָׁם גַּם אֶת מָמוֹנָם וְהָלְכוּ הַגֶּרְמָנִים וּפָתְחוּ אֶת הַקֶּבֶר. כְּשֶׁנּוֹדַע לוֹ הַדָּבָר הָלַךְ זֶה הַבָּחוּר לָרַב הָעִיר שֶׁהָיָה מַחְבֵּא בְּאֵיזֶה מָקוֹם וְסִפֵּר לוֹ מַה שֶּׁעָשׂוּ הַגֶּרְמָנִים. אָמַר לוֹ הָרַב מַבְטִיחַ אֲנִי לְךָ שֶׁתִּנָּצֵל וְלֹא יֵאָנֶה לְךָ כָּל רַע אִם תָּשׁוּב וּתְכַסֶּה אֶת הַקֶּבֶר וּתְסַדְּרוֹ כָּרָאוּי. וְאָכֵן הָלַךְ וְסִכֵּן עַצְמוֹ עֲבוּר זֶה עַד שֶׁהֶחֱזִיר

אֶת הַקֶּבֶר לְקַדְמוּתוֹ וְסִפֵּר לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק נְסֵי נִסִּים שֶׁאֵרְעוּ לוֹ עַד שֶׁנִּצַּל בְּבִטְחָה לְמַעְלָה מִדֶּרֶךְ הַטֶּבַע, וּכְבִרְכָתוֹ וְהַבְטָחָתוֹ שֶׁל הָרַב.

ה - שעו

בָּא פַּעַם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל אֶל רַבִּי הִירְשׁ לֵיבּ בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי אַיְזִיק קְרַאסִינְשְׁטֵין זַ"ל, לִמְקוֹם עֲבוֹדָתוֹ שֶׁעָבַד כְּפָקִיד בְּבַנְק לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ אֵיזֶה טוֹבָה, וּמָצָא אֶת הַדֶּלְפֵּק שֶׁלּוֹ נָעוּל, כְּשֶׁשָּׁאַל עָלָיו אֵצֶל שְׁאָר הַפְּקִידִים עָנוּ לוֹ: אִם הַדֶּלְפֵּק שֶׁלּוֹ נָעוּלָה בְּוַדַּאי מְבָרֵךְ הוּא כָּעֵת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, כִּי הָיָה מְבָרֵךְ בְּכַוָּנָה וּבְמְתִינוּת וְאֵינוֹ רוֹצֶה שֶׁיַּפְרִיעֻהוּ מֵאן דְּהוּא וּמִשּׁוּם כֵּן נוֹעֵל אֶת הַדֶּלְפֵּק.

ה - שעז

אֲנָשִׁים תְּמִימִים לְהַפְלִיא הָיוּ בֵּין אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ כְּמוֹ לְמָשָׁל שֶׁסִּפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל: נִכְנַסְתִּי פַּעַם לְבַקֵּר אֶת רַבִּי מֹשֶׁה שׁוּסְטֶר זַ"ל שֶׁהָיָה רַצְעָן בְּמִקְצוֹעוֹ, שְׁאָלַנִי רַבִּי מֹשֶׁה בְּתָמִימוּתוֹ הַאִם אֲנִי שֶׁיְּדֵי מְמַשְׁמְשׁוֹת תְּדִיר בַּנְּעָלַיִם לְתַקְּנָם הַאִם מָתַר לִי אָז לְהִתְפַּלֵּל לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְלִשְׂיחַ לְפָנָיו אֶת אֲשֶׁר בִּלְבָבִי?

ה - שעח

וְכֵן כְּשֶׁנִּכְנַס פַּעַם אֵלָיו לְבַקְּשׁוֹ שֶׁיְּתַקֵּן לוֹ אֶת מִנְעָלוֹ, וְלֹא הִבְחִין רַבִּי מֹשֶׁה בִּכְנִיסָתוֹ, רָאָה רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל אֵיךְ שֶׁיּוֹשֵׁב בִּדְבֵקוּת נִפְלָאָה בְּאֶמְצַע עֲבוֹדָתוֹ עַד שֶׁנִּפְלָא בְּעֵינָיו כָּל כָּךְ שֶׁנֶּחֱרַט הַדָּבָר בְּזִכְרוֹנוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו.

ה - שעט

כְּשֶׁבִּקֵּשׁ פַּעַם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל מֵרַבִּי נַחְמָן נָעמִירוֹבָּער הַחַזָּן שֶׁיְּלַמְּדֵהוּ נֻסַּח הַתְּפִלָּה שֶׁל יָמִים הַנּוֹרָאִים, אַחַר שֶׁבִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ רַבִּי נַחְמָן עַצְמוֹ שֶׁיְּסַיֵּע לוֹ בְּסֵדֶר הָעֲבוֹדָה שֶׁל יוֹם כִּפּוּר, עָנָה לוֹ בְּצַחוּת: נֻסָּח? בְּצִיּוּן רַבֵּנוּ לוֹמְדִים נֻסָּח, כִּי לֹא הָיָה נָכוֹן לִפְנֵי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לָשֶׁבֶת וְלִלְמֹד נֻסָּח, כִּי אָמְרוּ מִי שֶׁמַּכְשִׁיר לָזֶה יֵדַע זֹאת מֵעַצְמוֹ לִפְנֵי חוּשׁוֹ, וְסִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק שֶׁכְּשֶׁעָמַד אֶצְלוֹ לְסַיֵּעַ לוֹ, לֹא הָיָה יָכֹל לְסַיֵּעַ לוֹ כְּלָל וּכְלָל לְרֹב הַדְּבֵקוּת וְהַהִתְאַמְּצוּת הַגְּדוֹלָה שֶׁבִּתְפִלָּתוֹ.

ה - שפ

סִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁבְּבוֹאוֹ לְרֹאשׁוֹנָה לְאוּמַאן (בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל תרע"ד) הִשְׁתּוֹמֵם מִמַּחֲזֶה הַנּוֹרָא שֶׁרָאָה אֵיךְ שֶׁבַּקְלוֹיז צוֹעֲקִים וְשׁוֹאֲגִים אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בִּתְפִלָּתָם, בִּפְרָט רַבִּי בָּעצִיל וַחֲבוּרַת הָעוֹבְדִים, וְשָׁמַע שָׁם אֶת הַצְּעָקוֹת וְהַשְּׁאָגוֹת מֵהַמִּשְׁתַּטְּחִים עַל צִיּוּן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, וּכְשֶׁשָּׁהָה עַל הַצִּיּוּן שָׁמַע הַצְּעָקוֹת מֵהַקְּלוֹיְז עַד שֶׁכָּל הַמָּקוֹם שֶׁמִּסָּבִיב רָעַשׁ וְנָעַשׂ מְקוֹלוֹת

תְּפִלּוֹת אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְכָל זֶה הָיָה נִדְמֶה כְּמֶרְקָחָה לוֹהֶטֶת שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְסַפְּרוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לְשָׁכְחוֹ כְּלָל וּכְלָל.

ה - שפא

סִפֵּר, שֶׁבַּחֲקִירוֹת שֶׁחֶקְרוּהוּ הַמִּשְׁטָרָה הָרוּסִית עַל פְּעָלוֹתָיו בְּעֵת יוֹשְׁבוֹ בַּכֶּלֶא, שְׁאָלוּהוּ שְׁאֵלוֹת עַל כַּמָּה שָׁנִים קֹדֶם לָכֵן, וְהוּא לֹא יָדַע כְּלָל שֶׁהוּא נִמְצָא בְּמַעֲקָב עִקְבֵי כָּל כָּךְ, כִּי הָיוּ שׁוֹלְחִים אֶל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אֲנָשִׁים מְחֻפָּשִׂים בְּזָקָן וּפֵאוֹת לַחֲקֹר וְלִבְלֹשׁ אַחֲרֵיהֶם, וְהָרְבֵּה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּתָמִימוּתָם דִּבְּרוּ מַה שֶּׁלֹּא צָרִיךְ, וּמִשּׁוּם כֵּן נִשְׁלְחוּ לְהַבְלְתִּי יָדוּעַ, וְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק וְרַבִּי אֵלְיָהוּ חַיִּים רוֹזִין זַ"ל שֶׁנִּזְהֲרוּ וְלֹא דִּבְּרוּ עִמָּהֶם כְּלָל, הוֹעִיל לָהֶם שְׁתִיקָתָם.

ה - שפב

סִפֵּר פַּעַם, כְּשֶׁהִתְפַּלַּלְתִּי פַּעַם רֹאשׁוֹנָה בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה תְּפִלַּת שַׁחֲרִית כִּשְׁלִיחַ-צִבּוּר וְצָעַקְתִּי אֶת "הַמֶּלֶךְ" שֶׁבִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית כַּנָּהוּג, נָפַל עָלַי פַּחַד וּמוֹרָא כָּזֶה שֶׁלֹּא יָדַעְתִּי אֵיךְ הִגַּעְתִּי מִמְּקוֹם הַבֵּימָה (שֶׁשָּׁם אוֹמֵר הַחַזָּן אֶת 'הַמֶּלֶךְ') לְעַמּוּד הַתְּפִלָּה, עַד שֶׁהָיָה זֶה עֲבוּרוֹ כְּנֵס מַמָּשׁ.

ה - שפג

פַּעַם אַחַת אַחַר שֶׁהִתְפַּלֵּל רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה כְּשְׁלִיחַ-צִבּוּר, נִגַּשׁ אֵלָיו רַבִּי הִירְשׁ לוּבַּארְסְקִי בֶּן רַבִּי זַלְמָן זַ"ל נֶכְדּוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל וְאָמַר לוֹ: כְּשֶׁהִתְפַּלַּלְתָּ חָשַׁבְתִּי שֶׁרַבִּי נַחְמָן מִטּוֹלְטְשִׁין מִתְפַּלֵּל, כִּי קוֹלְךָ דּוֹמֶה הָיָה מְאֹד לְקוֹלוֹ, שֶׁהִתְפַּלֵּל מִלֹּא הָרֶגֶשׁ כָּמוֹהוּ.

ה - שפד

סִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁכְּשֶׁהָיָה בְּטַשְׁקֶנְט שָׁהָה שָׁם גַּם הָרַב קוֹפְלְמַאן (מְכַהֵן כַּיּוֹם בְּרַבָּנוּת בִּשְׁוַויץ), וְעָשָׂה שָׁם סִיּוּם, וּכְשֶׁסִּיֵּם לִמּוּד הַגְּמָרָא אָמַר: עַד כָּאן לָמַדְנוּ תּוֹרַת אֱמֶת, עַתָּה נָרְחִיב וּנְדַבֵּר מֵהַדִּמְיוֹנוֹת שֶׁלָּנוּ, וְהֵחֵל לְדַבֵּר פִּלְפּוּל אָרֹךְ. וְסִפֵּר זֹאת רַבִּי לֵוִי יִצְחָק כְּשֶׁשָּׁבַח עָלָיו שֶׁנִּהֲנָה מִמִּדַּת הָאֱמֶת שֶׁבּוֹ, שֶׁכִּנָּה אֶת פִּלְפּוּלָיו כְּנֶגֶד הַגְּמָרָא הַקְּדוֹשָׁה בְּשֵׁם דִּמְיוֹנוֹת.

ה - שפה

סִפֵּר פַּעַם אֵיךְ זָכָה לִהְיוֹת בָּקִי כָּל כָּךְ בְּמִשְׁנָיוֹת, כִּי בְּעֵת הָרְדִיפוֹת שֶׁהָיוּ אַחֲרָיו הָיָה אָסוּר לוֹ לָדוּר בְּמוֹסְקְבָא, וְדָר בְּרְחוֹק מִמּוֹסְקְבָא בְּאֵיזֶה כְּפָר, וְהָיָה צָרִיךְ מִפְּאַת עֲבוֹדָתוֹ לִנְסֹעַ מִדֵּי יוֹם הָלוֹךְ וְחָזוֹר שֶׁלָּקַח לוֹ מֶשֶׁךְ שִׁשָּׁה שָׁעוֹת, וְכָל הַזְּמַן עָסַק בְּלִמּוּד מִשְׁנָיוֹת, כִּי אֶת לִמּוּד הַמִּשְׁנָיוֹת לֹא אָסְרוּ הַשִּׁלְטוֹנוֹת, וְגָמַר כָּךְ עֶשְׂרוֹת עֶשְׂרוֹת פְּעָמִים אֶת הַמִּשְׁנָיוֹת עַד שֶׁזָּכַר בְּעַל פֶּה עִם לְשׁוֹן הָרַע"ב מַמָּשׁ, כַּיָּדוּעַ וְכַמְפֹרָסָם.

ה - שפו

בְּשָׁנַת תרע"ט בְּעֵת פְּרָעוֹת הַבּוֹלְשְׁבִיקִים נִכְנְסוּ בְּלֵיל שַׁבָּת אַחַת כַּמָּה מֵהָרוֹצְחִים לְבֵית רַבִּי אַהֲרֹן מִקִּיבְּלִיטְשׁ וְשָׁאֲגוּ כְּנֶגְדּוֹ כְּשֶׁכְּלֵי קֶרֶב שְׁלוּפוֹת בִּידֵיהֶם: תְּנוּ כֶּסֶף אִם לֹא נַהֲרֹג אֶתְכֶם. רָצָה בִּתּוֹ וְתָּפְסָה בִּידֵי הָרוֹצֵחַ וְצָעֲקָה לוֹ: אַל תַּעֲשֶׂה זֹאת. נַעֲנָה לָהּ חֲבֵרוֹ הָרוֹצֵחַ וְאָמַר לָהּ: הִזָּהֲרִי מִמֶּנּוּ, הוּא יִרְצַח אוֹתָךְ. רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל עָצְמוֹ הִתְחַבֵּא אָז תַּחַת הַמִּטָּה וּכְשֶׁרָאָה שֶׁאֵכֶן הוֹלְכִים הֵם לְבַצַּע זִמָּם בְּחוֹתְנוֹ, יָצָא מִתַּחַת הַמִּטָּה, וְתָכֶף בְּרָאוֹתָם אוֹתוֹ רָצוּ אֵלָיו וְצָעֲקוּ לוֹ כְּמוֹ כֵן 'תֵּן כֶּסֶף'. אָמַר לָהֶם: הִנֵּה כְּבָר אֲבִיא לָכֶם. וְהִנֵּה הָיָה אָז לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק סַךְ מָעוֹת מֵהַנְּדָן שֶׁלּוֹ וְשָׁמַר אוֹתָם חֲצִי מֵהַמָּעוֹת בְּתוֹךְ סֵפֶר אֶחָד וְחֲצִי בְּסֵפֶר אַחֵר, וְהָיָה אָז חֹשֶׁךְ בַּחֶדֶר וְלֹא רָאָה הֵיכָן בְּדִיּוּק בְּאֵיזֶה סֵפֶר הֶחְבִּיאָם, וּבְדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ לַחֶדֶר הִפְצִיר בִּתְפִלָּה וְנַעֲשָׂה לוֹ נֵס שֶׁהַסֵּפֶר הָרִאשׁוֹן שֶׁפָּתַח מָצָא בּוֹ הַמָּמוֹן וְנָתַן לָהֶם תֻּכָּף. שְׁאֲלוּהוּ מֵהֵיכָן לָקַחְתָּ זֹאת, כִּי חָשְׁדוּ שֶׁמָּא הֶחְבִּיא לְעַצְמוֹ עוֹד מָעוֹת, וְהֶרְאָה לָהֶם אֶת הַסֵּפֶר. וְהֵם בְּרֹאותָם אֶת הָעֲנִיּוּת הָאֲיֻמָּה הַשּׁוֹרֶרֶת בְּבֵיתָם הֶאֱמִינוּ בּוֹ שֶׁאֵין לָהֶם יוֹתֵר וְהָלְכוּ לָהֶם, וּבְזִכּוּת יִשּׁוּב דַּעְתּוֹ לְפַזֵּר אֶת הַמָּמוֹן בְּשֶׁנֵי סְפָרִים נִשְׁאַר לָהֶם מָמוֹן לִזְמַן מֻעָט לְפַרְנָסָתָם.

ה - שפז

שָׁמַע פַּעַם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל אֶת אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַמּוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ בְּעֵת שִׁכְרוּתוֹ בְּיוֹם הַפּוּרִים הַקָּדוֹשׁ: אֱמֹר נָא לִי חֲבֵרִי הַיָּקָר, אֵיךְ זֹאת שֶׁנִּשְׁאַתְּ אִשָּׁה זֶה כַּמָּה זְמַן, וַעֲדַיִן טַלִּיתְךָ חָדָשׁ וְנָקִי? אֵיךְ זֹאת שֶׁאֵין טַלִּיתְךָ מְלֻכְלֶכֶת עֲדַיִן בְּזֵעָה לְרֹב יְגִיעָתְךָ בִּתְפִלָּה? אֵיךְ?

ה - שפח

בְּעִנְיַן הַסֵּפֶר 'יְמֵי מוֹהַרְנַ"ת' שֶׁכִּבְּנָהוּ מוֹהַרְנַ"ת 'יְמֵי' וְלֹא 'חַיֵּי', כְּהַסֵּפֶר "חַיֵּי מוֹהַר"ן", כַּמְבֹאָר בְּסֵפֶר אֱמוּנַת עִתֶּיךָ, עַיֵּן שָׁם, הָיָה אוֹמֵר שֶׁאָנוּ בְּדוֹרֵנוּ אֵיננוּ כְּבָר יְכוֹלִים לִקְרֹא לְסִפּוּר חַיֵּינוּ לֹא "חַיֵּי" וְלֹא "יְמֵי", כִּי הַלְוַאי וְנִזְכֶּה לַחֲטֹף אַף כַּמָּה רְגָעִים טוֹבִים עֲלֵי אֲדָמוֹת, וְאִם נִזְכֶּה נוּכַל לִקְרוֹת לְסִפּוּר חַיֵּינוּ "רִגְעֵי" כָּל אֶחָד כְּפִי שְׁמוֹ, כִּי עָלֵינוּ מַמָּשׁ אָמַר הַכָּתוּב "לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ", שֶׁאוֹתָנוּ בּוֹחֲנִים וּמְנַסִּים בִּרְגָעִים מַמָּשׁ, וּלְמָשָׁל: כֵּן לְדַבֵּר, לֹא לְדַבֵּר, לְהַבִּיט חְלִילָה בַּדְּבָרִים הָאֲסוּרִים אוֹ לֹא, וְכֵן בִּשְׁאָר הַמִּצְווֹת. וְכָל נִסְיוֹנוֹת אֵלּוּ הֵם מִבְחָנִים וְנִסְיוֹנוֹת שֶׁל רְגָעִים וּשְׁנִיּוֹת.

ה - שפט

אָמַר פַּעַם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל: מְסַפְּרִים בָּעוֹלָם שֶׁפַּעַם נִכְנְסָה אֵם הַגְּנַ"א אֵלָיו וְאָמְרָה לוֹ: בְּנִי הַיָּקָר, מָה אֹמַר וְאֶטְעַן בָּעוֹלָם הַבָּא לִזְכוּתִי? עָנָה וְאָמַר לָהּ: תֹּאמְרִי שֶׁיָּשַׁבְתְּ אַלְמָנָה מֶשֶׁךְ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְיֵשׁ בָּזֶה דַּי וְהוֹתֵר לְהָגֵן עָלַיִךְ וְלַעֲמֹד לִזְכוּתֵךְ. וְסִיֵּם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק

זַ"ל וְאָמַר: כְּשֶׁיִּשְׁאֲלוּ אוֹתָנוּ דִּין וְחֶשְׁבּוֹן לְמַעְלָה, נֹאמַר שֶׁחִיְּינוּ כִּיהוּדִים וְהִקְפַּדְנוּ עַל דִּינֵי הַתּוֹרָה מֶשֶׁךְ שִׁלֹּשִׁים שָׁנָה תַּחַת שִׁלְטוֹן הַקּוֹמוּנִיסְטִים הָעָרִיצִים.

ה - שצ

כְּשֶׁשָּׁאַל פַּעַם אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אֶת רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל הֵיכָן הֵם בְּדוֹרֵנוּ אָנוּ הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים שֶׁמְּדַבֵּר מֵהֶם רַבֵּנוּ כָּל כָּךְ, עָנָה לוֹ: לְכָל מֶלֶךְ יֵשׁ שָׂרִים וּמְמֻנִּים, מֵהֶם גְּלוּיִים מֵהֶם נִסְתָּרִים, וְלֶאֱמֶת הַמְמֻנִּים וְהַיּוֹעֲצִים הַנִּסְתָּרִים הֵם הֵם אֵלּוּ שֶׁמַּנְהִיגִים אֶת הַמְּדִינָה, וּכְמוֹ כֵן בְּוַדַּאי נִמְצְאִים צַדִּיקִים גְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה בְּכָל דּוֹר, אוּלָם נִסְתָּרִים הֵם וּבוֹרְחִים מִכָּבוֹד וּמִפְּרְסוּם, וַעֲבוֹדָתֵנוּ הִיא לְחַפֵּשׂ הָרְבֵּה אַחֲרֵיהֶם, וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְמָצְאָם וּלְהִתְחַבֵּר עִמָּהֶם.

ה - שצא

רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל וְרַבִּי אֵלְיָהוּ חַיִּים זַ"ל הָיוּ אֲסוּרִים בְּבֵית הַסֹּהַר מֶשֶׁךְ חֲמִשָּׁה עָשָׂר שָׁבוּעוֹת וְיָצְאוּ לְחָפְשִׁי לְשַׁבַּת פָּרָשַׁת שְׁקָלִים שְׁנַת תרצ"ו וְהָיָה בָּזֶה מַעֲשֶׂה פֶּלֶא שֶׁתֵּכֶף אַחַר שֶׁנֶּאֱסְרוּ אָמַר רַבִּי נָתָן ב"ר שַׂכְנָא (ב"ר נַפְתָּלִי הִירְץ אָבִי רַבִּי אַבְרָהָם סוֹפֵר. רַבִּי שַׂכְנָא וְרַבִּי אַבְרָהָם הָיוּ אַחִים מֵאָב אֶחָד וְלֹא מֵאֵם אַחַת, אִמּוֹ שֶׁל רַבִּי שַׂכְנָא הָיְתָה בִּתּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְשׁוֹן מֵהַיַּעַר כַּיָּדוּעַ): אַתָּה תִּרְאֶה שֶׁלְּשַׁבָּת פָּרָשַׁת שְׁקָלִים הֵם יֵצְאוּ לַחָפְשִׁי. וְהָיָה הַדָּבָר לִצְחוֹק לְאָבִיו מֵאַיִן לוֹקֵחַ הוּא לוֹמַר דְּבָרִים אֵלּוּ בְּבִטְחָה כָּזוֹ עַד כְּדֵי נְקִיבַת זְמַן. כְּשֶׁהִגִּיעַ לֵיל שַׁבָּת לִפְנֵי הַשַּׁבָּת פָּרָשַׁת שְׁקָלִים הִקְנִיטוֹ אָבִיו וְאָמַר לוֹ: רְאֵה אֵיךְ שֶׁדִּבַּרְתָּ הֲבָלִים שֶׁעֲדַיִן לֹא יָצְאוּ לְחָפְשִׁי כְּהַבְטָחָתְךָ. אָמַר לוֹ הַבֵּן: אַתָּה תִּרְאֶה שֶׁלְּשַׁבָּת יֵשֵׁחְרְרוּ. אַחַר כָּךְ בַּבֹּקֶר הָלַךְ רַבִּי נָתָן לַעֲבֹד כְּמִנְהָגוֹ וּכְשֶׁחָזַר הִקְנִיטוֹ שׁוּב כַּנַּ"ל. וְאָמַר לוֹ רַבִּי נָתָן שׁוּב כַּנַּ"ל. וּמֵמָּשׁ לִפְנֵי בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֵׁחְרְרוּם לְחָפְשִׁי כְּמַאֲמָרוֹ, וְלֹא נוֹדַע מֵאַיִן הָיָה לוֹ עִנְיָן זֶה, וְהָיָה הַדָּבָר לְפֶלֶא.

ה - שצב

בְּעֵת מַעֲצָרוֹ שֶׁל רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל עָקְבוּ הַשִּׁלְטוֹנוֹת עַל כָּל אָדָם שֶׁרַק נִגַּשׁ לְבֵיתוֹ אַף רַק לְהִסְתַּכֵּל. וּמִשּׁוּם כֵּן חָשְׁשׁוּ מְאֹד אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מִלֶּלֶכֶת לְבֵיתוֹ אַף כְּדֵי לִדְאֹג לְזוּנָתוֹ עִם יְלָדֶיהָ. וְרַק רַבִּי יַעֲקֹב זִיטָאמִיר הי"ד הוּא אֲשֶׁר הִשְׁלִיךְ נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד וְהָלַךְ וְדָאַג לְכָל מַחֲסוֹרֹהּ וְלֹא הִסְתַּכֵּל עַל עַצְמוֹ כְּלָל. וְלוּלֵא הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ הָיוּ גּוֹוְעִים מֵרָעָב לְלֹא שׁוּם גֶּזֶמָא.

ה - שצג

אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּעֵת שִׁכְרוּתָם בְּפוּרִים הָיוּ פּוֹעֲלִים בְּבִרְכָתָם יְשׁוּעוֹת רַבּוֹת, וְיִדּוּעַ בָּזֶה הַרְבֵּה סִפּוּרִים. וְסִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל, שֶׁפַּעַם עוֹד בִּהְיוֹתוֹ בְּאוּמַאן בָּא אֵלָיו אֶחָד שֶׁלֹּא הִכִּירוֹ לְהַזְמִינוֹ עַל סַנְדָּקְאוּת, וְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל לֹא הִכִּירוֹ, וּשְׁאָלוֹ: מִי אַתָּה וּמַדּוּעַ אַתָּה מְכַבְּדֵנִי בָּזֶה, עָנָה לוֹ הַלָּה: בְּעֵת שִׁכְרוּתְכֶם בְּיוֹם הַפּוּרִים בֵּקַשְׁתִּי מִכֶּם בְּרָכָה לְבֶן זָכָר שֶׁלֹּא

זָכִיתִי לָזֶה כְּבָר כַּמָּה שָׁנִים, וְאָכֵן תֵּכֶף אַחַר פּוּרִים נִפְקְדְנוּ לְטוֹבָה וּבָטוּחַ אֲנִי שֶׁבִּרְכָתְכֶם הִיא הִיא שֶׁהוֹעִילָה לִי.

ה - שצד

סִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל אֵיךְ שֶׁזָּכָה וְנִתְקָרֵב עַל יָדוֹ יְהוּדִי חִלּוֹנִי אֶחָד שֶׁבְּעֵת שְׁהוּתוֹ בְּמוֹסְקְבָא עָרַךְ אֶת הַסֵּדֶר בְּלֵיל הַפֶּסַח עִם עוֹד כַּמָּה אֲנָשִׁים, בֵּינֵיהֶם יָשַׁב חִלּוֹנִי אֶחָד שֶׁבִּקֵּשׁ שֶׁרוֹצֶה לְהִצְטָרֵף עִמָּם לַסֵּדֶר, וְהִנֵּה הִצְטָרְפוּתוֹ לָהֶם הָיְתָה קָשֶׁה לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק, כִּי הוּא הָיָה מְחַלֵּל שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא וְהָרֵי יֵינוֹ יֵין נֶסֶךְ, בְּפְרָט כְּעֵת בְּלֵיל הַסֵּדֶר עִם הַד' כּוֹסוֹת יַיִן וְכוּ', וְלֹא רָצָה לִפְגֹּעַ בּוֹ לִבְלִי לָתֵת לוֹ לְהִצְטָרֵף עִמָּהֶם, עַל-כֵּן הִכְרִיז וְאָמַר שֶׁנָּהוּג בְּלֵיל הַסֵּדֶר שֶׁאֶחָד מוֹזֵג אֶת הַכּוֹס עֲבוּר כֻּלָּם, עַל-כֵּן הוּא יִמְזֹג אֶת הַיַּיִן לְכֻלָּם, וְהֵבִין זֶה הַחִלּוֹנִי סְבַת אוֹמְרוֹ כָּךְ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן בִּגְלַל הָאֲוִירָה הַטּוֹבָה וְהַחֲמִימוּת וְהַחֲבִיבוּת שֶׁהֶעֱנִיק לוֹ בַּשֻּׁלְחָן שִׁנָּה אֶת דַּרְכּוֹ לְאַט לְאַט, וְעָזַב אֶת מִלַּאכְתּוֹ שֶׁחִלֵּל בָּהּ שַׁבָּת עַד שֶׁנַּעֲשָׂה לְבַעַל תְּשׁוּבָה.

ה - שצה

בְּשַׁבָּת פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא שְׁנַת תרע"ה הִתְאָרַח רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל אֵצֶל רַבִּי מָאטִיל שׁוֹחֵט זַ"ל שֶׁהָיָה שׁוֹחֵט בְּמִקְצוֹעוֹ, וְכֵן אָבִיו כְּמוֹהוּ, וְאַחַר עֲרִיכָתָם וַאֲמִירָתָם תִּקּוּן חֲצוֹת הִתְחַבְּרוּ יַחְדָּו לִלְמֹד בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי-הֲלָכוֹת הִלְכוֹת מַתָּנָה הֲלָכָה ד, אַחַר כָּךְ בִּסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית דָּרָשׁוֹ רַבִּי מָאטִיל לִכְפֵי הַצִּבּוּר עִם תּוֹסֶפֶת מֻרְבֶּה בְּהִתְעוֹרְרוּת וּבְהִתְלַהֲבוּת נִפְלָאָה. וְכָל כָּךְ הִתְלַהֵב רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל מִלְּמוּדוֹ עִמּוֹ עַד שֶׁלֹּא שָׁכְחָם כָּל יְמֵי חַיָּיו. הוּא נִרְצַח עַל-יְדֵי הַפּוֹרְעִים הַבּוֹלְשֶׁבִיקִים, הי"ד. ת.נ.צ.ב.ה.

ה - שצו

כְּשֶׁהִגִּיעַ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִפְגִּישׁוֹ רַבִּי יִצְחָק מֵאִיר קוֹרְמַן זַ"ל עִם הָרַב הָרְצוֹג זַ"ל. בֵּין דִּבּוּרָם שְׁאָלוֹ הָרַב הָרְצוֹג אִם יֵשׁ בִּרְצוֹנוֹ שֶׁיְּמַנֵּהוּ לְרַב בָּעִיר בְּאֵר שֶׁבַע, שֶׁעֲדַיִן הָיְתָה פְּנוּיָה שָׁם מִשְׂרַת הָרַבָּנוּת, עָנָה לוֹ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל: הֲרֵי אָמְרוּ רַז"ל אֲוִירָא דְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים, וּבְכֵן נַעֲשֵׂיתִי מֵבִין, וּמֵבִין אֲנִי עַתָּה שֶׁאֵין זֶה בִּשְׁבִילִי לְהִתְמַנּוֹת לְרַב, מַה גַּם שֶׁחֶפְצֵי מֵאָז לָדוּר דַּוְקָא בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם.

ה - שצז

כְּשֶׁפָּנָה פַּעַם אֶחָד מֵהָאַבְרֵכִים לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בִּשְׁאֵלָה 'מַה יִּהְיֶה עִם מָשִׁיחַ', כְּאוֹמֵר מָתַי יָבוֹא כְּבָר הַמָּשִׁיחַ, עָנָה לוֹ בְּצַחוּת: דּוֹאֵג אַתָּה לַמָּשִׁיחַ? לַמָּשִׁיחַ טוֹב, וְאֵין לְךָ מַה לְּדָאֹג עֲבוּרוֹ, אִם לְדָאֹג צְרִיכִים אָנוּ לְדָאֹג מַה יִּהְיֶה עִמָּנוּ, וּמָה אָנוּ עוֹשִׂים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעַכֵּב בִּיאָתוֹ עַל יָדֵינוּ אָנוּ.

ה - שצח

אָהוּב מְאֹד הָיָה רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל עַל כָּל מַכִּירָיו אַף עַל הַמִּתְנַגְּדִים. בְּעֵת שְׁהוּתוֹ בְּסַאמַרקַאנְד בְּחַג הַפֶּסַח בְּיַחַד, הִזְמִינוּהוּ הַמִּתְנַגְּדִים שֶׁיָּבוֹא וְיסַפֵּר לִפְנֵיהֶם הַמַּעֲשֶׂה מִנְּסִיעַת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁנָּהוּג אֵצֶל הַחֲסִידִים לְסַפְּרוֹ בְּיוֹם שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח, וּכְשֶׁלֹּא אָבָה הִפְצִירוּ בּוֹ וְאָמְרוּ לוֹ: סַפְּרוּ נָא אַתֶּם אֶת הַמַּעֲשֶׂה, כִּי אַתֶּם תְּסַפְּרוּ אוֹתוֹ נָכוֹן יוֹתֵר, וְסַפֵּר לָהֶם.

ה - שצט

בְּהָיוֹת רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּעִיר טָעפְּלִיק יִסֵּד לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מִנְיָן מְיֻחָד לְתְפִלָּה, כִּי בֵּין אַנְשֵׁי הָעִיר הָיוּ הַרְבֵּה מַשְׂכִּילִים וְלֵיצָנִים, וְהִפְרִיעַ הַדִּבּוּר לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁהִתְפַּלְּלוּ עִמָּהֶם, וְהָיְתָה הַתְּפִלָּה בְּכֶזֶה הִתְעוֹרְרוּת, עַד שֶׁפַּעַם כְּשֶׁבִּקֵּר שָׁם רַבִּי בְּרוּךְ חֶתֶן רַבִּי גֶּעצִיל זַ"ל אָמַר בְּהִתְפַּעֲלוּת לְאַנְשֵׁי טָעפְּלִיק: הַתְּפִלָּה אֶצְלְכֶם עוֹלָה בְּהִתְלַהֲבוּתָהּ עַל הַתְּפִלָּה שֶׁאֶצְלֵנוּ בְּאוּמַאן.

ה - ת

סִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל מִנְּסִיעָתוֹ בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה אֶל אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבְּבַּארְדִיטְשׁוֹב, הָיָה זֶה בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וּכְשֶׁחִפֵּשׂ אֶת אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, אָמַר לוֹ אֶחָד מֵהַתּוֹשָׁבִים: בְּוַדַּאי מְחַפֵּשׂ הִנְךָ אֶת הַחֲסִידִים הַמֻּתָּים 'דִּי טוֹיטֶע חֲסִידִים', לֵךְ לְסוֹף הָעִיר שָׁם נִמְצָא הַבֵּית הַמִּדְרָשׁ שֶׁלָּהֶם. הָלַךְ לְשָׁם וּמָצָא בֵּית כְּנֶסֶת הַשָּׁקוּעַ חֶצְיוֹ בָּאֲדָמָה, כְּשֶׁצּוּרָתוֹ הַחִיצוֹנִית הִיא לִבְלִי הַכֵּר שֶׁכָּאן נִמְצָא בֵּית כְּנֶסֶת. לִפְנוֹת עֶרֶב בָּאוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ תּוֹשָׁבֵי הָעִיר לְתְפִלָּה וְהֶחֱלוּ לְהִתְפַּלֵּל בְּחִיּוּת וּבְהִתְלַהֲבוּת כְּדַרְכָּם בַּקֹּדֶשׁ. אַחַר הַתְּפִלָּה הִזְמִינוּ אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לֶאֱכֹל אֶצְלוֹ. לְמָחֳרַת הִתְחַנֵּן לְפָנָיו רַבִּי בָּרוּךְ בַּארְדִיטְשׁוֹבֶער זַ"ל שֶׁיָּבוֹא לֶאֱכֹל אֶצְלוֹ סְעֻדַּת שַׁבָּת, וְסִפֵּר רַבִּי לֵוִי יִצְחָק שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׂכֹּחַ אֶת סֵדֶר הַזְּמִירוֹת שֶׁלּוֹ שֶׁשָּׁר אוֹתָם בְּהִתְלַהֲבוּת וְחִיּוּת שֶׁאֵין לְשַׁעֵר. רַבִּי בָּרוּךְ נִפְטַר בְּיוֹם י"ד אֲדָר תרפ-פא.

ה - תא

אָמַר פַּעַם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל: עוֹד זָכִיתִי רָאִיתִי וְהִכַּרְתִּי אֶת אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הַיְקָרִים הַזְּקֵנִים שֶׁמִּדּוֹר הַקּוֹדֵם וְאֵין לְשַׁעֵר אֶת הַיִּשּׁוּב הַדַּעַת הַנָּכוֹן שֶׁהָיָה לָהֶם, וְאֶת מִדַּת הַשִּׁפְלוּת וְהַדֶּרֶךְ אֶרֶץ וְהַכָּבוֹד שֶׁנָּהֲגוּ זֶה בָּזֶה, שֶׁלֹּא לוֹמַר לִפְגֹּעַ וּלְזַלְזֵל בַּזּוּלָת חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁקָּשֶׁה עָלַי לְתָאֲרוֹ וּלְבָאֲרוֹ בְּיָמֵינוּ אָנוּ.

ה - תב

כְּשֶׁנִּתְפַּס רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל לְבֵית הַסֹּהַר בִּשְׁנַת תרצ"א חָלַם לוֹ אֵיךְ שֶׁרָאָה אֶת אָבִיו שֶׁנִּפְטַר בִּשְׁנַת תרע"ח, וּבָכָה לִפְנֵי אָבִיו עַל צָרָתוֹ וְכוּ' אָמַר לוֹ אָבִיו: "אוֹיבֶן חְלַאפְּטְשֶׁט

מָען זאַך פַאר אַייך מָען זאל אַייך בַּאפְרַיִיען, דיר איז גְרינְגֶער דָעם אַנדֶערין איז שְוועֶרער". "לְמַעְלָה מִתְיַגְּעִים וְטוֹרְחִים עֲבוּרְכֶם שֶׁיִּשְׂתַּחְרְרוּ אֶתְכֶם. עֲבוּרְךָ קַל יוֹתֵר עִם הַשֵּׁנִי קָשֶׁה יוֹתֵר". הַשֵּׁנִי הָיָה רַבִּי אֱלִיָּהוּ חַיִּים רוֹזִין זַ"ל שֶׁאַחַת מֵהָאֶשְׁמוֹת שֶׁהָיָה עָלָיו הָיָה עַל שֶׁעָסַק בְּדוֹלְאַרִים שֶׁהָיָה נֶגֶד חֹק הַמֶּמְשָׁלָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן רַבִּי לֵוִי יִצְחָק שֶׁכָּל הָאֶשְׁמוֹת שֶׁלּוֹ הָיוּ רַק מְיֻחָסוֹת לְעִנְיַן רַבָּנוּ, כְּדֵי הֵבִין רַבִּי לֵוִי יִצְחָק אֶת דִּבְרֵי אֲבִיו. אֶת אֲבִיו לֹא רָאָה רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל מֶשֶׁךְ כָּל הַשָּׁנִים מֵאָז הִסְתַּלְּקוּתוֹ. עַד אוֹתוֹ לַיְלָה וּלְמָחֳרָת אָכֵן שֶׁחְרְרוּ שְׁנֵיהֶם. גַּם זוּגָתוֹ חָלְמָה שֶׁרָאֲתָה אֶת אִמָּא שֶׁלָּהּ שֶׁנִּפְטְרָה בִּשְׁנַת תקפ"א וּבָכְתָה זוּגָתוֹ לְפָנֶיהָ עַל צָרַת בַּעְלָהּ שֶׁכְּמַעַט שֶׁיְּדוּנוּהוּ לְמִיתָה וְכוּ' וְאָמְרָה לָהּ בַּחֲלוֹמָהּ: כָּל הַצַּדִּיקִים הַשּׁוֹכְנִים בְּטְבֶרְיָה פּוֹעֲלִים לְטוֹבַת שִׁחְרוּרוֹ. גַּם אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּארְסְקִי רָאָה אָז רַבִּי לֵוִי יִצְחָק בַּחֲלוֹם וּכְשֶׁפֵּרֵשׁ צִעֲרוֹ לְפָנָיו אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְשׁוֹן: "צְרִיכִים הַרְבֵּה לְהִתְפַּלֵּל" "מָען דַארְף אַסַאך גָאט בֵּיטֶן, מָען דַארְף אַסַאך גָאט בֵּייטֶן", וְהָיָה לְפֶלֶא.

ה - תג

כְּשֶׁנָּסַע רַבִּי לֵוִי יִצְחָק לְאוּמַן בְּתְחִלַּת הִתְקָרְבוּתוֹ שֶׁהָה בְּלוּבְּלִין בְּסוֹף חֹדֶשׁ אָב כִּשְׁמוֹנָה יָמִים, וְאָז רָאָה אֶת רַבִּי יִצְחָק בְּרַייטֶער זַ"ל. לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הָיָה בֵּית כְּנֶסֶת לְיַד הַבַּיִת הַקְּבָרוֹת שֶׁהָיוּ קְבוּרִים שָׁם הַחוֹזֶה מִלּוּבְּלִין וְעוֹד צַדִּיקִים זַצַ"ל. וְשָׁם רָאָה אֶת רַבִּי יִצְחָק בְּרַייטֶער אֵיךְ שֶׁמִּתְפַּלֵּל כְּוָתִיקִין וְהִתְפַּלֵּל בִּיחִידוּת כִּי לֹא הָיָה מִנְיָן מְיֻחָד לְוָתִיקִין וְרַבִּי יִצְחָק הָיָה מִתְפַּלֵּל מִלָּה בְּמִלָּה עִם מוֹרֶה בָּאָצְבַּע "טֵיטִיל" בְּיָדוֹ, וְהָיָה מִתְפַּלֵּל שָׁם בְּמָקוֹם כָּזֶה כְּדֵי לְהִיוֹת מֻסְתָּר מִבְּנֵי אָדָם.

ה - תד

רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל הֶעְתִּיק לְעַצְמוֹ פַּעַם מִכְתַּב יָדוֹ שֶׁל רַבִּי אַלְטֶער טֶעפְּלִיקֶער אֶת הַקּוּנְטְרֵס "אַנְשֵׁי מוֹהֲרַ"ן" שֶׁכְּתָבָם עֲבוּר ראבר"נ זַ"ל וְהָיוּ בּוֹ הַרְבֵּה שִׁנּוּיִים מִמַּה שֶׁנִּמְצָא לָנוּ כַּיּוֹם.

ה - תה

פָּגַשׁ פַּעַם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּקִיּוֹב אֵיזֶה רַב שֶׁהָיָה מִתְנַגֵּד גָּדוֹל עַל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, וְקִנְטְרוֹ הַלָּה מְאֹד שֶׁאָמַר לוֹ בֵּין דְּבָרָיו: מַכִּיר אֲנִי אֶתְכֶם הֵיטֵב, בְּהִתְכַּוְּנוֹ עַל כְּלַל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. עָנָה לוֹ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל: וְאֶת עַצְמְךָ גַּם מַכִּיר אַתָּה? וְסָתַם פִּיו.

ה - תו

כְּשֶׁשָּׁאַל פַּעַם מָאן דְּהוּא אֶת רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל אִם לִלְמֹד אֵיזֶה סֵפֶר מִסֵּיָם, שֶׁחֲשַׁשׁ הַלָּה לֹא לִלְמֹדוֹ מֻחְמֶת שֶׁהוֹלֵךְ קְצָת בְּדַרְכֵי הַחֲקִירוֹת וְכוּ'. עָנָה לוֹ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל: אֵינִי יוֹדֵעַ מַה לוֹמַר לְךָ לֹא לִלְמֹד, אוּלָם אוּכַל לוֹמַר לְךָ בְּוַדָּאוּת אִי אֵלּוּ סְפָרִים שֶׁיֵּשׁ כֵּן לִלְמָדָם וּבְוַדָּאוּת, וַהֲלֹא הֵם תַּנַ"ךְ, גְּמָרָא, מִשְׁנָיוֹת, טוּר, שֻׁלְחָן עָרוּךְ וְזֹהַר, מִדְרָשִׁים, סִפְרֵי מוּסָר

וְסִפְרֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְתַלְמִידָיו, סִפְרֵי רַבֵּנוּ וּמוֹהַרְנַ"ת זַ"ל וְעוֹד וְעוֹד, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם דַּי וְהוֹתֵר כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת תַּלְמוּד תּוֹרָה.

ה - תז

הִתְבַּטֵּא פַּעַם רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּסוֹף יָמָיו וְאָמַר: כְּשֶׁעָלִיתִי לָאָרֶץ הִרְהַרְתִּי בְּעַצְמִי בְּמִי אֲקַיֵּם כָּאן בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל (צִוּוּי הַתּוֹרָה) "וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד", עַד שֶׁקִּבַּלְתִּי עַל עַצְמִי לְקַיֵּם זֹאת בְּרַבִּי שְׁמוּאֵל שַׁפִּירָא, וְתוֹדָה לָאֵל שֶׁמַּרְתִּי עַל כָּךְ מֶשֶׁךְ כָּל שְׁנוֹת הֱבֵרוּתִי יְהוּדִי יָקָר וְזָה.

ה - תח

כְּשֶׁכָּתַב פַּעַם אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּשִׁבְחוֹ שֶׁל ראבר"נ וְכָנָה אוֹתוֹ בְּתֹאַר "הֶעָנָו הָאֲמִתִּי" לֹא הִסְכִּים לָזֶה רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל וְאָמַר: אֵיךְ אֶפְשָׁר לִכְתֹּב תֵּבַת "אֲמִתִּי" ? וְזֹאת לְאַחַר שֶׁעִקַּר שִׁבְחוֹ שֶׁל ראבר"נ בְּפִיו שֶׁל רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל הָיָה תָּדִיר בְּמִדָּה זוֹ.

ה - תט

בְּעֵת שְׁהוּתוֹ שֶׁל רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בְּקִיבְּלִיטְשׁ, הָיָה זֶה בְּיוֹם ט"ו בִּשְׁבָט בְּאֶמְצַע הַחֹרֶף הַקָּשֶׁה בְּעֵת חֲצוֹת לַיְלָה, רָצָה לָלֶכֶת לִטְבֹּל בְּמִקְוֶה, אוּלָם הַמִּקְוֶה הָיְתָה קָרָה בְּיוֹתֵר כִּי נִשְׁבַּר אָז תִּקְרַת הַמִּקְוֶה וְשֶׁלֶג רַב הָיָה בְּפָנִים וְהָיָה צָרִיךְ לַעֲמֹל הַרְבֵּה לְפַנּוֹת אֶת הַשֶּׁלֶג הָרַב כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִטְבֹּל בּוֹ, וּלְרֹב הָעֲבוֹדָה הַקָּשָׁה שֶׁרָאָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּגִין כָּךְ, הִסְתַּפֵּק כְּבָר לָגָמְרֵי אִם יֵלֵךְ לִטְבֹּל אִם לָאו, וְהָלַךְ מִשָּׁם וְנִכְנַס בְּדַרְכּוֹ לְבֵית אָבִי חֲמוֹתוֹ רַבִּי יַעֲקֹב יְשַׁעְיָה זַ"ל שֶׁלֹּא הָיָה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְהָיָה זָהִיר מְאֹד אַף הוּא בַּאֲמִירַת הַתִּקּוּן מִדֵּי לַיְלָה בְּעֵת חֲצוֹת, הוּא הָיָה אָדָם גָּדוֹל בְּמַעֲלָה בְּצִדְקוּת וַחֲסִידוּת, וְהִצְטַיֵּן בְּמְיֻחָד בְּמִדַּת הַכְנָסַת אוֹרְחִים, וְכָךְ בֵּין דִּבּוּרָיו פָּתַח רַבִּי יְשַׁעְיָה בִּדְבָרָיו כְּמַעֲצָמוֹ, וְסִפֵּר לוֹ שֶׁפַּעַם בְּאֵיזֶה שָׁנָה אַחַת בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל שָׁהָה בָּעִיר יְהוּדִי אֶחָד וְהִבְחִין בּוֹ רַבִּי יַעֲקֹב יְשַׁעְיָה שֶׁזֶּהִיר הוּא מְאֹד בְּטְבִילַת מִקְוֶה וּמָצָא חֵן בְּעֵינָיו עַד שֶׁהִזְמִינוֹ לְהִתְאַכְסֵן בְּבֵיתוֹ, וְסִפֵּר לוֹ הָאוֹרֵחַ בֵּין דְּבָרָיו סִפּוּר זֶה: הָיִיתִי פַּעַם חוֹלֶה בְּרַגְלַי מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁהֶחֱלָה רַגְלִי לְרָקֵב מַמָּשׁ, וְהָיָה חֲשָׁשׁ שֶׁכָּל גּוּפִי תֵּרַעַל מִמֶּנָּה, וְנָסַעְתִּי כָּל עוֹד נַפְשִׁי בִּי לְוִינָה לְאֵיזֶה רוֹפֵא גָּדוֹל, אָמַר לִי הָרוֹפֵא: אֵין שׁוּם בְּרֵרָה אֶלָּא תֵּכֶף וּמִיָּד לִכְרֹת אֶת הָרֶגֶל, שְׁאַלְתִּי אֶת הָרוֹפֵא אוּלַי אֶפְשָׁר לְהִתְמַהְמֵהַּ עִם נְתּוּחַ זֶה עַד לְמָחָרָת, עָנָה לִי הָרוֹפֵא לְמָחָרָת כְּבָר לֹא יִהְיֶה לְמִי לְנַתֵּחַ.

אַף-עַל-פִּי-כֵן הִתְעַקְשְׁתִּי וְאָמַרְתִּי לְעַצְמִי הִנֵּה כְּעֵת כְּשֶׁהוֹלְכִים כְּבָר לִכְרוֹת לְךָ אֶת הָרֶגֶל וְתִשְׁאַר כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְלֹא רֶגֶל, לְפָחוֹת לֵךְ וּטְבֹל בְּמִקְוֶה עִם הָרֶגֶל לִפְנֵי כְּרִיתָתָהּ, וּבְכֵן הִתְגַּבַּרְתִּי בְּכָל כֹּחִי וְהָלַכְתִּי לְמִקְוֶה וְטָבַלְתִּי בּוֹ מִתּוֹךְ יִסּוּרִים קָשִׁים וְנוֹרָאִים, תֵּיכֶף בִּיצֵאתִי מֵהַמִּקְוֶה הִרְגַּשְׁתִּי הֲקָלָה וְשִׁנּוּי בָּרֶגֶל הַהַרְגָּשָׁה הָיְתָה חֲזָקָה כָּל כַּךְ עַד שֶׁאָמַרְתִּי

לְעַצְמִי אֲנִי לֹא הוֹלֵךְ יוֹתֵר לְרוֹפֵא, לְמָחֳרַת הֲלַכְתִּי שׁוּב בְּיִסּוּרִים קָשִׁים וְנוֹרָאִים לִטְבּוֹל בַּמִּקְוֶה וְאַחַר הַטְּבִילָה שׁוּב הִרְגַּשְׁתִּי שִׁנּוּי מַמָּשׁ וְכַךְ הָלַכְתִּי כַּמָּה יָמִים לַמִּקְוֶה וּבְכָל יוֹם הִרְגַּשְׁתִּי טוֹב יוֹתֵר עַד שֶׁנִּרְפֵּאתִי לְגַמְרֵי. וּמִשּׁוּם כַּךְ זָהִיר אֲנִי כָּל כַּךְ בְּמִקְוֶה. וְסִיַּם כַּיּוֹם אֲנִי עָנִי כִּי בְּעֵת חוֹלְיִי כְּשֶׁכָּל הָרוֹפְאִים הִתְיָאֲשׁוּ מֵרְפוּאָתִי וְחָשַׁבְתִּי שֶׁהוֹלֵךְ אֲנִי לָמוּת חִילַקְתִּי אֶת כָּל הוֹנִי וּרְכוּשִׁי בֵּין יוֹרְשַׁי וְלֹא נִשְׁאַר לִי כְּלוּם. וַאֲנִי נִדַּד כְּעֵת מֵעִיר לְעִיר וּכְשֶׁשָּׁמַע ר' לֵוִי יִצְחָק ז"ל אֶת הַסִּפּוּר מִיַּד רָץ לִטְבּוֹל בְּשִׂמְחָה לְלֹא כָּל שְׁהִיּוֹת.
מֵימְרוֹת וְהַבְרָקוֹת

ה - תי

פֵּרֵשׁ פַּעַם בְּצַחוּת רַבִּי מָרְדְּכַי מוֹרֵה צֶדֶק בָּעִיר סָאקָלוֹב זַ"ל הַפָּסוּק "וְהַשְׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַה' וְעָשָׂהוּ חַטָּאת", שֶׁכֵּן הַדָּבָר נוֹהֵג שֶׁזֶּה הָאִישׁ הַכָּשֵׁר שֶׁגּוֹרָלוֹ לַה' חוֹשֵׁשׁ תָּמִיד בְּעַצְמוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא כְּלַפֵּי שְׁמַיָּא כִּדְבָעֵי, וְאַדְרַבָּא רוֹאֶה תָּמִיד רַק אֵיךְ שֶׁהוּא מָלֵא חֲטָאִים וְחֶסְרוֹנוֹת וּמַאֲשִׁים עַצְמוֹ תָּדִיר עַל כָּל חִסָּרוֹן וְחֵטְא, לֹא כֵּן "הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֵל יָעֳמַד חַי", הוּא תָּמִיד שָׂמֵחַ בְּהוֹלְלוּת וְאֵינוֹ דּוֹאֵג עַל תַּכְלִיתוֹ, וְנִרְאֶה כְּאִלּוּ עוֹמֵד חַי, וְכָל זֶה הוּא רַק עַד שֶׁמַּגִּיעַ יוֹמוֹ שֶׁאָז נוֹפֵל לְלֹא תְּקוּמָה כְּשֶׁהַשְּׁעִיר הַחַי הַנִּשְׁלַח לְאֶרֶץ גְּזֵרָה.

ה - תיא

בְּדַבְּרָם בְּגֹדֶל מַעֲלַת הַלִּמּוּד זְכוּת שֶׁיֵּשׁ עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְשֶׁכָּךְ צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל וּלְהַבִּיט כָּל אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ, הֵבִיאוּ רְאָיָה לָזֶה שֶׁהִנֵּה אַף-עַל-פִּי שֶׁבַּתּוֹרָה עַצְמָהּ נִכְתְּבוּ עָנְשֵׁי מִיתָה בִּפְרָטִיּוּת עַל עֲבֵרוֹת הַחֲמוּרוֹת, אַף-עַל-פִּי-כֵן בֵּית דִּין שֶׁהָרְגָה פַּעַם לְשִׁבְעִים שָׁנָה נִקְרֵאת בֵּית דִּין קָטְלָנִית, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (מַכּוֹת ז.), הֲרֵי שֶׁנִּמְצְנוּ לְמֵדִים שֶׁכְּשֶׁבָּאִים לָדוּן אֶת הָאָדָם לְמַעֲשֶׂה צָרִיךְ לָזֶה שֶׁבַע בְּדִיקוֹת וְשֶׁבַע חֲקִירוֹת הֵיטֵב הֵיטֵב.

ה - תיב

אוֹמְרִים בָּעוֹלָם בְּצַחוּת: מַה בֵּין הַקַּפִּיטִיל "אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ" לְבֵין הַקַּאפִּיטִיל "אַשְׁרֵי תְמִימֵי דֶרֶךְ", שֶׁקַּאפִּיטֶל "אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ" מְסַיֵּם בַּפָּסוּק "תְּהִלַּת ה' יְדַבֶּר פִּי וְכוּ' ", וְקַאפִּיטֶל "אַשְׁרֵי תְמִימֵי דֶרֶךְ" מְסַיֵּם בַּפָּסוּק "תָּעִיתִי כְּשֶׂה אוֹבֵד". כִּי זֶהוּ הַחִלּוּק בֵּין זֶה הַשָּׁרוּי בְּבֵיתוֹ לְבֵין זֶה הַמְּטַלְטֵל בַּדְּרָכִים.

ה - תיג

פֵּרְשׁוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּדֶרֶךְ צַחוּת אֶת הַפָּסוּק שֶׁבִּתְהִלִּים (פֶּרֶק ב) "יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק", הַיְנוּ דַּוְקָא זֶה הָאָדָם 'הַיּוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם' שֶׁאֵינוֹ חוֹשֵׁב כְּלָל בְּעִנְיְנֵי עוֹלָם הַזֶּה כִּי אִם עַל הַתַּכְלִית הַנִּצְחִי שֶׁבָּעוֹלָם הַבָּא הַקָּרֵב וּבָא, זֶה הָאָדָם שׂוֹחֵק מִכָּל יִסּוּרֵי עוֹלָם הַזֶּה וְאֵינוֹ

מִתְפַּעֵל וּמִתְרַגֵּשׁ מִכָּל הַתַּאֲוּוֹת הַמְדֻמּוֹת וְהַחוֹלְפוֹת שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶהוּ יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם - יִשְׂחָק, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּמְצָא הוּא כָּאן בָּעוֹלָם הַזֶּה כָּל זֶה אֵינוֹ כִּי אִם לִכְאוֹרָה, וּלֶאֱמֶת יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם הוּא וְשׂוֹחֵק עַל כָּל הַצְּחוֹק הַגָּדוֹל שֶׁבָּעוֹלָם הַזֶּה, וְרַק לִבְנֵי הָאָדָם שֶׁמִּסְבִּיבוֹ נִדְמֶה הוּא כְּנִמְצָא כָּאן בָּעוֹלָם הַזֶּה.

ה - תיד

דִּיְקוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בַּפָּסוּק (תְּהִלִּים קכח, ב) יְגִיעַ כַּפֶּיךָ כִּי תֹאכֵל אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ, וְהַיְנוּ שֶׁאִם הָאָדָם עוֹבֵד לְפַרְנָסָתוֹ רַק בִּיגִיעַ כַּפָּיו וְאֵינוֹ מַשְׁקִיעַ בִּרְדִיפַת פַּרְנָסָתוֹ גַּם אֶת מֹחוֹ וְדַעְתּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ וּרְצוֹנוֹתָיו אֶלָּא עוֹבֵד רַק בְּכַפָּיו לְפַרְנָסָתוֹ, אֲזַי נֶאֱמַר עָלָיו 'אַשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ'. מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁשָּׁקוּעַ בְּתַאֲוַת הַמָּמוֹן וּמַשְׁקִיעַ בָּהּ אֶת כָּל דַּעְתּוֹ וּמַחֲשַׁבְתּוֹ וּרְצוֹנוֹתָיו הֲרֵי זֶה מִקְלָלַת חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר לוֹ (בְּרֵאשִׁית ג, יט): "בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם".

ה - תטו

הָיָה מְפֹרָשׁ רַבִּי שִׁמְשׁוֹן בַּאַרְסְקִי זַ"ל בְּכַוָּנַת מַאֲמָרָם זַ"ל (פסחים פח.) אַבְרָהָם קְרָאוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַר, יִצְחָק קְרָאוֹ שָׂדֶה, יַעֲקֹב קְרָאוֹ בַּיִת וְכוּ' (כַּמְבֹאָר בַּאוּרוֹ בְּתוֹרָה י' ח"א), שֶׁיֵּשׁ בְּכַוָּנַת הַדְּבָרִים שֶׁאַבְרָהָם גִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ וְהֶאֱמוּנָה בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בִּבְחִינַת הַר שֶׁהוּא מָפְשָׁט יוֹתֵר וְכוּ', וְהַיְנוּ שֶׁמַּעֲלַת יַעֲקֹב אָבִינוּ הָיָה שֶׁגִּלָּה אֱלֹקוּתוֹ לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁגַּם בִּבְחִינַת בַּיִת, דְּהַיְנוּ הַדְּבָרִים הַסְּמוּכִים לָאָדָם וְכָל מַה שֶּׁנַּעֲשֶׂה עִמּוֹ לְטוֹב וּלְרַע הַכֹּל הוּא מַעֲשֵׂה ה', וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁיַּעֲקֹב קְרָאוֹ בַּיִת שֶׁהִכְנִיס גִּלּוּי אֱלֹקוּתוֹ אַף לְתוֹךְ בֵּיתוֹ וּפְנִימִיּוּתוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁכָּל פֶּרֶט וּפֶרֶט הַנַּעֲשֶׂה עִם הָאָדָם הוּא בְּהַנְהָגָתוֹ יִתְבָּרַךְ לְבַד.

ה - תטז

דִּיְקוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בַּמָּה שֶׁאָמְרוּ רַזַ"ל (פסחים קיט.): קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם כְּקְרִיעַת יַם סוּף וְקָשֶׁה זִוּוּגוֹ כִּקְרִיעַת יַם סוּף, שֶׁבְּתֹבֶת "מְזוֹנוֹתָיו" וְ"זִוּוּגוֹ" שֶׁנָּקְטוּ רַזַ"ל רָצוּ לְהַדְגִּישׁ שֶׁדַּיְקָא מְזוֹנוֹתָיו שֶׁלּוֹ וְזִוּוּגוֹ שֶׁלּוֹ הוּא הַקָּשֶׁה לְהַמְצִיא וְזֹאת לְסִבַּת רֹב פְּגָמָיו וְחֶסְרוֹנוֹתָיו שֶׁמֵּחֲמַת זֶה קָשֶׁה לוֹ לָאָדָם לִמְצֹא נַחַת וְהַרְחָבָה בְּפַרְנָסָתוֹ וְזִוּוּגוֹ. וְזֶהוּ 'מְזוֹנוֹתָיו' 'וְזִוּוּגוֹ' שֶׁלּוֹ דַּיְקָא, כָּל אֶחָד לְפִי קְדֻשָּׁתוֹ. וְעַל-כֵּן לֹא אָמְרוּ בִּסְתָם 'קָשִׁים מְזוֹנוֹת' וְ'קָשִׁים זִוּוּגִים', וְנָקְטוּ בְּדֻוְקָא מְזוֹנוֹתָיו, וְזִוּוּגוֹ, וְכַמְבֹאָר.

ה - תיז

בְּמַאֲמַר חֲזַ"ל שֶׁאָמְרוּ: כָּל הַדָּר בְּחוּץ לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹק, דִּיְקוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁלְּכְאוֹרָה קָשֶׁה הֲרֵי רֹב צַדִּיקֵי הָעוֹלָם שָׁהוּ בְּחוּץ לָאָרֶץ וְאֵיךְ נֶאֱמַר עֲלֵיהֶם כְּמִי שֶׁאֵין לָהֶם אֱלוֹק חַס-וְשָׁלוֹם? וְאָמְרוּ שֶׁבֶּאֱמֶת הַצַּדִּיקִים אַף-עַל-פִּי שֶׁנִּמְצָאִים בְּחוּץ לָאָרֶץ, אַף-

עַל-פִּי-כֵן אֵינָם דְּרִים בְּחוּץ לָאָרֶץ, כִּי כָּל יְשִׁיבָתָם שָׁם הוּא רַק כִּבְדֶרֶךְ אֲרַעִי, כִּי מְצַפִּים הֵם בְּכָל עֵת עַל הַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה וְלָצֵאת מִחוּץ לָאָרֶץ, וְכָל מַחֲשַׁבְתָּם וַדַּעְתָּם קְבוּעָה תָּדִיר רַק בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשָׁה. וְזֶהוּ שֶׁאָמְרָה הַגְּמָרָא: כָּל הַדָּר בְּחוּץ לָאָרֶץ, הֵינוּ שֶׁדָּר וְקוֹבֵעַ שָׁם מְקוֹם יְשִׁיבָתוֹ הֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹק, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הַצַּדִּיקִים וְהַיְרֵאִים הַנַּ"ל, וּכְעֵין מַה שֶּׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל (חַיֵּי מוֹהַר"ן קנו) הֵיכָן שֶׁאֲנִי הוֹלֵךְ וְנוֹסֵעַ הַכֹּל הוּא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וּלְפִי שָׁעָה אֲנִי רוֹאֶה בִּבְרֶסְלֶב וְכַיּוֹצֵא.

ה - תיח

עַל זֶה שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (סוטה לו:) כְּשֶׁנִּכְנַס יוֹסֵף לַעֲשׂוֹת מְלַאכְתּוֹ - דְּמוּת שֶׁל אָבִיו רָאָה וְכוּ', וְשׁוֹאֲלִים אִם כֵּן מַהוּ הַנִּסָּיוֹן שֶׁהָיָה לוֹ, וּמְתָרְצִים כַּמָּה תֵּרוּצִים, וּרְאֵה לִקּוּטֵי מוֹהַר"ן סִימָן קנ. וְהָיוּ אֲנַשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אוֹמְרִים שֶׁמִּזֶּה נִלְמַד לְהָבִין שֶׁכָּל אֶחָד כְּפִי קְדֻשָּׁתוֹ וּפְרִישׁוּתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ כֵּן זוֹכֶה לִרְאוֹת דְּמוּת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל אָבִיו, וְיֵשׁ שֶׁזּוֹכֶה לִרְאוֹתוֹ אַחַר שֶׁחָטָא וְאָז נִשְׁבַּר לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ יוֹתֵר וְיוֹתֵר וְנוֹפֵל לְגַמְרֵי, אֲבָל יוֹסֵף לְגֹדֶל קְדֻשָּׁתוֹ זָכָה לִרְאוֹתוֹ בְּעֵת הַנְּכוֹן עַד שֶׁנִּצַּל מִמֶּנָּה לְגַמְרֵי. וְזֶה שִׁבְחוֹ שֶׁאַף שֶׁהָיָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הַטְּמֵאָה שֶׁנִּקְרֵאת עֶרְוַת כָּל הָאָרֶץ, שָׁמַר עַל קְדֻשָּׁתוֹ עַד שֶׁזָּכָה אַף שָׁם לִרְאוֹת דְּמוּת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל אָבִיו, וְעוֹד אַף קֹדֶם לְהִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר עָלָיו. וְזֶה שֶׁנִּצַּל מֵחֲמַת רְאוֹתוֹ דְּמוּת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל אָבִיו הָיָה לְרֹב יְגִיעָתוֹ וּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁקָּדַם לָזֶה.

ה - תיט

פֵּרְשׁוּ אֲנַשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּכַוָּנַת מַאֲמָרָם זַ"ל שֶׁאָמְרוּ בְּאָבוֹת "הַתְקֵן עַצְמְךָ בַּפְּרוֹזְדוֹר כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לַטְּרַקְלִין", שֶׁבְּכַוָּנָתָן גַּם עַל יְמֵי הַבַּחֲרוּת וְהַנַּעֲרוּת, שֶׁצָּרִיךְ לְהַשְׁגִּיחַ הָאָדָם הֵיטֵב בִּשְׁנוֹת בַּחֲרוּתוֹ וּשְׁנוֹת נַעֲרוּתוֹ עַל כָּל מַעֲשָׂיו, מִנְהָגָיו וּדְרָכָיו, כְּדֵי שֶׁבְּעֵת שֶׁיִּזְקִין וְיִתְבַּגֵּר יִהְיֶה מְתֻקָּן וְלֹא יִפֹּל וְיִתְבַּלְבֵּל מִימֵי הַזִּקְנָה הַקָּשִׁים. וְהַנְּסָיוֹן הוֹכִיחַ שֶׁאֵלּוּ שֶׁהִתְמִידוּ בְּצִעְרוּתָן וְעָסְקוּ בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הֶחֱזִיקוּ מַעֲמָד וְנִתְעַלּוּ אַף בְּזִקְנוּתָם.

ה - תכ

בְּמַאֲמָרָם זַ"ל שֶׁאָמְרוּ (בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ): טוֹב מְעַט בְּכַוָּנָה מֵהַרְבֵּה שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה, אָמְרוּ אֲנַשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁזֶּה הַמְּעַט בְּכַוָּנָה הִיא תּוֹצָאָה מִזֶּה שֶׁאָמְרוּ הַרְבֵּה שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה, וְזֶהוּ טוֹב מְעַט בְּכַוָּנָה - מֵהַרְבֵּה שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה. כִּי כְּשֶׁיִּרְגִּיל עַצְמוֹ לַעֲסֹק בִּתְפִלָּה הַרְבֵּה, אַף שֶׁיִּהְיֶה בָּהֶם הַרְבֵּה שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה הָרְאוּיָה, יִזְכֶּה שֶׁיִּתְפַּלֵּל מְעַט בְּכַוָּנָה הָרְצוּיָה, אֲבָל אִם יֹאמַר רַק מְעַט, אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִשְׁאַר אַף מְעַט בְּכַוָּנָה, עַל-כֵּן צָרִיךְ לַעֲסֹק הַרְבֵּה בִּתְפִלָּה וּכְדֵי שֶׁיִּזְכֶּה לִמְעַט בְּכַוָּנָה מְבֹרָרֶת.

ה - תכא

פֵּרֵשׁ רַבִּי שִׁמְשׁוֹן בַּארְסְקִי זַ"ל אֶת מַאֲמַר הַחֲזַ"ל שֶׁאָמְרוּ: אֵיזֶהוּ יְסוּרִין שֶׁל אַהֲבָה? כָּל שֶׁאֵין בָּהֶם בִּטּוּל תּוֹרָה וּתְפִלָּה. וְהֵיכָנוּ מָתֵי הַיְסוּרִין הֵם יְסוּרִין שֶׁל אַהֲבָה, הַיְנוּ מֵחֲמַת אַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֶת הָאָדָם? דַּוְקָא בְּעֵת שֶׁאֵין הָאָדָם עוֹשֶׂה לְמָנְעָם שׁוּם מַעֲשֶׂה גַּשְׁמִי וְדָרְךְ הַטֶּבַע כִּי אִם רַק עַל-יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה לְבַד. וְזֶהוּ: אֵיזֶהוּ יְסוּרִין שֶׁל אַהֲבָה? כָּל שֶׁאֵין בָּהֶם בִּטּוּל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כִּי מִשְׁתַּמֵּשׁ נֶגְדָּם רַק בְּרִבּוּי יוֹתֵר שֶׁל עֲבוֹדַת ה' הֵן בְּתוֹרָה וְהֵן בִּתְפִלָּה.

ה - תכב

דִּיְקוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בָּזֶה שֶׁמָּצִינוּ הַמּוּבָא כַּמָּה פְּעָמִים בְּסֵפֶר הַזֹּהַר שֶׁקֹּדֶם הִתְגַּלּוּת הַתּוֹרָה וְהַסּוֹדוֹת שֶׁגִּלָּה רַשְׁבִּ"י לְתַלְמִידָיו פָּנָה אֲלֵיהֶם בִּלְשׁוֹן אַהֲבָה וַחֲבִיבוּת כְּמוֹ חֲבִיבָא דְנַפְשָׁאי וְכוּ', רְחִימָא דְנַפְשָׁאי וְכוּ', שֶׁבָּא הַדָּבָר גַּם לְרַמֵּז שֶׁדִּיְקָא מֵחֲמַת מִדַּת אַהֲבָה שֶׁהָיָה בֵּינֵיהֶם זְכוּ שֶׁיִּתְגַּלֶּה לָהֶם כָּאֵלּוּ סוֹדוֹת תּוֹרָה גְּבוֹהִים וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַשְׁבִּ"י "אֲנָן בַּחֲבִיבוּתָא תַּלְיָא", וְעוֹרְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וְאָמְרוּ שֶׁכְּמוֹ-כֵן גַּם הַחֲבֵרִים הַמְקֻרָבִים לְרַבֵּנוּ כְּפִי מִדַּת הָאַהֲבָה שֶׁיִּהְיֶה בֵּינֵיהֶם כֵּן יוּכְלוּ לִזְכּוֹת יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְקַבֵּל וְלִנֹּק מֵאוֹר תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ חִדּוּשִׁים נִפְלָאִים וְנוֹרָאִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר מֵהָרָאוּי לוֹ.

ה - תכג

הִרְחִיבוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בַּנֶּאֱמַר בִּתְפִלַּת יָמִים הַנּוֹרָאִים 'כִּי זוֹכֵר כָּל הַנִּשְׁכָּחוֹת אַתָּה הוּא 'מֵעוֹלָם' וְדִיְקוּ וְאָמְרוּ: אֵלּוּ הַדְּבָרִים וְהַמִּצְווֹת שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל הָאָדָם לַעֲשׂוֹתָן בְּהֶסְתֵּר וּבְהֶצְנֵע וְחָפֵץ בְּעֵלוּמָם וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִתְפָּרְסֵם וְיִפֹּל לְגֵאוּת חָלִילָה, אוֹתָן הַדְּבָרִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹכֵר בְּיוֹתֵר. מֵחֲמַת שֶׁאֵלּוּ הַדְּבָרִים הֵם הַדְּבָרִים שֶׁאַף אֶחָד לֹא יוֹדֵעַ אוֹתָן מִלְּבַדּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהֵם הֵם הַנִּקְרָאִים בֶּאֱמֶת נִשְׁכָּחוֹת, כִּי אֵין יוֹדְעִין מִמֶּנָּה בְּנֵי אָדָם וְעַל זֶה אָנוּ מְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ שֶׁאוֹתָן הַדְּבָרִים הַנִּשְׁכָּחִים זוֹכֵר הוּא אוֹתָם לְבַדּוֹ. וּבְיוֹם הַדִּין מְצָרְפָם לְלִמּוּד זְכוּת, וְאַף שֶׁאֵלּוּ הַדְּבָרִים נִשְׁכְּחוּ כְּבָר מֵהָאָדָם עַצְמוֹ וְאֵינוֹ מַלְקִטָם וּמְצָרְפָם אוּלָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זוֹכֵר כָּל הַנִּשְׁכָּחוֹת וְעַל זֹאת אָנוּ מְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ.

ה - תכד

עַל הַמּוּבָא בְּסוֹף תּוֹרָה כ"א בְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן חֵלֶק א' לְ'בוּשָׁה וַ'תִּשְׁחַק לְ'יוֹם אַ'חֲרוֹן רָאשֵׁי תֵּבוֹת אֶלּוּל, אָמְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁעַל כֵּן אִם יִזְכֶּה הָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר בְּחֹדֶשׁ זֶה כָּרָאוּי וְכַנָּכוֹן אָכֵן יִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשׁ חָדָשׁ וְלֹא יַכִּירוּהוּ הַמְקַטְרְגִים בְּיוֹם הַדִּין בְּמַעֲשָׂיו הָרָעִים, כִּי סְגֻלַּת חֹדֶשׁ זֶה לְקַבֵּל וּלְהַחֲלִיף מַלְבּוּשִׁים וּבְגָדִים חֲדָשִׁים אִם יֵטִיב מַעֲשָׂיו כָּרָאוּי בְּחֹדֶשׁ זֶה.

ה - תכה

לְעִנְיַן מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זַ"ל עַל הַכָּתוּב "בְּשָׁמְעוֹ אֶת רִנָּתָם", בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן סִימָן כ"ז בְּסוֹפוֹ, עַיֵּן שָׁם, הִקְפִּידוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁלֹּא לְשִׁיר אֶת נִגּוּן וְהַמְנוֹן מַלְכוּת רוּסְיָא, וְזֹאת לְטַעַם כִּי הַנִּגּוּנִים הַיְשָׁנִים הִתְיַסְּדוּ בִּימֵי הַצַּאר שֶׁהָיָה אִישׁ מַאֲמִין, אוּלָם כַּיּוֹם שֶׁנִּגּוּנֵיהֶם נִתְיַסְּדוּ נֶגֶד כְּלַל מִדַּת הָאֱמוּנָה, אֵין נָכוֹן לְזַמְּרָם.

ה - תכו

עַל הַמּוּבָא בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן סִימָן סו מֵעִנְיַן שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ הָאֱמֶת מִבְּחִינַת עָלְמָא דְּאָתֵי וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם, שְׁאֲלוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: וְכִי אֵיךְ אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְכָזֶה אֱמֶת?! וְאָמְרוּ: רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ בְּתוֹרוֹתָיו וְעֵצוֹתָיו כְּבָר הִמְשִׁיךְ לָנוּ אֱמֶת בָּרוּר וְצַח כָּזֶה, שֶׁאַף כַּיּוֹם, אַף שֶׁאָנוּ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ, יְכוֹלִים אָנוּ בְּכֹחַ זְכוּתוֹ שֶׁהִשְׁאִיר אַחֲרָיו לְהַמְשִׁיךְ זֹאת, אִם רַק נַחְפֹּץ בֶּאֱמֶת בְּמִדַּת הָאֱמֶת.

ה - תכז

אָמְרוּ, שֶׁבְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁיֵּשׁ בַּתּוֹרָה (הַמְבֹאָר מִמֶּנּוּ בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַן סִימָן ל"ו) הַשַּׁיָּךְ לַאֲנָשִׁים כְּעֶרְכֵּנוּ לְמַעֲשֶׂה, הוּא בָּזֶה שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ בַּתּוֹרָה יוֹתֵר וְיוֹתֵר בִּפְרָט עַל-פִּי דְּרָכֵי עֵצוֹתָיו שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ, כִּי בְּחִינַת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁבַּתּוֹרָה הוּא עִנְיַן הַחִדּוּשׁ הֶחָדָשׁ שֶׁיֵּשׁ בְּפֵרוּשֵׁי הַתּוֹרָה, וְלָנוּ שַׁיָּךְ הַדָּבָר כְּפִי מִדַּת הַהִתְחַדְּשׁוּת כְּפִשּׁוּטָם בְּקִיּוּמָם שֶׁל הַדְּבָרִים לְמַעֲשֶׂה, וּמִיּוֹם לְיוֹם נִתְעַלֶּה עַד שֶׁנַּשִּׂיג וְנָבִין לָאֱמֶת סוֹדוֹת הַשִּׁבְעִים פָּנִים שֶׁיֵּשׁ בַּתּוֹרָה.

ה - תכח

בְּהַמְבֹאָר בְּלִקּוּטֵי מוֹהֲרַ"ן סִימָן ל"ח עַל הַכָּתוּב כָּל הַנֶּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם שֶׁהוּא הַדִּבּוּר וְכוּ', אָמְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁמִּזֶּה נָבִין וְנִלְמַד שֶׁכָּל הָעֲבוֹדוֹת וְהַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל הָאָדָם הַכֹּל תָּלוּי וְעוֹמֵד כְּפִי דִּבּוּרוֹ, שֶׁכְּפִי תִּקּוּנוֹ בִּשְׁמִירַת פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ כֵּן יֵשׁ לָהֶם שְׁלֵמוּת וּלְהֶפֶךְ לְהֶפֶךְ, חָלִילָה. שֶׁאַף אִם עוֹסֵק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה אִם אֵינוֹ שׁוֹמֵר וְחוֹסֵם פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ כָּרָאוּי אֵין לָהֶם חֲשִׁיבוּת.

ה - תכט

אָמְרוּ בְּצַחוּת עַל הַמּוּבָא בַּמַּעֲשֶׂה מֵהַבָּעְרְגִיר וְעָנִי (בְּסִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת מַעֲשֶׂה י'), בַּמֶּה שֶׁמְּסֻפָּר שָׁם שֶׁהֶחְבִּיא עַצְמוֹ הַבָּעְרְגֶער עִם אֵשֶׁת הֶעָנִי בְּשִׁבְעָה מֵימוֹת, וְאַחַר כָּךְ מְסֻפָּר שֶׁגַּם הָרוֹצֵחַ הַגַּזְלָן הֶחְבִּיא עַצְמוֹ עִמּוֹ בְּשִׁבְעָה מֵימוֹת, שֶׁמִּזֶּה נִלְמָד שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁעָשָׂה כְּמַעֲשֵׂה הַבָּעְרְגֶער הַכָּשֵׁר, אַף-עַל-פִּי-כֵן הֲרֵי לָאֱמֶת הוּא גַּזְלָן וְרוֹצֵחַ, הֶפֶךְ הַבָּעְרְגֶער הַצַּדִּיק וְהֶחָסִיד, כִּי הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַכַּוָּנָה, וְזֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים, וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל שֶׁיְּכוֹלִים לִהְיוֹת חֲלִילָה לַמְּדָן וְרָשָׁע גָּמוּר, ה"י.

ה - תל

אָמְרוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: אֵלּוּ הָעֲשָׂרָה הַמְזֻמּוֹרִים הַנִּקְרָאִים תִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁגִּלָּה אוֹתָן רַבֵּנוּ הֵם הֵם בְּחִינַת הָעֲשָׂרָה כֹּחוֹת שֶׁהָיָה לְהַבֶּעטֶלִיר שֶׁבִּלֹּא הַיָּדִים שֶׁמּוֹצִיאִים הָעֲשָׂרָה חִצִּים שֶׁפָּגְעוּ בְּהַבַּת מַלְכָּה הַמְסֻפָּר בְּהַמַּעֲשֶׂה מִשִּׁבְעָה בֶּעטְלִירס.

ה - תלא

עַל הַמּוּבָא בְּסוֹף הַמַּעֲשֶׂה מֵהַשִּׁבְעָה בֶּעטְלִירס שֶׁלֹּא סִיְּמוּ רַבֵּנוּ זַ"ל, וְאָמַר שֶׁמְּשִׁיחַ יְסַיְּמוּ, אָמְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁעַל כֵּן כְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ יְבַקְּשׁוּהוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁיְּסַיֵּם לִפְנֵיהֶם אֶת סִפּוּר הַמַּעֲשֶׂה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אֲחֵרִים שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם חֲדָשׁוֹת וּלְתַעֲנוּג עוֹלָם הַבָּא עֶצֶם יְדִיעַת הַסִּפּוּרֵי הַמַּעֲשִׂיּוֹת.

ה - תלב

עַל מַאֲמָרוֹ זַ"ל שֶׁאָמַר עַל עַצְמוֹ "אֲנִי נָהָר הַמְטַהֵר מִכָּל הַכְּתָמִים", אָמְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּצַחוּת: אֲבָל כְּדֵי לְהִטָּהֵר בְּנָהָר קָדוֹשׁ זֶה צָרִיךְ אָדָם לְהִתְפַּשֵּׁט מֵהֶרְגָּלָיו וּלְהִכָּנֵס וְלִטְבֹּל בַּנָּהָר הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה כָּל כֻּלּוֹ.

ה - תלג

אָמְרוּ בְּצַחוּת לְעִנְיַן 'תִּקּוּן הַכְּלָלִי' וְהַתְּפִלָּה שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ, שֶׁכְּמוֹ שֶׁכְּשֶׁעוֹשִׂים נְתִיחַ לְחוֹלֶה צָרִיךְ אַחֲרֶיהָ לְהַשְׁגִּיחַ הֵיטֵב עַל הַשְּׁטִיפָה וְהַנִּקָּיוֹן, כֵּן הוּא הַתִּקּוּן הַכְּלָלִי שֶׁהוּא עֶצֶם הַנְּתִיחַ, אֲבָל צָרִיךְ אַחַר כָּךְ הָאָדָם לְנַקּוֹת אֶת עַצְמוֹ הֵיטֵב מִסָּבִיב, וְהוּא הַתְּפִלָּה וְהַתְּשׁוּבָה וְהַחֲרָטָה וְהַקַּבָּלָה לֶעָתִיד שֶׁל הַמִּתְפַּלֵּל.

ה - תלד

אָמְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּצַחוּת: זֶה מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ כְּשֶׁיַּגִּיעַ יוֹמוֹ לְאַחַר מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנוֹת חַיָּיו כְּשֶׁתַּעֲלֶה נִשְׁמָתוֹ לְעוֹלַם הָאֱמֶת, אֲזַי אִם לֹא הָיָה מְקֻשָּׁר הֵיטֵב לְרַבֵּנוּ וְעֻצּוֹתָיו וְלִמּוּד סְפָרָיו וְכוּ' וְהָיָה רַק חָסִיד בַּשֵּׁם הַמַּשְׁאָל, אֲז יַטְעוּ אוֹתוֹ כְּמִדָּתוֹ וְיִרְאוּ לוֹ אָדָם שֶׁנִּקְרָא גַּם הוּא בַּשֵּׁם הַמַּשְׁאָל רַבִּי נַחְמָן, וְיַחְשֹׁב שֶׁאָכֵן בָּא לְרַבֵּנוּ, אוּלָם אִם בָּקִי הוּא בְּסִפְרֵי רַבֵּנוּ לֹא יוּכְלוּ לְהַטְעוֹת אוֹתוֹ, כִּי כְּשֶׁיְּדַבֵּר מִתּוֹרוֹתָיו שֶׁל רַבֵּנוּ יוּכַל לֵידַע לְנָכוֹן אִם נָכוֹן וַאֲמִתִּי הוּא.

ה - תלה

אָמְרוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: הַפִּרְסוּם שֶׁל שֶׁקֶר הַמְלַוֶּה אֶת הָאָדָם חָמוּר הוּא מְאֹד מְאֹד, כִּי כָּל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה בְּתוֹרָה וּבִתְפִלָּה וְכַדּוֹמֶה הַכֹּל מְלֻבָּשׁ עִם חֵן שֶׁל שֶׁקֶר וְאֵין הָאָדָם אָדָם עַצְמִי כְּלָל, וְכִמְעַט שֶׁאֵין שַׂיָּךְ לוֹ תִּקּוּן אִם לֹא שֶׁיַּשְׂפִּיל דַּעְתּוֹ בֶּאֱמֶת וְיַתְחִיל בְּכָל פַּעַם הַתְחָלָה חֲדָשָׁה בֶּאֱמֶת וְיִכְסֹף לֶאֱמֶת בְּכָל כֹּחוֹת נַפְשׁוֹ.

ה - תלו

אָמְרוּ: מֻחֶמֶת שֶׁבַּפּוֹעַל מַמָּשׁ אֵין לָנוּ רַבִּי וּמַנְהִיג אֲזַי הַסַּכָּנָה בְּעִנְיַן הַפִּרְסוּם קָשֶׁה וְכָבֵד יוֹתֵר כִּי בְּקַל מְקַבֵּל תּוֹקֶף וְעֹז לַחֲלֹק עַל חֲבֵרוֹ שֶׁאֵינוֹ מִתְנַהֵג כִּשׁוּרָה לְפִי דֵּעָתוֹ. וּכְתוֹצָאָה מִכָּךְ בָּאִים הַמַּחֲלוֹקוֹת וְהַדֵּעוֹת שֶׁאֵין בֵּינָם לְבֵין דַּעַת רַבֵּנוּ הַזַּךְ וְהַנָּקִי הַשָּׁלֵם וְהַטָּהוֹר וְלֹא כְלוּם.

ה - תלז

אָמְרוּ בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם מִתְפַּלֵּל עַל אֵיזֶה דָּבָר אַף-עַל-פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִתְמַלֵּא בַּקָּשָׁתוֹ וְלֹא נוֹשַׁע הֲרֵי שֶׁכְּבָר נִמְשָׁכִים אַחֲרָיו הַתִּקּוּנִים וְהַהֲכָנוֹת שֶׁל הַדָּבָר, וְאָכֵן פָּעַל כְּבָר בִּתְפִלָּתוֹ בְּשֹׁרֶשׁ הַדָּבָר. אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה לְעֵינַיִם, וְחָזוֹן לַמּוֹעֵד אִם יִזְכֶּה וְיַרְבֶּה בִּתְפִלָּה עוֹד וְעוֹד יִרְאֶה בְּעֵינָיו תּוֹחַלְתּוֹ וִישׁוּעָתוֹ. וְיֵשׁ דֵּעָה שֶׁעִנְיָן זֶה אָמְרָה רַבֵּנוּ זַ"ל בְּעַצְמוֹ.

ה - תלח

הָיוּ אוֹמְרִים: הַסִּימָן הָרִאשׁוֹן לְהַבְחִין בְּאָדָם אִם מִתְכַּוֵּן הוּא לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת הוּא בָּזֶה שֶׁאֵינוֹ מְחַפֵּשׂ שׁוּם חִסָּרוֹן עַל שׁוּם אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל וְאֵינוֹ מְדַבֵּר עַל שׁוּם בַּר יִשְׂרָאֵל חָלִילָה, וְאַף כְּשֶׁרוֹאֶה שׁוּם חִסָּרוֹן בַּחֲבֵרוֹ לֹא יִשְׁתַּעֲשַׁע בּוֹ אַף בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ וְכָל שֶׁכֵּן לִפְנֵי אֲחֵרִים, לְהַפְחִית בִּכְבוֹדוֹ כְּדֵי שֶׁיִּתְעַלֶּה הוּא בָּזֶה חָלִילָה, כִּי אִם מִתְכַּוֵּן בֶּאֱמֶת לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ יוֹדֵעַ בֶּאֱמֶת הֵיכָן מְקוֹמוֹ הוּא, וּמֵבִין לְנָכוֹן מַאֲמָרָם זַ"ל 'קְשׁוֹט עַצְמְךָ תְּחִלָּה'.

ה - תלט

הָיוּ אוֹמְרִים: כְּמוֹ שֶׁכְּדַרְכּוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ בְּחַיָּיו שֶׁהָיָה מִסְתַּתֵּר מְאֹד בְּמַעֲשָׂיו מִבְּנֵי הָעוֹלָם כְּמוֹ כֵן אַף הַיּוֹם נִסְתָּר הוּא מְאֹד. וְאַף מֵאִתָּנוּ הַמְקֹרָבִים כְּבָר אִם לֹא נִשְׁתַּדֵּל לָרוּץ וּלְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו נַפְסִידוּ. כִּי כְּבָר אָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל אוֹתִי צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ. "מִיר דַארְף מָען זוּכְן". וְאָמַר הֲרֵי אֲנִי אוֹצָר שֶׁל יִרְאַת שָׁמַיִם מַדּוּעַ אֵינְכֶם מְחַפְּשִׂים אַחֲרַי? וְעִקַּר הַחִפּוּשׂ הַנָּכוֹן הוּא רִבּוּי הַלִּמּוּד בְּסִפָּרָיו הַקְּדוֹשִׁים וְקִיּוּמָם לְמַעֲשֶׂה יוֹתֵר וְיוֹתֵר.

ה - תמ

אָמְרוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: הַמַּעֲלָה הַחוֹתֶמֶת כָּל מַעֲלוֹתָיו הַטּוֹבוֹת שֶׁל הָאָדָם הִיא מַעֲלַת הַתְּפִלָּה, דְּהַיְנוּ מַה שֶּׁמַּרְבֶּה מְאֹד בִּתְפִלָּה וּבְשִׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ וּמְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לִפְנֵי ה' עַל כָּל דָּבָר, כִּי בְּלֹא זֶה הֲרֵי אָמַר רַבֵּנוּ שֶׁנִּקְרָא הָאָדָם פֶּזִיז וּמְבֹהָל, שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בַּעֲבוֹדַת ה' בְּיִשּׁוּב הַדַּעַת הַשָּׁלֵם, וְדוֹמֶה הוּא כְּעִגּוּל הַכָּתוּב סְבִיבוֹ מַעֲלוֹת רַבּוֹת, וּלְכָל מַעֲלוֹתָיו מְחֻבָּר לוֹ תֵּבֵת 'מְבֻלְבָּל' 'מְשֻׁגָּע' הַנִּמְצָא בְּאֶמְצַע הָעִגּוּל, נִמְצָא שֶׁהוּא לַמְדָן-מְבֻלְבָּל, צַדִּיק-מְבֻלְבָּל, חָסִיד-מְבֻלְבָּל, כִּי כְּפִי לִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹמֵד, כֵּן צְרִיכָה לִהְיוֹת כְּנֶגְדָּהּ

הַתְּפִלָּה שֶׁלֹּא יִהְיֶה בִּבְחִינַת "חָכְמָתוֹ מְרֻבָּה מִמַּעֲשָׂיו", שֶׁהוּא עֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה, וּכְדִבְרֵי ראבר"נ בָּזֶה, אֲשֶׁר עַל-כֵּן הַמַּעֲלָה הַמַּשְׂלִימָה אֶת כָּל מִדּוֹתָיו הַטּוֹבוֹת הִיא מִדַּת הַתְּפִלָּה.

ה - תמא

אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּדַבְּרָם בְּעִנְיַן הַתַּכְלִית הַקָּרֵב וּבָא הָיוּ מַרְבִּים בְּדִבּוּרִים פְּשׁוּטִים אֵלּוּ אַף לִפְנֵי הֲרַכִּים וְהַקְּטַנִּים בְּשָׁנִים, בְּהַדְגִּישָׁם שֶׁאַף הֵם צְרִיכִים לְדַעַת מְצִיאוּת הָאֱמֶת וְשֶׁיְּזָרְזוּ לְהִתְעַלּוֹת כִּדְבָעֵי. וּכְמוֹ שֶׁרָאִינוּ בְּרַבֵּנוּ בְּעַצְמוֹ שֶׁדִּבֵּר עִם יֶלֶד קָטָן וְהִרְחִיב לוֹ הַדִּבּוּרִים בְּעִנְיָן זֶה, כַּמּוּבָא בְּסֵפֶר חַיֵּי מוֹהַר"ן.

ה - תמב

אָמְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּשֶׁבַח מַעֲלַת הַהִתְבּוֹדְדוּת וְהַיְשׁוּב הַדַּעַת שֶׁחִיְּבָנוּ רַבֵּנוּ לְקַיְּמוֹ מִדֵּי יוֹם, שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה שְׁנֵי כֹּחוֹת וּמַעֲלוֹת נִשְׂגָּבוֹת, הֵן לְהַרְאוֹת וּלְהוֹדִיעַ לָאָדָם עַל מַחֲלוֹת הַנֶּפֶשׁ הַקָּשׁוֹת שֶׁסּוֹבֵל מֵהֶם, כָּל אֶחָד וּמַחֲלָתוֹ, וְהֵן לְדַעַת אֶת הָרְפוּאוֹת הַנְּכוֹנוֹת עֲבוּרוֹ וְהֵיכָן לְמָצְאָם וְאֵיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, כִּי בְּרִבּוּי הַתְּפִלּוֹת וְהַשִּׂיחָה בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ בִּפְרוּטְרוֹט עַל כָּל דָּבָר וְעַל כָּל אֲשֶׁר עַל לִבּוֹ יִמְצָא מִפַּעַם לְפַעַם בְּבְדִיקָה אַחַר בְּדִיקָה עוֹד וְעוֹד דְּבָרִים הַצְּרִיכִים תִּקּוּן וּבְרִבּוּי בַּקָּשׁוֹתָיו וְהַפְצָרוֹתָיו בִּתְפִלָּה יַעְזֵרֵהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִמְצֹא רְפוּאוֹת אֱמִתִּיּוֹת לְנַפְשׁוֹ.

ה - תמג

חֲלוּקוֹת הָיוּ הַדֵּעוֹת בֵּין אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עַל עִנְיָן זֶה שֶׁזָּכָה מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל לְקַבֵּל מֵרַבֵּנוּ יוֹתֵר מִשְּׁאָר כָּל הַתַּלְמִידִים, שֶׁחֵלֶק אָמְרוּ מִשּׁוּם שֶׁרַבֵּנוּ עַצְמוֹ בְּהַכִּירוֹ גְּדֻלַּת נַפְשׁוֹ הִתְגַּלָּה לְפָנָיו יוֹתֵר מִשְּׁאָר הַתַּלְמִידִים, וְאֲחֵרִים אָמְרוּ שֶׁהַכֹּל הָיָה בִּזְכוּת יְגִיעָתוֹ וְטִרְחָתוֹ שֶׁל מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל עַצְמוֹ שֶׁיָּגַע וְטָרַח יוֹתֵר מִכֻּלָּם בְּהִתְבַּטְּלוּתוֹ לְרַבֵּנוּ זַ"ל וּלְצִוּוּיָו, וְרַק מִשּׁוּם כֵּן זָכָה לְמַה שֶׁזָּכָה, כִּי הָעִקָּר תָּלוּי רַק בִּיגִיעוֹת וּטְרָחוֹת, יְהֵא מִי שֶׁיִּהְיֶה אֵיךְ שֶׁיִּהְיֶה, וְכַמּוּבָא בְּסֵפֶר שִׂיחוֹת הָרַ"ן.

ה - תמד

אָמְרוּ מָשָׁל עַל עִנְיַן מַעֲלַת הַהִתְבּוֹדְדוּת, שֶׁכְּמוֹ אֶחָד שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּבֵיתוֹ קֶמַח, שֶׁמֶן וּבֵיצִים וְעוֹד מַטְעַמִּים, אוּלָם דָּבָר אֶחָד חָסֵר לוֹ - אֵשׁ, שֶׁנִּמְצָא שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַכֹּל, לְמַעֲשֶׂה אֵין לוֹ מַה לְּאָכֹל אֲכִילָה הֲגוּנָה. כְּמוֹ כֵן הוּא עִנְיַן הַהִתְבּוֹדְדוּת שֶׁדּוֹמֶה הוּא לְאֵשׁ הַמְבַשֵּׁל וְהַמְטַגֵּן וְהַמַּשְׁלִים וְהַמְחַבֵּר בִּשְׁלֵמוּת אֶת כָּל הַמַּאֲכָלִים הַטּוֹבִים הֵם הַמְּצוֹת וּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים שֶׁל הָאָדָם.

ה - תמה

הִבְהִירוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לְעִנְיַן הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהָיָה עַל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְכֵן עַל רַבֵּנוּ וּמוֹהַרְנַ"ת זַ"ל שֶׁהֲרֵי הֵם מִצַּדָּם לֹא עָשׂוּ שׁוּם מַחֲלֹקֶת, אֶלָּא נָהֲגוּ וְעָשׂוּ כְּפִי הֶבָנָתָן בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַעֲנִיּוֹת וְסִגּוּפִים וְהִתְבּוֹדְדוּת, וַעֲבוֹדַת הַתְּפִלָּה בְּכוֹחוֹת וְהִתְלַהֲבוּת, וְהִשְׁתַּדְּלוּ בְּחִיּוּב הַשִּׂמְחָה וְהָרְקוּדִין חוּץ מֵהַיְּגִיעוֹת הָעֲצוּמוֹת בַּתּוֹרָה כְּמַלְאָכִים מַמָּשׁ, וְאֶת הַמַּחֲלֹקֶת עֲלֵיהֶם יָצְרוּ וְעָשׂוּ הַחוֹלְקִים, כִּי הֵם בְּדִמְיוֹנָם בָּנוּ עֲלֵיהֶם גִּבּוּבֵי דְּבָרִים מַה שֶּׁלֹּא עָלָה עַל דַּעְתָּם כְּלָל וּכְלָל, וְכַאֲשֶׁר הוֹכִיחַ סוֹפָם עַל תְּחִלָּתָם.

ה - תמו

הָיוּ אוֹמְרִים: הֲרֵי בְּעֵינֵי הָעוֹלָם מְמֻלָּא אָנוּ לִשְׂחוֹק, לִשְׁלִילָה וּלְלֵיצָנוּת, אִם כֵּן לְכָל הַפָּחוֹת שֶׁאָנוּ עֲצֻמִּים לֹא נַעֲשֶׂה צְחוֹק מִכָּל הִתְקָרְבוּתֵנוּ לְרַבֵּנוּ, וְנִשְׁתַּדֵּל שֶׁתִּהְיֶה הִתְקָרְבוּתֵנוּ לְדֶרֶךְ רַבֵּנוּ בֶּאֱמֶת וּלְתוֹעֶלֶת.

ה - תמז

אָמְרוּ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ: כַּמָּה שֶׁגָּבַהּ עִנְיַן רַבֵּנוּ בְּעִנְיְנֵי קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה וְכוּ' עַד שֶׁכָּל יְסוֹד עִנְיַן רַבֵּנוּ בָּנוּי וּמֻשְׁתָּת עַל קֹטֶב זֶה, כְּמוֹ כֵן חָמוּר וְנוֹרָא עָוֹן הַנְּגִיעָה וְנִצּוּל כָּל שֶׁהוּא שֶׁל מָמוֹן חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא לְדַבֵּר מִגְּנֵבָה וּגְזֵלָה מַמָּשׁ חָלִילָה. וְאָכֵן הָיוּ נִזְהָרִים וּמַחְמִירִים מְאֹד מְאֹד בְּכָל שֶׁהוּא בְּמָמוֹן חֲבֵרוֹ, אַף כְּשֶׁהָיוּ יְכוֹלִים לְנַבֵּב הֶהֳתֵרִים שׁוֹנִים.

ה - תמח

אָמְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מָשָׁל לְעִנְיַן מִדַּת הָאֱמֶת הַנִּצְרָךְ לְכָל אָדָם, שֶׁכְּמוֹ שֶׁכָּאן בָּעוֹלָם הַזֶּה אֶפְשָׁר לְזַיֵּף אֶת הַזָּהָב וּלְצַפּוֹת דָּבָר בְּזָהָב רַק מִלְּמַעְלָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתוֹכוֹ עָשׂוּי הַדָּבָר כִּבְרִיָּתוֹ מֵעֵץ וְעוֹפֶרֶת וְכַדּוֹמֶה, כֵּן הַדָּבָר לְעִנְיַן עֲבוֹדַת ה', שֶׁיָּכוֹל אֶחָד לְהַגִּיעַ לָעוֹלָם הַבָּא עִם שַׁקִּים מְלֵאִים בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, וּכְשֶׁפּוֹתְחִים וּבוֹדְקִים אֶת סְחוֹרוֹתָיו יִצְעֲקוּ עָלָיו וְיֹאמְרוּ: הֲרֵי אֵינָם מֵעֶבֶר אֶל עֵבֶר, "דּוּרְךְ אוֹן דּוּרְךְ", וְהַכֹּל רַק צְפוּי וְתוּ לֹא, וְאֵין זֶה סְחוֹרָה הָעוֹבֶרֶת לַסּוֹחֵר, עַדִיף הָיָה אִלּוּ הֵבֵאתָ אַף מְעַט, אֲבָל סְחוֹרָה טוֹבָה כֻּלָּהּ מִקְשָׁה אַחַת. אֲשֶׁר עַל כֵּן צָרִיךְ לִכְסֹף לְמִדַּת הָאֱמֶת לְלֹא גִּבּוּל וּלְלֹא פְּשָׁרוֹת וְלַעֲשׂוֹת בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה עִם אֱמֶת וּבַעֲנָוָה וּבְשִׁפְלוּת וּבְזִרִיזוּת וּבְשִׂמְחָה כִּדְבָעֵי לְלֹא פְּנִיּוֹת אֶלָּא לְשֵׁם שָׁמַיִם בֶּאֱמֶת.

ה - תמט

הָיוּ אוֹמְרִים מַהוּ "קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה"? לִלְמֹד הַרְבֵּה מִשְׁנָיוֹת שֶׁבְּסֵדֶר קָדָשִׁים וּטְהָרוֹת.

ה - תנ

הָיוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מְחַבְּבִים וּמוֹקִירִים כָּל כָּךְ אֶת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שֶׁפַּעַם כְּשֶׁקִּבְּלוּ מִכְתָּב מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ הֵיכָן נִשְׁמַר וְנַחְבִּיא מִכְתָּב זֶה, וְלֹא מָצְאוּ הֵיכָן לְשָׁמְרוֹ כִּי אִם בְּשַׂקִּית הַטַּלִּית וְהַתְּפִלִּין.

ה - תנא

הָיוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּקִיאִים בְּדִבְרֵי תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ עַד שֶׁהָיוּ חֲקוּקִים בְּזִכְרוֹנָם וּבְנַפְשׁוֹתָם כָּל כָּךְ עַד שֶׁאֲפִלּוּ כְּשֶׁאִבְּדוּ אֶת הַכְּרָתָם לֹא עָזָבָם נֹעַם דִּבְרֵי תּוֹרָתוֹ, כְּמוֹ לְמָשָׁל שֶׁסִּפֵּר זֶה שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּשׁ אֶת אַחַד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבְּסוֹף יָמָיו כְּשֶׁהָיָה חוֹלֶה מְאֹד, וְהָיָה צוֹעֵק צְעָקוֹת מְשֻׁנּוֹת לְלֹא הֶרֶף מֵחֲסָרוֹן דַּעְתּוֹ, אַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁהָיָה מַתְחִיל לִקְרֹא לְפָנָיו בְּסֵפֶר לִקּוּטֵי מוֹהֲר"ן, תֵּכֶף שָׁקַט וְהֶחֱרִישׁ, וְכָךְ בְּכָל פַּעַם אַף שֶׁלֹּא הָיָה בְּדַעְתּוֹ כְּלָל וּכְלָל. וְהָיָה הַדָּבָר כְּסֵם מַרְגִּיעַ לִמְנוּחַת אַנְשֵׁי הַבַּיִת.

ה - תנב

הָיוּ כַּמָּה וְכַמָּה זְמַנִּים שֶׁחָשְׁבוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁעִנְיַן רַבֵּנוּ עוֹמֵד לְהִפָּסֵק חָלִילָה, כְּמוֹ בְּעֵת הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה שֶׁבִּזְמַן מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל, וְכֵן בִּזְמַנּוֹ שֶׁל רַבִּי נַחְמָן מִטּוֹלְטְשִׁין, וְכֵן כְּשֶׁעָלוּ הַקּוֹמוּנִיסְטִים לַשִּׁלְטוֹן וְאָמְרוּ שֶׁכָּל מִי שֶׁיִּתְפֹּס כְּחָסִיד בְּרֶסְלֶב יֵהָרֵג, וְכֵן אַחַר מִלְחֶמֶת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה שֶׁנִּכְחֲדוּ רֹב רֻבָּם שֶׁל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ, הֵן בְּרוּסְיָא וְהֵן בְּפוֹלַנְיָא, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן דִּבּוּרוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ שֶׁהִבְטִיחַ וְאָמַר הָאֵשׁ שֶׁלִּי תּוּקַד עַד בִּיאַת הַמָּשִׁיחַ קַיָּם וְעוֹמֵד וּמִתְחַדֵּשׁ בְּכָל פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, מִבְּלִי הֶבֵן.

מִנְהָגִים וְהַדְרָכוֹת

ה - תנג

רַבִּים רַבִּים מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הָיוּ שֶׁנָּהֲגוּ לִטְעֹם בַּבֹּקֶר אַחַר הַתְּפִלָּה בֵּין תְּפִלִּין דְּרַשִּׁ"י לִתְפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם מְעַט מְזוֹנוֹת וְכַדּוֹמֶה, וְאַחַר כָּךְ נִשְׁאֲרוּ כַּמָּה שָׁעוֹת אֲרֻכּוֹת בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ לַעֲסֹק בְּתוֹרָה וַעֲבוֹדָה, מְעֻטָּרִים עִם הַתְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם, אַשְׁרֵי לָהֶם.

ה - תנד

הִקְפִּידוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לִבְלִי לָלֶכֶת לְצִיּוּן רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ בְּיוֹם רֹאשׁ-הַשָּׁנָה מִטַּעַם הַדִּין הַנִּפְסָק שֶׁאֵין הוֹלְכִים אָז לְבֵית הַקְּבָרוֹת. פַּעַם כְּשֶׁהָלְכוּ כַּמָּה אַבְרֵכִים לְצִיּוּן רַבֵּנוּ אַחַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית שֶׁל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה וְחָזְרוּ בְּאֶחָד אַחַר סֵדֶר הַתְּקִיעוֹת כְּשֶׁכְּבָר עָמַד הַחַזָּן בִּתְפִלַּת 'הִנְנִי הֶעָנִי מִמַּעַשׂ'. גָּעֲרוּ בָּהֶם זְקֵנֵי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מְאֹד, וּבְרֹאשָׁם רַבִּי אַבְרָהָם שְׁטֶרִינְהַרְץ זַ"ל.

ה - תנה

הִקְפִּידוּ זְקֵנֵי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ עַל אֵלּוּ הַבַּחוּרִים שֶׁהָיוּ מִתְפַּלְלִים תְּפִלָּה קְבוּעָה כְּשַׁחֲרִית וְכוּ' בְּצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ"ל, וְהָיוּ גוֹעֲרִים בָּהֶם שֶׁיֵּלְכוּ לְהִתְפַּלֵּל בַּקְלוֹיז, כִּי צִיּוּן רַבֵּנוּ שׁוֹכֵן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וְאֵינוֹ כַּדִּין לְכַתְּחִלָּה לְהִתְפַּלֵּל שָׁם.

ה - תנו

נֶסַח הַתְּפִלָּה שֶׁבְּסֵדֶר הָעֲבוֹדָה שֶׁבְּמוּסַף יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מֵרַבִּי נַחְמָן מִטוֹלְטְשִׁין זַ"ל, כִּי הַחַזָּן רַבִּי לֵיבּ קָאנְסְטַאנְטִינֶער זַ"ל לֹא הָיָה נִשְׁאָר בֵּין אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ אַחַר רֹאשׁ-הַשָּׁנָה אֶלָּא הָיָה חוֹזֵר לְעִירוֹ.

ה - תנז

מְקֻבָּל הָיָה בְּאוּמַאן לוֹמַר לַחַשׁ זֶה לַחוֹלֶה, וְזוֹ לְשׁוֹנָהּ: אִיּוֹב הָלַךְ בַּדֶּרֶךְ וּפָגַע בּוֹ אֱלִיָּהוּ, אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי מָה אַתָּה חוֹלֶה? אָמַר לוֹ: מִשּׁוּם רֹאשִׁי וּמִשּׁוּם כָּל גּוּפִי. אָמַר לוֹ: לֵךְ אֶל נָהָר דִּינוּר וּטְבֹל בּוֹ וְתִתְרַפֵּא, הָלַךְ אִיּוֹב אֶל נָהָר דִּינוּר וְטָבַל בּוֹ וְנִתְרַפֵּא, וּכְשֵׁם שֶׁנִּתְרַפֵּא אִיּוֹב כָּךְ יִתְרַפְּאוּ כָּל חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל. (בַּסְּפָרִים מוּבָא שֶׁהִיא מְיֻחֶסֶת לַצַּדִּיק רַבִּי פִּנְחָס מִקָּארִיץ זַצַ"ל וּבְשִׁנּוּי לָשׁוֹן מְעַט רְאֵה בְּסֵפֶר סְגֻלּוֹת יִשְׂרָאֵל).

ה - תנח

הִקְפִּידוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מְאֹד לְבַלִּי לְשַׁנּוֹת מִנֻּסַּח הַמְקֻבָּל וְהַנִּפּוּץ שֶׁהָיָה בְּאוּקְרַאִינָה מִדּוֹר דּוֹר, וְלֹא חִדְּשׁוּ מִנְהָגִים חֲדָשִׁים בְּפָרָט בְּנֻסַּח הַתְּפִלָּה.

ה - תנט

בְּעִנְיַן מְחִיאַת כַּף שֶׁבַּתְּפִלָּה הַמְבֹאָר מִמֶּנּוּ כַּמָּה פְּעָמִים בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, הָיוּ מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁעִנְיָן זֶה נוֹהֵג בְּעִקָּרוֹ עַל חֵלֶק הַתְּפִלָּה שֶׁקֹּדֶם הַשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, וראבר"נ זַ"ל סָבַר שֶׁקַּאי אַף-עַל עֶצֶם הַתְּפִלָּה, הַיְנוּ תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה.

ה - תס

הַנִּגּוּן הַמְפֻרְסָם עַל הַזֶּמֶר "יְצַוֶּה צוּר חַסְדּוֹ" לֹא הָיָה מוּשָׁר בְּפִי אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבְּאוּמַאן וְלֹא יָדְעוּ מִמֶּנּוּ, וְרַבִּי אַבְרָהָם סוֹפֵר זַ"ל הוּא אֲשֶׁר הֵבִיאוֹ וּפִרְסְמוֹ בֵּין אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּאוּמַאן, וְאָמַר שֶׁמְּקֻבָּל בֵּין אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ שֶׁבָּעִיר טְשֶׁערִין שֶׁבְּעֵת בִּקּוּרוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ בְּטְשֶׁערִין מִפַּעַם לְפַעַם, הָיוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מְזַמְּרִים נִגּוּן הִתְעוֹרְרוּת זֶה לִפְנֵי אֱמִירַת הַתּוֹרָה. וְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל הוּא אֲשֶׁר הִלְבִּישׁ נִגּוּן נִפְלָא זֶה עַל פִּיּוּט 'יְצַוֶּה צוּר חַסְדּוֹ'.

ה - תסא

נָהֲגוּ בְּאוּמַאן לְהַעֲבִיר אֶת כָּל הַנִּפְטָרִים דֶּרֶךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל, מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם הֶעֱמִיד הָרַשָּׁע נָאנְטָע יִמַּח שְׁמוֹ בִּשְׁנַת תקכ"ו חֻפָּה גְּדוֹלָה שֶׁהָעֲמָדָה שָׁם שְׁתֵּי וָעֶרֶב, וְהִכְרִיז לְכָל

הַיְהוּדִים שֶׁנִּשְׁבּוּ וְנִתְפַּזְּרוּ שֶׁכָּל מִי מֵהֶם הֶחָפֵץ לְהִשָּׁאֵר בַּחַיִּים שֶׁיִּיעָבֵר תַּחַת הַחֻפָּה וְיִנָּצֵל, וְהָיָה קִדּוּשׁ ה' נוֹרָא כִּי לֹא הִסְכִּים לָזֶה שׁוּם יְהוּדִי כַּיָּדוּעַ וְנֶהֱרְגוּ כֻּלָּם, וּמֵחֲמַת קִדּוּשׁ ה' הַגָּדוֹל שֶׁהָיָה בַּמָּקוֹם נֶהֱגוּ כֵּן.

ה - תסב

נֶהֱגוּ לִבְלִי לִטְעֹם בְּעֶרֶב שַׁבָּת מֵהַדָּגִים שֶׁל שַׁבָּת לְבַד אִם חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, וּמְשׁוּם כְּבוֹד רֹאשׁ חֹדֶשׁ. וְכֵן נָהַג רַבִּי מִיכָל בֶּן רַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל.

ה - תסג

בְּאוּמַאן וְכֵן בְּכָל אוּקְרַאִינָא לֹא נֶהֱגוּ לוֹמַר 'יוֹצְרוֹת' בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁל שָׁבוּעוֹת וְרַק בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁהוּא יוֹם טוֹב שֵׁנִי שֶׁל גָּלֻיּוֹת אֲמָרוּהוּ. בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים אָמְרוּ בְּכָל אוּקְרַאִינָה 'יוֹצְרוֹת' גַּם בְּסֵדֶר 'יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת'.

ה - תסד

נֶהֱגוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בְּסִדְרָם בְּשַׁבָּת אֶת הַשֻּׁלְחָן לְאַחַר הַסְּעוּדָה לְהַשְׁאִיר עָלֶיהָ אֶת הַחַלּוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת הֵן הַשְּׁלֵימוֹת וְהֵן הַפְּרוּסוֹת וּלְכַסּוֹתָם בְּמַפָּה.

סִיפּוּרֵי צַדִּיקִים

ה - תסה

שָׁאַל פַּעַם הָאֲרִ"י זַ"ל אֶת תַּלְמִידָיו: בַּמֶּה יְכֻפְּרוּ עֲוֹונֹתֵיכֶם, אוּלַי תֹּאבוּ לְהֵעָנֵשׁ בַּעֲנִיּוּת? אָמְרוּ לוֹ: לֹא, קָשֶׁה עָלֵינוּ הַדָּבָר. אוּלַי בְּיִסּוּרִין? אָמְרוּ לוֹ שׁוּב: קָשֶׁה עָלֵינוּ הַדָּבָר. וְהִפְטִיר וְאָמַר: וּבְזִיּוֹנוֹת גַּם אֵינָכֶם רוֹצִים לְקַבֵּל? אִם כֵּן בַּמֶּה יְכֻפַּר לָכֶם.

ה - תסו

פַּעַם כִּבְּדוּ אֶת אֶחָד מִתַּלְמִידֵי הָאֲרִ"י זַ"ל בַּעֲלִיָּה לַתּוֹרָה, וּלְדַעְתּוֹ לֹא הָיְתָה הָעֲלִיָּה לְפִי כְּבוֹדוֹ וְהִקְפִּיד בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ עַל כָּךְ. אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ כְּשֶׁהִגִּיעַ לְבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה וְדָנוּהוּ מְצָאוּהוּ נָקִי מִכָּל רְבַב שֶׁלֹּא הָיָה נֶגְדּוֹ שׁוּם דִּין וּדְבָרִים, עַד שֶׁבָּא מְקַטְרֵג אֶחָד וְטָעַן לִפְנֵי הַבֵּית דִּין שֶׁמַּגִּיעַ לוֹ עֹנֶשׁ עַל עֶלְבּוֹן הַתּוֹרָה, וּפָסְקוּ דִּינוֹ כְּמִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה שֶׁיְּקַבֵּל חֲצִי רֶגַע שֶׁל בּוּשָׁה, וּבְעֵת בָּשְׁתּוֹ כִּסְּתָה הַשְּׁכִינָה עָלָיו בְּכְנָפֶיהָ, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִתְבַּיֵּשׁ בְּיוֹתֵר, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן כְּשֶׁבָּא לַחֲבֵרוֹ וְסִפֵּר לוֹ הַמַּעֲשֶׂה בַּחֲלוֹם אָמַר לוֹ: כָּל כָּךְ קָשֶׁה עֹנֶשׁ הַבּוּשָׁה שֶׁם לְמַעְלָה עַד שֶׁלּוּלֵא כִּסְּתָה עָלָיו הַשְּׁכִינָה בִּכְנָפֶיהָ הָיָה עָדִיף לוֹ לַחֲזֹר וְלִבָּא שׁוּב בְּגִלְגּוּל וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו בּוּשָׁה כָּזוֹ שֶׁל חֲצִי רֶגַע.

ה - תסז

הָיָה אֶחָד מֵהַגְּדוֹלִים שֶׁחָלַק מְאֹד עַל "שַׁבְּתַי צְבִי" וְנִפְטַר לְעוֹלָמוֹ, וּבְנוֹ הִמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ אָבִיו וְחָלַק אַף הוּא עָלָיו וְעַל חֲבוּרָתוֹ, וְעָשׂוּ אַנְשֵׁי ש"צ כְּשׁוּף, וְהֵבִיאוּ לַבֵּן כֶּלֶב בְּצוּרַת אָבִיו,

וּפָתַח הַכֶּלֶב פִּיו וְאָמַר לוֹ: דַּע לְךָ שֶׁהָאֱמֶת הוּא עִם אַנְשֵׁי ש"צ וְאַל תַּחֲלֹק עֲלֵיהֶם. הִרְהֵר הַבֵּן לְנַפְשׁוֹ וְאָמַר: אִם אָבִי אוֹמֵר לִי כָּךְ, הֲרֵי שֶׁפְּטוּר אֲנִי מִמִּצְוַת כִּבּוּד אָב, וְלָקַח מַקֵּל וְהֵחֵל לְהַכּוֹתוֹ, וּכְשֶׁהֵחֵל לְהַכּוֹתוֹ חָזַר לְצוּרַת כֶּלֶב וּבָרַח לוֹ.

ה - תסח

אָמַר פַּעַם הַצַּדִּיק רַבִּי נָתָן אַדְלֶ"ער זַ"ל בְּשֶׁבַח הָאַחִים הַקְּדוֹשִׁים הֲלֹא הֵם רַבִּי זוּשָׁא וְאָחִיו רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ "הַפּוֹלָנִים הָאֵלּוּ גַּנָּבִים הֵם, הֵיכָן שֶׁאֲנִי בָּא אֲנִי מוֹצְאָם שֶׁכְּבָר הִקְדִּימוּנִי".

ה - תסט

הַסּוֹחֲרִים הַקַּדְמוֹנִים הָיוּ מְבַקְּשִׁים בִּתְפִלָּתָם שֶׁיִּשְׁלַח לָהֶם ה' פַּרְנָסָה כָּל אֶחָד כְּפִי פַּרְנָסָתוֹ בְּמֶשֶׁךְ יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ, אֲבָל לֹא בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְלֹא בְּחֹדֶשׁ אֱלוּל, וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ לְקַבֵּל אֶת הַשַּׁבָּת כַּהֶגֶן וּבְחֹדֶשׁ אֱלוּל לָשֶׁבֶת רַק עַל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה כִּדְבָעֵי.

ה - תע

מַעֲשֶׂה שֶׁהָלַךְ פַּעַם מֶלֶךְ גָּדוֹל אֶחָד לְצוּד חַיּוֹת בַּיַּעַר. בְּאֶמְצַע מְרוּצַת הַצַּיִד פָּגַשׁ זָקֵן אֶחָד הַיּוֹשֵׁב דְּבוּק בְּשָׁרְעַפָּיו וּמַבִּיט הַשָּׁמַיְמָה וְדָבוּק כָּל כָּךְ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ עַד שֶׁאֵינוֹ מַבְחִין כְּלָל וּכְלָל בְּהַנַּעֲשֶׂה סְבִיבוֹ עַד שֶׁלֹּא הִבְחִין בַּמֶּלֶךְ וּבְפָמַלְיָתוֹ הַסְּמוּכִים אֵלָיו, וְנִפְלָא הַדָּבָר כָּל כָּךְ בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ עַד שֶׁהִתְקָרֵב הוּא עַצְמוֹ אֶל הַזָּקֵן וְאָמַר לוֹ: נִפְלֵאתָ כָּל כָּךְ בְּעֵינַי וּמוֹקִירְךָ אֲנִי כָּל כָּךְ עַד שֶׁכָּל מַה שֶּׁתְּבַקֵּשׁ מִמֶּנִּי אֶעֱשֶׂה. עָנָה לוֹ הַזָּקֵן: הַטּוֹבָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ לִי לְבַקֵּשׁ מִמְּךָ הִיא 'הַנִּיחֵנִי נָא לְנַפְשִׁי וְאַל תִּקַּח אֶת זְמַנִּי' שֶׁהוּא הַדָּבָר הַנַּעֲלֶה וְהֶחָשׁוּב בְּיוֹתֵר שֶׁיֵּשׁ לִי עָלַי אֲדָמוֹת. וְנִתְעַלְּתָה חֲשִׁיבוּתוֹ יוֹתֵר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ אוּלָם כְּהַבְטָחָתוֹ הָיָה חַיָּב לְעָזְבוֹ.

ה - תעא

אוֹמְרִים בְּשֵׁם צַדִּיקִים שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים בְּצַחוּת עַל הַכָּתוּב (ירמיה ב, יג) 'אוֹתִי עָזְבוּ מְקוֹר מַיִם חַיִּים וכו'', וְדָרְשׁוּ רַז"ל 'הַלְוַאי אוֹתִי עָזְבוּ וְתוֹרָתִי שָׁמְרוּ', שֶׁיֵּשׁ לִפְעָמִים שֶׁבְּנֵי אָדָם לְרֹב דְּבֵקוּתָן וְהִתְעוֹרְרוּתָם עוֹבְרִים עַל כַּמָּה וְכַמָּה הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, וְעַל זֶה אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא 'הַלְוַאי אוֹתִי עָזְבוּ' מִלְּהִיוֹת מִדְּבֵקוּת וּבָעוֹלָמוֹת וכו', 'וְתוֹרָתִי שָׁמְרוּ' לִבְלִי לִסְטוֹת מִפִּסְקֵי הַהֲלָכָה בְּפַשְׁטוּת.

ה - תעב

הָיָה בְּאוּקְרַאִינָה אָדָם גָּדוֹל בַּתּוֹרָה שֶׁלָּמַד מִשְׁנָיוֹת בְּעֻמְקוּת עָצוּמָה, וּלְרֹב גְּדֻלּוּתוֹ הוֹכִיחַ בְּהוֹכָחוֹת מֻצָּקוֹת לְכַמָּה רַבָּנִים שֶׁצָּרִיךְ לְשַׁנּוֹת בְּאֵיזֶה מִשְׁנָה אֶת לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, וְהָיָה מְזֻהֶה גַּם נָפְקָא מִנָּה לַהֲלָכָה. גָּעֲרוּ בּוֹ הָרַבָּנִים וְכָל חֲבֵרָיו בְּאָמְרָם לוֹ: "אֵין אַחֲרָיוּת מִשְׁנָיוֹת עָלֶיךָ, וְאֶת לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה לֹא תְּשַׁנֶּה עַל אַף כָּל רְאָיוֹתֶיךָ".

ה - תעג

אָמַר פַּעַם צַדִּיק אֶחָד: "אִם נוֹתְנִים לַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם, עַל-יְדֵי זֶה בָּאִים צָרוֹת וּגְזֵרוֹת", וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ לְפָשֶׁר דְּבָרָיו, עָנָה וְאָמַר: לָאֱמֶת צְרִיכִין אָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם עַל-יְדֵי הַמִּצְווֹת וְלִמּוּד הַתּוֹרָה וְהַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁנַּעֲשֶׂה, וּכְשֶׁחָלִילָה אֵין אָנוּ עוֹסְקִים בָּזֶה מְחֻיָּב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם, וּמְשׁוּם כָּךְ בָּאִים גְּזֵרוֹת וְצָרוֹת, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵחֲמַת מִדַּת הַמִּשְׁפָּט מַנְהִיגוֹ בְּמִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה.

ה - תעד

כְּשֶׁרָצָה רַבִּי נַחְמָן מֵהוֹרֶדֶענְקָע זַצַ"ל סָבוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ לִנְסֹעַ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, הָלַךְ אֶל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַצַ"ל לִטֹּל מִמֶּנּוּ רְשׁוּת כַּנַּהוּג, אָמַר לוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל 'לֵךְ לְמַקְוֶה'. הָלַךְ רַבִּי נַחְמָן זַ"ל וְטָבַל בּוֹ. כְּשֶׁחָזַר וּבָא אֶל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל שְׁאָלוֹ: רַבִּי נַחְמָן מָה רָאִיתָ? עָנָה לוֹ: כְּשֶׁטָּבַלְתִּי פַּעַם רִאשׁוֹנָה רָאִיתִי אֶת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁטָּבַלְתִּי בַּשְּׁנִיָּה רָאִיתִי אֶת יְרוּשָׁלַיִם, וּבַשְּׁלִישִׁית רָאִיתִי אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בָּרְבִיעִית רָאִיתִי אֶת קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אוּלָם אֶת הָאָרוֹן לֹא רָאִיתִי. אָמַר לוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב: "הָאָרוֹן נִמְצָא בְּמָעְזְבוּז". "דֶּער אָרוֹן אִיז אִין מָעְזְבוּז". וְהֵבִין הַדָּבָר וְחָזַר בּוֹ מִכַּוָּנָתוֹ, אוּלָם אַחַר פְּטִירַת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב אַחַר שֶׁהִשְׁתַּטֵּחַ פַּעַם עַל צִיּוּנוֹ הַקָּדוֹשׁ נַעֲנָה בְּשִׂמְחָה לַחֲבֵרוֹ (כְּמַדֶּמֶה שֶׁהָיָה זֶה הַצַּדִּיק מִקַּאמִינְקָע) וְאָמַר לוֹ: כְּעֵת נָתַן לִי הָרַבִּי רְשׁוּת לִנְסֹעַ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. שְׁאָלוֹ הַצַּדִּיק מֵאַיִן לְךָ? עָנָה לוֹ רַבִּי נַחְמָן: וְכִי לֹא שָׁמַעְתָּ אֵיךְ שֶׁאָמַר לִי? וְעָלָה לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל. הָיָה זֶה בִּשְׁנַת תקכ"ד, וּבְיוֹם ב' תַּמּוּז שְׁנַת תקכ"ה נִסְתַּלֵּק, וּמְנוּחָתוֹ כָּבוֹד בְּבֵית הָעֶלְמִין שֶׁבְּעִיר טְבֶרְיָה.

ה - תעה

בְּזְמַן הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל הָיָה אֵיזֶה דִּין תּוֹרָה לִפְנֵי רַבָּנִים בְּעִנְיַן מָעוֹת שֶׁל עָנִי אֶחָד, וּפָסַק אֶחָד הָרַבָּנִים אֵיזֶה פְּסָק. כְּשֶׁעָלְתָה נִשְׁמָתוֹ לְמַעְלָה שְׁאָלוּהוּ לָמָּה פָּסַק כָּךְ, וַהֲרֵי אֵינוֹ לְפִי הַהֲלָכָה, הֵחֵל לְפַלְפֵּל בְּלִמּוּדוֹ לְהַרְאוֹת צִדְקוֹ, וְנַעֲשָׂה צְחוֹק גָּדוֹל כָּזֶה מִפִּלְפּוּלוֹ, עַד שֶׁעָף לְמֶרְחַקִּים מֵחֲמַת בָּשְׁתּוֹ, וְהַצְּחוֹק שֶׁשָּׂחֲקוּ עָלָיו נִשְׁמַע לְמֶרְחַק מָאתַיִם פַּרְסָאוֹת.

ה - תעו

בַּמַּעֲשֶׂה מִנְּסִיעַת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, (לְעֵיל חֵלֶק ב סִימָן שוו) מְסַפֵּר עוֹד שֶׁהִזְהִיר אֶת בִּתּוֹ לְבַל תֹּאמַר וּתְסַפֵּר לְאִישׁ מִדְּבַר מַחֲסוֹרָם שֶׁאֵין לָהֶם כְּלוּם לְצָרְכֵי הֶחָג.

ה - תעז

כָּתוּב בְּשֵׁם הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב זַ"ל שֶׁהַחִלּוּק בֵּין תְּפִלַּת הַוָּתִיקִין לְבֵין הַתְּפִלָּה הַמְאֻחֶרֶת מְמֻנָּה הוּא כִּרְחוֹק מִזְרָח מִמַּעֲרָב.

ה - תעח

כְּשֶׁהִגִּיעַ הַצַּדִּיק רַבִּי גֵּרְשׁוֹן קִיטוֹבֶער זַצַ"ל לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הִשְׁתַּדֵּל וְהָלַךְ לִלְמֹד עִם הָרַב הָאוֹר הַחַיִּים וְתַלְמִידָיו בְּמְעָרָה מְיֻחֶדֶת שֶׁהָיָה יָדוּעַ לָהֶם לְבַדָּם, שֶׁשָּׁם לָמְדוּ לְמוּדֵי הַקַּבָּלָה וְהַנִּסְתָּרוֹת, וְלֹא נָתְנוּ לוֹ לְהִכָּנֵס לַחֲבוּרָתָם עַד שֶׁיִּקַּבְּלוּ רְשׁוּת מֵרַבָּם הָאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ, אָמַר לָהֶם רַבִּי גֵּרְשׁוֹן: אִמְרוּ לְרַבְּכֶם שֶׁגֵּרְשׁוֹן קִיטוֹבֶער גִּיסוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב רוֹצֶה לְהִכָּנֵס, וְשָׁאֲלוּ לְרַבָּם וְנָתַן לוֹ רְשׁוּת. כְּשֶׁנִּכְנַס בְּדָקוֹ הָרַב הָאוֹר הַחַיִּים בְּעֵינָיו הַקְּדוֹשִׁים מֵרֹאשׁוֹ לְרַגְלָיו, וְאָמַר לוֹ: מַדּוּעַ לֹא אָמַר בְּבַקָּשָׁתוֹ לְהִכָּנֵס "בַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ", כִּי יֵשׁ הַרְבֵּה בַּעֲלֵי שֵׁם וְהִמְשִׁיךְ וְאָמַר לוֹ: מַכִּיר אֲנִי אוֹתוֹ וּשְׁמוֹ הוּא יִשְׂרָאֵל בֶּן שָׂרָה, אָמַר רַבִּי גֵּרְשׁוֹן לְהָרַב שֶׁהַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ רוֹצֶה מְאֹד לָבֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, שְׁאָלוֹ הָרַב הָאִם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ רוֹאֲנִי, עָנָה לוֹ רַבִּי גֵּרְשׁוֹן שֶׁכֵּן, שְׁאָלוֹ הָרַב אֵיךְ, עָנָה לוֹ רַבִּי גֵּרְשׁוֹן שֶׁרוֹאֶה אֶת רֹאשׁוֹ וְגוּפוֹ אֲבָל לֹא אֶת רַגְלָיו, אָמַר לוֹ הָרַב: אִם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקָּדוֹשׁ רוֹאֶה רַק אֶת רֹאשִׁי וְגוּפִי וְלֹא אֶת רַגְלַי, אִם כֵּן לֹא יַגִּיעַ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל.

ה - תעט

רָאוּ פַּעַם אֶת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב בְּחַדְרוֹ אֵיךְ שֶׁרוֹעֵד מְאֹד מְאֹד, וּכְשֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ עַל זֶה, עָנָה וְאָמַר כַּמָּה יְגִיעוֹת צָרִיךְ הָאָדָם עַד שֶׁיִּזְכֶּה לְגִלּוּי אֵלִיָּהוּ פַּעַם אַחַת בְּמֶשֶׁךְ יְמֵי חַיָּיו, וְכַמָּה יְגִיעוֹת צָרִיךְ עַד שֶׁיִּהְיֶה אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא בָּא אֵלָיו מִדֵּי יוֹם. וְכַמָּה יְגִיעוֹת צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עוֹמֵד בַּחוּץ וְאֵינוֹ נִכְנָס אֶלָּא בִּרְשׁוּת (כִּי אֶחָיָה הִשְׁתַּלְּנִי רַבּוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא הָיָה רַבּוֹ שֶׁל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב). "וְעִם הִרְהוּר קַל אֶחָד שֶׁל גַּאֲוָה יְכוֹלִים לְהַפְסִיד אֶת הַכֹּל".

ה - תפ

הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב זַ"ל לֹא הָיָה מִתְפַּלֵּל בְּשׁוּם פַּעַם לִפְנֵי הָעֲמוּד כִּשְׁלִיחַ צִבּוּר לְבַד מִתְּפִלַּת טַל וְגֶשֶׁם.

ה - תפא

בָּא פַּעַם יְהוּדִי כַּפְרִי אֶחָד אֶל הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל וְהִתְאוֹנֵן לְפָנָיו עַל זֶה שֶׁדַּר בִּכְפָר מְרֻחָק מֵאֶחָיו הַיְהוּדִים שֶׁאֵין לוֹ מִנְיָן לְהִתְפַּלֵּל כִּדְבָעֵי, וְקָשֶׁה לוֹ מְאֹד לַעֲזֹב אֶת מְקוֹמוֹ וְלַעֲבֹר לָדוּר לְמָקוֹם אַחֵר אַחַר שֶׁכְּבָר מְבֻסָּס בִּמְקוֹמוֹ, עָנָה לוֹ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב: הִשְׁתַּדֵּל בְּהַכְנָסַת אוֹרְחִים וּכְשֶׁתְּכַבֵּד אֶת הָאֹרַח בְּדָיְסָא - 'קַשָּׁע' תְּכַוֵּן לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת 'קַדִּישׁ', וּכְשֶׁתּוֹסִיף וְתִתֵּן לוֹ גַּם חֲמִיצָה - (בָּאוֹרְשְׁט) תְּכַוֵּן לָצֵאת יְדֵי חוֹבַת 'בָּרְכוּ'.

ה - תפב

בְּעֵת הַמַּחֲלֹקֶת הַגְּדוֹלָה עַל הַחֲסִידִים הִגִּיעוּ כַּמָּה מִכְתָּבִים לְהָרַב הַמַּגִּיד שֶׁבּוֹ מְתַנִּים הַשּׁוֹלְחִים בְּצַעַר רַב גְּדֹל הַיְסוּרִים שֶׁעוֹשִׂים הַמִּתְנַגְּדִים לְהָרַב מִבַּאר־דִּיטְשׁוֹב זַצַ"ל. הִנִּיחוּ הַתַּלְמִידִים אֶת הַמִּכְתָּבִים עַל שֻׁלְחָנוֹ לְפָנָיו. בְּלֵיל שַׁבָּת הִסְתַּכֵּל הַמַּגִּיד בְּמִכְתָּבִים, וְלֹא אָמַר כְּלוּם. הִנִּיחוּ שׁוּב אֶת הַמִּכְתָּבִים עַל שֻׁלְחָנוֹ בְּשַׁבָּת בַּבֹּקֶר, וְשׁוּב הִבִּיט בָּהֶם וְלֹא אָמַר כְּלוּם, וְכֵן הָיָה בִּסְעֻדָּה שְׁלִישִׁית. הֵבִינוּ הַתַּלְמִידִים מִשְּׁתִיקָתוֹ שֶׁרוֹצֶה שֶׁהֵם, דְּהַיְנוּ הַתַּלְמִידִים, יַעֲשׂוּ דְּבַר מָה בַּנִּדּוֹן, וְהֶחְלִיטוּ הַתַּלְמִידִים שֶׁיַּכְנִיסוּ אֶת הַמִּתְנַגְּדִים בְּחֶרֶם וְהִצְטָרְפוּ לָזֶה יַחַד תִּשְׁעָה תַּלְמִידִים, וְהָעֲשִׂירִי הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת הָרַב בַּעַל הַתַּנְיָא, וּבַהֲבִינָם שֶׁמֵּחֲמַת תֹּקֶף דַּעְתּוֹ הַגְּדוֹלָה שֶׁל הָרַב לֹא יַסְכִּים עִמָּהֶם וְלֹא יַחְתֹּם עַל הַחֶרֶם, לָקְחוּ שֻׁלְחָן עָרוּךְ וְהֶרְאוּ לוֹ הַדִּין שֶׁל הַמְבַזֶּה תַּלְמִיד חָכָם הֲרֵי הוּא בְּנִדּוּי, וְהִכְרִיחוּהוּ לְדַעְתָּם עַד שֶׁהִסְכִּים עִמָּהֶם. אַחַר כָּךְ בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת קֹדֶשׁ בְּעֵת חֲצוֹת לַיְלָה נִכְנַס הַמַּגִּיד לְחַדְרָם כְּשֶׁהוֹלֵךְ וְנִתְמָךְ עַל קַבַּיִם שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בָּהֶם, וּשְׁאָלָם מָה עָשִׂיתֶם? וְהֵבִינוּ שֶׁמִּתְכַּוֵּן עַל הַחֶרֶם וְשָׁתְקוּ וְלֹא עָנוּהוּ דָּבָר. נָעֲנָה הַמַּגִּיד וְאָמַר לָהֶם 'מְשׁוּם שֶׁלֹּא הִתְיַעַצְתֶּם עִם הָרֹאשׁ שֶׁלָּכֶם הִפְסַדְתֶּם אֶת הָרֹאשׁ שֶׁלָּכֶם'. "אִיבֶּער דֶּעם הָאט אִיר אֵן גִיְוואִירן אַיין קָאפּ". וְאַחַר זְמַן קָצָר נִסְתַּלֵּק לְעוֹלָמוֹ.

ה - תפג

רַבִּי לֵייבּ מִטְּרָעסְטִינֶעץ זַצַ"ל חוֹתְנוֹ שֶׁל רַבִּי יוּדְל זַ"ל נִפְטַר עַל הַסְּפִינָה בְּדַרְכּוֹ לִנְסֹעַ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וְנִקְבַּר בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ צָמוּד לְקֶבֶר צַדִּיק נִסְתָּר אֶחָד שֶׁהָיָה שַׁדַּ"ר מֵאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְנִפְטַר בָּעִיר בְּאֶמְצַע דַּרְכּוֹ לֶאֱסֹף מָעוֹת, וְהִשְׁאִיר צַוָּאָה שֶׁכְּשֶׁיַּגִּיעַ אָרוֹן עִם נִפְטָר וּמֵעָלָיו יִזְרַח עַמּוּדָא דְּנוּרָא יִקְבְּרוּהוּ וְיִטְמְינוּהוּ אֶצְלוֹ. וּכְשֶׁנִּפְטַר רַבִּי לֵייבּ וְנָסְעוּ אַנְשֵׁי הַסְּפִינָה לְקָבְרוֹ בָּעִיר הַסְּמוּכָה הִבְחִינוּ תּוֹשָׁבֵי הָעִיר בְּעַמּוּד אֵשׁ הַחוֹפֶה עָלָיו, וּקְבָרוּהוּ לְיַד הַצַּדִּיק הַנִּסְתָּר כְּצַוָּאָתוֹ. (וע"ע בח"ב, סעיף ש').

[ב-ש

רַבִּי לֵייבּ מִסְטָרָעסְטִינֶעץ, חוֹתְנוֹ שֶׁל רַבִּי יוּדְל, נִפְטַר עַל הַסְּפִינָה בְּדַרְכּוֹ שֶׁנָּסַע לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, וּכְשֶׁהִתְקָרְבוּ מַלָּחֵי הַסְּפִינָה לְעִיר אַחַת בְּדֶרֶךְ נְסִיעָתָם, הִנִּיחוּהוּ עַל דַּף אֶחָד, וְהוֹרִידוּהוּ הַיָּמָה, וְנָסְעוּ לָהֶם הָלְאָה לְדַרְכָּם. לְפֶתַע הִבְחִינוּ תּוֹשָׁבֵי הָעִיר בְּגוּפַת אָדָם שֶׁצָּפָה לְהּ בַּיָּם, וְעָלֶיהָ עוֹמֵד עַמּוּד אֵשׁ, וְהֵבִינוּ שֶׁאִישׁ קָדוֹשׁ הוּא, וּכְבָר צִפּוּ לָזֶה, כִּי דֶּר אֶצְלָם אָדָם צַדִּיק וְקָדוֹשׁ, וְצִוָּה עֲלֵיהֶם לִפְנֵי פְּטִירָתוֹ שֶׁלֹּא יַנִּיחוּ לִקְבוֹר לְיָדוֹ שׁוּם אָדָם, אֶלָּא רַק צַדִּיק שֶׁיִּרְאֶה עָלָיו עַמּוּד אֵשׁ, וְעַתָּה שֶׁרָאוּ אֶת עַמּוּד הָאֵשׁ עַל מִטָּתוֹ קָבְרוּהוּ לְצִדּוֹ.]

ה - תפד

פֵּרֵשׁ בְּצַחוּת הַצַּדִּיק רַבִּי בָּרוּךְ מִמֶּעזְבּוּז זַצַ"ל "הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה" - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹחֵר אַף בִּשְׁיָרֵי תְּפִלּוֹת וּזְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, וּמִשְׁתַּעְשֵׁעַ בָּהֶם.

ה - תפה

בָּא פַּעַם הַצַּדִּיק רַבִּי הִירְשׁ לֵיב מֵאֲלִיק זַ"ל לְבַקֵּר אֶת הַצַּדִּיק רַבִּי בָּרוּךְ מִמֶּעזְבּוּז זַ"ל. תֵּכֶף בְּהִכָּנְסוֹ הִתְיַשֵּׁב מֵעַצְמוֹ עַל כִּסֵּא. נַעֲנָה לוֹ רַבִּי בָּרוּךְ וְאָמַר לוֹ: וְכִי אֵין לְךָ דֶּרֶךְ אֶרֶץ לְהִתְיַשֵּׁב לִפְנֵי חַד בְּדָרָא? עָנָה לוֹ רַבִּי הִירְשׁ לֵיב: אַף אֲנִי חַד בְּדָרָא, אַתָּה חַד בְּדָרָא בְּצִדְקוּת, וַאֲנִי בְּחָכְמָה. אָמַר לוֹ רַבִּי בָּרוּךְ: אִם הִנְךָ חַד בְּדָרָא בְּחָכְמָה, אֱמֹר נָא לִי אִם כֵּן אֵיזֶה קִטְרוּג הָיָה בַּשָּׁמַיִם עַל יִשְׂרָאֵל בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה שֶׁל שָׁנָה זוֹ? עָנָה לוֹ: הַקִּטְרוּג הָיָה עֲבוּר זֹאת שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל מִתְכַּוְּנִים בַּמִּצְווֹת שֶׁעוֹשִׂים בֶּאֱמֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם, רַק דּוֹאֲגִים בַּעֲשִׂיַּת הַמִּצְווֹת לְתוֹעַלְתָּם הֵם, שְׁאָלוֹ רַבִּי בָּרוּךְ: נוּ, הֲרֵי חָכָם אַתָּה וּמָה עָנִיתָ? עָנָה לוֹ רַבִּי הִירְשׁ לֵיב זַ"ל: אָמַרְתִּי רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם כֵּן עֲשֵׂה אַף אַתָּה כְּמוֹתָם וּדְאַג לְעַצְמְךָ, 'עֲשֵׂה לְמַעַן אֱמִתֶּךָ עֲשֵׂה לְמַעַן בְּרִיתְךָ וְכוּ'. אָמַר לוֹ רַבִּי בָּרוּךְ: אָכֵן, אָכֵן, חָכָם הַדּוֹר הִנְךָ.

ה - תפו

פַּעַם בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח אַחַר הַתְּפִלָּה, בָּא אֶחָד מֵחֲתָנָיו שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי בָּרוּךְ מִמֶּעזְבּוּז זַצַ"ל לְהַזְכִּיר לְפָנָיו שֶׁיִּתְפַּלֵּל עַל בְּנוֹ הַחוֹלֶה, הִקְפִּיד עָלָיו רַבִּי בָּרוּךְ וְאָמַר: "מַדּוּעַ לֹא בָּאתָ אֵלַי לִפְנֵי בִּרְכַּת כֹּהֲנִים, עַכְשָׁיו תִּצְטָרֵךְ כְּבָר לְהַמְתִּין עַד שָׁבוּעוֹת" (שֶׁאָז שׁוּב יְבָרְכוּ הַכֹּהֲנִים עַל הַדּוּכָן, כְּמִנְהָג תּוֹשָׁבֵי חוּץ לָאָרֶץ).

ה - תפז

אֶת הַצַּדִּיק רַבִּי בָּרוּךְ מִמֶּעזְבּוּז זַצַ"ל הָיוּ מְכַנִּים בְּשֵׁם הָרַבִּי שֶׁל כָּל הָרֶבִּיִּים, כִּי כָּל הַמְפֻרְסָמִים הָיוּ נוֹסְעִים וּבָאִים אֵלָיו.

ה - תפח

הָיָה פַּעַם הַצַּדִּיק רַבִּי בָּרוּךְ מִמֶּעזְבּוּז זַצַ"ל אֵצֶל הַמַּגִּיד זַצַ"ל וְכִבְּדוֹ הַמַּגִּיד מְאֹד, וּכְשֶׁרָאוּ הַחֲסִידִים שֶׁהַמַּגִּיד מְכַבְּדוֹ כָּל כָּךְ כִּבְּדוּהוּ אַף הֵם, אָמַר לָהֶם רַבִּי בָּרוּךְ: וְכִי זֶה חָכְמָה שֶׁמְּכַבְּדִים אַתֶּם אוֹתִי אַחַר שֶׁגִּלּוּ לָכֶם אֶת הַסּוֹד? וְכִי מִקֹּדֶם לֹא יְדַעְתֶּם שֶׁעָלַיכֶם לְכַבְּדֵנִי?

ה - תפט

בְּשֵׁם הַצַּדִּיק הָרַבִּי רַבִּי בָּרוּכ'ל מִמֶּעזְבּוּז זַצַ"ל הָיוּ אוֹמְרִים בְּצַחוּת: "עַל שְׁתֵּי לֶחֶם יְבָצְעוּ תְמִימִים" (הַנֶּאֱמַר בִּזְמִירוֹת יוֹם הַשַּׁבָּת): עַל שְׁנֵי בְּחִינוֹת לֶחֶם, דְּהַיְנוּ עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַפַּרְנָסָה וּבְחִינַת הַקְּדֻשָּׁה וְהַזִּוּוּג שֶׁנִּקְרֵאת לֶחֶם, כַּיָּדוּעַ, בּוֹצְעִים וְשׁוֹחֲטִים אֶת הַתְּמִימִים כְּשֶׁאֵינָם נִזְהָרִים הֵיטֵב חֲלִילָה.

ה - תצ

מְסַפְּרִים הָעוֹלָם שֶׁכְּשֶׁהָאַחִים הַקְּדוֹשִׁים רַבִּי זוּשָׁא וְרַבִּי אֱלִימֶלֶךְ זַצַ"ל הָלְכוּ לְגָלוּת עָבְרוּ אֶת פּוֹלַנְיָה וְהִגִּיעוּ בִּנְדוּדָם לְגֶבוּל גֶּרְמַנְיָה, בָּא הַס"מ לְקִרְאָתָם וְאָמַר לָהֶם: אִם אַתֶּם תִּכָּנְסוּ לְכָאן אֲעַזֵּב אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּדֵי לְהַלְחֵם בָּכֶם. עָנוּ וְאָמְרוּ לוֹ: אַתָּה אֶת שֶׁלְּךָ בֵּין כֹּה עוֹשֶׂה, וְאַף אָנוּ נַמְשִׁיךְ בְּדַרְכֵּנוּ, וְנִכָּנְסוּ אַף לְשָׁם.

ה - תצא

אָמַר פַּעַם הַצַּדִּיק בַּעַל 'הַנֹּעַם אֱלִימֶלֶךְ' זַצַ"ל: נִמְצָא בָּעוֹלָם קְלִפָּה וְטֻמְאָה גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד עִם הֶמּוֹן חֲלוֹנוֹת וּפְתָחִים הַיּוֹצְאִים וּמִשְׁתַּלְשְׁלִים מִמֶּנָּה לְעוֹד קְלִפּוֹת וְטֻמְאוֹת, וּכְשֶׁיִּצְחַק'ל שֶׁלִּי (כְּשֶׁכַּוָּנָתוֹ עַל הַחוֹזֶה מִלּוּבְּלִין זַצַ"ל) נֶעֱמַד לְהִתְפַּלֵּל שׁוֹבֵר הוּא אֶת הַכֹּל. "אַז מַיין יִצְחָק'ל שְׁטֶעלְט זִיךְ דַאווּינֶען בְּרֶעכְט עֶר אַלְץ".

ה - תצב

אָמַר הַצַּדִּיק רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מִלִּיזֶענְסְק זַצַ"ל שֶׁשָּׁמַע מֵרַבּוֹ הַמַּגִּיד בְּשֵׁם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַצַ"ל שֶׁהַחַזָּן הַמִּתְפַּלֵּל כִּשְׁלִיחַ צִבּוּר דּוֹמֶה לְמַעְדֵּר וּמַגְרֵפָה, שֶׁאַף שֶׁבַּמָּקוֹם שֶׁמְּנַקֶּה אָכֵן נַעֲשֶׂה נָקִי, אֲבָל הוּא עַצְמוֹ מִתְלַכְלֵךְ בְּהֶרְהוּרֵי הַגַּאֲוָה וְהַגְּדֻלּוּת.

ה - תצג

פַּעַם נִכְנְסָה אִשָּׁה אַחַת עִם דְּמֵי פִּדְיוֹן לְהַצַּדִּיק רַבִּי זוּשָׁא בְּהַפְצִירָה בּוֹ שֶׁיִּתְפַּלֵּל עַל בִּנָּהּ הַחוֹלֶה מְאֹד עַד כְּדֵי סַכָּנָה. הָלַךְ רַבִּי זוּשָׁא וְקִבֵּל בְּכֶסֶף הַפִּדְיוֹן צָרְכֵי סְעֻדָּה וְעָרַךְ סְעֻדָּה נִכְבָּדָה, נִכְנְסָה אֵלָיו אֵם הַיֶּלֶד וְטָעֲנָה לְפָנָיו: רַבִּי וּמוֹרִי, חָשַׁבְתִּי שֶׁתְּצוּמוּ עֲבוּר רְפוּאַת בְּנִי, וּמַה לִּסְעֻדָּה כָּזוֹ בְּשָׁעָה זוֹ? עָנָה לָהּ רַבִּי זוּשָׁא: כְּשֶׁאֵין לְזוּשָׁא מַה לֶּאֱכֹל לֹא שָׂמִים בַּשָּׂמִים לֵב לָזֶה, "נוּ מַה יֵּשׁ אִם לְזוּשָׁא אֵין מַה לֶּאֱכֹל", אֲבָל כְּשֶׁזּוּשָׁא עוֹרֵךְ סְעֻדָּה נַעֲשֶׂה מִזֶּה רַעַשׁ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, מַה קָּרָה? וְחוֹקְרִים וְשׁוֹאֲלִים עַל זֶה, וְכָךְ יֵדְעוּ שֶׁקִּבַּלְתִּי פִּדְיוֹן עֲבוּר בְּנָהּ הַחוֹלֶה, וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְרַפֵּא. וְסִיֵּם וְאָמַר בְּצַחוּת עַל-פִּי הַנֶּאֱמַר "סְעֻדָּתוֹ – וְנִוּשַּׁעָה", שֶׁעַל-יְדֵי הַסְּעֻדָּה נִוָּשַׁע.

ה - תצד

בֵּאֵר רַבִּי זוּשָׁא מַאֲמָרָם זַ"ל שֶׁאָמְרוּ 'שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִים וְאֵין בֵּינֵיהֶם דִּבְרֵי תוֹרָה הֲרֵי זֶה מוֹשַׁב לֵצִים'. וְאָמַר בְּדֶרֶךְ קֻשְׁיָא: שְׁנַיִם שֶׁיּוֹשְׁבִים אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת הַדָּבָר שֶׁאֵין בֵּינֵיהֶם דִּבַּר תּוֹרָה? עַל-כֵּן בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר שֶׁבְּמָקוֹם זֶה כְּבָר יָשְׁבוּ וְנִזְדַּמְּנוּ לֵצִים מִקֶּדֶם, וּמֵחֲמַת זֶה הַמָּקוֹם גָּרַם לְאֵלּוּ הַיּוֹשְׁבִים עַתָּה לְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים.

ה - תצה

שִׁבַּח הַצַּדִּיק רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הַצַּדִּיק רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מִלִּיזֶענְסְק זַצַ"ל אֶת אִמּוֹ עַל זֶה שֶׁהָיְתָה מְעוֹרֶרֶת אֶת אָבִיו לְקִימַת חֲצוֹת, וְהָיְתָה פּוֹנָה אֵלָיו בְּדִבּוּרִים כְּמוֹ: רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ, אֵיךְ יֶעֱרַב לְךָ שְׁנָתְךָ כְּשֶׁגְּזֵרוֹת כָּאֵלּוּ יֵשׁ עַל יִשְׂרָאֵל, קוּם הִתְפַּלֵּל וּשְׁפֹךְ שִׂיחָתְךָ לִפְנֵי קוֹנְךָ שֶׁיְּרַחֵם עֲלֵיהֶם.

ה - תצו

בְּסוֹף יָמָיו שֶׁל הָרַב 'בַּעַל הַתַּנְיָא' נִתְחָרֵשׁ בְּאָזְנָיו, וְאָמַר פַּעַם לַאֲנָשָׁיו: מַה בְּכָךְ אִם נֶחֱרַשְׁתִּי, הֲרֵי מַה שֶּׁאֲנִי אוֹמֵר לָכֶם אַתֶּם שׁוֹמְעִים, וְאֶת מַה שֶּׁאַתֶּם אוֹמְרִים אֵינִי צָרִיךְ לִשְׁמֹעַ, וְאִם כֵּן מַה בְּכָךְ.

ה - תצז

מְסַפְּרִים עַל אֶחָד מֵהַגְּדוֹלִים - יֵשׁ סְבָרָא שֶׁהָיָה זֶה אֵצֶל הָרַב הַמַּגִּיד תַּלְמִיד הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל - שֶׁנִּכְנַס אֵלָיו אָדָם חוֹטֵא נָּדוֹל, וְחָשַׁב זֶה הַחוֹטֵא שֶׁאֵין הַצַּדִּיק יוֹדֵעַ עָלָיו לָאוֹ כְּלוּם. אוּלָם תֵּכֶף בְּהִכָּנְסוֹ אָמַר לוֹ הַצַּדִּיק: "אֶמֹר נָא לִי מֶה עָשָׂה לְךָ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ כָּל כָּךְ רַע שֶׁאַתָּה כָּל כָּךְ כְּנֶגְדּוֹ?". "וְואס הָאט דִּיר ה' יִתְבָּרַךְ אַזוֹי שְׁלֶעכְטְס גִּיטָאן וְואס דוּ בִּיזְט אִים אַזוֹי כְּנֶגֶד". חָדְרוּ הַדְּבָרִים לְלִבּוֹ כָּל כָּךְ עַד שֶׁנִּתְעוֹרֵר לִתְשׁוּבָה וְנֶהְפַּךְ לְבַעַל תְּשׁוּבָה גָּמוּר.

ה - תצח

כְּשֶׁהִזְהִיר פַּעַם הָרַב הַבַּעַל הַתַּנְיָא אֶת תַּלְמִידָיו לִלְמֹד אַךְ בְּסְפָרִים שֶׁנִּתְחַבְּרוּ עַל-יְדֵי צַדִּיקִים בַּעֲלֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. שְׁאָלוּהוּ עַל לִמּוּד הרע"ב מִבַּרְטֶנוּרָא, עָנָה: זֶהוּ רוּחַ הַקֹּדֶשׁ נָקִי, "דָּאס אִיז רֵיינֶע רוּחַ הַקֹּדֶשׁ".

ה - תצט

כְּשֶׁכָּבְשׁוּ הָרוּסִים אֶת מְדִינוֹת שְׁכֵנוֹתֵיהֶם וְנִכְנְסוּ לְגְבוּלוֹת סְלַאוִיטָא, אָמַר הַצַּדִּיק רַבִּי פִּנְחָס מִקָּארִיץ זַ"ל: "אֶפְלוּ תִּינוֹקוֹת בַּעֲרִיסָתָם רָאוּ קְרִי", לְרֹב קְלְקָּתָם וְטָמְאָתָם הַנּוֹרָאָה. "אֶפְלוּ קִינְדֶער אִין דִּי וִויגֶעלַאךְ, הָאבֶּן גִּיזֶען קְרִי".

ה - תק

הָלַךְ פַּעַם הַצַּדִּיק הָרַב מִבַּארְדִיטְשׁוֹב זַצַ"ל לֶאֱסֹף מִתּוֹשָׁבֵי הָעִיר הַנְּגִידִים עֲצֵי הַסָּקָה עֲבוּר עֲנִיֵּי הָעִיר. אַחַר כָּךְ פָּנָה בִּתְפִלָּתוֹ וְאָמַר: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כֻּלָּם נָתְנוּ עֲבוּר הַסָּקָה לָעֲנִיִּים, תֵּן נָא גַּם אַתָּה"!! וְאָכֵן הָיָה חֹדֶשׁ אֶחָד בְּאוֹתוֹ חֹרֶף חַם יוֹתֵר.

ה - תקא

זוּגְתּוֹ שֶׁל רַבִּי דָּוִד מִקָּאלַייבֶּר זַצַ"ל יְצָאָה פַּעַם בְּעֶרֶב שַׁבָּת לַשּׁוּק לִקְנוֹת דָּגִים לִכְבוֹד שַׁבָּת, וּמֵחֲמַת שֶׁכְּבָר לֹא נִשְׁאֲרוּ דָּגִים בַּחֲנוּת הָיוּ כַּמָּה נָשִׁים שֶׁהִתְוַכְּחוּ עַל מְחִירוֹ שֶׁל הַדָּג הָאַחֲרוֹן, בֵּינֵיהֶם הָיְתָה אִשָּׁה אַחַת שֶׁלֹּא יָדְעָה וְהִכִּירָה אֶת הָרַבָּנִית, וְהוֹסִיפָה בַּמְּחִיר עוֹד וְעוֹד. קִנְטְרָהּ וּבִזְּתָה אוֹתָהּ הָרַבָּנִית עַל הַפְרִיזָה אֶת הַמְּחִיר, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן קָנְתָה זוּגְתּוֹ שֶׁל רַבִּי דָּוִד אֶת הַדָּגִים בַּמְּחִיר הַגָּבוֹהַּ מִכֻּלָּם. אַחַר-כָּךְ נוֹדַע לָאִשָּׁה הַזֹּאת, שֶׁאִשָּׁה זוֹ שֶׁקָּנְתָה אֶת הַדָּגִים זוּגְתּוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי דָּוִד הִיא, וּבָאָה אֵלֶיהָ לְבַיְתָהּ לְבַקֵּשׁ אֶת סְלִיחָתָהּ. כְּשֶׁשָּׁמַע מִזֶּה רַבִּי דָּוִד הִקְפִּיד עַל זוּגְתּוֹ וְאָמַר לָהּ: 'חָזַרְתְּ הַבַּיְתָה מִבְּלִי לְבַקֵּשׁ מֵהָאִשָּׁה הַזֹּאת אֶת סְלִיחָתָהּ? וְעַד כָּעֵת נָטַרְתְּ לָהּ אֵיבָה? לְכִי וּפַיְסִי אוֹתָהּ בְּתַכְלִית הַפִּיּוּס. וְכָךְ עָשְׂתָה.

ה - תקב

הַצַּדִּיק הָרַב מִוּואלְטְשִׁיסְק זַ"ל, מְחֻתָּנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ, הָיָה לַמְדָן מֻפְלָג מְאֹד, וְסִפֵּר הָרַב מֵאוּמָן לְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל שֶׁפַּעַם שָׁלַח מִכְתָּב לְתַלְמִידוֹ שֶׁנִּקְרָא בְּשֵׁם 'הֶחָרִיף', עַל שֵׁם חֲרִיפוּתוֹ הַגְּדוֹלָה בַּתּוֹרָה וּגְאוֹנוּתוֹ: 'בֹּא אֵלֵינוּ וְתִרְאֶה נִפְלָאוֹת בְּתוֹרָתֵנוּ'. וּבָא אֵלָיו וְדָרַשׁ לְפָנָיו פִּלְפּוּל עָמֹק מֻשָּׁךְ כַּמָּה שָׁעוֹת. וְסִפֵּר אַחַר כָּךְ זֶה הֶחָרִיף: בַּשָּׁעָתַיִם הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁדָּרַשׁ הָרַב עוֹד הֻבַּנְתִּי וְהִשַּׂגְתִּי דְּרָשָׁתוֹ, אוּלָם אַחַר כָּךְ הִמְשִׁיךְ בְּפִלְפּוּלוֹ עוֹד שִׁשָּׁה שָׁעוֹת עַד שֶׁלֹּא יָכֹלְתִּי לְהַשִּׂיג עֹמֶק דְּבָרָיו. וְגִלָּה אָז רַבִּי לֵוִי יִצְחָק לְהָרַב שֶׁהָרַב מִוּואלְטְשִׁיסְק הָיָה מְחֻתָּנוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ, הִתְפָּעֵל מִזֶּה מְאֹד הָרַב עַד שֶׁאָמַר לוֹ בְּצַחוּת: גַּם אוֹתוֹ חֲטַפְתֶּם? אֲכֵן בֶּאֱמֶת רוֹאֶה אֲנִי שֶׁהֵיכָן שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה טוֹב חֲטַפְתֶּם אוֹתוֹ לְעַצְמְכֶם.

ה - תקג

בַּעַל הַ'דֶּגֶל מַחֲנֶה אֶפְרַיִם' הָיָה אַחַר הִסְתַּלְקוּת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְרַבִּי בְּמֶעזְבּוּז מֻשָּׁךְ שִׁתִּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וְאַחֲרָיו אָחִיו הַצַּדִּיק רַבִּי בָּרוּךְ זַצַ"ל, גַּם הוּא כְּאָחִיו מֻשָּׁךְ שִׁתִּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וְאַחֲרָיו הַצַּדִּיק הָרַב מֵאַפְּטָא זַצַ"ל שֶׁכֹּהֵן אַף הוּא שָׁם מֻשָּׁךְ שִׁתִּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים.

ה - תקד

אָמַר פַּעַם הַחוֹזֶה לְתַלְמִידָיו: בְּקֶר אֶצְלִי כְּעֵת הַגָּאוֹן מִוִּילְנָא. הִתְפַּלְּאוּ הַחֲסִידִים וְהָלְכוּ לְחַפֵּשׂ אַחַר הָאוֹרֵחַ שֶׁבִּקֵּר אֶת רַבָּם, עַד שֶׁמָּצְאוּ שֶׁהָיָה זֶה הָרַבִּי מִקָּאצְק זַצַ"ל.

ה - תקה

אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ שֶׁל הָרַב הַחוֹזֶה מִלּוּבְלִין זַצַ"ל מָכְרוּ אֶת כָּל בְּגָדָיו לַעֲשִׁירֵי הַחֲסִידִים וּכְדֵי שֶׁיִּהְיֶה פַּרְנָסָה מִזֶּה לָאַלְמָנָה וְהַיְתוֹמִים. אֶת כִּפָּתוֹ קָנָה אֶחָד בְּסַךְ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת רֶענְדְלִיךְ, וְחָשְׁבָה הָאַלְמָנָה בְּתִמִּימוּתָהּ מֵאַחַר שֶׁהוּא מוּכָן לְשַׁלֵּם סַךְ גָּדוֹל כָּזֶה תֵּלֵךְ וְתִרְחֲצֵהוּ קֹדֶם.

כְּשֶׁבָּא זֶה הַקּוֹנֶה וְרָאָה אֶת הַכִּכָּה נְקֵיָּה וּמְגֹהֶצֶת שְׁאָלָהּ הֵיכָן הַזֵּעָה שֶׁל הָרַבִּי? אֲנִי רָצִיתִי אֶת הַזֵּעָה, וּבַעֲבוּרָהּ שִׁלַּמְתִּי סָךְ רַב כָּזֶה.

ה - תקו

בְּעֵת שֶׁעָרַךְ פַּעַם הַחוֹזֶה מִלּוּבְּלִין זַצַ"ל סְעֻדַּת בְּרִית מִילָה שָׁלַח קֹדֶם שֶׁלִּיחַ מְיֻחָד שֶׁיֵּלֵךְ לְהַזְמִין לַבְּרִית אֶת רַבּוֹ בַּעַל הַנֹּעַם אֱלִימֶלֶךְ זַצַ"ל, וְאָמַר לַשָּׁלִיחַ: תֹּאמַר לוֹ רַבִּי שְׁלָחַנִי אוֹתִי לְהַזְמִין אֶת הָרַבִּי שֶׁל כָּל הָעוֹלָם שֶׁיָּבוֹא לַבְּרִית. וְאָכֵן בָּא עִם זוּגָתוֹ לַבְּרִית. (רל"י ז"ל בְּשֵׁם רַבִּי אֶלְחָנָן סְפֶּקְטוֹר זַ"ל).

ה - תקז

בִּהְיוֹת הַצַּדִּיק "הַחוֹזֶה מִלּוּבְּלִין" צָעִיר לְיָמִים, רָאָהוּ פַּעַם הַצַּדִּיק רַבִּי זוּסְיָא מֵהַאנִיפּוֹלִי וְהִבִּיט עָלָיו זְמַן מָה (וְהַפְלִיא הַחוֹזֶה אַחַר כָּךְ אֶת הַבַּטָּתוֹ שֶׁמַּבִּיט עָלָיו). אַחַר כָּךְ פָּנָה אֵלָיו רַבִּי זוּסְיָא וְאָמַר לוֹ: אֲנִי נָתַתִּי לְךָ נֶפֶשׁ וְרוּחַ, אִם בִּרְצוֹנְךָ גַּם נְשָׁמָה לֵךְ אֶל אָחִי רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ.

ה - תקח

הַצַּדִּיק הַחוֹזֶה מִלּוּבְּלִין זַצַ"ל, כְּשֶׁעוֹרֵר אֶת אֲנָשָׁיו לְקִימַת חֲצוֹת הָיָה אוֹמֵר: צָרִיךְ לְהִתְמִיד בְּקִימַת חֲצוֹת וְלִהְיוֹת נֵעוֹר בִּזְמַן קָדוֹשׁ זֶה, אַף אִם עַל-יְדֵי הַנְהָגָה זוֹ יִשַּׁן הָאָדָם כַּמָּה שָׁעוֹת בַּיּוֹם.

ה - תקט

הַצַּדִּיק רַבִּי בָּעֶר בֶּן רַבִּי הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁלֹמֹה מִקַּארְלִין חָתָנוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק רַבִּי בָּרוּךְ מִמֶּעזְבּוּז זַצַ"ל הָיָה נְמוּךְ קוֹמָה, כְּשֶׁהִתְבַּדַּח פַּעַם עָלָיו אֶחָד מִגִּיסָיו. תֵּכֶף נֶחֱלָה אֶחָד מִבָּנָיו, וּכְשֶׁבָּא לְחוֹתְנוֹ רַבִּי בָּרוּךְ שֶׁיִּתְפַּלֵּל עַל בְּנוֹ הַחוֹלֶה, אָמַר לוֹ כְּמֵעַצְמוֹ: לֵךְ וּבַקֵּשׁ סְלִיחָתוֹ שֶׁל רַבִּי בָּעֶר וְיַבְרִיא בִּנְךָ. וְכָךְ הָיָה.

ה - תקי

מַקְפִּיד הָיָה הַצַּדִּיק רַבִּי פִּנְחָס מִקָּארִיץ זַצַ"ל לְהִתְפַּלֵּל כְּוָתִיקִין בְּאָמְרוֹ: "רוֹצֶה אֲנִי לְהִתְפַּלֵּל מֻקְדָּם קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל אֲוִיר הָעוֹלָם לְהִתְמַלְּאוֹת בְּהֶבֶל שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע וּרְכִילוּת".

ה - תקיא

הָיָה לוֹ לְהַצַּדִּיק רַבִּי מֹשֶׁה לֵיב מִסַּאסוֹב זַ"ל חָסִיד אֶחָד שֶׁבָּגְרוּ בָּנוֹתָיו, וּמֵחֲמַת עֲנִיּוּתוֹ הַגָּדוֹלָה לֹא יָכֹל הָיָה לְהַשִּׂיאָם. הִגִּיעוּ הַדְּבָרִים לִידֵי כָּךְ שֶׁהָרַבָּנִית בְּעַצְמָהּ פָּנְתָה אֶל הָרַבִּי: וְאָמְרָה לוֹ: מַדּוּעַ אֵינְךָ מַפְצִיר בִּתְפִלָּתְךָ לִפְנֵי ה' עֲבוּר הֶחָסִיד הַדָּבוּק בְּךָ וְצָרָתוֹ רַבָּה כָּל כָּךְ? עָנָה לָהּ הָרַבִּי: מַה לְּךָ כִּי תְלִינִי עָלַי בְּעוֹד שֶׁהֶחָסִיד עַצְמוֹ אֵינוֹ דּוֹאֵג עַל כָּךְ. פְּנוּ אֵלָיו כַּמָּה מֻחֲבָרָיו הַחֲסִידִים וְשָׁאֲלוּ אוֹתוֹ: חֲבֵרֵנוּ, אֱמֹר נָא לָנוּ הָאֱמֶת אִם הָיוּ רוֹצִים לְמַלֵּא כָּל

מִשְׁאֲלוֹת לִבְּךָ, בַּמֶּה הָיִיתָ בּוֹחֵר וּמְבַקֵּשׁ? עָנָה הֶחָסִיד וְאָמַר: הָיִיתִי מְבַקֵּשׁ לִזְכּוֹת לוֹמַר 'בָּרוּךְ שֶׁאָמַר' בְּכַוָּנָה כְּמוֹ הָרַבִּי.

ה - תקיב

אָמַר פַּעַם הַצַּדִּיק רַבִּי פִּנְחָס קָאריצֶער זַ"ל: קֹדֶם שֶׁהִתְקָרַבְתִּי לְדֶרֶךְ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל הָיוּ נוֹפְלִים לִי הַשְּׁנַיִם בִּתְפִלָּתִי, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לֹא זָכִיתִי שֶׁתִּהְיֶה בֶּאֱמֶת, וּכְשֶׁהִתְקָרַבְתִּי לְדֶרֶךְ הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל לֹא נָפְלוּ בִּתְפִלָּתִי הַשְּׁנַיִם וְהָיִיתִי מִתְפַּלֵּל יוֹתֵר עִם אֱמֶת.

ה - תקיג

הַצַּדִּיק רַבִּי מֶענְדֶל מִוִּיטֶעבְּסְק זַצַ"ל הָיָה מְהַדֵּר מְאֹד בִּלְבוּשָׁיו, וְאָמַר פַּעַם הַצַּדִּיק רַבִּי פִּנְחָס קָאריצֶער זַצַ"ל: מִתְחַבֵּא הוּא מֵאַנְשֵׁי הָעוֹלָם בְּצַחְצָחוֹ אֶת עַצְמוֹ. "עֶר באַהאלְט זִיךְ פּוּן דִּי וועלְט מִיט זַיין גִּיפּוּצְקֶייט". (נכפל כבר לעיל בח"ג, סעיף כת"ר).

ה - תקיד

הִתְפַּלֵּל פַּעַם הַצַּדִּיק בַּעַל "הַיְשְׁמַח מֹשֶׁה" בְּהִתְלַהֲבוּת נוֹרָאָה וְהִרְגִּישׁ מְשׁוּם מַה שֶׁאֵין תְּפִלָּה זוֹ בָּאָה מִכֹּחוֹ הוּא, וּבֵרֵר הַדָּבָר עַד שֶׁנּוֹדַע לוֹ שֶׁבִּמְקוֹם תְּפִלָּתוֹ שֶׁעָמַד בּוֹ הִתְפַּלֵּל פַּעַם הַצַּדִּיק רַבִּי שְׁמֶעלְקֶע מִנִּיקְלְשְׁבּוּרְג זַצַ"ל.

ה - תקטו

הָיוּ שְׁנֵי צַדִּיקִים מִתַּלְמִידֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זַ"ל שֶׁהָיוּ מְחֻלָּקִים בֵּינֵיהֶם מֶשֶׁךְ כַּמָּה וְכַמָּה שָׁנִים. כְּשֶׁהִגִּיעַ עֵת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶם כָּתַב צַוָּאָה וּמָסַרוֹ לִבְנוֹ וְצִוָּה עָלָיו שֶׁאַחַר פְּטִירָתוֹ יִמְסְרֶהוּ לְהַצַּדִּיק בַּעַל מַחְלֹקְתּוֹ, אַחַר פְּטִירָתוֹ כְּשֶׁהֵבִיא צַוָּאָתוֹ לְהַצַּדִּיק וּפָתְחוּ צַוָּאָתוֹ הָיָה כָּתוּב בּוֹ, הֲרֵי קֹדֶם הַהִסְתַּלְקוּת רוֹאֶה אָדָם יוֹתֵר אֶת הָאֱמֶת, וּבָכֵן אֹמַר לְךָ כָּעֵת שֶׁעוֹמֵד אֲנִי לִפְנֵי פְּטִירָתִי רוֹאֶה אֲנִי שֶׁכָּל הַמַּחֲלֹקֶת שֶׁהָיָה בֵּינֵינוּ הָיָה לְשֶׁקֶר, וּבָכֵן שׁוֹלֵחַ אֲנִי אֵלֶיךָ אֶת בָּנַי, וְאָנָּא מִמְּךָ לַמְּדֵהוּ תּוֹרָה.

ה - תקטז

הַצַּדִּיק רַבִּי אַיְזִיק הֶמְלֶר זַצַ"ל תַּלְמִיד הָרַב בַּעַל הַתַּנְיָא, אָמַר פַּעַם לְאֶחָד שֶׁיָּבוֹא עִמּוֹ לְבֵית הַקְּבָרוֹת וְיִקַּח עִמּוֹ גַּרְזֶן, וְהִגִּיעַ לְאֵיזֶה מַצֵּבָה וְצִוָּה עָלָיו לְשָׁבְרוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהָיָה כָּתוּב שָׁם שְׁבָחִים נוֹרָאִים מֻפְלָגִים שֶׁלֹּא לְפִי עֶרְכּוֹ שֶׁל הַנִּפְטָר, וְאָמַר לוֹ שֶׁאֵין בִּיכָלְתּוֹ שֶׁל הַנִּפְטָר לָבֹא לְתִקּוּנוֹ מֵחֲמַת הַשֶּׁקֶר הַכָּתוּב עָלָיו, וּבָזֶה שֶׁשָּׁבַר הַמַּצֵּבָה יִתְתַּקֵּן כָּרָאוּי.

ה - תקיז

הָיָה פַּעַם בַּעַל הַחִדּוּשֵׁי הָרִי"ם זַצַ"ל בְּאֵיזֶה בְּרִית מִילָה וְרָאָה אֶת הַסֵּפֶר סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת וְעָמַד וְקָרָא בּוֹ זְמַן מְמֻשָּׁךְ כַּמָּה שָׁעוֹת, אַחַר כָּךְ אָמַר בַּמַּעֲשִׂיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת עוֹד הֵבַנְתִּי

מַשֶּׁהוּ אֲבָל בַּמַּעֲשֶׂה הָאַחֲרוֹנָה מ-י"ג בָּעִטְלֶ֫יר כְּבָר לֹא הֵבַנְתִּי כְּלוּם וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוֹסִיף וְאָמַר עוֹד שֶׁמִּי שֶׁמֵּבִין בְּמַעֲשֶׂה זוֹ יָכוֹל לֵידַע מִקֵּץ הַגְּאֻלָּה.

ה - תקיח

סִפֵּר הָרַב הַצַּדִּיק מִבְּרַאנִיב זַצַ"ל שֶׁפַּעַם הִתְגַּנֵּב עַצְמוֹ לַמְּקוֹם לִרְאוֹת טְבִילָתוֹ שֶׁל הָרַבִּי מִצַּאנְז זַצַ"ל, וְרָאָה אֵיךְ שֶׁמְּקַבֵּל עַל עַצְמוֹ לִפְנֵי טְבִילָתוֹ אֶת כָּל הָאַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, וְקִבְּלוֹ בְּמְסִירוּת נֶפֶשׁ מַמָּשׁ.

ה - תקיט

חוֹתְנוֹ שֶׁל הֶחָפֵץ חַיִּים זַ"ל הָיָה עָשִׁיר וּבַעַל יְכֹלֶת, וְרָצָה שֶׁיִּתְפַּרְנֵס הֶחָפֵץ חַיִּים עַל שֻׁלְחָנוֹ (קֶעסְט) כְּכָל שֶׁיַּחְפֹּץ, וְלֹא הִסְכִּים לָזֶה הֶחָפֵץ חַיִּים בְּשׁוּם אֹפֶן, בְּטָעֲנוֹ: אִם אֶתְרַגֵּל כְּעֵת לְחַיֵּי רְוָחָה, מָה אֶעֱשֶׂה אַחַר כָּךְ כְּשֶׁאֶצְטָרֵךְ לְהִתְפַּרְנֵס בְּעַצְמִי, וְעַל-כֵּן טוֹב לִי יוֹתֵר מִלְּכַתְּחִלָּה לְהִתְפַּרְנֵס בְּעַצְמִי אַף שֶׁיִּהְיֶה בְּדֹחַק.

ה - תקכ

מְסַפְּרִים שֶׁכְּשֶׁשִּׁבַּח פַּעַם מָאן דְּהוּ לִפְנֵי רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זָאנְנֶפֶלְד זַ"ל אֶת הָרַב קוּק זַ"ל עַל קְפִידָתוֹ בִּשְׁמִירַת קְדֻשַּׁת הָעֵינַיִם, שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁשּׁוֹמֵעַ וּמֵבִין שֶׁנִּכְנַס אָדָם לְחַדְרוֹ מַשְׁפִּיל אֶת עֵינָיו לָרִצְפָּה, בְּחָשְׁשׁוֹ מֵהִסְתַּכְּלוּת רָעָה חָלִילָה, עָנָה רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים וְאָמַר: אִם כֵּן יִהְיֶה לוֹ עוֹלָם הַבָּא גָּדוֹל יוֹתֵר, כְּאוֹמֵר שֶׁכָּל אָדָם כְּפִי מַעֲשָׂיו בָּזֶה הָעוֹלָם כֵּן יְקַבֵּל שְׂכָרוֹ, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְהֵפֶךְ חָלִילָה.

עִנְיָנִים שׁוֹנִים

ה - תקכא

רַבִּי שַׁכְנָא אֲבִיו שֶׁל רַבִּי נַשְׁקָע מִטּוֹלְטְשִׁין זַ"ל נִפְטַר בְּחַיֵּי אֲבִיו רַבִּי דָּוִד צְבִי בֶּן רַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל. ת.נ.צ.ב.ה.

ה - תקכב

לְרַבִּי אַלְטֶ֫עֶר בֶּן צִיּוֹן זַ"ל הָיָה אָח בְּשֵׁם רַבִּי אַבְרָהָם מֹשֶׁה זַ"ל וְאַף הוּא כְּאָחִיו הָיָה חָסִיד נִלְהָב וְהָיָה בַּעַל מְנַגֵּן נִפְלָא. בְּעֵת מִלְחֶמֶת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה טָרַח רַבִּי דָּוִד שֶׁכְּטֶ֫עֶר זַ"ל עֲבוּר בִּיאָתוֹ לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל מְאֹד. ת.נ.צ.ב.ה.

ה - תקכג

לְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה שְׁנַת תרצ"ט לְגַדֵּל הַסַּכָּנָה שֶׁהָיָה בָּעֵת הַהִיא לֹא הִגִּיעוּ לְקִבּוּץ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ רַק עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ אֲנָשִׁים, וְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל בִּמְסִירוּת נַפְשׁוֹ לְהִתְפַּלֵּל עִם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ הָיָה אַף הוּא עִמָּהֶם.

ה - תקכד

הַקְלוֹיז שֶׁבְּאוּמַן שֶׁנִּבְנָה בַּפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית בִּשְׁנַת תרס"ג נִבְנָה רַק עַל-יְדֵי יְהוּדִים שׁוֹמְרֵי תּוֹרָה וּמִצְווֹת שֶׁטָּבְלוּ בְּמִקְוֶה מִדֵּי יוֹם, וְרַק חֲצִיבַת וּגְזִיזַת הָאֲבָנִים נֶעֱשְׂתָה עַל יְדֵי גּוֹיִים בְּרִחוּק מָקוֹם.

ה - תקכה

אָבִיו שֶׁל רַבִּי טוּבְיָה בַּאבְּרִינִיצֶער נִפְרַד מֵעַט מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מֵחֲמַת רֹב הַחֲבִיבוּת וְהַכָּבוֹד שֶׁרָחַשׁ לוֹ הָרַבִּי מִטָּאלְנָע זַ"ל, כִּי הָיָה בַּר אוֹרִין גָּדוֹל, וּבְעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר צִוָּה שֶׁהוּא אֲשֶׁר יַלְקֶה אוֹתוֹ, וְהָיָה זֹאת לְאוֹת כָּבוֹד גָּדוֹל מְאֹד.

ה - תקכו

רַבִּי נַחְמָן נֶעמִירוֹבֶער הַחַזָּן נלב"ע בְּאֶמְצַע קַיִץ שְׁנַת תרע"ט.

ה - תקכז

רַבִּי נָתָן בַּייטְלְמַאכֶר זַ"ל הִתְחַתֵּן בְּגִיל חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה עִם מָרַת מַלְכָּה בַּת רַבִּי נַחְמָן מִטּוּלְטְשִׁין זַ"ל. אַחַר כַּמָּה שָׁנִים כְּשֶׁרָצָה לַעֲלוֹת לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְלֹא הִסְכִּימָה זוּגָתוֹ הִתְגָּרְשׁוּ, וְהִשְׁתַּדְּכָה עִם רַבִּי אַלְטֶער טֶעפְּלִיקֶער זַ"ל, וְהוּא נָשָׂא לְאִשָּׁה אֶת מָרַת גִּיטֶל שֶׁהִתְאַלְמְנָה מִבַּעְלָהּ רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִקָּארַדָאן זַ"ל.

ה - תקכח

גַּם אָבִיו שֶׁל רַבִּי מַתִּתְיָהוּ כֹּהֵן זַ"ל הִתְקָרֵב לְאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ וּבְשָׁנָה אַחַת בָּא מִפּוֹלַנְיָה לְאוּמַן לְהִתְפַּלֵּל עִם אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ יַחַד.

ה - תקכט

רַבִּי נַחְמָן בֶּן חַיָּה בַּת רַבֵּנוּ זַ"ל בָּנָיו הֵיוּ רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף וְרַבִּי זַלְמָן, וְכֵן עוֹד בַּת שֶׁנִּשֵּׂאָה לְרַבִּי יִשְׂרָאֵל דָּוִד בֶּן רַבִּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נַפְתָּלִי תַּלְמִיד רַבֵּנוּ זַ"ל. רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף הָיָה דַּיָּר בְּזְוִינִיגְרַאטְקָע הַסָּמוּךְ לְשֶׁפְּאלִי, וּלְעֵת זִקְנָתוֹ בָּא לָגוּר בְּאוּמַן הוּא הָיָה אָדָם עִם לֵב מָלֵא רֶגֶשׁ, בְּפָרָט בְּבוֹאוֹ לְצִיּוּן רַבֵּנוּ זַ"ל. רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל עוֹד זָכָה לְהַכִּירוֹ. בְּפִטִירָתוֹ עָשׂוּ לוֹ תּוֹשָׁבֵי עִיר אוּמַאן כָּבוֹד גָּדוֹל מֵחֲמַת יִחוּסוֹ הֶחָשׁוּב, אֲחִיו רַבִּי זַלְמָן כָּמוֹהוּ הָיָה חָסִיד גָּדוֹל וְהָיָה דָּר בְּטֶשֶׁערִין וְהִשְׁאִיר אַחֲרָיו כַּמָּה בָּנִים חֲשׁוּבִים, כְּרַבִּי צְבִי הַמְכֻנֶּה רַבִּי הֶערְשֶׁל וְעוֹד.

ה - תקל

רַבִּי זַלְמָן בֶּן רַבִּי נַחְמָן זַ"ל בֶּן חַיָּה בַּת רַבֵּנוּ זַ"ל דָּמָה בְּצוּרָתוֹ לְרַבֵּנוּ יוֹתֵר מִכָּל נְכָדָיו זַ"ל. הוּא נִפְטַר זָקֵן וּשְׂבַע יָמִים בָּעִיר מְגוּרָיו טֶשֶׁעְרִין, בְּסוֹף שְׁנַת תרע"ז-ח.

ה - תקלא

רַבִּי זַלְמָן בֶּן רַבִּי נַחְמָן (בְּנָהּ שֶׁל מָרַת חַיָּה בַּת רַבֵּנוּ זַ"ל) חִבֵּר סֵפֶר נִפְלָא עַל הַלִּקּוּטֵי מוֹהַר"ן וְרַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל עוֹד זָכָה וְרָאָה סֵפֶר קָדוֹשׁ זֶה, וּבְעֵת שְׁעָלָה רַבִּי מֹשֶׁה בָּעֶר רוֹזְנְפֶלְד זַ"ל לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, בִּקֵּשׁ רַבִּי לֵוִי יִצְחָק זַ"ל מִבְּנוֹ שֶׁל רַבִּי זַלְמָן שֶׁיִּשְׁלְחֵהוּ עִמּוֹ לְאֶרֶץ וְלֹא אָבָה. אַחַר כָּךְ בְּעֵת הַפְּרָעוֹת שֶׁל הַבּוֹלְשֶׁוִיקִים ימ"ש, נֶאֱבַד וְלֹא נוֹדַע אַיּוֹ, וַחֲבָל עַל דְּאָבְדִין, כִּי הָיָה סֵפֶר קָדוֹשׁ מְלֵא חָכְמָה וּקְדֻשָּׁה כַּמְּחַבֵּר עַצְמוֹ.

ה - תקלב

לְרַבִּי מֵאִיר הַגְּבִיר מִמֶּעְדְּוֶוודִיבְקֶע נוֹלְדוּ לוֹ בְּבִרְכַּת רַבֵּנוּ זַ"ל - אַחַר הִסְתַּלְקוּתוֹ שֶׁל בְּנָם שֶׁאָמַר עָלָיו רַבֵּנוּ: "אַ שָׁאד אַ שָׁאד", כַּמּוּבָא לְעֵיל חֵלֶק א' סִימָן שי"ז - שְׁלֹשָׁה בָּנִים, אֶחָד רַבִּי נַחְמָן, וְהַשֵּׁנִי רַבִּי אַהֲרֹן הַמְכֻנֶּה רַבִּי אַהֲרֹן לִיפָּאוֶוועצְקֶער, וְרַבִּי שִׂמְחָה הַמְכֻנֶּה 'רַבִּי שִׂמְחָה מֵהַיַּעַר' שֶׁעָבַד כְּמְנַהֵל בְּיַעֲרוֹ שֶׁל רַבִּי אַבְרָהָם בֶּעֶרְנְיוּ זַ"ל נֶכֶד רַבֵּנוּ, שֶׁקִּבֵּל עָלָיו מִשְׂרָה זוֹ אַחַר פְּטִירָתוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְשׁוֹן הַמְכֻנֶּה 'רַבִּי שִׁמְשׁוֹן מֵהַיַּעַר' אוֹ 'רַבִּי שִׁמְשׁוֹן הַגָּדוֹל'.

ה - תקלג

הַתּוֹרוֹת שֶׁבְּלִקּוּטֵי מוֹהַר"ן שֶׁנִּכְתְּבוּ בִּכְתַב יַד הַחֲבֵרִים נִכְתְּבוּ עַל-יְדֵי רַבִּי אַבְרָהָם פֶּעטֶערבּוּרְגֶר זַ"ל שֶׁהָיָה כַּתָּבָא רַבָּא, וְהֶאֱרִיךְ יָמִים מְאֹד, יוֹתֵר מִכָּל תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ זַ"ל.

ה - תקלד

רַבִּי הִירְשׁ בָּעֶר הַחוֹקֵר וְהַפִּילוֹסוֹף שֶׁזָּכָה לְהִתְקָרֵב לְרַבֵּנוּ הָיָה אָדָם מְכֻבָּד וּמְפֻרְסָם מְאֹד כִּי מֻחְמֶצֶת יְדִיעָתוֹ הַגְּדוֹלָה בְּלָשׁוֹן הַמְּדִינָה וּלְשׁוֹנוֹ הַצַּח, הָיָה הוּא הַכּוֹתֵב לַצַּאר מִטַּעַם הַמֶּמְשָׁלָה מִכְתְּבֵי בַּקָּשָׁה וְכִדּוֹמֶה, וְהָיָה אָדָם פִּילוֹסוֹף וְחַקְרָן עָצוּם.

ה - תקלה

רַבִּי נָתָן בַּייטְלְמַאכֶער זַ"ל שֶׁהָיָה כַּתְּבָן גָּדוֹל קִבֵּל בִּשְׂכָרוֹ מֵהָרַב מִטְשֶׁעְרִין זַ"ל סַךְ שֶׁל רֶעגְנְדֶל, הַשָּׁוֶה לְסַךְ שִׁלֹּשָׁה רוּבָּל כֶּסֶף עֲבוּר כָּל דַּף שֶׁכָּתַב וְהֶעְתִּיק מִכִּתְבֵי הָרַב זַ"ל.

ה - תקלו

רַבִּי דָּוִד צְבִי דַּאשִׁיווסְקֶע זַ"ל נִפְטַר בְּשִׁיבָה טוֹבָה בִּשְׁנַת תרע"ג וְנִטְמַן בְּאוּמַאן. הוּא זָכַר עוֹד אֶת סָבוֹ רַבִּי יוּדְל זַ"ל תַּלְמִיד רַבֵּנוּ וְכֵן אֶת מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל וְהָיָה אוֹמֵר בְּעַל פֶּה חִדּוּשֵׁי תוֹרָה וַהֲלָכוֹת מִלִּקּוּטֵי-הֲלָכוֹת שֶׁזָּכָה וּשְׁמָעָם עוֹד בְּעַצְמוֹ בִּצְעִירוּתוֹ מִמּוֹהַרְנַ"ת זַ"ל.

ה - תקלז

רַבִּי וֶעְנְוויל זַ"ל אָחִיו שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה בְּרֶסְלֶבֶר זַ"ל עוֹבֵד ה' וְיָרֵא וְחָסִיד גָּדוֹל הָיָה, וְהָיָה דָּר בָּעִיר בְּרֶסְלֶב.

ה - תקלח
בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה שְׁנַת תרצ"ו עוֹד הִגִּיעוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לַקִּבּוּץ כָּרְגִיל, וְרַבִּי אַבְרָהָם שְׁטֶרִינְהַרְץ זַ"ל הִתְפַּלֵּל עוֹד לִפְנֵי הָעַמּוּד. אוּלָם לְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה שְׁנַת תרצ"ז כְּבָר לֹא הִתְאַסְּפוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ יַחְדָּיו בְּקִבּוּץ, וְהִתְפַּלְּלוּ מְעַט הַבָּאִים בְּבָתִּים שְׁכוּרִים וּבְהֶצְנֵעַ.

ה - תקלט
רַבִּי אַבָּא לִישִׁינְסְקִי זַ"ל בֶּן אֲחוֹת ראבר"נ זַ"ל הִכִּיר אִשָּׁה אַחַת שֶׁזָּכְרָה עוֹד מִיַּלְדוּתָהּ אֶת הַלְוָיָתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל.

ה - תקמ
מָרַת יוֹכֶבֶד בַּת רַבִּי נָתָן בֶּן רַבִּי נַחְמָן בֶּן רַבִּי שְׁמוּאֵל טֶעפְּלִיקֶער תַּלְמִיד רַבֵּנוּ נִשְׂאָה לְרַבִּי יוֹחָנָן גַּלַנְט זַ"ל וְאַחַר עֶשֶׂר שָׁנִים שֶׁלֹּא זָכוּ לְהִפָּקֵד הִתְגָּרְשׁוּ, וְהִתְחַתְּנָה בְּשֵׁנִית עִם רַבִּי יִצְחָק כּוֹכָב לֵב זַ"ל וְהוּא נָשָׂא אַחַר כָּךְ אֶת מָרַת טוֹיבֶּע רָחֵל בַּת רַבִּי גֶּעצִיל וּשְׁנֵיהֶם שׁוּב לֹא זָכוּ לְהִפָּקֵד. ת.נ.צ.ב.ה.

ה - תקמא
רַבִּי אַבְרָהָם יִצְחָק הַכֹּהֵן זַ"ל הַמּוּבָא בִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים בְּסוֹפוֹ הָיָה אֶחָד מֵאַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ מִפּוֹלַנְיָה וְהוּא אֲשֶׁר הָיָה לוֹ חֵלֶק בְּהִתְקָרְבוּתוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְחָנָן סְפֶּקְטוֹר זַ"ל, לְדֶרֶךְ רַבֵּנוּ.

ה - תקמב
זוּגָתוֹ הַשֵּׁנִיָּה שֶׁל הָרַב מִטְשֶׁעֶרִין זַ"ל הָיְתָה מֵעִיר קְרִימֶנְטְשׁוּק, וְהָיְתָה נָכְדָתָם שֶׁל לוֹמְדֵי תוֹרָה גְּדוֹלִים. הִיא הָיְתָה בָּאָה מִדֵּי פַּעַם לְפַעַם לְבַקֵּר אֶת נְכָדֶיהָ שֶׁבָּעִיר בְּרֶסְלֶב, וְהָיוּ נְכָדֶיהָ מְכַבְּדִים אוֹתָהּ מְאֹד מְאֹד.

ה - תקמג
שָׁם מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן תַּלְמִיד רַבֵּנוּ הָיָה קַמִינְסְקִי. וּמִשְׁפַּחַת קַנֶלְסְקִי הַכְּבוּדָה הֵם נְכָדָיו, וְנִקְרָאִים בְּשֵׁם זֶה מִצַּד הָאֵם.

ה - תקמד
הָיוּ כַּמָּה שָׁנִים שֶׁהִתְפַּלֵּל רַבִּי מֹשֶׁה בְּרֶסְלֶבֶר זַ"ל כִּשְׁלִיחַ צִבּוּר אֶת תְּפִלַּת הַשַּׁחֲרִית שֶׁל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה בִּמְקוֹם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בִּיאַלְסְטוֹצְקֶער זַ"ל.

ה - תקמה
רַבִּי מִיכְלִי בֶּן רַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל הָיָה בַּעַל מְנַגֵּן נִפְלָא וְחִבֵּר כַּמָּה נִגּוּנִים.

ה - תקמו
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי אַלְטֶער מִטֶּעפְּלִיק זַ"ל הָיָה דַּר בִּטְשֶׁעֶרִין.

ה - תקמז

רַבִּי נֶעצִיל נִפְטַר בִּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח וְנִקְבַּר בּוֹ בַּיּוֹם לְצִדּוֹ שֶׁל ראבר"נ זַ"ל.

ה - תקמח

לְרֹאשׁ-הַשָּׁנָה הָאַחֲרוֹן לִימֵי חַיָּיו שֶׁל רַבִּי דָּוִד צְבִי בֶּן רַבִּי יִצְחָק בֶּן מוֹהַרְנַ"ת זַ"ל הִיא שְׁנַת תרע"ו, כְּבָר לֹא הָיָה יָכֹל לָבֹא לְהִתְפַּלֵּל בְּקִבּוּץ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ כַּנָּהוּג.

ה - תקמט

ר' דָּוִד אָחִיו שֶׁל רַבִּי אַלְטֶער טֶעפְּלִיקֶער הָיָה דַּר בָּעִיר בֶּארְשַׁאד, וְהָיָה הוּא וּבָנוֹ רַבִּי אֱלִיָּהוּ שֶׁאַף הוּא דָּר בְּבֶּארְשַׁאד בָּאִים מִדֵּי שָׁנָה לְאוּמַאן לְקִבּוּץ אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ. (ע"ע לעי"ל בח"ד, סעי"ף תקצ"ח).